

Przedmiotowy System Oceniania z Języka Polskiego w Szkole Podstawowej Nr 2

im. Mikołaja Kopernika w Olecku

I TREŚCI OGÓLNE, OBOWIĄZUJĄCE W KLASACH IV-VIII

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE DLA KLAS IV–VIII

I. Kształcenie literackie i kulturowe

1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich oraz innych tekstów kultury.
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.
3. Kształtowanie umiejętności uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym.
4. Rozwijanie zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami.
5. Kształcenie postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej.
6. Poznawanie wybranych dzieł wielkich pisarzy polskich w kontekście podstawowych informacji o epokach, w których tworzyli (zwłaszcza w klasach VII i VIII).
7. Rozwijanie zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.

II. Kształcenie językowe

1. Rozwijanie rozumienia wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu tożsamości osobowej ucznia oraz wspólnot: rodzinnej, narodowej i kulturowej.
2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe.
3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.
4. Kształcenie umiejętności porozumiewania się (słuchania, czytania, mówienia i pisania) w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych, w tym także z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się.
5. Kształcenie umiejętności poprawnego mówienia oraz pisania zgodnego z zasadami ortofonii oraz pisowni polskiej.
6. Rozwijanie wiedzy o elementach składowych wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz ich funkcjach w strukturze tekstów i w komunikowaniu się.

III. Tworzenie wypowiedzi

1. Usprawnianie czynności fonacyjnych, artykulacyjnych i prozodycznych uczniów.
2. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi ustnych i pisemnych.
3. Kształcenie umiejętności wygłaszania, recytacji i interpretacji głosowej tekstów mówionych, doskonalenie dykcji i operowania głosem.
4. Rozpoznawanie intencji rozmówcy oraz wyrażanie intencji własnych, rozpoznawanie języka jako działania (akty mowy).
5. Rozwijanie umiejętności stosowania środków stylistycznych i dbałości o estetykę tekstu oraz umiejętności organizacji tekstu.
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania, oraz rozpoznawanie manipulacji językowej.
7. Rozbudzanie potrzeby tworzenia tekstów o walorach estetycznych i podejmowania samodzielnych prób literackich.

IV. Samokształcenie

1. Rozwijanie szacunku dla wiedzy, wyrabianie pasji poznawania świata i zachęcanie do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości.
2. Rozwijanie umiejętności samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania.
3. Rozwijanie umiejętności rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy, w tym stosowania cudzysłowu, przypisów i odsyłaczy oraz szacunku dla cudzej własności intelektualnej.
4. Kształcenie nawyków systematycznego uczenia się oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania.

5. Zachęcanie do rozwijania swoich uzdolnień przez udział w różnych formach poszerzania wiedzy, na przykład w konkursach, olimpiadach przedmiotowych i wykładach oraz rozwijanie umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy.

6. Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE DLA KLAS IV–VI

I. Kształcenie literackie i kulturowe

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji;

2) rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach, ze szczególnym uwzględnieniem ich w prozie realistycznej, fantastycznonaukowej lub utworach *fantasy*;

3) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, hymn, przypowieść, mit, opowiadanie, nowelę, dziennik, pamiętnik lub powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, *fantasy*;

4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie, apostrofę, anaforę, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje;

5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motto, puenty, punktu kulminacyjnego;

6) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie;

7) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;

8) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze;

9) charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;

10) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze;

11) wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy;

12) określa tematykę oraz problematykę utworu;

13) wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne;

14) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;

15) objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach;

16) określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi;

17) przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia;

18) wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze;

19) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;

20) wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1) identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny lub reklamowy;

2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio;

3) określa temat i główną myśl tekstu;

4) dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie);

5) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych;

6) odróżnia informacje o faktach od opinii;

- 7) charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy;
- 8) rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych;
- 9) wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka); wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka); wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego);
- 10) rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna, radiowa) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją;
- 11) odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia;
- 12) dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, drama, spektakl teatralny);
- 13) świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.

II. Kształcenie językowe

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście;
- 2) odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
- 3) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to, konstrukcje z się; rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu oraz funkcje w tekście;
- 4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; oddziela temat fleksyjny od końcówki;
- 5) rozumie konstrukcję strony biernej i czynnej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi;
- 6) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych;
- 7) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki, rozumie ich rolę w opisie świata oraz używa we właściwych kontekstach;
- 8) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- 9) określa funkcję wyrazów poza zdaniem, rozumie ich znaczenie i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach;
- 10) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny oraz typy związków;
- 11) rozpoznaje typy wypowiedzeń, uwzględniając cel wypowiedzi: wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące –rozumie ich funkcje i je stosuje;
- 12) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzednie i współrzednie), równoważniki zdań, rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;
- 13) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 1) wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego;
- 2) posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny;
- 3) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej;
- 4) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi;
- 5) rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, dostrzega ich bogactwo, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach;
- 6) rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie ich funkcje w tekście;
- 7) dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi;

8) rozróżnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach;

9) zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

1) identyfikuje tekst jako komunikat; rozróżnia typy komunikatu: informacyjny, literacki, reklamowy, ikoniczny;

2) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;

3) określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi;

4) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);

5) rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów;

6) stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi;

7) rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;

2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.

III. Tworzenie wypowiedzi

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części, sygnały konstrukcyjne wzmacniające więź między uczestnikami dialogu, tłumaczące sens;

2) rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji;

3) tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi;

4) dokonuje selekcji informacji;

5) zna zasady budowania akapitów;

6) rozróżnia i wskazuje środki perswazji, rozumie ich funkcję.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, opis przeżyć wewnętrznych, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym;

2) wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz;

3) tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu;

4) redaguje notatki;

5) opowiada o przeczytanym tekście;

6) rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej;

7) tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;

8) redaguje scenariusz filmowy na podstawie fragmentów książki oraz własnych pomysłów;

9) wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach.

IV. Samokształcenie. Uczeń:

1) doskonali ciche i głośne czytanie;

- 2) doskonali różne formy zapisywania pozyskanych informacji;
- 3) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje;
- 4) zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz *on-line*);
- 5) korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, także specjalnych, oraz słownika terminów literackich;
- 6) zwraca uwagę na typy definicji słownikowych, określa ich swoistość;
- 7) rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji;
- 8) poznaje życie kulturalne swojego regionu;
- 9) rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.

Lektury obowiązkowe:

- 1) Jan Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*;
- 2) Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks) ;
- 3) René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, *Mikołajek* (wybór opowiadań) ;
- 4) Rafał Kosik, *Felix, Net i Nika oraz Gang Niewidzialnych Ludzi*;
- 5) Ignacy Krasicki, wybrane bajki;
- 6) Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*;
- 7) Adam Mickiewicz, *Powrót taty, Pani Twardowska, Pan Tadeusz* (fragmenty, w tym: opisy, zwyczaje i obyczaje, polowanie i koncert Wojskiego);
- 8) Ferenc Molnar, *Chłopcy z Placu Broni*;
- 9) Bolesław Prus, *Katarynka*;
- 10) Juliusz Słowacki, *W pamiętniku Zofii Bobrówny*;
- 11) John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*;
- 12) Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*;
- 13) Józef Wybicki, *Mazurek Dąbrowskiego*;
- 14) Wybrane mity greckie, w tym mit o powstaniu świata oraz mity o: Prometeuszu, Syzyfie, Demeter i Korze, Dedalu i Ikarze, Heraklesie, Tezeuszu i Ariadnie, Orfeuszu i Eurydyce;
- 15) *Biblia*: stworzenie świata i człowieka oraz wybrane przypowieści ewangeliczne, w tym o siewcy, o talentach, o pannach roztropnych, miłosiernym Samarytaninie;
- 16) Wybrane podania i legendy polskie, w tym o Lechu, Piaście, Kraku i Wandzie;
- 17) Wybrane baśnie polskie i europejskie, w tym: Charles Perrault, *Kopciuszek*, Aleksander Puszkina, *Bajka o rybaku i rybce*;
- 18) wybrane wiersze Władysława Bełzy, Jana Brzechwy, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Zbigniewa Herberta, Anny Kamińskiej, Joanny Kulmowej, Adama Mickiewicza, Czesława Miłosza, Tadeusza Różewicza, Juliusza Słowackiego, Leopolda Staffa, Juliana Tuwima, Jana Twardowskiego oraz pieśni i piosenki patriotyczne.

Lektury uzupełniające (obowiązkowo dwie w każdym roku szkolnym), na przykład:

- 1) Adam Bahdaj, *Kapelusz za 100 tysięcy*;
- 2) Frances Hodgson Burnett, *Tajemniczy ogród* lub inna powieść;
- 3) Lewis Carroll, *Alicja w Krainie Czarów*;
- 4) Aleksander Dumas, *Trzej muszkieterowie*;

- 5) Olaf Fritsche, *Skarb Troi*;
- 6) Joseph Rudyard Kipling, *Księga dżungli*;
- 7) Janusz Korczak, *Król Maciuś Pierwszy*;
- 8) Marcin Koziół, *Skrzynia Władcy Piorunów*;
- 9) Selma Lagerlöf, *Cudowna podróż*;
- 10) Stanisław Lem, *Cyberiada* (fragmenty);
- 11) Kornel Makuszyński, wybrana powieść;
- 12) Andrzej Maleszka, *Magiczne drzewo*;
- 13) Karol May, *Winnietou*;
- 14) Lucy Maud Montgomery, *Ania z Zielonego Wzgórza*;
- 15) Małgorzata Musierowicz, wybrana powieść;
- 16) Ewa Nowak, *Pajaczek na rowerze*;
- 17) Edmund Niziurski, *Sposób na Alcybiadesa*;
- 18) Sat-Okh, *Biały Mustang*;
- 19) Henryk Sienkiewicz, *Janko Muzykant*;

- 20) Alfred Szklarski, wybrana powieść;

- 21) Mark Twain, *Przygody Tomka Sawyer*;
- 22) Wybrane pozycje z serii *Nazywam się...* (np. *Mikołaj Kopernik*, *Fryderyk Chopin*, *Maria Curie-Skłodowska*, *Jan Paweł II* i in.);
Lub inne utwory literackie i teksty kultury wybrane przez nauczyciela.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE DLA KLAS VII–VIII

Uczeń spełnia wymagania określone dla klas IV–VI.

I. Kształcenie literackie i kulturowe

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

- 1) rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju;
- 2) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: pamiętnik, komedia, fraszka, sonet, pieśń, tren, ballada, epepeja, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich;
- 3) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- 4) rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, eufemizm, porównanie homeryckie, inwokację, symbol, alegorię i określa ich funkcje;
- 5) zna pojęcie komizmu, rozpoznaje jego rodzaje w tekstach oraz określa ich funkcje;
- 6) zna pojęcie ironii, rozpoznaje ją w tekstach oraz określa jej funkcje;
- 7) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- 8) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich;
- 9) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji;
- 10) wykorzystuje w interpretacji tekstów literackich elementy wiedzy o historii i kulturze;

- 11) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny;
- 12) recytuje utwór literacki w interpretacji zgodnej z jego tematem i stylem.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego;
- 2) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie;
- 3) interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia);
- 4) dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa;
- 5) rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, wywiad, artykuł, felieton i określa ich podstawowe cechy;
- 6) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury;
- 7) znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

II. Kształcenie językowe

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- 1) rozumie mechanizm upodobień fonetycznych, uproszczeń grup spółgłoskowych i utraty dźwięczności w wygłosie; rozumie rozbieżności między mową a pismem;
- 2) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; rozumie pojęcie podstawy słowotwórczej; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozumie realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu, rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń;
- 3) zna zasady tworzenia wyrazów złożonych, odróżnia ich typy;
- 4) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie;
- 5) rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone;
- 6) odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie;
- 7) rozumie i stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 1) dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy); rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna typy skrótów i skrótowców –określa ich funkcje w tekście;
- 2) rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, rodzaje nazw miejscowych, używa poprawnych form gramatycznych imion, nazwisk, nazw miejscowych i nazw mieszkańców;
- 3) zna sposoby wzbogacania słownictwa;
- 4) rozumie znaczenie homonimów;
- 5) wyróżnia środowiskowe i regionalne odmiany języka;
- 6) rozróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu;
- 7) rozumie pojęcie stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

- 1) rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach;
- 2) rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich;
- 3) rozumie, na czym polega błąd językowy.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

- 1) wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych;
- 2) poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne;
- 3) wykorzystuje wiedzę o różnicach w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych;
- 4) zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy.

III. Tworzenie wypowiedzi

1. Elementy retoryki. Uczeń:

- 1) funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę;
- 2) gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi;
- 3) tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych oraz stosuje rytm akapitowy (przeplatanie akapitów dłuższych i krótszych);
- 4) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych;
- 5) odróżnia przykład od argumentu;
- 6) przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego;
- 7) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;
- 8) rozpoznaje i rozróżnia środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych, określa ich funkcję;
- 9) rozpoznaje manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad;
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym skraca, streszcza, rozbudowuje i parafrazuje;
- 3) formułuje pytania do tekstu;
- 4) dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.

IV. Samokształcenie. Uczeń:

- 1) rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji;
- 2) rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania;
- 3) uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie;
- 4) uczestniczy w projektach edukacyjnych (np. tworzy różnorodne prezentacje, projekty wystaw, realizuje krótkie filmy z wykorzystaniem technologii multimedialnych);
- 5) pogłębia swoją wiedzę przedmiotową i uczestniczy w wykładach publicznych, konkursach itp.;
- 6) rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy;
- 7) rozwija nawyki systematycznego uczenia się;
- 8) rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii.

Lista lektur obowiązkowych

1. W latach 2019–2021 na egzaminie będą pojawiały się pytania dotyczące lektur obowiązkowych tylko dla klasy VII i VIII, tj.:

Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*

Aleksander Fredro, *Zemsta*

Jan Kochanowski, wybór fraszek, pieśni i trenów, w tym treny I, V, VII, VIII

Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*

Ignacy Krasicki, *Żona modna*

Adam Mickiewicz, *Reduta Ordona, Śmierć Pułkownika, Świtezianka, II część Dziadów*, wybrany utwór z cyklu *Sonety krymskie, Pan Tadeusz* (całość)

Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*

Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis, Latarnik*

Juliusz Słowacki, *Balladyna*

Stefan Żeromski, *Syzyfowe prace*

Sławomir Mrożek, *Artysta*

Melchior Wańkowicz, *Ziele na kraterze* (fragmenty), *Tędy i owędy* (wybrany reportaż).

2. Od roku 2022 na egzaminie będą pojawiały się pytania dotyczące lektur obowiązkowych dla klas IV–VIII, czyli – poza lekturami wymienionymi powyżej – również:

Jan Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*

Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks)

René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, *Mikołajek* (wybór opowiadań)

Rafał Kosik, *Felix, Net i Nika oraz Gang Niewidzialnych Ludzi*

Ignacy Krasicki, wybrane bajki

Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Len, czarownica i stara szafa*

Adam Mickiewicz, *Powrót taty, Pani Twardowska, Pan Tadeusz* (fragmenty, w tym: opisy, zwyczaje i obyczaje, polowanie i koncert Wojskiego)

Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni*

Bolesław Prus, *Katarynka*

Juliusz Słowacki, *W pamiętniku Zofii Bobrówny*

John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*

Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*

Józef Wybicki, *Mazurek Dąbrowskiego*

Wybrane mity greckie, w tym mit o powstaniu świata oraz mity o: Prometeuszu, Syzyfie, Demeter i Korze, Dedalu i Ikarze, Heraklesie, Tezeuszu i Ariadnie, Orfeuszu i Eurydyce

Biblia: stworzenie świata i człowieka oraz wybrane przypowieści ewangeliczne, w tym o siewcy, o talentach, o pannach roztropnych, o miłosiernym Samarytaninie

Wybrane podania i legendy polskie, w tym o Lechu, o Piaście, o Kraku i o Wandzie

Wybrane baśnie polskie i europejskie, w tym: Charles Perrault, *Kopciuszek*, Aleksander Puszkin, *Bajka o rybaku i rybce*.

III Zasady przedmiotowego systemu oceniania z języka polskiego:

1. Na początku roku szkolnego uczniowie są zapoznawani z PSO z języka polskiego, zestawem lektur i terminami ich omawiania.

2. W PSO z języka polskiego stosuje się sześciostopniową skalę ocen:

Ocena	%
celujący	97% -100%
bardzo dobry	85% - 96%
dobry	75% - 84 %
dostateczny	55% - 74%
dopuszczający	30 %- 54 %
niedostateczny	0 % - 29%

3. Każdej ocenie częściowej nadaje się odpowiednią wagę według następujących kategorii:

Kategoria	Kategorie ocen
A (3)	a) prace klasowe, sprawdziany, prace semestralne, testy, poprawy w/w, wypracowania pisane w klasie; b) I, II, III miejsce w konkursach powiatowych, wojewódzkich, ogólnopolskich (laureat, wyróżnienie, finalista)
B (2)	a) dyktanda, kartkówki, odpowiedzi ustne, zadania
C (1)	a) aktywność na przedmiocie, recytacja, projekt, prezentacja, praca domowa, test kompetencji (diagnozujący), referat, praca w grupach, wykonanie pomocy dydaktycznych.

4. Oceny częściowe wyrażone są w stopniach: 1; 2; 3; 4; 5; 6. Przy ocenach częściowych można stosować plusy („+”) i minusy („-”), prócz ocen *jeden minus* (1-) i *celujący plus* (6+).

5. Oceny są jawne i umotywowane przez nauczyciela na prośbę ucznia lub rodzica/opiekuna.

6. Nauczyciel może odstąpić od stosowania powyższego sposobu ustalania oceny semestralnej i rocznej w przypadku, gdy uczeń osiąga bardzo wysokie wyniki w konkursach przedmiotowych (etap wojewódzki, ogólnopolski) lub posiada zaświadczenie o poważnych dysfunkcjach (w tym drugim przypadku należy kierować się dobrem dziecka).

7. W ciągu semestru uczeń musi otrzymać co najmniej po jednej ocenie z pracy klasowej/sprawdzianu, kartkówki, odpowiedzi ustnej oraz pracy domowej.
8. Prace klasowe/sprawdziany są obowiązkowe.
9. Każdą pracę pisemną uczeń może poprawiać tylko jeden raz. Poprawa takiej pracy może nastąpić w ciągu dwóch tygodni, w terminie wyznaczonym przez nauczyciela. Do e-dziennika wpisywana jest jedynie ocena wyższa od poprawianej. Do średniej liczona jest ocena uzyskana z pierwszej pracy pisemnej (z wagą A) oraz ocena z poprawy. Do dziennika wpisuje się ocenę z pierwszego terminu, a następnie po znaku „/” ocenę poprawioną.
10. Jeżeli uczeń opuścił pracę klasową (nieobecność usprawiedliwiona), to ma obowiązek napisać ją w wyznaczonym przez nauczyciela terminie w ciągu dwóch tygodni od powrotu do szkoły.
11. Jeżeli uczeń opuścił pracę klasową (obecność nieusprawiedliwiona), to otrzymuje ocenę niedostateczną. Uczeń powinien napisać ją w wyznaczonym przez nauczyciela terminie w ciągu dwóch tygodni.
12. Uczeń ma obowiązek brać aktywny udział w lekcji, przestrzegać ustalonych zasad i porządku w czasie jej trwania.
13. Każdy uczeń ma prawo do zdobycia dodatkowych ocen za prace nadobowiązkowe zlecone przez nauczyciela. Za wykonanie dodatkowych prac nadobowiązkowych nauczyciel może wystawić uczniowi ocenę celującą, bardzo dobrą lub dobrą.
14. Ocena niedostateczna śródroczna i roczna może być zmieniona tylko w wyniku egzaminu sprawdzającego.
15. Jeśli uczeń **opuścił 50 % lekcji** i brak jest podstaw do wystawienia oceny, nie jest klasyfikowany.
16. O przewidywanej ocenie śródrocznej oraz rocznej nauczyciel informuje ucznia na miesiąc przed terminem klasyfikacji śródrocznej i rocznej.
17. Prace klasowe z kształcenia literackiego i kulturowego, z gramatyki i stylistyki oraz dyktanda i sprawdziany ortograficzne zapowiadane są przez nauczyciela tydzień wcześniej. Podany jest także zakres sprawdzanych wiadomości i umiejętności. Fakt ten nauczyciel odnotowuje w dzienniku lekcyjnym na siedem dni przed proponowanym terminem pracy.
18. Piętnastominutowe sprawdziany oraz kartkówki nie muszą być zapowiadane. Zakres sprawdzania nimi stopnia opanowania materiału jest następujący:
 - wiadomości z 3 ostatnich lekcji;
 - sprawdzenie jakości wykonania pracy domowej;

- krótkie zestawy zadań do pracy z tekstem;
- drobne kartkówki ortograficzne w związku z bieżącym tematem;
- testy ze znajomości lektury (w dniu jej omawiania).

19. Uczeń ma możliwość poprawienia pracy kontrolnej na tydzień przed klasyfikacją śródroczną i na dwa tygodnie przed klasyfikacją roczną.

20. Oceny z prac klasowych, sprawdzianów i dyktand do e-dziennika wpisuje się kolorem czerwonym.

21. W celu sprawdzenia wiadomości i osiągnięć edukacyjnych ucznia ustala się następujące formy oceniania:

1) kontrola ustna:

- a) odpowiedź obejmująca materiał z nie więcej niż trzech jednostek tematycznych,
- b) odpowiedź podczas lekcji powtórzeniowych.

2) kontrola pisemna:

- a) kartkówka - krótka praca pisemna przeprowadzona z jednej jednostki tematycznej, nie więcej jednak niż z 3 ostatnich lekcji;
- b) sprawdzian - praca pisemna z trzech lub więcej jednostek tematycznych (wpis ocen do dziennika kolorem niebieskim/czarnym lub czerwonym);
- c) praca klasowa - praca pisemna jedno lub dwugodzinna po zrealizowaniu materiału z danego działu lub po omówieniu danej lektury poprzedzona powtórzeniem (wpis ocen do dziennika kolorem czerwonym);
- d) praca semestralna/podsumowująca wyniki nauczania na danym poziomie (wpis ocen do dziennika kolorem czerwonym) poprzedzona powtórzeniem.
- e) test - praca pisemna przeprowadzana w postaci zadań/pytań otwartych wielokrotnego wyboru lub innej formie ustalonej przez nauczyciela;
- d) test diagnozujący - praca pisemna przeprowadzana na początku roku szkolnego w postaci zadań/pytań otwartych, wielokrotnego wyboru lub innej formie ustalonej przez nauczyciela.

3) kontrola i ocena prac domowych,

4) aktywność i zaangażowanie w procesie dydaktycznym.

22. Pod pojęciem aktywności na przedmiocie rozumie się:

- a) częste zgłaszanie się i udzielanie prawidłowych odpowiedzi na lekcji,
- b) udział w konkursach przedmiotowych,
- c) wykonywanie dodatkowych zadań, pomocy naukowych, referatów,
- d) sukcesy ucznia w konkursach.

25. Nauczyciel ma obowiązek sprawdzenia i oddania prac pisemnych w ciągu dwóch tygodni.

26. Sprawdzone i ocenione prace pisemne uczniów i jego rodzice otrzymują do wglądu według poniższych zasad:

- a) uczniowie zapoznają się z poprawionymi pracami pisemnymi w szkole po rozdaniu ich przez nauczyciela;
- b) rodzice uczniów mają wgląd do poprawionych prac pisemnych swoich dzieci w szkole po ustaleniu terminu z nauczycielem, który ma obowiązek przechowywać prace kontrolne uczniów do końca określonego roku szkolnego.

27. Okres tygodniowej absencji nie zwalnia ucznia od obowiązku posiadania zeszytu, podręcznika, omawianej lektury itp..

28. Ustala się, że pisemne prace domowe („wypracowania”) są zadawane z 5–7 dniowym wyprzedzeniem, natomiast zadania krótszej odpowiedzi mogą być zadawane z lekcji na lekcję.

29. Za brak pracy domowej - „wypracowania” uczniów otrzymuje ocenę niedostateczną chyba, że nie było go w szkole co najmniej tydzień.

30. W przypadku tygodniowej absencji ucznia jest on zobowiązany dostarczyć „wypracowanie” w ciągu tygodnia, licząc od pierwszego dnia pobytu w szkole.

31. Niedostarczenie zaległej pracy domowej w ciągu tygodnia pociąga za sobą wpisanie oceny niedostatecznej do dziennika.

32. Wszystkie prace ucznia, zarówno domowe jak i kontrolne, muszą być napisane w czytelny i estetyczny sposób. Uczniowie ze specyficznymi trudnościami (dysgrafia) może oddać pracę napisaną na komputerze.

33. Uczniowie jest zobowiązani przychodzić na lekcje przygotowani, przez co rozumie się:

- a) posiadanie zeszytu, podręcznika, wymaganych pomocy naukowych,
- b) znajomość materiału z trzech ostatnich lekcji,
- c) wykonanie pracy domowej zadanej w przeddzień lub z tygodniowym wyprzedzeniem,

d) przeczytanie zadanego przez nauczyciela tekstu literackiego.

34. Nieprzygotowanie do lekcji pociąga za sobą wpisanie oceny niedostatecznej do dziennika.

35. Uczeń ma obowiązek prowadzić zeszyt przedmiotowy. W zeszycie przedmiotowym uczeń zamieszcza notatki w formie ustalonej przez nauczyciela. Zeszyt przedmiotowy jest własnością ucznia i jemu służy, ale ocenie podlegają zawarte w nim samodzielnie pisane prace domowe, w tym dłuższe/krótsze wypowiedzi redagowane w domu.

36. W dniu powrotu do szkoły po każdej przerwie świątecznej, z wyjątkiem niedziel, nauczyciel nie sprawdza wiadomości i umiejętności uczniów w żadnej formie.

IV Obszary aktywności podlegające ocenianiu:

1. Wypowiedzi ustne:

- wypowiedź kilkudzaniowa na zadany temat,
- opowiadanie odtwórcze i twórcze, prezentacja,

- praca w grupie,

- recytacja,
- dialog,
- aktywność (kreatywność) na lekcjach,
- udział w dyskusji (argumentowanie, wnioskowanie, przemówienie).

2. Wypowiedzi pisemne:

- testy,
- testy diagnozujące,
- prace klasowe,
- sprawdziany,
- kartkówki,

- dyktanda,
- prace domowe,
- rozwiązywanie wskazanych zadań, wykonywanie ćwiczeń,
- redagowanie tekstów użytkowych (np. życzenia, ogłoszenia itp.),
- redagowanie dłuższych form wypowiedzi, np. rozprawki,
- odpowiedzi dotyczące czytania i odbioru tekstów kultury.

3. Zadania praktyczne:

- twórcze przygotowanie do lekcji; praca w grupie; inscenizacja;
- prezentacja referatu bądź informacji przygotowanych samodzielnie;
- prace nadobowiązkowe, np.: realizacja projektu (gazetka, album, plakat, afisz, pomoc dydaktyczna, audycja radiowa, nagranie, ankieta itp.).

V Metody sprawdzania osiągnięć uczniów.

Przewiduje się w każdym semestrze następujące metody sprawdzania wiedzy i umiejętności uczniów:

1. 2–3 pisemne dwugodzinne prace klasowe dłuższej wypowiedzi (wypracowania),
2. 2–3 sprawdziany wiedzy i umiejętności z gramatyki,
3. 1–2 sprawdziany ortograficzno-interpunkcyjne.
4. 1–2 testy sprawdzające czytanie i odbiór tekstów kultury.
5. 1–2 sprawdziany z lektur i wiadomości teoretycznoliterackich.
6. Kartkówki (wiadomości z trzech ostatnich lekcji).
7. Pisemne prace domowe.
8. Wypowiedzi ustne oraz technika czytania.
9. Zadania praktyczne.
10. Aktywność na lekcji.
11. Test diagnozujący

12. Zadania dodatkowe, konkursy.

VI Kryteria oceniania dyktand

Za błędy popełnione podczas pisania dyktand punkty są odejmowane wg zasady:

- 1 błąd I stopnia - 1 pkt
- 2 błędy II stopnia - 1 pkt
- 3 błędy interpunkcyjne – 1 pkt

Za błędy I stopnia uważa się pisownię:

- ó, u, rz, ż, ch, h;
- „nie” z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami, przysłówkami, imiesłowami, zaimkami;
- wielką i małą literą;
- wyrazów z en, em, on, om, a, e;
- cząstki - by z różnymi częściami mowy;
- zakończeń typu -ii, -ji -i;
- opuszczenie wyrazu.

Błędy II stopnia to inne błędy, np.: a, e z utratą dźwięczności, zmiękczenia, opuszczone pojedyncze litery, przestawienie wyrazów w zdaniu, zniekształcone końcówki wyrazów, pisownia „nie” z przymiotnikami.

PUNKTACJA

0 pkt – bdb (5)

1 pkt – db (4)

2-3 pkt – dst (3)

4-5 pkt – dop (2)

6 pkt – ndst (1)

Praca bezbłędna oceniana jest na celujący.

Uczniowie z dysleksją piszą dyktanda dostosowane do ich możliwości

Kryteria oceny dyktand ucznia z dysleksją:

- 0 błędów – celujący
- 1-2 błędy – bardzo dobry
- 3-4 błędy – dobry
- 5-6 błędów – dostateczny
- 7-8 błędów - dopuszczający
- 9 błędów i więcej – niedostateczny

VI Symptomy zaburzeń i formy, metody, sposoby dostosowania wymagań u uczniów z dysleksją

Objawy zaburzeń:

- trudności w opanowaniu techniki czytania tj.: głoskowanie, sylabizowanie, przekręcanie wyrazów, domyślanie się, wolne lub nierówne tempo, pauzy, nie zwracanie uwagi na interpunkcję;
- niepełne rozumienie treści tekstów i poleceń, uboższe słownictwo;
- trudności w pisaniu, szczególnie ze słuchu, liczne błędy np.: mylenie z-s, d-1, k-g;
- błędy w zapisywaniu zmiękczeń, głosek i-j;
- błędy w zapisywaniu głosek nosowych ą-om, ę-em;
- opuszczanie, dodawanie, przestawianie, podwajanie liter i sylab;
- błędy gramatyczne w wypowiedziach ustnych i pisemnych;
- trudności w formułowaniu wypowiedzi pisemnych na określony temat;

- trudności w uczeniu się ze słuchu na lekcji, korzystaniu z wykładów, zapamiętywaniu, rozumieniu poleceń złożonych, instrukcji;
- trudności z zapamiętaniem liter alfabetu, mylenie liter podobnych kształtem 1-t-l;
- mylenie liter zbliżonych kształtem, lecz inaczej ułożonych w przestrzeni b-d-g-p, w-m;
- opuszczanie drobnych elementów graficznych liter (kropki, kreski);
- błędy w przepisywaniu i pisaniu z pamięci;
- nieprawidłowe trzymanie przyborów do pisania;
- wolne tempo pisania, męczliwość ręki;
- niekształtne litery, nieprawidłowe łączenia - obniżona czytelność pisma;
- nieumiejętność zagospodarowania przestrzeni kartki.

Formy, metody, sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych:

- nie wymagać, by uczeń czytał głośno przy klasie nowy tekst, wskazywać wybrane fragmenty dłuższych tekstów do opracowania w domu i na nich sprawdzać technikę czytania;
- dawać więcej czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów, w miarę potrzeby pomagać w ich odczytaniu; starać się w miarę możliwości przygotowywać sprawdziany i kartkówki w formie testów
- czytanie lektur szkolnych lub innych opracowań rozłożyć w czasie, pozwalać na korzystanie z książek „mówionych”;
- raczej nie angażować do konkursów czytania;
- uwzględniać trudności w rozumieniu treści, szczególnie podczas samodzielnej pracy z tekstem, dawać więcej czasu, instruować lub zalecać przeczytanie tekstu wcześniej w domu;
- częściej sprawdzać zeszyty szkolne ucznia, ustalić sposób poprawy błędów, czuwać nad wnikliwą ich poprawą, oceniać poprawność i sposób wykonania prac;
- dać uczniowi czas na przygotowanie się do pisania dyktanda poprzez podanie mu trudniejszych wyrazów, a nawet wybranych zdań, które wystąpią w dyktandzie; można też dawać teksty z lukami lub pisanie z pamięci;
- dyktanda sprawdzające można organizować indywidualnie;

- błędów nie omawiać wobec całej klasy;
- w przypadku trudności w redagowaniu wypowiedzi pisemnych uczyć tworzenia schematów pracy, planowania kompozycji wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie);
- pomagać w doborze argumentów, jak również odpowiednich wyrażen i zwrotów;
- nie obniżać ocen za błędy ortograficzne i graficzne w wypracowaniach;
- podać uczniom jasne kryteria oceny prac pisemnych (wiedza, dobór argumentów, logika wyводу, treść, styl, kompozycja itd.);
- dawać więcej czasu na prace pisemne, sprawdzać, czy uczeń skończył notatkę z lekcji, w razie potrzeby skracać wielkość notatek;
- przypadku trudności z odczytaniem pracy odpytać ucznia ustnie;
- pozwalać na wykonywanie prac na komputerze usprawniać zaburzone funkcje - zajęcia korekcyjno-kompensacyjne;
- umożliwiać poprawę dyktanda na ocenę dopuszczającą poprzez bezbłędne przepisanie tekstu dyktanda z uwzględnieniem poprawek naniesionych przez nauczyciela;
- dawać więcej czasu na sprawdzianach (w zależności od potrzeby uczniów i zaleceń zapisanych w poszczególnych opiniach);
- podwyższać o jeden stopień dyktando napisane na ocenę pozytywną
- umożliwiać podczas pisania dyktanda korzystanie ze słownika ortograficznego, jeżeli będą sprzyjały temu warunki w klasie.

INSTRUKCJA POPRAWY PRAC PISEMNYCH W KLASACH IV-VI

1. Błędy ortograficzne (ort.):

- napisanie nowych zdań z wyrazami, w których wystąpiły błędy, podkreślenie tych wyrazów
- podanie pod nowymi zdaniami zasad ortograficznych, które regulują pisownię wyrazów, w których wystąpiły błędy .

2. Błędy interpunkcyjne (i.):

- przepisanie zdań, w których popełniono błędy z zaznaczeniem brakujących znaków interpunkcyjnych lub ich pominięciem
- podanie zasad interpunkcyjnych związanych z użyciem określonych znaków.

3. Błędy językowe (jęz.):

- przeczytanie na głos niewłaściwie zbudowanych zdań

- zastanowienie się, na czym polega błąd (np. powtórzenie-podanie synonimów określonego wyrazu, grupy wyrazowej i ich zastosowanie w zdaniu)
- zapisanie poprawionych zdań.

4. Błędy merytoryczne (mer.):

- zapisanie zdań z właściwą nazwą np. imienia, nazwiska, gatunku literackiego itp.
- podkreślenie poprawnie użytego wyrazu.

INSTRUKCJA POPRAWY PRAC PISEMNYCH W KLASACH VII-VIII

1. Błędy ortograficzne (ort.):

- napisanie nowych zdań z wyrazami, w których wystąpiły błędy, podkreślenie tych wyrazów
- podanie pod nowymi zdaniami zasad ortograficznych, które regulują pisownię wyrazów, w których wystąpiły błędy.

2. Błędy interpunkcyjne (i.):

- przepisanie zdań, w których popełniono błędy z zaznaczeniem brakujących znaków interpunkcyjnych lub ich pominięciem
- narysowanie wykresów wypowiedzeń złożonych i wielokrotnie złożonych oraz ich opis
- podanie zasad interpunkcyjnych związanych z użyciem określonych znaków.

3. Błędy językowe (jęz.):

- przeczytanie na głos niewłaściwie zbudowanych zdań
- zastanowienie się, na czym polega błąd (np. powtórzenie-podanie synonimów określonego wyrazu, grupy wyrazowej i ich zastosowanie w zdaniu)
- zapisanie poprawionych zdań.

4. Błędy merytoryczne (mer.):

- zapisanie zdań z właściwą nazwą np. imienia, nazwiska, gatunku literackiego itp.
- podkreślenie poprawnie użytego wyrazu.

X Kryteria oceny pisemnych form wypowiedzi

Kryteria oceny zaproszenia

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
-----------------	----------	----------------

I	Wskazanie adresata, nadawcy, miejsca, czasu, celu [kogo zapraszamy, kto zaprasza, gdzie, kiedy, na co]	0–1 p.
II	Zastosowanie wyrazów o charakterze perswazyjnym – co najmniej jeden	0–1 p.
III	Spójność tekstu	0–1 p.
IV	Poprawność językowa [dopuszczalny 1 błąd]	0–1 p.
V	Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna [dopuszczalny 1 błąd ortograficzny i 1 błąd interpunkcyjny; dla uczniów z dysleksją – 2 błędy ortograficzne i 2 błędy interpunkcyjne]	0–1 p.

Kryteria oceny dedykacji

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Wskazanie adresata, okoliczności, nadawcy, miejsca i czasu [komu dedykujemy; z jakiej okazji (za co, w jakich okolicznościach); kto dedykuje; gdzie (miejscowość); kiedy (data)]	0–1 p.
II	Spójność tekstu	0–1 p.
III	Poprawność językowa [dopuszczalny 1 błąd]	0–1 p.
IV	Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna [dopuszczalny 1 błąd ortograficzny i 1 błąd interpunkcyjny; dla uczniów z dysleksją – 2 błędy ortograficzne i 2 błędy interpunkcyjne]	0–1 p.
V	Trafne i poprawne użycie cytatu [fakultatywnie]	0–1 p.

Kryteria oceny ogłoszenia prasowego

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
------------------------	-----------------	-----------------------

I	Zapis najważniejszych informacji [czego dotyczy ogłoszenie, np. poszukiwania pracy, kupna, sprzedaży, zamiany, znalezienia, zagubienia czegoś]	0–1 p.
II	Informacja dotycząca nadawcy pozwalająca na nawiązanie z nim kontaktu [np. imię i nazwisko, adres, telefon, adres e-mail]	0–1 p.
III	Funkcjonalność stylu [zwięzłość, rzeczowość]	0–1 p.
IV	Poprawność językowa [dopuszczalny 1 błąd]	0–1 p.
V	Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna [dopuszczalny 1 błąd ortograficzny i 1 błąd interpunkcyjny; dla uczniów z dysleksją – 2 błędy ortograficzne i 2 błędy interpunkcyjne]	0–1 p.
VI	Estetyka zapisu [czystość, czytelność, brak skreśleń]	0–1 p.

Kryteria oceny ogłoszenia typu zawiadomienie

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Zapis najważniejszych informacji [kogo zawiadamiamy, o czym – cel, czas, miejsce, kto zawiadamia]	0–1 p.
II	Stosowanie wyrazów o charakterze perswazyjnym [co najmniej jeden]	0–1 p.
III	Właściwy układ graficzny [nagłówek, treść, podpis; przejrzystość zapisu]	0–1 p.
IV	Spójność tekstu	0–1 p.
V	Poprawność językowa [dopuszczalny 1 błąd]	0–1 p.
VI	Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna [dopuszczalny 1 błąd ortograficzny i 1 błąd interpunkcyjny; dla uczniów z dysleksją – 2 błędy ortograficzne i 2 błędy interpunkcyjne]	0–1 p.

--	--	--

Kryteria oceny recenzji książki

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–7)*		
I	Trafny tytuł [związany z treścią pracy]	0–1 p.
II	Podanie podstawowych informacji o książce i jej twórcach – co najmniej trzy informacje [autor, tytuł, ilustrator, tłumacz, miejsce i rok wydania, wydawnictwo]	0–1 p.
III	Przedstawienie problematyki utworu	0–1 p.
IV	Subiektywna ocena różnych elementów książki – co najmniej cztery elementy [np. kompozycja, przebieg akcji, postawy bohaterów, język, elementy edytorskie – ilustracje, wygląd okładki, strony tytułowej]	0–2 p.
V	Stosowanie słownictwa perswazyjnego	0–1 p.
VI	Poprawność pracy pod względem merytorycznym	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
VII	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji	0–1 p.

VIII	Spójność tekstu	0–1 p.
IX	Logiczność [nie występują nieuzasadnione powtórzenia]	0–1 p.
III JEZYK I STYL (0–4)**		
X	Poprawność językowa [0–3 bł. → 3 p.; 4 bł. → 2 p.; 5–6 bł. → 1 p.; 7 bł. → 0 p.]	0–3 p.
XI	Funkcjonalność stylu [styl odpowiedni do formy wypowiedzi]	0–1 p.
IV ZAPIS (0–3)**		
XII	Poprawność ortograficzna [0 bł. → 2 p.; 1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 2 p.; 4 bł. → 1 p.; 5 bł. → 0 p.]	0–2 p.
XIII	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny recenzji filmu

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–8)*		
I	Trafny tytuł [związany z treścią pracy]	0–1 p.

II	Podanie podstawowych informacji o filmie i jego twórcach – co najmniej cztery informacje [<i>tytuł, czas powstania, reżyser, autor scenariusza, scenograf, kostiumolog, kompozytor muzyki, obsada aktorska</i>]	0–1 p.
III	Przedstawienie problematyki filmu	0–1 p.
IV	Subiektywna ocena różnych elementów filmu – co najmniej cztery elementy [np. <i>reżyseria, scenariusz, scenografia, kostiumy, praca statystów, kaskaderów, muzyka, montaż, dźwięk, dubbing, efekty specjalne, nastrój</i>]	0–2 p.
V	Subiektywna ocena gry aktorów	0–1 p.
VI	Stosowanie słownictwa perswazyjnego	0–1 p.
VII	Poprawność pracy pod względem merytorycznym	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
VIII	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji	0–1 p.
IX	Spójność tekstu	0–1 p.
X	Logiczność [nie występują nieuzasadnione powtórzenia]	0–1 p.
III JĘZYK I STYL (0–4)**		
XI	Poprawność językowa [0–3 bł. → 3 p.; 4 bł. → 2 p.; 5–6 bł. → 1 p.; 7 bł. → 0 p.]	0–3 p.
XII	Funkcjonalność stylu [styl odpowiedni do formy wypowiedzi]	0–1 p.
IV ZAPIS (0–3)**		
XIII	Poprawność ortograficzna [0 bł. → 2 p.; 1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.]	0–2 p.

	[dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 2 p.; 4 bł. → 1 p.; 5 bł. → 0 p.]	
XIV	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny recenzji spektaklu teatralnego

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	TEMAT (0–8)*	
I	Trafny tytuł [związany z treścią pracy]	0–1 p.
II	Podanie podstawowych informacji o sztuce i jej twórcach – co najmniej cztery informacje <i>[tytuł, reżyser, miejsce i czas prapremiery, premiery, scenograf, kostiumolog, charakteryzator, choreograf, kompozytor muzyki, obsada aktorska]</i>	0–1 p.
III	Przedstawienie problematyki przedstawienia	0–1 p.
IV	Subiektywna ocena różnych elementów inscenizacji – co najmniej cztery elementy <i>[np. reżyseria, scenografia, kostiumy, charakteryzacja, choreografia, muzyka, dobór rekwizytów, światło, praca suflera, efekty specjalne, reakcje publiczności, nastrój]</i>	0–2 p.
V	Subiektywna ocena gry aktorów	0–1 p.
VI	Stosowanie słownictwa perswazyjnego	0–1 p.
VII	Poprawność pracy pod względem merytorycznym	0–1 p.

II KOMPOZYCJA (0–3)**		
VIII	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji	0–1 p.
IX	Spójność tekstu	0–1 p.
X	Logiczność [nie występują nieuzasadnione powtórzenia]	0–1 p.
III JĘZYK I STYL (0–4)**		
XI	Poprawność językowa [0–3 bl. → 3 p.; 4 bl. → 2 p.; 5– 6 bl. → 1 p.; 7 bl. → 0 p.]	0–3 p.
XII	Funkcjonalność stylu [styl odpowiedni do formy wypowiedzi]	0–1 p.
IV ZAPIS (0–3)**		
XIII	Poprawność ortograficzna [0 bl. → 2 p.; 1 bl. → 1 p.; 2 bl. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bl. → 2 p.; 4 bl. → 1 p.; 5 bl. → 0 p.]	0–2 p.
XIV	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny opowiadania twórczego

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	TEMAT (0–6)*	

I	Rozwinięcie tematu	0–2 p.
II	Trafny tytuł [odpowiedni do treści opowiadania]	0–1 p.
III	Przedstawienie przyczynowo – skutkowego toku zdarzeń	0–1 p.
IV	Ciekawy sposób prowadzenia narracji [osiągnięty na przykład dzięki prawidłowemu wprowadzenie do toku narracji kilkudzaniowego opisu; np. opisu przedmiotu, krajobrazu, wyglądu zewnętrznego postaci, sytuacji, przeżyć wewnętrznych; lub elementów charakterystyki postaci]	0–2 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
V	Trójdzielność wypowiedzi [wstęp, rozwinięcie, zakończenie] z zachowaniem właściwych proporcji	0–1 p.
VI	Spójność	0–1 p.
VII	Logiczność [brak powtarzania tych samych treści]	0–1 p.
III JĘZYK I STYL (0–4)**		
VIII	Poprawność językowa [0–3 bł. → 3 p.; 4 bł. → 2 p.; 5–6 bł. → 1 p.; 7 bł. → 0 p.]	0–3 p.
IX	Funkcjonalność stylu	0–1 p.
IV ZAPIS (0–3)**		
X	Poprawność ortograficzna [0 bł. → 2 p.; 1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 2 p.; 4 bł. → 1 p.; 5 bł. → 0 p.]	0–2 p.
XI	Poprawność interpunkcyjna	0–1 p.

	[dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	
--	---	--

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny opowiadania z dialogiem

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–6)*		
I	Rozwinięcie tematu	0–2 p.
II	Trafny tytuł [odpowiedni do treści opowiadania]	0–1 p.
III	Przedstawienie przyczynowo – skutkowego toku zdarzeń	0–1 p.
IV	Poprawne i celowe wprowadzenie dialogu w tok narracji [co najmniej jeden przykład składający się z co najmniej sześciu wypowiedzi]	0–1 p.
V	Poprawne stosowanie uzupełnień dialogowych [co najmniej trzy przykłady]	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
VI	Trójdzielność wypowiedzi [wstęp, rozwinięcie, zakończenie] z zachowaniem właściwych proporcji	0–1 p.
VII	Spójność	0–1 p.
VIII	Logiczność [brak powtarzania tych samych treści]	0–1 p.
III JĘZYK I STYL (0–4)**		
IX	Poprawność językowa [0–3 bł. → 3 p.; 4 bł. → 2p.; 5–6 bł. → 1 p.; 7 bł. → 0 p.]	0–3 p.

X	Funkcjonalność stylu	0–1 p.
IV ZAPIS (0–3)**		
XI	Poprawność ortograficzna [0 bł. → 2 p.; 1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 2 p.; 4 bł. → 1 p. 5 bł. → 0 p.]	0–2 p.
XII	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny opisu dzieła sztuki – reprodukcji obrazu

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–10)		
I	Realizacja tematu [opowiadanie nie może dominować nad opisem]	0–1 p.
II	Krótką informacją o dziele i jego twórcy	0–1 p.
III	Określenie tematyki obrazu [np. <i>portret, pejzaż, martwa natura, scena batalistyczna, scena rodzajowa, malarstwo abstrakcyjne, akt</i>]	0–1 p.
IV	Wyodrębnienie i nazwanie charakterystycznych elementów przedstawionych na pierwszym planie obrazu	0–1 p.
V	Wyodrębnienie i nazwanie charakterystycznych elementów	0–1 p.

	przedstawionych na drugim planie obrazu	
VI	Opis tła obrazu	0–1 p.
VII	Określenie nastroju	0–1 p.
VIII	Nazwanie cech charakterystycznych dla poszczególnych elementów – np. ich kształt, wielkość, kolor [nie wystarcza pojedyncze stwierdzenie ani wskazanie tylko jednej cechy dla różnych elementów]	0–1 p.
IX	Stosowanie słownictwa określającego stosunki przestrzenne – co najmniej cztery przykłady [np. <i>na pierwszym planie, obok, z prawej strony, poniżej, u dołu</i>]	0–1 p.
X	Sformułowanie własnych wrażeń lub refleksji	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–2)*		
XI	Trójdzielność wypowiedzi	0–1 p.
XII	Spójność	0–1 p.
III JĘZYK I STYL (0–4)*		
XIII	Poprawność językowa [0–3 bł. → 3 p.; 4 bł. → 2 p.; 5–6 bł. → 1 p.; 7 bł. → 0 p.]	0–3p.
XIV	Funkcjonalność stylu	0–1 p.
IV ZAPIS (0–3)*		
XV	Poprawność ortograficzna [0 bł. → 2 p.; 1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 2 p.; 4 bł. → 1 p.; 5 bł. → 0 p.]	0–2 p.

XVI	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.
-----	--	--------

* Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny streszczenia

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–7)*		
I	Zrozumienie tematu [streszczanego tekstu]	0–1 p.
II	Przedstawienie treści w określonej ilości wypowiedzeń [np. w 7–8 zdaniach]**	0–1 p.
III	Wybór najważniejszych faktów, wydarzeń	0–1 p.
IV	Prawidłowa chronologia przedstawionych zdarzeń	0–1 p.
V	Streszczenie ważnych myśli i rozmów bohaterów	0–1 p.
VI	Unikanie opisów, zbędnych szczegółów, spraw drugorzędnych	0–1 p.
VII	Obiektywizm [brak ocen, komentarzy, uwag, refleksji]	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–1)		
VIII	Spójność i logiczność tekstu	0–1 p.
III JĘZYK I STYL (0–3)		
IX	Poprawność językowa [0–1 bł. → 2 p.; 2 bł. → 1 p.; 3 bł. → 0 p.]	0–2 p.
X	Funkcjonalność stylu [jasność, rzeczowość, krótkie, zwarte zdania pozbawione wyrażen ekspresyjnych]	0–1 p.

IV ZAPIS (0–3)		
XI	Poprawność ortograficzna [0 bł. → 2 p.; 1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 2 p.; 4 bł. → 1 p.; 5 bł. → 0 p.]	0–2 p.
XII	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 2 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalne 4 błędy]	0–1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę świadczącą o niezrozumieniu streszczonego tekstu.

** Jeśli streszczenie nie zawiera określonej liczby wypowiedzi – uczeń otrzymuje 0p. za kryteria: język i styl, zapis.

Kryteria oceny wypowiedzi ustnych

Kryteria oceny opowiadania ustnego twórczego i odtwórczego

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Zgodność opowiadania z tematem	0–1 p.
II	Rozwinięcie opowiadania w ramach określonej koncepcji ucznia	0–2 p.
III	Spójność i logiczne uporządkowanie opowiadania	0–1 p.
IV	Płynność opowiadania[właściwe tempo mówienia]	0–1 p.
V	Wyraźne mówienie [uczeń jest dostatecznie słyszany i rozumiany]	0–1 p.
VI	Przestrzeganie poprawności językowej [dopuszczalne 3 błędy]	0–1 p.
VII	Wyraziste mówienie[dostosowanie sposobu mówienia do sytuacji opowiadania; właściwa modulacja głosu, zaciekawienie słuchaczy, potęgowanie napięcia]	0–1 p.

Kryteria oceny przemówienia

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Zgodność przemówienia z tematem	0–1 p.

II	Wstęp – apostrofa do słuchaczy, wyjaśnienie powodu spotkania, określenie celu przemówienia	0–1 p.
III	Rozwinięcie tematu w ramach określonej koncepcji ucznia	0–2 p.
IV	Zakończenie – np. uogólnienie, refleksja, aforyzm, sentencja, odpowiedni cytat	0–1 p.
V	Występowanie wyrazów i zwrotów dotyczących czasu i miejsca, w którym odbywa się spotkanie [np. <i>szczególna data, pamiętny dzień, niezwykła chwila, niezapomniane miejsce</i>]	0–1 p.
VI	Występowanie zwrotów skierowanych do słuchaczy – co najmniej 2 przykłady poza wstępną apostrofą [np. <i>mili goście, szanowni państwo, panie i panowie, zacni zebrani, drogie koleżanki i drodzy koledzy</i>]	0–1 p.
VII	Występowanie słów wyrażających stosunek do własnej wypowiedzi [np. <i>mam zaszczyt, jestem wzruszony, przypadł mi miły obowiązek</i>]	0–1 p.
VIII	Spójność wypowiedzi	0–1 p.
IX	Logiczność wypowiedzi	0–1 p.
X	Poprawność językowa [dopuszczalne 2 błędy]	0–1 p.
XI	Funkcjonalność stylu wypowiedzi – styl dostosowany do audytorium, sugestywność, jasność, rzeczowość, zrozumiałość wypowiedzi	0–1 p.
XII	Płynność wypowiedzi [odpowiednie tempo mówienia, uczeń może przyspieszyć tylko wtedy, gdy ma to służyć do osiągnięcia jakiegoś efektu]	0–1p.
XIII	Wyraźne mówienie [uczeń jest słyszany i rozumiany]	0–1 p.
XIV	Wyraziste mówienie [odpowiednie akcentowanie najważniejszych miejsc wystąpienia, modulacja głosu, pauzy, unikanie monotonii]	0–1 p.
XV	Odpowiednie gesty, mimika, postawa przemawiającego	0–1 p.

	[nie rozpraszają słuchaczy, podkreślają najważniejsze elementy wystąpienia, służą utrzymywaniu kontaktu ze słuchającymi]	
--	--	--

Kryteria oceny recytacji

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Znajomość tekstu [dwa nieznaczące błędy (w tym podpowiedzi nauczyciela) – 2 punkty; od 3 do 5 błędów – 1 punkt; liczne błędy, podpowiedzi wykluczają przyznawanie punktów za kolejne kryteria; uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną]	0–2 p.
II	Właściwe tempo mówienia [dostosowane do sytuacji ukazanej w wierszu, fragmencie prozy; przestrzeganie znaków interpunkcyjnych, przerzutni]	1 p.
III	Wyraźne mówienie [uczeń jest słyszany i rozumiany]	1 p.
IV	Wyraziste mówienie [uczeń dostosowuje sposób mówienia do sytuacji ukazanej w wierszu, fragmencie prozy; głosem wyraża uczucia, zaciekawia, wzrusza itp.]	0–2 p.

Kryteria oceny rysunkowych (plastycznych) konkretyzacji utworów

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Realizacja tematu	0–1 p.
II	Zgodność pracy z tekstem	0–2 p.
III	Oryginalność wyrażonej treści	0–2 p.
IV	Oryginalność zastosowanej techniki [2 punkty przyznaje się, jeżeli uczeń do wykonania pracy użył innych materiałów niż kartka i kredki]	0–2 p.
V	Estetyka wykonania	0–1 p.

Kryteria oceny realizacji określonych projektów

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
------------------------	-----------------	-----------------------

I	Zgodność projektu z tematem	0–2 p.
II	Oryginalność wyrażonej treści	0–2 p.
III	Oryginalność zastosowanej techniki (technologii)	0–4 p.
IV	Estetyka wykonania	0–2 p.
V	Prezentacja	0–2 p.

Kryteria oceny współpracy w grupie w związku z realizacją konkretnych zadań

Numer kryterium	Elementy współpracy podlegające punktowaniu	Liczba punktów
I	Ogólne zaangażowanie w pracę grupy	0–2 p.
II	Bezpośredni wkład w realizację powierzonego zadania	0–2 p.
III	Stopień wywiązania się z pełnionej funkcji	0–2 p.
IV	Umiejętność współpracy z innymi	0–2 p.

Kryteria oceny charakterystyki postaci literackiej

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–9)*		
I	Zgodność pracy z tematem	0–1 p.
II	Przedstawienie postaci [co najmniej cztery informacje]	0–1 p.
III	Opis wyglądu zewnętrznego (sposobu mówienia, poruszania się)	0–1 p.
IV	Poprawne nazwanie i opisanie cech charakteru (usposobienia, umysłowości)	0–1 p.
V	Uzasadnienie co najmniej czterech cech charakteru [przywołanie przykładów z tekstu]	0–1 p.
VI	Zredagowanie oceny postaci [wnioski, opinie, refleksje]	0–1 p.
VII	Poprawne i uzasadnione użycie co najmniej dwóch cytatów	0–1 p.

VIII	Użycie co najmniej dwóch porównań i jednego związku frazeologicznego	0–1 p.
IX	Poprawność pracy pod względem merytorycznym	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
X	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji	0–1 p.
XI	Spójność tekstu	0–1 p.
XII	Logiczność [nie występują nieuzasadnione powtórzenia]	0–1 p.
III JĘZYK I STYL (0–4)**		
XIII	Poprawność językowa [0–3 bł. → 3 p.; 4 bł. → 2 p.; 5–6 bł. → 1 p.; 7 bł. → 0 p.]	0–3 p.
XIV	Funkcjonalność stylu [styl odpowiedni do formy wypowiedzi]	0–1 p.
IV ZAPIS (0–3)**		
XV	Poprawność ortograficzna [0 bł. → 2 p.; 1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 2 p.; 4 bł. → 1 p.; 5 bł. → 0 p.]	0–2 p.
XVI	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny charakterystyki postaci rzeczywistej

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–7)*		
I	Zgodność pracy z tematem	0–1 p.

II	Przedstawienie postaci [co najmniej cztery informacje]	0–1 p.
III	Opis wyglądu zewnętrznego (sposobu mówienia, poruszania się)	0–1 p.
IV	Poprawne nazwanie i opisanie cech charakteru (usposobienia, umysłowości)	0–1 p.
V	Uzasadnienie co najmniej czterech cech charakteru [np. przywołanie faktów z życia charakteryzowanej postaci; analiza jej postępowania, zachowania, wypowiedzi, opinii innych osób na jej temat]	0–1 p.
VI	Zredagowanie oceny postaci [wnioski, opinie, refleksje]	0–1 p.
VII	Użycie co najmniej dwóch porównań i jednego związku frazeologicznego	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
VIII	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji	0–1 p.
IX	Spójność tekstu	0–1 p.
X	Logiczność [nie występują nieuzasadnione powtórzenia]	0–1 p.
III JĘZYK I STYL (0–4)**		
XI	Poprawność językowa [0–3 bł. → 3 p.; 4 bł. → 2 p.; 5–6 bł. → 1 p.; 7 bł. → 0 p.]	0–3 p.
XII	Funkcjonalność stylu [styl odpowiedni do formy wypowiedzi]	0–1 p.
IV ZAPIS (0–3)**		
XIII	Poprawność ortograficzna [0 bł. → 2 p.; 1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 2 p.; 4 bł. → 1 p.; 5 bł. → 0 p.]	0–2 p.
XIV	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny charakterystyki porównawczej postaci literackich

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–9)*		
I	Zgodność pracy z tematem	0–1 p.
II	Przedstawienie postaci [co najmniej trzy informacje każdej z nich]	0–1 p.
III	Opis wyglądu zewnętrznego (sposobu mówienia, poruszania się)	0–1 p.
IV	Poprawne nazwanie i opisanie cech charakteru (usposobienia, umysłowości)	0–1 p.
V	Porównanie co najmniej czterech cech charakteru opisywanych postaci	0–1 p.
VI	Przywołanie co najmniej trzech przykładów z tekstu uzasadniających cechy charakteru bohaterów	0 – 1 p.
VII	Zredagowanie oceny postaci [wnioski, opinie, refleksje]	0–1 p.
VIII	Poprawne i uzasadnione użycie co najmniej dwóch cytatów	0–1 p.
IX	Poprawność pracy pod względem merytorycznym	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
X	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji	0–1 p.
XI	Spójność tekstu	0–1 p.
XII	Logiczność [nie występują nieuzasadnione powtórzenia]	0–1 p.
III JĘZYK I STYL (0–4)**		

XIII	Poprawność językowa [0–3 bl. → 3 p.; 4 bl. → 2 p.; 5–6 bl. → 1 p.; 7 bl. → 0 p.]	0–3 p.
XIV	Funkcjonalność stylu [styl odpowiedni do formy wypowiedzi]	0–1 p.
IV ZAPIS (0–3)**		
XV	Poprawność ortograficzna [0 bl. → 2 p.; 1 bl. → 1 p.; 2 bl. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bl. → 2 p.; 4 bl. → 1 p.; 5 bl. → 0 p.]	0–2 p.
XVI	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny opisu przeżyć wewnętrznych w formie listu

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–6)*		
I	Rozwinięcie tematu	0–2 p.
II	Zastosowanie słownictwa nazywającego uczucia [co najmniej 3 przykłady]	0–1 p.
III	Zastosowanie słownictwa opisującego zewnętrzne i wewnętrzne przejawy uczuć [co najmniej 3 przykłady]	0–1 p.
IV	Użycie co najmniej dwóch porównań i jednego związku frazeologicznego	0–1 p.
V	Obecność zwrotów do adresata [co najmniej jeden poza nagłówkiem]	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		

VI	Występowanie charakterystycznych elementów listu [miejsceowość, data, nagłówek, formuła pożegnalna, podpis]	0–1 p.
VII	Trójdzielność wypowiedzi [wstęp, rozwinięcie, zakończenie]	0–1 p.
VIII	Spójność wypowiedzi	0–1 p.
III JĘZYK (0–3)**		
IX	Poprawność językowa [0–3 bł. → 3 p.; 4 bł. → 2 p.; 5–6 bł. → 1 p.; 7 bł. → 0 p.]	0–3 p.
IV ZAPIS (0–5)**		
X	Poprawność ortograficzna [0 bł. → 2 p.; 1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 2 p.; 4 bł. → 1 p.; 5 bł. → 0 p.]	0–2 p.
XI	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.
XII	Układ graficzny [właściwe rozmieszczenie elementów listu, akapity, odstępy, marginesy]	0 – 1 p.
XIII	Estetyka zapisu [czystość, czytelność pisma, brak skreśleń]	0 – 1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny opisu przeżyć wewnętrznych w formie kartki z pamiętnika

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–7)*		

I	Rozwinięcie tematu	0–2 p.
II	Zastosowanie słownictwa nazywającego uczucia [co najmniej 3 przykłady]	0–1 p.
III	Zastosowanie słownictwa opisującego zewnętrzne i wewnętrzne przejawy uczuć [co najmniej 3 przykłady]	0–1 p.
IV	Użycie co najmniej dwóch porównań i jednego związku frazeologicznego	0–1 p.
V	Zapis poprzedzony datą [dzień, miesiąc, rok]	0–1 p.
VI	Stosowanie narracji pierwszoosobowej	0 – 1 p.
II KOMPOZYCJA (0–2)**		
VII	Trójdzielność wypowiedzi [wstęp, rozwinięcie, zakończenie]	0–1 p.
VIII	Spójność wypowiedzi	0–1 p.
III JĘZYK (0–3)**		
IX	Poprawność językowa [0–3 bl. → 3 p.; 4 bl. → 2 p.; 5–6 bl. → 1 p.; 7 bl. → 0 p.]	0–3 p.
IV ZAPIS (0–5)**		
X	Poprawność ortograficzna [0 bl. → 2 p.; 1 bl. → 1 p.; 2 bl. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bl. → 2 p.; 4 bl. → 1 p.; 5 bl. → 0 p.]	0–2 p.
XI	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.
XII	Układ graficzny [właściwe rozmieszczenie elementów listu, akapity, odstępy, marginesy]	0 – 1 p.
XIII	Estetyka zapisu [czystość, czytelność pisma, brak skreśleń]	0 – 1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny sprawozdania

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–7)*		
I	Zgodność pracy z tematem	0–1 p.
II	Zamieszczenie informacji o przyczynie i celu opisywanych wydarzeń	0–1 p.
III	Zamieszczenie informacji o miejscu i czasie [gdzie? kiedy?]	0–1 p.
IV	Informacja o uczestnikach opisywanych wydarzeń [ich zachowanie, reakcje, wypowiedzi]	0–1 p.
V	Zrelacjonowanie faktów i wydarzeń, których autor był świadkiem lub uczestnikiem	0–1 p.
VI	Zredagowanie subiektywnej oceny z użyciem odpowiedniego słownictwa [np. jestem przekonany, sadzę, moim zdaniem, według mnie, jestem pewien, bez wątpienia] – co najmniej cztery przykłady	0 – 1 p.
VII	Użycie słownictwa oceniającego dodatnio lub ujemnie – co najmniej cztery przykłady	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
VIII	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji	0–1 p.
IX	Spójność tekstu	0–1 p.
X	Logiczność [nie występują nieuzasadnione powtórzenia]	0–1 p.
III JĘZYK I STYL (0–4)**		
XI	Poprawność językowa [0–3 bł. → 3 p.; 4 bł. → 2 p.; 5–6 bł. → 1 p.; 7 bł. → 0 p.]	0–3 p.

XII	Funkcjonalność stylu [styl odpowiedni do formy wypowiedzi]	0–1 p.
IV ZAPIS (0–3)**		
XIII	Poprawność ortograficzna [0 bł. → 2 p.; 1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 2 p.; 4 bł. → 1 p.; 5 bł. → 0 p.]	0–2 p.
XIV	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny rozprawki

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–7)*		
I	Zgodność pracy z tematem	0–1 p.
II	Sformułowanie tezy	0–1 p.
III	Użycie co najmniej trzech trafnych argumentów	0–1 p.
IV	Rozwinięcie pierwszego argumentu	0–1 p.
V	Rozwinięcie drugiego argumentu	0–1 p.
VI	Podsumowanie rozważań [wnioski, uogólnienia, refleksje, nie wystarczy powtórzenie tezy]	0 – 1 p.
VII	Poprawność pracy pod względem merytorycznym	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
VIII	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji	0–1 p.

IX	Spójność tekstu	0–1 p.
X	Logiczność [nie występują nieuzasadnione powtórzenia]	0–1 p.
III JĘZYK I STYL (0–4)**		
XI	Poprawność językowa [0–3 bł. → 3 p.; 4 bł. → 2 p.; 5–6 bł. → 1 p.; 7 bł. → 0 p.]	0–3 p.
XII	Funkcjonalność stylu [styl odpowiedni do formy wypowiedzi]	0–1 p.
IV ZAPIS (0–3)**		
XIII	Poprawność ortograficzna [0 bł. → 2 p.; 1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 2 p.; 4 bł. → 1 p.; 5 bł. → 0 p.]	0–2 p.
XIV	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny rozprawki (z użyciem argumentów zaczerpniętych z literatury)

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–8)*		
I	Zgodność pracy z tematem	0–1 p.
II	Sformułowanie tezy	0–1 p.
III	Użycie co najmniej trzech trafnych argumentów zaczerpniętych z literatury	0–1 p.
IV	Użycie jednego innego argumentu (opartego na własnych obserwacjach, przeżyciach, przemyśleniach, refleksjach)	0–1 p.

V	Rozwinięcie co najmniej trzech argumentów	0–1 p.
VI	Podsumowanie rozważań [wnioski, uogólnienia, refleksje, nie wystarczy powtórzenie tezy]	0 – 1 p.
VII	Poprawne i uzasadnione użycie co najmniej jednego cytatu	0 – 1 p.
VIII	Poprawność pracy pod względem merytorycznym	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
IX	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji	0–1 p.
X	Spójność tekstu	0–1 p.
XI	Logiczność [nie występują nieuzasadnione powtórzenia]	0–1 p.
III JĘZYK I STYL (0–4)**		
XII	Poprawność językowa [0–3 bł. → 3 p.; 4 bł. → 2 p.; 5–6 bł. → 1 p.; 7 bł. → 0 p.]	0–3 p.
XIII	Funkcjonalność stylu [styl odpowiedni do formy wypowiedzi]	0–1 p.
IV ZAPIS (0–3)**		
XIV	Poprawność ortograficzna [0 bł. → 2 p.; 1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 2 p.; 4 bł. → 1 p.; 5 bł. → 0 p.]	0–2 p.
XV	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny wywiadu

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
------------------------	-----------------	-----------------------

I TEMAT (0–7)*		
I	Zgodność pracy z tematem – przeprowadzenie rozmowy koncentrującej się wokół określonego zagadnienia [wywiad „dla osoby” lub „dla sprawy”]	0–1 p.
II	Trafny tytuł (zgodny z treścią pracy, ciekawy) wraz z dopowiedzeniem (np. – wywiad z panem Markiem Jankowskim o trudnym życiu kapitana)	0–1 p.
III	Poprawnie zredagowany lid [rzeczowy, zwięzły, mający związek z treścią wywiadu]	0–1 p.
IV	Interesujący sposób zadawania pytań [unikanie pytań zamkniętych, dopowiedzenia, komentarze, jasność, precyzja]	0–1 p.
V	Nawiązania do poprzednich wypowiedzi rozmówcy – co najmniej dwa	0–1 p.
VI	Potwierdzenie autorstwa wywiadu (podpis)	0 – 1 p.
VII	Poprawność pracy pod względem merytorycznym	0 – 1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
VIII	Trójdzielność wypowiedzi [wstęp; seria pytań i odpowiedzi; podsumowanie – uogólnienie, puenta; podziękowanie]	0–1 p.
IX	Spójność tekstu	0–1 p.
X	Logiczność [nie występują nieuzasadnione powtórzenia]	0–1 p.
III JĘZYK I STYL (0–4)**		
XI	Poprawność językowa [0–3 bł. → 3 p.; 4 bł. → 2 p.; 5–6 bł. → 1 p.; 7 bł. → 0 p.]	0–3 p.
XII	Funkcjonalność stylu [styl odpowiedni do formy wypowiedzi]	0–1 p.
IV ZAPIS (0–4)**		

XIII	Poprawność ortograficzna [0 bł. → 2 p.; 1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 2 p.; 4 bł. → 1 p.; 5 bł. → 0 p.]	0–2 p.
XIV	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.
XV	Poprawny zapis dialogu	0 – 1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny podania

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Sformułowanie prośby	0–1 p.
II	Uzasadnienie prośby	0–1 p.
III	Zachowanie wszystkich formalnych wyróżników podania [miejsowość i data; dane nadawcy – imię i nazwisko, dokładny adres; określenie adresata; własnoręczny podpis]	0–1 p.
IV	Funkcjonalność stylu – posługiwanie się zwrotami charakterystycznymi dla podania [np. <i>zwracam się z prośbą, uprzejmie proszę, prośbę swą motywuję, z wyrazami szacunku</i>]	0–1 p.
V	Poprawność językowa [dopuszczalny 1 błąd]	0–1 p.
VI	Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna [dopuszczalny 1 błąd ortograficzny i 1 błąd interpunkcyjny; dla uczniów z dysleksją: 2 błędy ortograficzne i 2 błędy interpunkcyjne]	0–1 p.
VII	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu [odstępy, akapity]	0–1 p.
VIII	Estetyka zapisu [czystość, czytelność, brak skreśleń]	0–1 p.

Kryteria oceny listu prywatnego

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–4)*		
I	Zgodność pracy z tematem	0–1 p.
II	Rozwinięcie tematu	0–2 p.
III	Obecność zwrotów do adresata [co najmniej dwa poza nagłówkiem]	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–4)**		
IV	Charakterystyczne elementy listu [miejscowość, data, nagłówek, formuła pożegnalna, podpis]	0–1 p.
V	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji [wstęp, rozwinięcie, zakończenie]	0–1 p.
VI	Spójność tekstu	0–1 p.
VII	Logiczność [nie występują nieuzasadnione powtórzenia]	0–1 p.
III JĘZYK (0–3)**		
VIII	Poprawność językowa [0–3 bł. → 3 p.; 4 bł. → 2 p.; 5–6 bł. → 1 p.; 7 bł. → 0 p.]	0–3 p.
IV ZAPIS (0–5)**		

IX	Poprawność ortograficzna [0 bl. → 2 p.; 1 bl. → 1 p.; 2 bl. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bl. → 2 p.; 4 bl. → 1 p.; 5 bl. → 0 p.]	0–2 p.
X	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.
XI	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu [odstępy, akapity, marginesy]	0–1 p.
XII	Estetyka zapisu [czystość, czytelność, brak skreśleń]	0–1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za list nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny listu oficjalnego

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–3)*		
I	Zgodność pracy z tematem	0–1 p.
II	Zwięzłość, rzeczowość	0–1 p.
III	Obecność zwrotów do adresata [co najmniej dwa poza nagłówkiem]	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–5)**		
IV	Charakterystyczne elementy listu [miejscowość, data, nagłówek, podpis]	0–1 p.

V	Przedstawienie się	0–1 p.
VI	Sformułowanie celu (prośby, propozycji)	0–1 p.
VII	Uzasadnienie prośby (propozycji)	0–1 p.
VIII	Zakończenie w grzeczny sposób [formuła pożegnalna]	0–1 p.
III JĘZYK (0–3)**		
IX	Poprawność językowa [0–3 bł. → 3 p.; 4 bł. → 2 p.; 5–6 bł. → 1 p.; 7 bł. → 0 p.]	0–3 p.
IV ZAPIS (0–5)**		
X	Poprawność ortograficzna [0 bł. → 2 p.; 1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 2 p.; 4 bł. → 1 p.; 5 bł. → 0 p.]	0–2 p.
XI	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.
XII	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu [odstępy, akapity, marginesy]	0–1 p.
XIII	Estetyka zapisu [czystość, czytelność, brak skreśleń]	0–1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za list nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny opisu przedmiotu

Numer kryterium	Kryteria	Liczba
------------------------	-----------------	---------------

		punktów
I TEMAT (0–5)		
I	Wyodrębnienie i nazwanie charakterystycznych elementów opisywanego przedmiotu	0–1 p.
II	Podanie cech charakterystycznych dla poszczególnych elementów, np. kształt, wielkość, kolor [nie wystarczy pojedyncze stwierdzenie ani wskazanie tylko jednej cechy dla różnych elementów]	0–1 p.
III	Stosowanie słownictwa określającego stosunki przestrzenne, np. <i>u góry, na dole, pod, nad, powyżej, w środku, pośrodku</i> [co najmniej pięć przykładów]	0–1 p.
IV	Użycie co najmniej dwóch porównań	0–1 p.
V	Sformułowanie wrażeń lub refleksji	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–2)*		
VI	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji [wstęp, rozwinięcie, zakończenie]	0–1 p.
VII	Spójność tekstu	0–1 p.
III JĘZYK I STYL(0–3)*		
VIII	Poprawność językowa [0–2 bł. → 2 p.; 3 bł. → 1 p.; 4 bł. → 0 p.]	0–2 p.
IX	Funkcjonalność stylu	0–1 p.
IV		

ZAPIS (0–3)*		
X	Poprawność ortograficzna [0 bl. → 2 p.; 1 bl. → 1 p.; 2 bl. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bl. → 2 p.; 4 bl. → 1 p.; 5 bl. → 0 p.]	0–2 p.
XI	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.

* Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny reportażu

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–10)*		
I	Zgodność pracy z tematem	0–1 p.
II	Trafny, ciekawy tytuł	0–1 p.
III	Poprawnie zredagowany lid [rzeczowy, zwięzły, związany z treścią reportażu]	0–1 p.
IV	Zredagowanie co najmniej trzech trafnych śródtytułów [w jednolitej konwencji, zgodnych z treścią]	0–1 p.
V	Zrelacjonowanie faktów i wydarzeń, których autor był świadkiem lub uczestnikiem	0–1 p.
VI	Zamieszczenie informacji dotyczących czasu, miejsca wydarzeń i osób w nich uczestniczących	0–1 p.
VII	Zamieszczenie informacji dotyczących reakcji, zachowań, opinii bohaterów [co najmniej dwa przykłady]	0–1 p.

VIII	Ocena przedstawionych wydarzeń (faktów)	0–1 p.
IX	Prawidłowe i celowe wprowadzenie elementów innych form wypowiedzi, np. dialogów i monologów bohaterów, opisu miejsca, opisu sytuacji, opisu przeżyć wewnętrznych, charakterystyki, rozprawki [co najmniej dwa przykłady]	0–1 p.
X	Poprawność merytoryczna	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–2)**		
XI	Spójność tekstu	0–1 p.
XII	Logiczność [nie występują nieuzasadnione powtórzenia]	0–1 p.
III JĘZYK I STYL(0–4)**		
XIII	Poprawność językowa [0–3 bł. → 3 p.; 4 bł. → 2 p.; 5–6 bł. → 1 p.; 7 bł. → 0 p.]	0–3 p.
XIV	Funkcjonalność stylu [styl odpowiedni do formy wypowiedzi]	0–1 p.
IV ZAPIS (0–3)**		
XV	Poprawność ortograficzna [0 bł. → 2 p.; 1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 2 p.; 4 bł. → 1 p.; 5 bł. → 0 p.]	0–2 p.
XVI	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny listu otwartego

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–7)*		
I	Zgodność pracy z tematem	0–1 p.
II	Informacje wprowadzające [przyczyna, cel, okoliczności podjęcia tematu]	0–1 p.
III	Rozwinięcie tematu	0–2 p.
IV	Zakończenie wypowiedzi [np. uogólnienie, sentencja, puenta, wyrażenie własnych uczuć]	0–1 p.
V	Umiejętne i celowe wprowadzenie cytatu, sentencji, motta[fakultatywnie]	0–1 p.
VI	Obecność zwrotów do adresata [co najmniej dwa poza nagłówkiem]	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–3)**		
VII	Charakterystyczne elementy listu [miejsce, data, nagłówek, formuła pożegnalna, podpis]	0–1 p.
VIII	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji [wstęp, rozwinięcie, zakończenie]	0–1 p.
IX	Spójność i logiczność tekstu [występowanie zwrotów i wyrażen porządkujących wypowiedź]	0–1 p.
III JĘZYK I STYL (0–4)**		

X	Poprawność językowa [0–3 bł. → 3 p.; 4 bł. → 2 p.; 5–6 bł. → 1 p.; 7 bł. → 0 p.]	0–3 p.
XI	Funkcjonalność stylu [styl wzniosły, uroczysty, emocjonalny, pojawiają się pytania retoryczne, powtórzenia, wykrzykniki]	0–1 p.
IV ZAPIS (0–4)**		
XII	Poprawność ortograficzna [0 bł. → 2 p.; 1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 2 p.; 4 bł. → 1 p.; 5 bł. → 0 p.]	0–2 p.
XIII	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]	0–1 p.
XIV	Estetyka zapisu [czystość, czytelność, brak skreśleń]	0–1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny opisu sytuacji

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I TEMAT (0–6)*		
I	Zgodność pracy z tematem	0–1 p.
II	Opis wydarzenia głównego	0–1 p.
III	Opis zdarzeń towarzyszących [co najmniej trzech]	0–1 p.

IV	Opis elementów tła i scenerii [co najmniej trzy przykłady]	0–1 p.
V	Stosowanie słownictwa dynamizującego akcję [stosowanie zwrotów typu: <i>nagle, wtem, błyskawicznie, raptem, niespodziewanie</i>]	0–1 p.
VI	Poprawność merytoryczna	0–1 p.
II KOMPOZYCJA (0–2)**		
VII	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji	0–1 p.
VIII	Spójność	0–1 p.
III JĘZYK I STYL (0–3)**		
IX	Poprawność językowa [0–2 bł. → 2 p.; 3–4 bł. → 1 p.; 5 bł. → 0 p.]	0–2 p.
X	Funkcjonalność stylu	0–1 p.
IV ZAPIS (0–2)**		
XI	Poprawność ortograficzna [0–1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.] [dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 1 p.; 4 bł. → 0 p.]	0–1 p.
XII	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalne 2 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalne 4 błędy]	0–1 p.

* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.

** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii.

Kryteria oceny życiorysu

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Zamieszczenie podstawowych danych osobowych piszącego [imię i nazwisko, adres]	0–1 p.
II	Podanie pozostałych informacji [data i miejsce urodzenia, dotychczasowe wykształcenie, informacje na temat rodziców, odniesione sukcesy, plany na przyszłość]	0–1 p.
III	Uwzględnienie formalnych wyróżników podania [miejscowość i data; własnoręczny podpis]	0–1 p.
IV	Spójność tekstu	0–1 p.
V	Funkcjonalność stylu [styl urzędowy, zwięzły, konkretny]	0–1 p.
VI	Poprawność językowa [dopuszczalny 1 błąd]	0–1 p.
VII	Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna [dopuszczalny 1 błąd ortograficzny i 1 błąd interpunkcyjny; dla uczniów z dysleksją: 2 błędy ortograficzne i 2 błędy interpunkcyjne]	0–1 p.
VIII	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu [odstępy, akapity]	0–1 p.
IX	Estetyka zapisu [czystość, czytelność, brak skreśleń]	0–1 p.

II TREŚCI SZCZEGÓŁOWE, Z PODZIAŁEM NA POSZCZEGÓLNE KLASY I OCENY

Szczegółowy przedmiotowy system oceniania do podręcznika *Słowa z uśmiechem* klasa 4

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział I Przygody dnia codziennego					
„Do zobaczenia, wakacje... Wracamy do szkoły!?”. René Gosciny, Jean-Jacques Sempé, <i>Nowe przygody Mikołajka</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia postacie z opowiadania czyta ze zrozumieniem informacje o autorze oraz ilustratorze tekstu formułuje obietnicę w formie zdania pojedynczego 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>bohater</i> podaje nazwisko autora oraz nazwisko ilustratora tekstu formułuje obietnicę w formie wypowiedzenia złożonego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie <i>bohater</i> podaje dodatkowe informacje o autorze tekstu formułuje rady 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje głównego bohatera i określa jego rolę wyjaśnia rolę autora tekstu oraz rolę ilustratora formułuje rady, dbając o jednolitość stylistyczną wypowiedzi używa we właściwym kontekście słowa <i>kreatywny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przedmioty, proponując twórcze i nietypowe podejście do ich funkcji

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Bohaterowie twoich lektur przedstawiają się – rady dla mówiących	<ul style="list-style-type: none"> wypisuje formy powitania z tekstu przedstawia się, podając podstawowe informacje o sobie 	<ul style="list-style-type: none"> cytuje słowa prezentacji z tekstu przedstawia się w kilku zdaniach, podając bardziej szczegółowe informacje o sobie 	<ul style="list-style-type: none"> dopasowuje formy powitania i przedstawiania się do różnych sytuacji komunikacyjnych opowiada o swoich zainteresowaniach 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zasady grzeczności obowiązujące w sytuacji powitania i przedstawiania się przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcje komunikacji niewerbalnej w sytuacji powitania omawia sposoby powitania i przedstawiania się w różnych kręgach kulturowych
A, be, ce ... uczę się. Zabawa literami. Alfabet	<ul style="list-style-type: none"> zna kolejne litery alfabetu układa wyrazy w kolejności alfabetycznej przy niewielkim wsparciu nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia bezbłędnie kolejne litery alfabetu układa samodzielnie wyrazy w kolejności alfabetycznej 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia dwuznaki stosowane w polskim piśmie wykorzystuje znajomość alfabetu do zadań praktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> układa teksty ułatwiające zapamiętanie alfabetu używa ze zrozumieniem terminów <i>piwodruk</i>, <i>autograf</i>, <i>rękopis</i> posługuje się związkiem frazeologicznym <i>być alfa i omegą</i> we właściwym kontekście 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat alfabetu w różnych sytuacjach problemowych

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Aby odróżnić literę od głoski, wystarczy choć trochę znać język polski. Głoska a litera	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>głoska</i> i <i>litera</i> dzieli wyrazy o prostej budowie na litery i głoski 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia różnice między głoską a literą dzieli wyrazy z dwuznakami na litery i głoski 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady wyrazów z dwuznakami dzieli wyrazy ze spółgłoskami miękkimi i zmiękczoneymi na litery i głoski 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady wyrazów o różnej liczbie liter i głosek analizuje wpływ pojedynczych głosek na znaczenie słów 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat liter i głosek w różnych sytuacjach problemowych
Nasze fonetyczne troski... Samogłoski i spółgłoski	<ul style="list-style-type: none"> wie, że głoski dzielą się na samogłoski i spółgłoski 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wszystkie samogłoski w języku polskim, odróżnia samogłoski od spółgłosek 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia różnicę w wymowie spółgłosek i samogłosek 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję samogłosek w tworzeniu wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> kreatywnie wykorzystuje wiedzę na temat samogłosek i spółgłosek w tworzeniu gier i zabaw językowych
„Co się może zdarzyć, gdy głowa pełna marzeń?” Joanna Kulmowa, <i>Marzenia</i>	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>wers</i> określa swój stosunek do szkoły opowiada w kilku zdaniach o swoich marzeniach 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>wers</i> określa stosunek osoby mówiącej do szkoły opowiada, o czym można marzyć w szkole 	<ul style="list-style-type: none"> cytuje wersy wiersza wymienia przyczyny niechęci osoby mówiącej do szkoły cytuje fragmenty wiersza na temat wyglądu i zachowania marzeń z wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje układ zapisu wiersza i prozy, wymienia różnice objaśnia fragmenty tekstu o przenośnym znaczeniu opisuje marzenie w sposób metaforyczny 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje tekst na poziomie metaforycznym

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Pierwsza pomoc w szkolnych wypadkach”. Słownik ortograficzny	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta ze słownika ortograficznego w celu poprawnego zapisu wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje budowę słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje sposób zapisu haseł w słowniku ortograficznym 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje sposób zapisu skrótów oraz innych informacji w słowniku • korzysta ze słownika internetowego 	<ul style="list-style-type: none"> • sprawnie posługuje się słownikiem ortograficznym, korzystając swobodnie ze skrótów, odsyłaczy i innych informacji

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
<p>„Dzieci listy piszą... zabawne potyczki z epistolografia”. List – rady dla piszących Grzegorz Kasdepke, <i>List</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje bohaterów opowiadania • czyta ze zrozumieniem rady dla piszących list tradycyjny i e-mail • pisze krótki, komunikatywny list tradycyjny oraz e-mail na dowolny temat 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada krótko o najważniejszych zdarzeniach z opowiadania • omawia rady dla piszących list tradycyjny • pisze poprawny kompozycyjnie list tradycyjny oraz e-mail na zadany temat 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia powody wzmożonej korespondencji listownej i e-mailowej • omawia rady dla piszących e-mail • pisze list tradycyjny oraz e-mail na zadany temat, uwzględnia wymogi formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zachowania bohaterów • omawia zasady grzeczności stosowane w korespondencji • wskazuje różnice między listem tradycyjnym i e-mailem • pisze poprawne językowo, kompozycyjnie i stylistycznie listy w formie tradycyjnej i elektronicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze poprawne językowo i konstrukcyjnie listy tradycyjne i elektroniczne cechujące się nietypowym, oryginalnym podejściem do tematu
<p>I kłopoty sprawić może, lecz ćwiczenie ci pomoże. O różnych funkcjach głoski <i>i</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że <i>i</i> jest samogłoską, może tworzyć wyrazy, podaje przykłady tej funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że <i>i</i> zmiękcza spółgłoski, podaje przykłady tej funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia, kiedy <i>i</i> oznacza samogłoskę, a kiedy jest znakiem miękkości, podaje przykłady tych funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady, kiedy <i>i</i> oznacza samogłoskę, a jednocześnie jest znakiem miękkości 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje twórcze uwagi i przemyślane wskazówki ułatwiające innym uczniom zapamiętanie funkcji głoski <i>i</i>

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Pa-lu-szek i głów-ka to szkol-na wy-mów-ka. O sylabach	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>sylaba</i> dzieli wyrazy na sylaby 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>sylaba</i> wie, że ośrodkiem sylaby jest samogłoska 	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady przenoszenia wyrazów do następnej linii 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie przenosi wyrazy do następnej linii, dzieląc je na sylaby 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat podziału wyrazów na sylaby w różnych sytuacjach problemowych
„Igrzyska ortograficzne”. Pisownia wyrazów z <i>rz</i>	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni <i>rz</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> zna reguły pisowni <i>rz</i> 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować reguły pisowni <i>rz</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>rz</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>rz</i>

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Co by tu jeszcze zrobić, koledzy, co by tu zrobić?”. Czasownik i jego znaczenia	<ul style="list-style-type: none"> wymienia pytania, na które odpowiada czasownik wie, że czasownik jest odmienną częścią mowy 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy rozpoznaje i tworzy formy liczby pojedynczej i mnogiej czasownika rozpoznaje i tworzy formę czasu przeszłego czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że czasownik nazywa czynności i stany rozpoznaje i tworzy formę osoby czasownika odmienia czasownik przez osoby 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia czynności od stanów stosuje poprawne formy gramatyczne czasownika stosuje świadomie formy czasu przeszłego i teraźniejszego czasownika w opowiadaniu 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany czasowników
„O ekscentrykach przy okazji bezokolicznika”. Formy osobowe i nieosobowe czasownika	<ul style="list-style-type: none"> wie, że czasownik występuje w formie osobowej i nieosobowej podaje przykłady bezokoliczników 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela czasowniki w formie osobowej i nieosobowej wie, że wymawiane tak samo zakończenia <i>-źć, -ść</i> są zapisywane w różny sposób 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca formę osobową czasownika na bezokolicznik i odwrotnie zna i stosuje zasady pisowni <i>-źć, -ść, -ać</i> w zakończeniach bezokolicznika 	<ul style="list-style-type: none"> dopasowuje czasowniki w bezokoliczniku do wybranych frazeologizmów poprawnie zapisuje zakończenia bezokolicznika 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące osobowych i nieosobowych form czasowników

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Kłopotliwa wizyta z myszą w tle”. Małgorzata Musierowicz, <i>Szósta klepka</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia zapamiętanych bohaterów opowiada krótko o głównym zdarzeniu w tekście omawia zdarzenia przedstawione na ilustracjach 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wszystkich bohaterów tekstu zna pojęcie <i>zdarzenie</i> nadaje tytuły rysunkom 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę poszczególnych bohaterów w przygotowaniach do wizyty objaśnia pojęcie <i>zdarzenie</i> nadaje tytuły wszystkim rysunkom 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zdenerwowania państwa Żaków objaśnia, w jaki sposób wybrane zdarzenie z tekstu wpłynęło na zmianę sytuacji bohaterów nadaje jednorodne stylistycznie tytuły wszystkim rysunkom 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy oryginalny pod względem treści i formy poradnik tematyczny
Napisać plan ramowy? Z Pippi to frajda nie z tej ziemi! Plan ramowy – rady dla piszących Astrid Lindgren, <i>Pippi Pończoszanka</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie tekst zna pojęcie <i>opis</i> dopasowuje większość tytułów do odpowiadających fragmentów tekstu przy wsparciu nauczyciela skraca większość wypowiedzi czyta rady dla piszących plan ramowy zapisuje plan ramowy odtwórczy uwzględniający większość zdarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje pytania do tekstu objaśnia pojęcie <i>opis</i> dopasowuje wszystkie tytuły do odpowiadających im fragmentów tekstu samodzielnie skraca większość wypowiedzi zapisuje plan ramowy odtwórczy uwzględniający wszystkie zdarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> cytuje fragmenty tekstu wyszukuje elementy opisu w tekście porządkuje większość podanych zdarzeń zgodnie z chronologią samodzielnie skraca wszystkie wypowiedzi zapisuje plan w formie wypowiedzeń bez czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia prawdziwość twierdzeń dotyczących tekstu opisuje elementy wyglądu bohaterki porządkuje wszystkie podane zdarzenia zgodnie z chronologią tworzy jednolite językowo wypowiedzi w różnych formach 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje bohaterkę, wykorzystując informacje spoza tekstu, stosując funkcjonalnie różnorodne środki językowe

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Dobry żart tynfa wart”. Pisownia wyrazów z ż	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni ż w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> zna reguły pisowni ż 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować reguły pisowni ż w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ż w podanym zestawie ortogramów poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ż 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ż
Kto ma pilota, ten ma władzę. Maciej Wojtyzsko, <i>Bolek i Lolek. Straszne skutki oglądania telewizji</i> (fragment) – radę dla czytających	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst w sposób umożliwiający zrozumienie treści wyszukuje wypowiedzi bohaterów tekstu formuluje krótką wypowiedź wyrażającą prośbę wypowiada się na temat swoich doświadczeń związanych z oglądaniem telewizji 	<ul style="list-style-type: none"> czyta poprawnie tekst, wyznacza granice zdań czyta poprawnie wypowiedzi bohaterów tekstu, oddając ich uczucia i emocje formuluje kulturalną wypowiedź wyrażającą prośbę wypowiada się na temat zasad oglądania telewizji w swoim domu 	<ul style="list-style-type: none"> czyta płynnie tekst, zwraca uwagę na znaki interpunkcyjne, podkreśla głosem ważne słowa porównuje wypowiedzi bohaterów i narratora formuluje wypowiedź wyrażającą prośbę i podaje jej uzasadnienie ocenia, jak oglądanie telewizji wpłynęło na zachowanie bohaterów opowiadania 	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst, stosuje odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści objaśnia pojęcie <i>dialog</i> i omawia sposób jego zapisu w tekście dobiera przemyślane argumenty uzasadniające prośbę objaśnia komizm sytuacji przedstawionej w opowiadaniu 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje w swoich pracach i projektach informacje wyszukane w sieci

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Tańczę, śpiewam i maluję, czyli jak się relaksuję”. Czas teraźniejszy czasowników	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>czas teraźniejszy czasownika</i> używa <i>nie</i> z czasownikami w przeczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje i wskazuje czasowniki w czasie teraźniejszym zna regułę pisowni <i>nie</i> z czasownikami 	<ul style="list-style-type: none"> odmienia według wzoru czasowniki w czasie teraźniejszym przez osoby i liczby stara się stosować reguły pisowni <i>nie</i> z czasownikami 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawne formy gramatyczne czasowników w czasie teraźniejszym zapisuje poprawnie <i>nie</i> z czasownikami 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat czasu teraźniejszego czasowników poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form czasowników w czasie teraźniejszym
„Nie dajmy się zaczarować telewizorom”. Stanisław Grochowiak, <i>Telewizor</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście fragmenty dotyczące wyobraźni wypowiada się na temat wyobraźni na podstawie własnych doświadczeń prezentuje w krótkiej wypowiedzi ulubiony program telewizyjny 	<ul style="list-style-type: none"> cytuje fragmenty wiersza dotyczący wyobraźni wyszukuje w tekście konkretne rzeczy, ukazane w nietypowym kontekście prezentuje ulubiony program, uzasadnia wybór 	<ul style="list-style-type: none"> podaje synonimy rzeczownika <i>wyobraźnia</i> wymienia filmy przywołane w wierszu, nadaje im tytuły wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z oglądania telewizji 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie słowa <i>wyobraźnia</i> wybiera tezę najtrafniej oddającą sens wiersza omawia w kontekście wiersza zagrożenia związane z oglądaniem telewizji 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża własny punkt widzenia na temat programów telewizyjnych, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Wehikule czasu w...”. Czas przeszły czasowników	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>czas przeszły czasownika</i> wie, że czasowniki w czasie przeszłym występują w różnych rodzajach 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje i wskazuje czasowniki w czasie przeszłym wie, że czasowniki w czasie przeszłym odmieniają się przez osoby, liczby i rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> odmienia czasowniki przez rodzaje zapisuje poprawnie <i>nie</i> z czasownikami 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie używa form czasu przeszłego w tekście przekształca wypowiedzenia, stosując odpowiednie formy rodzaju czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie posiadaną wiedzę na temat czasu przeszłego czasowników poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form czasowników w czasie przeszłym
„Tajemnica goni tajemnicę”. Liliana Bardijewska, <i>Dom ośmiu tajemnic</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia kolejne zdarzenia z tekstu zna pojęcie <i>narrator</i> wypowiada się na temat sposobu rozwiązywania sporów 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o zdarzeniach z tekstu objaśnia pojęcie <i>narrator</i> zna pojęcie <i>argument</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa precyzyjnie miejsca zdarzeń objaśnia pojęcie <i>narracja</i> objaśnia funkcję argumentu w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje informacje z przypisów w opowiadaniu o zdarzeniach analizuje wiedzę narratora o zdarzeniach i bohaterze formułuje wypowiedź zawierającą argumenty odwołujące się do doświadczenia ucznia 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje wyrażone pośrednio (ukryte) na temat stanu i uczuć bohatera wyraża własny punkt widzenia na temat sposobu rozwiązywania sporów, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Czy wróżka prawdę ci powie?”. Czas przyszły czasowników	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>czas przyszły czasownika</i> tworzy formy czasu przyszłego czasowników 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje i wskazuje czasowniki w czasie przyszłym wie, że czas przyszły ma formę prostą i formę złożoną zapisuje poprawnie <i>nie</i> z czasownikami 	<ul style="list-style-type: none"> odmienia przez osoby i liczby czasowniki w czasie przyszłym w formie prostej i złożonej wie, że czasownik może mieć tylko jedną z form czasu przyszłego: prostą lub złożoną 	<ul style="list-style-type: none"> odmienia czasowniki w czasie przyszłym przez rodzaje stosuje poprawne formy gramatyczne czasowników w czasie przyszłym 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat czasu przyszłego czasowników
„Zobaczyć ducha”. Anna Onichimowska, <i>Duch starej kamienicy</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> podaje najistotniejsze informacje o głównym bohaterze określa czas i miejsce zdarzeń wyodrębnia zdarzenia zna pojęcie <i>świat przedstawiony</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia głównego bohatera wymienia na podstawie definicji elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega odmienność bohatera objaśnia pojęcie <i>świat przedstawiony</i> zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> pisze informację na temat bohatera do publikacji tematycznej wyjaśnia funkcję autora i funkcję narratora analizuje różnice między światem rzeczywistym a fikcją literacką 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje w swoich pracach i projektach informacje wyszukane w internecie

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Latać każdy może - jeden lepiej, drugi ...”. Janusz Christa <i>Kajko i Kokosz: Szkoła latania</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem komiks • omawia elementy świata przedstawionego w utworze • czyta informacje na temat komiksu • tworzy jeden rysunek komiksowy 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sposób zapisu wypowiedzi i myśli bohaterów komiksu • wskazuje konsekwencje zdarzeń • podaje najważniejsze informacje o historii polskiego komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje słowa narratora oraz określa sposób oddania ruchu postaci w komiksie • omawia reakcje bohaterów na niespodziewane zdarzenie • uzupełnia zdanie definiujące komiks • tworzy prosty komiks na podstawie lektury 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia przyczyny zapisu niektórych wyrazów wielkimi literami • prezentuje humorystyczne elementy opowieści, określa typ komizmu • prezentuje informacje na temat popularnych serii komiksowych 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy komiks cechujący się ciekawym ujęciem tematu i bogactwem środków charakterystycznych dla tego tekstu kultury
„Przygody są po to, by o nich opowiadać”. Opowiadanie odtwórcze – rady dla piszących	<ul style="list-style-type: none"> • czyta rady dla piszących opowiadanie • zna kompozycję opowiadania • zna pojęcie <i>akapit</i> • przy wsparciu nauczyciela pisze krótkie opowiadanie odtwórcze 	<ul style="list-style-type: none"> • zna określenia czasu charakterystyczne dla różnych części kompozycyjnych opowiadania • omawia informacje zamieszczone w kolejnych akapitach tekstu • pisze krótkie opowiadanie odtwórcze, korzystając z rad dla opowiadających 	<ul style="list-style-type: none"> • zna funkcję związków przyczynowo-skutkowych w opowiadaniu • rozumie funkcję akapitu w tekście • pisze rozbudowane opowiadanie odtwórcze 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega wpływ środków językowych na narrację • konsekwentnie stosuje podział na akapity w swojej wypowiedzi • pisze poprawne językowo i kompozycyjnie opowiadanie odtwórcze 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze bezbłędne językowo opowiadanie – oryginalne pod względem treści i stylu

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział II Świąteczne nastroje					
„Rodzinny detektyw na tropie”. Jan Twardowski, <i>Nowe patyki i patyczki</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje podstawowe słownictwo nazywające pokrewieństwo • zna pojęcie <i>zdrobnienie</i> • przedstawia w uproszczonej formie graficzny obraz historii swojej rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy zdrobnienie od podstawowej formy imienia • wykonuje schematyczne, niezbyt rozbudowane drzewo genealogiczne 	<ul style="list-style-type: none"> • sporządza listę członków bliższej i dalszej rodziny bohatera • podaje przykłady zdrobnień innych niż imiona • wykonuje rozbudowane drzewo genealogiczne 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje rodzinę bohatera opowiadania, używając w poprawnym kontekście różnych słów określających pokrewieństwo • tworzy różne zdrobnienia jednej formy imienia • wykonuje drzewo genealogiczne uzupełnione rysunkami lub zdjęciami członków swojej rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonuje oryginalne pod względem formy drzewo genealogiczne, zawierające ciekawe rozwiązania graficzne
„Kto i co się schowało na zdjęciu, które przetrwało?”. Rzeczownik i jego znaczenia	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie <i>rzeczownik</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, na jakie pytania odpowiada rzeczownik • podaje rzeczowniki nazywające osoby o przeciwstawnych cechach 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje rzeczownik wśród innych części mowy • podaje różne znaczenia tego samego rzeczownika 	<ul style="list-style-type: none"> • wyróżnia kategorie znaczeniowe rzeczownika • stosuje synonimy 	<ul style="list-style-type: none"> • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące rzeczownika i jego znaczenia

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Wpadam do Soplicowa jak w centrum polszczyzny, tam się człowiek napije, nadysze ojczyzny”. Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> czyta z uwagą zamieszczony w podręczniku fragment <i>Pana Tadeusza</i> wyszukuje informacje na temat czasu powstania wskazanych dzieł malarskich 	<ul style="list-style-type: none"> nadaje tytuł fragmentowi utworu wypowiada się na temat bohaterów historycznych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o zdarzeniach z punktu widzenia bohatera tekstu wypowiada się na temat dzieł malarskich w odniesieniu do treści tekstu literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>epopeja narodowa</i> w odniesieniu do omawianego tekstu opisuje bohatera, wykorzystując funkcjonalnie informacje z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy opowiadanie zainspirowane treścią utworu, twórczo wykorzystując informacje z tekstu oraz innych źródeł
„Skarby wyciągnięte z lamusa”. Opis przedmiotu – rady dla piszących	<ul style="list-style-type: none"> zna kompozycję opisu przedmiotu przy wsparciu nauczyciela tworzy krótki opis przedmiotu 	<ul style="list-style-type: none"> używa ze świadomością celu określeń opisujących przedmioty tworzy krótki opis przedmiotu, korzystając z rad dla opisujących przedmioty 	<ul style="list-style-type: none"> używa ze świadomością celu wyrazów bliskoznacznych oraz określeń wartościujących tworzy opis przedmiotu, używając różnorodnych środków językowych 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawny językowo i kompozycyjnie opis przedmiotu 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy bezbłędny językowo opis przedmiotu – oryginalny pod względem treści i stylu

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„W szkolnej bibliotece szukam w kartotece...”. Liczba i rodzaj rzeczownika	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie liczby i rodzaju rzeczownika dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rodzaj rzeczownika na podstawie zaimków wskazujących zna regułę pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami 	<ul style="list-style-type: none"> zna zasadę, że rzeczowniki mają przypisany rodzaj i nie odmieniają się przez rodzaje stara się stosować regułę pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy samodzielnie formy podstawowe rzeczownika w celu określenia rodzaju zapisuje poprawnie <i>nie</i> z rzeczownikami 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące liczby i rodzaju rzeczownika
„Mieć szerokie horyzonty”. Rzeczowniki własne i pospolite	<ul style="list-style-type: none"> wie, że rzeczowniki dzielą się na własne i pospolite zna reguły pisowni rzeczowników własnych i pospolitych 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje rzeczowniki własne zapisuje imiona ludzi, zwierząt i miejsc wielką literą 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych stara się stosować reguły pisowni rzeczowników własnych i pospolitych w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia poszczególne kategorie rzeczowników własnych i pospolitych zapisuje poprawnie rzeczowniki własne i pospolite w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat rzeczowników własnych i pospolitych

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Uczucia w białoczerwonych barwach”. Władysław Bełza, <i>Katechizm dziecka polskiego (Kto ty jesteś?...) </i>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta z uwagą wiersz • opisuje sytuację przedstawioną na obrazie • wyszukuje wskazane informacje w słowniku ortograficznym • opisuje precyzyjnie polskie symbole narodowe 	<ul style="list-style-type: none"> • określa temat utworu • wykorzystuje informacje o historii Polski w analizie utworu poetyckiego • objaśnia reguły pisowni wyrazu <i>ojczyzna</i> • opisuje polskie symbole narodowe 	<ul style="list-style-type: none"> • określa uczucia i emocje wyrażane przez osobę mówiącą • wyszukuje informacje z tekstu wyrażone wprost i pośrednio • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat reguł pisowni wyrazu <i>ojczyzna</i> • opisuje polskie symbole narodowe 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia znaczenie epitetu, odwołując się do treści utworu • analizuje ilustracyjny charakter dzieła malarskiego • wyraża opinię, uzasadniając swoje stanowisko • opisuje precyzyjnie polskie symbole narodowe 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje treść utworu, odwołując się do kontekstów aksjologicznych

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Dziwne stworzenie w znajome przemienie”. Przymiotnik i jego znaczenia	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>przymiotnik</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wie, na jakie pytania odpowiada przymiotnik 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje przymiotnik wśród innych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega stylistyczną funkcję przymiotników 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące przymiotnika i jego znaczenia opisuje postacie literackie, wykorzystując dodatkową wiedzę na ich temat, stosując funkcjonalnie różne przymiotniki
„Ciepłe dni w kolorze śliwkowym”. Liczba i rodzaj przymiotnika	<ul style="list-style-type: none"> zna kategorie liczby i rodzaju przymiotnika dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni <i>nie</i> z przymiotnikami 	<ul style="list-style-type: none"> odmienia przymiotnik przez liczbę i rodzaje zna regułę pisowni <i>nie</i> z przymiotnikami 	<ul style="list-style-type: none"> dopasowuje formę przymiotnika do formy rzeczownika stara się stosować regułę pisowni <i>nie</i> z przymiotnikami 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawne formy rodzajowe w liczbie mnogiej przymiotnika zapisuje poprawnie <i>nie</i> z przymiotnikami 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące liczby i rodzaju przymiotnika

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Dźwięki i słowa serce najbliższe”. Józef Wybicki, <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>	<ul style="list-style-type: none"> nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst wyszukuje w podręczniku informacje o autorze słów <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> oraz dacie ustanowienia tego utworu hymnem państwowym zna pojęcie <i>hymn narodowy</i> cytuje powtarzające się fragmenty hymnu zna pojęcia <i>zwrotka</i> recytuje z pamięci fragmenty <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia postacie historyczne przywołane w tekście podaje informacje o okolicznościach powstania <i>Pieśni Legionów Polskich we Włoszech</i> objaśnia pojęcie <i>hymn narodowy</i> zna pojęcie <i>refren</i> objaśnia pojęcie <i>zwrotka</i> na podstawie tekstu recytuje z pamięci tekst <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> korzysta z przypisów podczas lektury hymnu 	<ul style="list-style-type: none"> podaje kilka informacji na temat postaci historycznych z hymnu wskazuje osobę mówiącą i uzasadnia swoje zdanie, odwołując się do tekstu oraz informacji w podręczniku wymienia zasady zachowania się podczas słuchania lub wykonywania hymnu objaśnia pojęcie <i>refren</i> dostrzega rytmotwórczą funkcję zwrotki artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji 	<ul style="list-style-type: none"> wie, co łączy postacie historyczne przywołane w tekście hymnu określa sytuację podmiotu lirycznego wymienia okoliczności, w których wykonywany jest hymn państwowy podaje wartości, które zostały przekazane w refrenie hymnu państwowego podejmuje próby głosowej interpretacji recytowanego tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i interpretuje tekst hymnu, posługując się swobodnie kontekstem historycznym

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Niezręcznie postąpili, błąd szybko naprawili”. Przysłówek i jego znaczenia	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>przysłówek</i> wie, że większość przysłówków pochodzi od przymiotników dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni <i>nie</i> z przysłówkami 	<ul style="list-style-type: none"> wie, na jakie pytania odpowiada przysówek tworzy przysłówki od przymiotników zna reguły pisowni <i>nie</i> z przysłówkami 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje przysłówki wśród innych części mowy odróżnia przysłówki pochodzące i nie pochodzące od przymiotników stosuje reguły pisowni <i>nie</i> z przysłówkami 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje przysłówka używa odpowiednich przysłówków do objaśniania znaczeń frazeologizmów zapisuje poprawnie <i>nie</i> z przysłówkami 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące przysłówka i jego znaczenia
„Człowiek żyje tak długo, jak długo trwa pamięć o nim”. Czesław Janczarski, <i>Kamienna płyta</i> Helena Bechlerowa, <i>Święto Zmarłych</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta z uwagą wiersze zna pojęcie <i>osoba mówiąca w wierszu</i> przy wsparciu nauczyciela opisuje nagrobek pisarza, przedstawiony na ilustracji 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w wierszu słowa związane ze świętem Wszystkich Świętych objaśnia pojęcie <i>osoba mówiąca w wierszu</i> wyszukuje informacje o zabytkowej nekropolii 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje miejsce przywołane w wierszu wypowiada się na temat osoby mówiącej w wierszu objaśnia reguły dotyczące pisowni słowa cmentarz 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat treści wierszy, używając słów <i>pamięć, bohaterstwo</i> analizuje różnicę w sposobie wypowiedzi podmiotu lirycznego w obu wierszach ze zrozumieniem i we właściwym kontekście używa nazwy <i>nekropolia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> w sposób dojrzały i przemyślany wypowiada się na temat wartości w przywołanych wierszach

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Nadszedł wieczór andrzejkowy. Kto na wróżby jest gotowy?” Pisownia wyrazów z ó	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni ó w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> zna reguły pisowni ó 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować reguły pisowni ó w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ó w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ó
„Skrzydłata kawaleria”. Kazimierz Szymborski, <i>A to historia! Opowiadania z dziejów Polski</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> określa temat opowiadania zna pojęcie <i>geneza</i> opisuje sytuacje przedstawione na obrazach zna pojęcie <i>anegdota</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wskazane informacje na mapie ustala kolejność zdarzeń przywołanych w tekście opisuje wygląd husarza, korzystając z różnych źródeł informacji objaśnia znaczenie przydomka 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia swoje zdanie, odwołując się do tekstu objaśnia pojęcie <i>geneza</i> opowiada o zdarzeniach, wchodząc w rolę fikcyjnej postaci wyciąga wnioski na temat skutków zdarzeń objaśnia treść anegdoty 	<ul style="list-style-type: none"> omawia miejsce i okoliczności zdarzeń na podstawie tekstu i mapy historycznej podaje wyrazy bliskoznaczne do słowa <i>geneza</i> rozpoznaje emocje wyrażone za pomocą różnych form ekspresji malarskiej 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i interpretuje tekst, odwołując się swobodnie do kontekstu historycznego i kulturowego

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Kuchenne szaleństwo babci Urszuli”. Pisownia wyrazów z //	<ul style="list-style-type: none"> dostrzeże trudności ortograficzne w zakresie pisowni // w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> zna reguły pisowni // 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować reguły pisowni // w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni // w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni //
„Wielkie marzenia o małym psie”. Grzegorz Kasdepke, <i>Różga</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia krótko głównego bohatera opowiadania wyjaśnia, co bohater musiał zrobić, aby dostać psa 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia innych bohaterów opowiada o spacerach głównego bohatera zna pojęcie <i>obrazowanie realistyczne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> pisze krótką informację o bohaterze w jego imieniu zapisuje najważniejsze szczegóły dotyczące spacerów bohatera objaśnia pojęcie <i>obrazowanie realistyczne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przeżycia bohatera związane z nietypowym prezentem, ocenia prezent odwołuje się do przykładów z tekstu, objaśniając pojęcie <i>obrazowanie realistyczne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Ortograficzne upominki”. Pisownia wyrazów z ó i u	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z ó i u w podanym zestawie wyrazów korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje wyrazy na mapie mentalnej utrwalającej reguły pisowni ó i u 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów z ó i u w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z ó i u w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ó oraz u
„Radość świętowania”. Teofil Lenartowicz, <i>Miżerna cicha</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>kołęda</i> czyta ze zrozumieniem informację o szopkach krakowskich nazywa emocje związane z lekturą tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia termin <i>kołęda</i> w odniesieniu do tekstu Lenartowicza ocenia funkcję ilustracji opowiada o tradycjach i zwyczajach bożonarodzeniowych obchodzonych w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia przeciwstawne określenia z tekstu kołędy porównuje tekst literacki z innym tekstem kultury komentuje informacje na temat wierzeń dotyczących nocy wigilijnej 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia użycie przeciwstawnych określeń w tekście kołędy wymienia dodatkowe elementy do wzbogacenia szopki tworzy rozbudowane opowiadanie związane tematycznie z Bożym Narodzeniem 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy opowieść – oryginalną pod względem treści, formy języka i stylu

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Gdy ze starym spotyka się Nowy Rok”. Ludwik Jerzy Kern, <i>Bajka o Starym i Nowym Roku</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia sukces odniesiony w mijającym roku wymienia bohaterów wiersza zna pojęcie <i>przysłowie</i> czyta informacje na temat pisowni świąt, dni świątecznych, obrzędów, zabaw i zwyczajów zapisuje poprawnie jednym sposobem datę dzienną 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o sukcesie odniesionym w odchodzącym roku przedstawia okoliczności spotkania Starego i Nowego Roku z wiersza objaśnia pojęcie <i>przysłowie</i>, odwołuje się do jednego wybranego przykładu zapisuje poprawnie nazwy świąt, zwyczajów i zabawy zapisuje poprawnie dwoma sposobami datę dzienną 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o sposobach świętowania przyścia Nowego Roku opisuje bohaterów wiersza analizuje treść przysłów zapisuje nazwy podanych świąt, zwyczajów i zabaw, dopasowuje do nich daty zapisuje poprawnie różne daty trzema sposobami 	<ul style="list-style-type: none"> podsumowuje mijający rok, analizując osiągnięcia i nabyte doświadczenia konstruuje pytania kierowane do bohaterów wiersza podaje przykłady kilku przysłów omawia różnice w sposobach zapisu dat 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy logiczną wypowiedź ustną o charakterze podsumowującym, dbając o poprawność językową, odpowiednią kompozycję i bogate słownictwo

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Niech spełnią się życzenia”. Życzenia – rady dla piszących	<ul style="list-style-type: none"> • czyta informacje o historii kartki pocztowej • czyta rady dla piszących życzenia • przy wsparciu nauczyciela pisze treść życzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat preferowanego sposobu składania życzeń • pisze życzenia, korzystając z rad dla piszących życzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje nazwy dla e-kartek • projektuje kartkę noworoczną wraz z życzeniami 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy tekst życzeń na język ogólnopolski • zapisuje bezbłędnie życzenia na zaprojektowanej samodzielnie kartce noworocznej 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze bezbłędnie językowo oraz formalnie życzenia – oryginalne pod względem treści i stylu
Rozdział III Marzenia zwykłe i niezwykłe					
„Podjąć wyzwanie”. Wilhelm Grimm, Jacob Grimm, <i>Królowa pszczoł</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o emocjach towarzyszących lekturze baśni • czyta uważnie notkę biograficzną o braciach Grimm, • wymienia bohaterów zdarzeń • zna pojęcie <i>wydarzenie fantastyczne</i> • zna pojęcie <i>postać fantastyczna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje tytuły kilku baśni braci Grimm • określa powody podróży starszych braci oraz Głuptaska • objaśnia pojęcie <i>wydarzenie fantastyczne</i> • objaśnia pojęcie <i>postać fantastyczna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje kilka faktów z życia braci Grimm • ocenia zachowanie braci oraz Głuptaska w drodze do zamku • wskazuje przykłady postaci i zdarzeń fantastycznych w utworze • określa, na czym polega szczęśliwe zakończenie baśni 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o życiu i twórczość braci Grimm • wymienia cechy bohatera • podaje przykłady postaci i wydarzeń fantastycznych w innych utworach literackich • podaje przykłady postaci fantastycznych z poznanych utworów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje ocenę moralną bohatera, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Do szczęścia trzeba niewiele..., gdy się zgubi pantofelek” Charles Perrault, <i>Kopciuszek, czyli pantofelek z popieliczki</i>	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje bohaterów baśni • wymienia wyrazy przeciwstawne do słów <i>dobro</i>, <i>skromność</i>, <i>pracowitość</i> • nazywa emocje przeżywane przez bohaterkę • wie, że obecność przesłania jest jedną z cech baśni • rozpoznaje baśniowe rekwizyty 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o życiu bohaterki • zna pojęcie <i>kontrast</i> • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio na temat przyczyn zdarzenia • objaśnia pojęcie <i>przesłanie</i> w odniesieniu do baśni o Kopciuszku • opowiada o zdarzeniach związanych z obecnością baśniowych rekwizytów 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje i ocenia zachowanie członków rodziny wobec tytułowej bohaterki • objaśnia pojęcie <i>kontrast</i> • tworzy wypowiedź w formie zaproszenia • charakteryzuje bohaterkę, używając właściwego związku wyrazowego • szczegółowo analizuje informacje umieszczone na plakatach teatralnych 	<ul style="list-style-type: none"> • zestawia cechy bohaterek, ukazując przeciwieństwa ich charakterów i zachowania • używa słowa <i>kontrast</i>, omawiając wygląd postaci z widowiska baletowego • stosuje różne formy ekspresji wygłaszając mowę, w imieniu baśniowej postaci • formułuje na podstawie wierszowanych moralów przesłanie baśni • wyraża opinię, uzasadniając swoje stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje w interpretacji tekstu elementy wiedzy o kulturze • tworzy oryginalną pod względem treści, uwspółcześioną wersję baśni

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„O bohaterach przy harcerskim ognisku”. Pisownia wyrazów z <i>h</i>	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni <i>h</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> zna reguły pisowni <i>h</i> 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować reguły pisowni <i>h</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>h</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>h</i>

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Baśniowy przepis na supermana”. Kazimierz Władysław Wójcicki, <i>O Waligórze i Wyrwidębie</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia imiona głównych bohaterów, wyjaśnia, dlaczego tak zostali nazwani wyjaśnia pochodzenie magicznych rekwizytów cytuje ogłoszenie króla o nagrodzie za zabicie smoka wymienia dowolny motyw powtarzający się w różnych baśniach 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje bohaterów, omawia ich pochodzenie i źródło niezwykłej siły cytuje fragment prezentujący właściwości magicznych trzewiczków podaje kilka określeń smoka wymienia <i>zdarzenie, postać, przedmiot</i> jako powtarzające się elementy świata przedstawionego w różnych utworach 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia innych siłaczy – bohaterów literackich i filmowych wyjaśnia, w jaki sposób bracia wykorzystali moc trzewiczków opowiada o walce braci ze smokiem zna pojęcie <i>motyw wędrowny</i>, podaje przykład motywu wędrownego 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o wyczynach wybranego bohatera filmowego wymienia inny magiczny rekwizyt baśniowy wymyśla sposób pokonania komputerowego smoka objaśnia na przykładach pojęcie <i>motyw wędrowny</i> projektuje grę planszową nawiązującą do świata przedstawionego utworu 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje w swoich pracach i projektach różne konteksty kulturowe dotyczące baśniowych zdarzeń, miejsc i bohaterów

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Strach ma wielkie oczy”. Pisownia wyrazów z <i>ch</i>	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni <i>ch</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> zna reguły pisowni <i>ch</i> 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować reguły pisowni <i>ch</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>ch</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>ch</i>

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Chciwemu i pół świata mało” Aleksander Puszkina, <i>Bajka o rybaku i rybce</i>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta uważnie i analizuje tekst baśni oraz informacje z przypisów • opisuje i ocenia zachowanie rybaka oraz jego żony • zna pojęcie <i>obrazowanie fantastyczne</i> • omawia sytuacje przedstawione na ilustracjach • czyta wypowiedzi bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy plan odtworczy tekstu • określa motywy postępowania żony rybaka • objaśnia pojęcie <i>obrazowanie fantastyczne</i> • wyszukuje właściwe fragmenty tekstu • analizuje wypowiedzi bohaterów pod kątem złamania zasad etykiety językowej 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę na temat fikcji literackiej w analizie przedstawionego utworu • objaśnia treść przysłówia w kontekście omawianej historii • formułuje przesłanie baśni • odczytuje tekst poprzez przekład intersemiotyczny • formułuje wniosek na temat szacunku dla odbiorcy wyrażanego poprzez formę językową 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworze • wyraża przemyślany sąd o żonie rybaka i jej postępowaniu • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat cech baśni w analizie tekstu • interpretuje przenośne znaczenia wybranych elementów świata przedstawionego utworu • formułuje przemyślane rady na temat kultury wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • wyraża refleksję na temat wartości materialnych i niematerialnych w kontekście omawianej historii

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Proszę o ciszę! Baśń się tworzy”. Grzegorz Ptak, <i>Oto moja baśń</i> – cykl obrazów	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat serii obrazów porządkuje obrazy w ustalonej przez siebie kolejności wymienia kilka cech baśni 	<ul style="list-style-type: none"> nadaje postaciom na obrazach imiona tytułuje każdy obraz wymienia większość cech baśni 	<ul style="list-style-type: none"> wybiera postaci kontrastowe układa plan opowieści na podstawie obrazów objaśnia cechy baśni 	<ul style="list-style-type: none"> przypisuje nadzwyczajne umiejętności postaci fantastycznej zapisuje plan opowieści w jednolitej formie wykorzystuje wiedzę o cechach baśni w pracy redakcyjnej inspirowanej obrazami 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy oryginalną pod względem treści i stylu baśń inspirowaną serią obrazów
„Czy to bajka, czy nie bajka? Myślcie sobie, jak tam chcecie...”. O różnych wypowiedzeniach i intencjach mówiącego	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>wypowiedzenie</i> rozpoznaje wybrane intencje wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>wypowiedzenie</i> stosuje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące w zależności od celu wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje, czym charakteryzuje się wypowiedzenie tworzy wypowiedzenia pytające dotyczące najważniejszych treści tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy charakterystyczne wypowiedzenia, odwołując się do przykładów stosuje różne typy wypowiedzeń w funkcji impresyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach wypowiedzeń w celu precyzyjnego wyrażania intencji wypowiedzi

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Gorące serca dwa”. Hans Christian Andersen, <i>Dzielnym ołowianym żołnierz</i>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta uważnie notatkę biograficzną o Hansie Christianie Andersenie • zna pojęcie <i>uosobienie</i> • opowiada o ulubionej baśni 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje szczegóły dotyczące wyglądu bohaterów • objaśnia pojęcie <i>uosobienie</i> • wymienia postać, która stanęła na drodze żołnierza i tancerki • przedstawia w formie pantomimy scenę z ulubionej baśni Hansa Christiana Andersena 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje w krótkiej wypowiedzi życie i twórczość Hansa Christiana Andersena • podaje przykłady uosobienia z tekstu • określa motywy działania diabelka, opowiada o kolejnych zdarzeniach oddalających od siebie dwoje bohaterów • pisze opowiadanie z udziałem postaci z baśni Andersena 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wszystkie postacie z utworu mające ludzkie właściwości • używa pojęcia <i>uosobienie</i> w wypowiedzi dotyczącej bohaterów baśni • wyjaśnia znaczenie powiedzenia: <i>miłość aż po grób</i>, wskazuje znak tej miłości w baśni • pisze poprawne językowo, kompozycyjnie i ortograficznie opowiadanie z udziałem baśniowych bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie analizy dzieła formułuje wnioski o charakterze ogólnym, dotyczące natury świata i człowieka • twórczo wykorzystuje w swoich tekstach informacje wyszukane w sieci

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Koniec i kropka – rzekło zdanie”. Znaki interpunkcyjne	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje kropkę na końcu wypowiedzeń oznajmujących • stosuje znak zapytania na końcu wypowiedzeń pytających 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje kropkę na końcu wypowiedzeń rozkazujących • zna pojęcie <i>wypowiedzenie wykrzyknikowe</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie wykrzyknik na końcu wypowiedzeń oznajmujących, pytających i rozkazujących dla wyrażenia emocji 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu wypowiedzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • twórczo wykorzystuje w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji znaków interpunkcyjnych na końcu wypowiedzeń
„Ach, co to będzie za bal! Książę rozsyła zaproszenia”. Zaproszenie – rady dla piszących	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje nadawcę i odbiorcę zaproszenia • czyta teksty zaproszeń wysłanych przez różnych baśniowych bohaterów • czyta rady dla piszących zaproszenie zamieszczone w podręczniku • przy wsparciu nauczyciela pisze jedno zaproszenie 	<ul style="list-style-type: none"> • określa okazję z jakiej wysłano zaproszenie • rozpoznaje baśniowych bohaterów w jednym z zaproszeń • pisze zaproszenie, korzystając z rad dla piszących zaproszenie 	<ul style="list-style-type: none"> • używa w poprawnym kontekście różnych wyrazów i związków wyrazowych związanych ze słowem <i>zapraszać</i> • ocenia kompletność informacji w zaproszeniu • projektuje kartę zaproszenia, zapisuje tekst zaproszenia 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia oficjalny i nieoficjalny charakter zaproszenia • zapisuje bezbłędnie tekst zaproszenia na zaprojektowanej samodzielnie karcie 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze bezbłędnie językowo oraz formalnie zaproszenie – oryginalne pod względem treści i stylu

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Kto hałasuje w teatralnych garderobach?”. Pisownia wyrazów z <i>b</i> i <i>cb</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z <i>b</i> i <i>cb</i> w podanym zestawie wyrazów korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje wyrazy na mapie mentalnej utrwalającej reguły pisowni <i>b</i> i <i>cb</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>b</i> i <i>cb</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>b</i> i <i>cb</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>b</i> oraz <i>cb</i>
„Groch z kapustą, czyli baśnie na wesoło”. Bohdan Butenko, <i>Jaś i Małgosia</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze postacie z opowiadania opowiada o przygodzie Jasia i Małgosi z utworu Bohdana Butenki wyraża opinię na temat opowieści o Jasiu i Małgosi 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wszystkich bohaterów opowiadania wskazuje fragmenty opowiadania zgodne z powszechnie znaną wersją baśni uzasadnia swój punkt widzenia na temat opowiadania 	<ul style="list-style-type: none"> przyporządkowuje bohaterów opowiadania do różnych baśni, z których oni pochodzą wyjaśnia, na czym polegają zmiany wprowadzone przez autora do treści baśni o Jasiu i Małgosi wymienia elementy zabawne w opowiadaniu 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje postacie z opowiadania z ich literackimi pierwowzorami analizuje fragmenty, w których narrator wypowiada się na temat tworzenia baśni tworzy dalszy ciąg opowiadania utrzymany w konwencji gry literackiej 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża własny punkt widzenia na temat tekstu literackiego, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska tworzy oryginalne pod względem formy i treści opowiadanie utrzymane w konwencji gry literackiej

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„W pałacowych komnatach...”. Zdania i równoważniki zdań	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>zdanie</i> zna pojęcie <i>wypowiedzenie bez osobowej formy czasownika</i> tworzy zdania według wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>zdanie</i> objaśnia pojęcie <i>wypowiedzenie bez osobowej formy czasownika</i> zna pojęcie <i>równoważnik zdania</i> tworzy wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika według wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście zdania i wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika objaśnia pojęcie <i>równoważnik zdania</i> przekształca wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika na zdania i odwrotnie 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście równoważnik zdania stosuje wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika w zapisie planu opowieści 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdania i jego równoważnika w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
Mówisz i masz – magia czerwonego krzesła”. Andrzej Maleszka, <i>Magiczne drzewo</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia bohaterów zdarzeń opowiada o jednym życzeniu spełnionym przez czerwone krzesło przypomina kilka cech baśni 	<ul style="list-style-type: none"> określa czas i miejsce zdarzeń wymienia wszystkie życzenia spełnione przez czerwone krzesło wymienia cechę baśni, którą można znaleźć w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza plan wydarzeń wymienia wszystkie cechy baśni występujące w tekście Andrzeja Maleszki 	<ul style="list-style-type: none"> określa przyczyny i skutki zdarzeń uzasadnia, że wydarzenia fantastyczne rozgrywają się wspólnie 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawny językowo, oryginalny pod względem treści i stylu opis przedmiotu

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Zgubiłem, kupię, zamienie... Napisz zatem ogłoszenie?”. Ogłoszenie – rady dla piszących	<ul style="list-style-type: none"> • czyta z uwagą ogłoszenia • rozpoznaje baśniowe rekwizyty na zdjęciach • czyta rady dla piszących ogłoszenie • przy wsparciu nauczyciela pisze ogłoszenie 	<ul style="list-style-type: none"> • określa baśniowe rekwizyty odpowiednimi przymiotnikami • tworzy ogłoszenie, korzystając z rad dla piszących ogłoszenie 	<ul style="list-style-type: none"> • przyporządkowuje rekwizyty do właściwych baśni • formułuje pytania dotyczące treści ogłoszeń 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia kompletność informacji w ogłoszeniach • pisze ogłoszenie charakteryzujące się zwięzłością i poprawnością formy 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje twórcze uwagi i przemyślane wskazówki ułatwiające innym uczniom pracę redakcyjną
Ważny jestem niesłuchanie...”. Podmiot i orzeczenie – związek główny w zdaniu	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie <i>orzeczenie</i> • zna pojęcie <i>podmiot</i> • posługuje się terminami <i>podmiot</i>, <i>orzeczenie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia pojęcie <i>orzeczenie</i> • objaśnia pojęcie <i>podmiot</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w zdaniu orzeczenie • rozpoznaje w zdaniu podmiot • wyodrębnia związek główny w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy poprawne związki główne w swoich wypowiedziach • tworzy wypowiedzenia, w których informację o podmiocie przekazuje forma orzeczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • twórczo wykorzystuje wiedzę na temat orzeczenia i podmiotu oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniu • funkcjonalnie stosuje synonimiczne rzeczowniki w funkcji podmiotu

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Bale, maskarady i inne karnawałowe niezwykłości”. Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni <i>nie</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> zna reguły pisowni <i>nie</i> z czasownikiem, rzeczownikiem, przymiotnikiem, przysłówkiem 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować reguły pisowni <i>nie</i> z czasownikiem, rzeczownikiem, przymiotnikiem, przysłówkiem w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>nie</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>nie</i>
„Zasięgnąć języka...”. Zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>zdanie pojedyncze nierozwinięte</i> zna pojęcie <i>zdanie pojedyncze rozwinięte</i> wie, że zdanie pojedyncze zawiera jedno orzeczenie 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>zdanie pojedyncze nierozwinięte</i> zna pojęcie <i>zdanie pojedyncze rozwinięte</i> objaśnia budowę zdania pojedynczego rozpoznaje określenia podmiotu i orzeczenia 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i zdanie pojedyncze nierozwinięte formułuje pytania, na które odpowiadają określenia 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy zdanie pojedyncze rozwinięte i zdanie pojedyncze nierozwinięte odróżnia zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte świadomie rozwija zdanie w celu wzbogacenia treści wypowiedzenia 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań pojedynczych rozwiniętych i nierozwiniętych w dłuższych wypowiedziach ustnych i pisemnych

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział IV Karuzela z uczuciami					
Bądź mądry, pisz wiersze... O poezji i poezjowaniu”. Joanna Kulmowa, <i>Moje próżnowanie</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie tekst wiersza wie, że tekst wiersza jest podzielony na wersy rozumie, że wiersz może mieć formę ciągłą lub stroficzną 	<ul style="list-style-type: none"> cytuje fragmenty na temat okoliczności powstawania wierszy zna pojęcie <i>wiersz</i> rozpoznaje formę ciągłą i stroficzną wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada, jak powstają wiersze poetki objaśnia pojęcie <i>wiersz</i>, określa w nim rolę osoby mówiącej 	<ul style="list-style-type: none"> określa, kim jest osoba mówiąca w wierszu objaśnia dwa różne znaczenia słowa <i>wiersz</i> w kontekście utworu <i>Moje próżnowanie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje i wyjaśnia przenośne sensory utworu poetyckiego
„Bawimy się w rymy, zabawa to łatwa...”. Stanisław Grochowiak, <i>Wylizanka</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta informację o jednej z najstarszych polskich rymowanek zna pojęcie <i>rym</i> wyodrębnia jeden poetycki obraz w wierszu zna pojęcie <i>ożywienie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> recytuje dowolną dziecięcą wylizankę – rymowaną, wskazuje w niej podobnie brzmiące wyrazy objaśnia pojęcie <i>rym</i> wyodrębnia obrazy poetyckie w wierszu objaśnia pojęcie <i>ożywienie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady rymujących się wyrazów nadaje tytuły obrazom poetyckim z wiersza wyszukuje w tekście przykłady ożywień 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę rymów w wierszu wyjaśnia różnicę pomiędzy wierszem a wylizanką tworzy związki wyrazowe o charakterze ożywień 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia związki między warstwą językową, brzmieniową i semantyczną utworu poetyckiego

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Na wiosnę piękniejszy wieje wiatr...”. Grupa podmiotu i grupa orzeczenia	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>grupa podmiotu</i> zna pojęcie <i>grupa orzeczenia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>grupa podmiotu</i> objaśnia pojęcie <i>grupa orzeczenia</i> zapisuje pytania o różne części zdania 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia grupę podmiotu i grupę orzeczenia w zdaniach 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje budowę grupy podmiotu i grupy orzeczenia 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat budowy grupy podmiotu i grupy orzeczenia w zdaniu
„Między smutkiem i radością... Iza się kręci w oku”. Pisownia wyrazów z <i>ą</i> i <i>ę</i>	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni <i>ą</i> i <i>ę</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> zna wybrane reguły pisowni <i>ą</i> oraz <i>ę</i> 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować reguły pisowni <i>ą</i> i <i>ę</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>ą</i> i <i>ę</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>ą</i> i <i>ę</i>
Gdy kapią łzy. O uczuciach i refleksjach w wierszu”. Julian Kornhauser, <i>Wyciągnięta ręka</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie tekst wiersza opowiada o uczuciach towarzyszących czytaniu wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o zdarzeniu z wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> określa podmiot liryczny w wierszu używa ze zrozumieniem słowa <i>tolerancja</i> w wypowiedzi o wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje zmiany uczuć bohatera wiersza proponuje sposób recytacji wiersza oddający nastrój i emocje 	<ul style="list-style-type: none"> wyglasza tekst, dokonuje jego interpretacji głosowej

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Rozumieć się bez słów”. O mowie niewerbalnej	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>mowa niewerbalna</i> reaguje na pozawerbalne środki porozumiewania się podaje nazwy różnych uczuć 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>mowa niewerbalna</i> rozpoznaje emocje na podstawie wyrazu twarzy rozpoznaje natężenie emocji 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przykłady mowy niewerbalnej na podstawie tekstu rozpoznaje emocje wyrażane gestami stosuje ze zrozumieniem wyraz <i>ekspresja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje emocje wyrażane postawą nazywa emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedzi ustne, w których swobodnie wykorzystuje werbalne i pozawerbalne środki wyrazu
„I tylko... wysp tych nie ma. W poszukiwaniu epitetów”. Małgorzata Strzałkowska, <i>Kosze pełne snów</i>	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>epitet</i> opowiada o snach z wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>epitet</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje epitety w wierszu zestawia epitety o podobnych znaczeniach i przeciwstawne 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na przykładach różnice między określeniami informującymi i oceniającymi wyszukuje epitety nieprecyzyjne i podejmuje próbę wyjaśnienia zasadności ich użycia w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega, komentuje i objaśnia związki pomiędzy warstwą językową i znaczeniową utworu poetyckiego

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Chodzić z głową w chmurach. Porównanie”. Józef Ratajczak, <i>Obłoki</i>	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>porównanie</i> wymienia elementy krajobrazu ukazanego w wierszu zna różne wyrazy łączące człony porównania 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>porównanie</i> wymienia, do czego zostały porównane obłoki objaśnia znaczenie porównań, używa ich w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście przykłady porównań wyjaśnia, jakie słowo wykorzystano do połączenia dwóch porównywanych elementów 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy porównania używa we właściwym kontekście związku wyrazowego <i>chodzić z głową w chmurach</i> 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje krajobraz, wykorzystując funkcjonalnie poetyckie środki językowe
„Niezwykłe spotkania słów. O poetyckiej przenośni”. Wincenty Faber, <i>Pogoda</i>	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>metafora (przenośnia)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>metafora (przenośnia)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przenośnie w wierszach wyjaśnia znaczenie kilku metafor używanych w życiu codziennym 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia znaczenie metafor w wierszu opowiada o ulubionej pogodzie, używając metafory 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje tekst na poziomie metaforycznym

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Niecodziennie i świątecznie...”. O związkach wyrazowych w zdaniu	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>związek wyrazowy</i> i pojęcie <i>związek główny</i> wyodrębnia związek główny w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>związek wyrazowy</i> i pojęcie <i>związek główny</i> tworzy poprawne związki wyrazowe w swoich wypowiedziach wyodrębnia związki poboczne w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje związki wyrazowe w zdaniu objaśnia, na jakiej podstawie wyrazy łączą się w związki wyrazowe wyodrębnia logiczne związki wyrazów w zdaniu przedstawia na wykresie związki między wyrazami 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy logiczne i poprawne struktury zdaniowe przedstawia strukturę zdania na schemacie 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat budowy grupy podmiotu i grupy orzeczenia w zdaniu
„Co wiatrom w duszy gra...”. Julian Tuwim, <i>Dwa wiatry</i>	<ul style="list-style-type: none"> określa temat wiersza rozpoznaje w tekście wybrane środki poetyckie 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu określa funkcje wybranych środków poetyckich w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje tekst poprzez przekład intersemiotyczny rozpoznaje w tekście epitety, porównania, ożywienia, uosobienia, przenośnie i określa ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych środkach poetyckich i ich funkcjach podczas analizy wiersza i tworzenia wypowiedzi inspirowanych tekstem 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje wiedzę o cechach języka poetyckiego oraz języka informacyjnego w działaniach inspirowanych treścią wiersza

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„W raju łakomczuchów. Opis miejsca”. Opis miejsca – rady dla piszących Roald Dahl, <i>Charlie i fabryka czekolady</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> zna kompozycję opisu miejsca przy wsparciu nauczyciela tworzy prosty opis miejsca 	<ul style="list-style-type: none"> używa ze świadomością celu określeń opisujących elementy wyposażenia miejsca tworzy prosty opis miejsca, korzystając z rad dla opisujących miejsce 	<ul style="list-style-type: none"> używa ze świadomością celu wyrazów bliskoznacznych oraz określeń wartościujących tworzy opis miejsca, używając różnorodnych środków językowych 	<ul style="list-style-type: none"> określa atmosferę miejsca tworzy poprawny językowo i kompozycyjnie opis miejsca 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy bezbłędny językowo opis miejsca – oryginalny pod względem treści i stylu
„Od słowa do słowa i plotka gotowa”. Jan Brzechwa, <i>Ptasie plotki</i>	<ul style="list-style-type: none"> nazywa wrażenia i emocje, jakie wzbudza w nim czytany tekst rozumie znaczenie słowa <i>plotka</i> rozumie, że plotkowanie jest zachowaniem postrzeganym negatywnie 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje rozwój zdarzeń w tekście używa poprawnie słowa <i>plotka</i> w wybranych związkach wyrazowych do opisu zdarzeń z wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję uosobienia zastosowanego w tekście objaśnia znaczenia powiedzeń dotyczących plotki w kontekście sytuacji wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> określa motywy działania bohaterów wiersza wyraża swoje zdanie na temat negatywnych zachowań językowych, używając właściwych argumentów na poparcie stanowiska 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy opowieść inspirowaną tekstem – oryginalną pod względem treści, formy języka i stylu

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				

Rozdział V Historie nie z tej ziemi

<p>„O książkach, czytaniu i niezwykłych bibliotekach”.</p> <p>Notatka – rady dla piszących</p> <p>Jacek Cygan, <i>Cała Polska czyta dzieciom</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> czyta informacje na temat akcji „Cała Polska czyta dzieciom” czyta rady dla piszących notatkę przy wsparciu nauczyciela tworzy prostą notatkę na temat książki 	<ul style="list-style-type: none"> zna dzieje książki, wymienia formy książek rękopiśmiennych, drukowanych i nowoczesnych tworzy notatkę na temat książki, korzystając z rad dla piszących notatkę 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje informacje dotyczące bibliobusów w tabeli zapisuje notatkę o książce cyfrowej, korzystając z rad dla piszących notatkę 	<ul style="list-style-type: none"> projektuje tabelę do zapisu informacji o bibliobusach zapisuje poprawną językowo notatkę o różnicach między książką tradycyjną i cyfrową 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy bezbłędne językowo, oryginalne i urozmaicone pod względem graficznym formy notatek
<p>„Festiwale i parady, czyli lato pod znakiem kultury”. Pisownia wyrazów wielką i małą literą</p>	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni wyrazów wielką i małą literą w podanym zestawie ortogramów korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> zna wybrane reguły pisowni wyrazów wielką i małą literą 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować reguły pisowni wyrazów wielką i małą literą w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje wyrazy wielką i małą literą w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni wielką i małą literą

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Opowiem wam, jak zaginał...”. Małgorzata Strękowska-Zaremba, <i>Detektyw Kefirek</i> (fragment) – radę dla rozmawiających przez telefon	<ul style="list-style-type: none"> opowiada krótko o wybranym zdarzeniu czyta radę dla rozmawiających przez telefon 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zdarzenia w kolejności chronologicznej prowadzi rozmowę telefoniczną, korzystając z rad 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia prawdopodobieństwo zdarzeń, uzasadnia swoje zdanie prowadzi rozmowę telefoniczną, używa odpowiednich zwrotów grzecznościowych 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat zachowania bohatera, używając we właściwym kontekście zwrotów <i>mieć czyste sumienie</i> oraz <i>mieć coś na sumieniu</i> rozróżnia nieoficjalną i oficjalną sytuację rozmowy telefonicznej 	<ul style="list-style-type: none"> prowadzi interesującą rozmowę telefoniczną, nawiązuje z odbiorcą kontakt, podtrzymuje go oraz dostosowuje komunikat do celu wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej
„Ciepło, cieplej, gorąco... skarb!?” Mark Twain, <i>Przygody Tomka Sawyer</i> (fragment) – radę dla wysyłających SMS-y	<ul style="list-style-type: none"> określa cel wyprawy opowiada o przeżyciach bohaterów czyta radę dla wysyłających SMS-y wie, że wiadomości SMS muszą być poprawne pod względem językowym i ortograficznym 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje drogę, którą bohaterowie przebyli, aby dostać się do jaskini cytuje argumenty, których użył bohater wprowadza zwroty grzecznościowe w wiadomościach SMS 	<ul style="list-style-type: none"> rysuje plan pieczary i zaznacza trasę wędrowki podaje wyrazy nazywające różne emocje chłopców stosuje zasady interpunkcji w wiadomościach SMS 	<ul style="list-style-type: none"> wymyśla znaki oznaczające drogę na planie pieczary opisuje, jak zmieniał się nastrój każdego z chłopców zapisuje poprawną, komunikatywną wiadomość SMS 	<ul style="list-style-type: none"> pisze bezbłędną językowo i oryginalną pod względem treści wiadomość SMS

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Tajemnice indiańskich ścieżek”. Alfred Szklarski, <i>Tomek na wojennej ścieżce</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje na temat okoliczności walki między bohaterami zapisuje plan zdarzeń utworu opisuje na podstawie tekstu wygląd konia Indianina zna indiańskie imię Stanisława Supłatowicza 	<ul style="list-style-type: none"> cytuje informacje na temat okoliczności walki zwraca uwagę na jednolitość językową w zapisie planu zdarzeń czyta informacje na temat Indian wymienia kilka imion znaczących 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przebieg walki sporządza notatkę na temat zdarzeń w dowolnej formie wypowiada się na temat zwyczajów Indian wymyśla imiona znaczące dla osób o podanych cechach 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia zachowanie bohaterów wprowadza dodatkowe elementy graficzne wzbogacające notatkę uzasadnia tezę, że Tomek znalazł obyczaje Indian wymyśla imiona znaczące dla osób z najbliższego otoczenia 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje w swoich pracach i projektach informacje wyszukane w sieci oraz tekstach literackich
„Plecak pełen przygód”. Powtórzenie pisowni wyrazów z <i>rż, ż, ó, u, h, ch</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z <i>rż, ż, ó, u, h, ch</i> w podanym zestawie wyrazów korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować reguły ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>rż, ż, ó, u, h, ch</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>rż, ż, ó, u, h, ch</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>rż, ż, ó, u, h, ch</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>rż, ż, ó, u, h, ch</i>

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Przepraszam, któredy do skarbów?”. Mowa znaków	<ul style="list-style-type: none"> przy wsparciu nauczyciela odczytuje szyfr zna pojęcie <i>piktogram</i> wie, co oznaczają proste piktogramy 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie odczytuje szyfr objaśnia pojęcie <i>piktogram</i> odczytuje wybrane piktogramy 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje zapis alfabetem Morse’a wymienia różne rodzaje piktogramów 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje drogę na mapie za pomocą znaków legendy zapisuje rady na podstawie piktogramów projektuje mapę 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje wiedzę na temat znaków i piktogramów w swoich pracach i projektach
„Poszukiwacze skarbów wysyłają pozdrowienia”. Kartka z pozdrowieniami – rady dla piszących	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>nadawca, odbiorca</i> czyta rady dla piszących pozdrowienia przy wsparciu nauczyciela pisze pozdrowienia, zapisuje poprawnie adres 	<ul style="list-style-type: none"> używa ze zrozumieniem terminów <i>nadawca, odbiorca</i> pisze pozdrowienia, korzystając z rad dla piszących pozdrowienia, stosuje zwroty grzecznościowe 	<ul style="list-style-type: none"> określa na podstawie treści pozdrowień odbiorców pocztówek uwzględnia w zapisie pozdrowień wszystkie elementy kompozycyjne 	<ul style="list-style-type: none"> przycacza wyrazy i sformułowania pozwalające ustalić odbiorców pozdrowień pisze rozwinięte treściowo i poprawne językowo oraz ortograficznie pozdrowienia 	<ul style="list-style-type: none"> pisze bezbłędne językowo pozdrowienia – oryginalne pod względem treści i stylu
Film stary jak świat”. Witold Bobiński, <i>Idę do kina</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje potrzebne informacje w tekście wymienia kilka planów filmowych 	<ul style="list-style-type: none"> cytuje informacje z tekstu zna pojęcia <i>kadr</i> oraz <i>plan filmowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> pisze notatkę na temat historii kina omawia pojęcia <i>kadr</i> oraz <i>plan filmowy</i> omawia sposób filmowania w poszczególnych planach filmowych 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje w ciekawej formie graficznej notatkę na temat historii kina określa i uzasadnia właściwości i funkcje poszczególnych planów filmowych 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje w swojej pracy informacje na temat tworzywa i wybranych środków wyrazowych sztuki filmowej

Temat lekcji. Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Bliskie spotkania trzeciego stopnia... z wyrazami”. O synonimach	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>synonim</i>, <i>wyraz bliskoznaczny</i> zestawia ze sobą wyrazy o podobnym znaczeniu 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>synonim</i>, <i>wyraz bliskoznaczny</i> dobiera właściwe wyrazy bliskoznaczne 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje synonimy zastępuje powtarzające się wyrazy synonimami 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje synonimy w celu wzbogacenia językowego wypowiedzi zestawia związki frazeologiczne z ich synonimami 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat wyrazów bliskoznacznych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„W małym kinie nikt już nie gra dzisiaj na pianinie...”. Konstanty Ildefons Galczyński, <i>Małe kino</i> (fragment	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o swojej wizycie w kinie wymienia kilka gatunków filmowych wymienia ulubione filmy 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje własnymi słowami kino przedstawione wierszu zna pojęcie <i>gatunek filmowy</i> przedstawia tematykę ulubionych filmów dopasowuje gatunki filmowe do ich opisów tworzy zbiór zasad dotyczących zachowania w kinie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wrażenia odbiorcze związane z lekturą wiersza objaśnia na przykładach pojęcie <i>gatunek filmowy</i> wyjaśnia, co wyróżnia film animowany spośród innych gatunków filmowych 	<ul style="list-style-type: none"> przytacza epitety i przenośnie tworzące nastrój w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi

KRYTERIA OGÓLNE

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
I. Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat świata przedstawionego utworu dostrzega obrazy poetyckie w utworach o nieskomplikowanej strukturze semantycznej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wybrane elementy świata przedstawionego utworu wypowiada się na temat obrazów poetyckich w wierszach 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wybrane elementy świata przedstawionego w różnych utworach analizuje obrazy poetyckie w czytanych utworach 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat świata przedstawionego podczas analizy tekstów podejmujących grę z konwencją literacką analizuje rolę środków językowych w tworzeniu obrazów poetyckich 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich i kulturowych dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> wymienia prawdopodobne (realistyczne) elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości wymienia nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości wypowiada się na temat fantastyki w baśniach 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej wypowiada się na temat elementów fantastycznych w utworach współczesnych 	<ul style="list-style-type: none"> stawia pytania problemowe w odniesieniu do odbieranych tekstów dostrzega i objaśnia związki pomiędzy warstwą językową,

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje czytany utwór jako baśń, hymn 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy gatunkowe baśni, hymnu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje cechy baśni tradycyjnej i współczesnej 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o cechach gatunkowych utworów w ich analizie i interpretacji 	<p>brzmieniową i semantyczną utworów poetyckich</p> <ul style="list-style-type: none"> w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motywy ich działania oraz kontekst sytuacyjny kreatywnie wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów kultury wyraża opinie na temat tekstów literackich i innych tekstów kultury,
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>epitet</i>, <i>porównanie</i>, <i>przenośnia</i>, <i>uosobienie</i>, <i>ożywienie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia uosobienie od ożywienia 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście literackim epitetę, porównania, przenośnie (w tym uosobienia i ożywienia) 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcje językowych środków stylistycznych w czytanych utworach 	
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i omawia tytuł w utworu 	<ul style="list-style-type: none"> nadaje tytuły wybranym częściom utworu 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega funkcję tytułu jako elementu konstrukcyjnego utworu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje wpływ tytułu na odbiór tekstu 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wers, zwrotkę i refren, wskazuje rymy w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia wiersz ciągły od stroficznego i rymowy od wiersza bez rymów 	<ul style="list-style-type: none"> określa wers, zwrotkę, refren, rymy, liczbę sylab w wersie jako elementy rytmizujące wypowiedź 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie pojęć <i>wiersz ciągły</i>, <i>stroficzny</i>, <i>rymowy</i>, <i>bezrymowy</i> podczas analizy wiersza 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia wydarzenia fabuły i ustala ich kolejność 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wydarzenia fabuły 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przebieg zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje słownictwo określające następstwo zdarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska ma szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>dialog</i>, wyszukuje wypowiedzi bohaterów tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>dialog</i> 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wypowiedzi bohaterów i narratora 	<ul style="list-style-type: none"> omawia sposób zapisu dialogu w tekście 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>podmiot liryczny, narrator, bohater</i> 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy bohatera, narratora, podmiotu lirycznego 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat uczuć i przeżyć bohatera, podmiotu lirycznego, 	<ul style="list-style-type: none"> określa motywy działania bohatera, określa stosunek narratora do wybranych elementów świata przedstawionego utworu 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>narrator, narracja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia autora od narratora 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję narracji w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega różne formy narracji w tekście 	
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście bohatera głównego 	<ul style="list-style-type: none"> określa cechy bohatera głównego 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje swój pogląd na temat bohatera głównego 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do postaci głównej w utworze 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia tematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> określa problematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia problematykę utworu 	
	<ul style="list-style-type: none"> nazywa swoje reakcje czytelnicze 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje emocje towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia dosłowne znaczenia w tekstach 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie proste przerośne znaczenia w tekstach 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia znaczenia dosłowne od prostych znaczeń przerośnych 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę do objaśnienia przerośnych znaczeń w tekstach 	
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat sytuacji bohaterów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> określa doświadczenia bohaterów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje sytuacje bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje sytuację bohaterów literackich w odniesieniu do doświadczeń współczesnych nastolatków 	
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat wybranych zagadnień i znaczeń utworu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własne rozumienie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia swoje rozumienie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie używa różnych środków językowych do uzasadnienia swojego rozumienia utworu 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próbę interpretacji tekstów 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje w interpretacji tekstów znajomość innych utworów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje w interpretacji tekstów wiedzę o różnych tekstach kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat postaci i zdarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje pozytywne i negatywne cechy bohaterów oraz aspekty sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje swój pogląd na temat bohaterów i sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do bohaterów i sytuacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wartości piękna, dobra, prawdy w czytanych utworach 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wartości ważne dla bohaterów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • zestawia wartości i ich przeciwieństwa utworach na zasadzie kontrastu 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje wartości i antywartości wpisane w teksty kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tekst literacki 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tekst informacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia tekst literacki od informacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> • określa funkcje tekstu literackiego i informacyjnego 	
	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje informacje wyrażone wprost 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio 	
	<ul style="list-style-type: none"> • określa temat tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyciąga wnioski z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • określa główną myśl tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje i interpretuje główną myśl tekstu 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapit</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w tekście części kompozycyjne 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję wstępu, rozwinięcia, zakończenia 	<ul style="list-style-type: none"> omawia relacje między częściami wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> wydobywa z tekstu wskazane informacje 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia informacje ważne od drugorzędnych 	<ul style="list-style-type: none"> hierarchizuje informacje 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje czytany utwór jako komiks 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje charakterystyczne cechy komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie komiksu do jego odbioru 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje komiks jako tekst kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia dzieło literackie od filmu i spektaklu teatralnego 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne teksty kultury 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla literatury, filmu, teatru 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się terminami <i>scena, aktor, gra aktorska, dekoracja</i> w kontekście widowiska teatralnego • przedstawia wybrane fakty dotyczące historii kina • odróżnia film od programu informacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się terminami <i>kostium, rekwizyt, charakteryzacja, muzyka</i> w kontekście widowiska teatralnego • posługuje się pojęciami związanymi z filmem (<i>scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka, reżyser, kadr, plan filmowy</i>) • rozpoznaje wybrane gatunki filmowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne • rozpoznaje poszczególne plany filmowe • wyjaśnia różnicę między filmem animowanym a innymi gatunkami filmowymi 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje środki wyrazu charakterystyczne dla pantomimy • określa właściwości i funkcje poszczególnych planów filmowych • nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk) 	
	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie <i>adaptacja utworu literackiego</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia pojęcie <i>adaptacja utworu</i> w odniesieniu do wybranych dzieł filmowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice pomiędzy tekstem literackim a jego adaptacją sceniczną i radiową 	
	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat treści tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje treści tekstów kultury z rzeczywistością znaną mu z własnego doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje treści tekstów kultury w odniesieniu do własnego doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • odbiera tekst kultury jako źródło wzbogacania własnych doświadczeń 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> dokonyje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją realistyczną (np. ilustracja) 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się bardziej złożoną konwencją realistyczną (np. komiks) 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją symboliczną (np. plakat) 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją abstrakcyjną (w połączeniu z muzyką) 	
	<ul style="list-style-type: none"> z uwagą odbiera filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie odbiera filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje swoją wiedzę na temat tekstów kultury, odbierając filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> aktywnie odbiera filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, czyniąc je źródłem swoich działań twórczych 	
II. Kształcenie językowe	<ul style="list-style-type: none"> wie, na jakie pytania odpowiada rzeczownik, czasownik, przymiotnik i przysłówek 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w wypowiedziach rzeczownik, czasownik, przymiotnik i przysłówek 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między rzeczownikiem, czasownikiem, przymiotnikiem i przysłówkiem 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje rzeczownika, czasownika, przymiotnika, przysłówka w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni,

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje formy bezokolicznika 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie funkcję bezokolicznika 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o osobowych i nieosobowych formach czasownika w swoich wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> fleksji i fonetyki swobodnie stosuje wiedzę na temat budowy zdania i budowy tekstu wypowiedziach ustnych i pisemnych
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy liczb odmiennych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy czasów i rodzajów gramatycznych 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy osób 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje form liczb, czasów, rodzajów i osób w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje werbalne i pozawerbalne środki wyrazu
	<ul style="list-style-type: none"> używa przymiotników i przysłówków we właściwych kontekstach 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie rolę przymiotników i przysłówków w opisie świata 	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości 	<ul style="list-style-type: none"> używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie wykorzystuje wiedzę o języku jako narzędziu skutecznej komunikacji przedstawia oryginalne rozwiązania ułatwiające naukę gramatyki i ortografii
	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega zasad poprawności językowej oraz zasad etykiety językowej w każdej sytuacji komunikacyjnej

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>podmiot, orzeczenie, określenia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podmiot i orzeczenie w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje funkcje składniowe orzeczenia, podmiotu i określeń w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję orzeczenia, podmiotu i określeń w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje synonimy, frazeologizmy w celu wzbogacenia warstwy językowej wypowiedzi samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane podstawą programową i programem nauczania
	<ul style="list-style-type: none"> wie, że wyrazy w zdaniu łączą się w związki wyrazowe 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia związek główny 	<ul style="list-style-type: none"> rozróżnia wyrazy określone i określające 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie zdania w swoich wypowiedziach 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące 	<ul style="list-style-type: none"> używa celowo wypowiedzeń oznajmujących, pytających i rozkazujących 	<ul style="list-style-type: none"> używa wypowiedzeń wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach wypowiedzeń ze względu na cel wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> wie, jak zbudowane jest zdanie 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia zdanie od wypowiedzenia bez czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia równoważnik zdania w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje w praktyce językowej zdania i równoważniki zdań 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte oraz nierozwinięte i rozumie ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca konstrukcje składniowe – zdania w równoważniki zdań i odwrotnie 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie funkcjonalność przekształceń składniowych 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> stosuje formy grzecznościowe w swoich wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się oficjalną i nieoficjalną formą polszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się oficjalną i nieoficjalną formą polszczyzny ze świadomością zróżnicowania tych form 	<ul style="list-style-type: none"> zna i funkcjonalnie stosuje formy grzecznościowe używane w oficjalnej i nieoficjalnej formie polszczyzny 	
	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia się w kilku zdaniach w różnych sytuacjach komunikacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje sposób powitania i pożegnania do sytuacji komunikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje formy grzecznościowe w wypowiedzi ustnej i pisemnej (pozdrowienia, list, życzenia SMS) 	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozumie dosłowne znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie proste przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów znaczeń przenośnych 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie wykorzystuje wyrazy o przenośnych znaczeniach do tworzenia własnych wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie wybranych stałych związków wyrazowych poznanych na lekcjach 	<ul style="list-style-type: none"> używa w swoich wypowiedziach wybranych stałych związków wyrazowych poznanych na lekcjach 	<ul style="list-style-type: none"> używa stałych związków wyrazowych zrozumieniem i świadomością celu 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie wykorzystuje stałe związki wyrazowe do bogacenia warstwy językowej własnych wypowiedzi 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje, np. prośbę, polecenie, podziękowanie, przepraszenie 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje różne typy wypowiedzi w zależności od zamierzonego celu wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności i celu wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>synonim</i>, <i>wyraz bliskoznaczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że formy fleksyjne wyrazów nie są ich synonimami 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie zastępuje powtarzające się wyrazy ich synonimami 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje synonimy w celu wzbogacenia językowego wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> w sposób logiczny i spójny wypowiada się na tematy związane z otaczającą rzeczywistością 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że treść tworzonych zdań powinna nawiązywać do wcześniejszych części tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> używa spójników i zaimków (bez znajomości terminów – etap propedeutyczny) w celu zespolenia tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje synonimy w celu uzyskania spójności tekstu 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, że tekst jest komunikatem 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela typy komunikatu: informacyjny, literacki, ikoniczny 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że niektóre komunikaty różnią się systemem znaków 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach komunikatów 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>nadawca i odbiorca wypowiedzi</i>, posługuje się nimi w odniesieniu do różnych sytuacji codziennych 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje nadawcę wypowiedzi w opowiadaniach, powieściach, baśniach 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje i opisuje nadawcę wypowiedzi lirycznej 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalne posługuje się terminami nadawca odbiorca wypowiedzi podczas odbioru tekstów kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację komunikacyjną 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie wpływ sytuacji komunikacyjnej na kształt wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje sposób wyrażania się i zachowania do sytuacji komunikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się różnymi werbalnymi i pozawerbalnymi środkami komunikacji – stosownie do sytuacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje komunikaty wyrażane za pomocą gestów 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i nazywa uczucia wyrażane za pomocą mimiki 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje znaczenie różnych niewerbalnych środków komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa i komentuje emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji pozasłownej 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>głoska, litera, sylaba</i> 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia różnicę pomiędzy głoską i literą 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje głosek, liter, sylab 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o głoskach, literach i sylabach w analizie warstwy brzmieniowej tekstów 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>etykieta językowa</i> i stara się stosować jej zasady 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady etykiety językowej w sytuacjach codziennych 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega zasad etykiety językowej wymaganych w korespondencji 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega zasad etykiety językowej podczas komunikacji za pomocą narzędzi nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna reguły pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – <i>rż, ż, ó, u, h, ch,</i> – <i>nie z</i> rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami <ul style="list-style-type: none"> – wielką i małą literą – <i>a i e</i> – <i>i</i> po spółgłoskach 	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – <i>rż, ż, ó, u, h, ch,</i> – <i>nie z</i> rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami <ul style="list-style-type: none"> – wielką i małą literą – <i>a i e</i> – <i>i</i> po spółgłoskach w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w większości wyrazów reguły pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – <i>rż, ż, ó, u, h, ch,</i> – <i>nie z</i> rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami <ul style="list-style-type: none"> – wielką i małą literą – <i>a i e</i> – <i>i</i> po spółgłoskach w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje we wszystkich wyrazach reguły pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – <i>rż, ż, ó, u, h, ch,</i> – <i>nie z</i> rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami <ul style="list-style-type: none"> – wielką i małą literą – <i>a i e</i> – <i>i</i> po spółgłoskach w podanym zestawie ortogramów 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> zamyka wypowiedzenia oznajmujące kropką 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawnie kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzeń 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawnie kropkę w zapisie dat 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie używa różnych znaków interpunkcyjnych 	
III. Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> krótko wypowiada się na zadany temat związany z otaczającą rzeczywistością 	<ul style="list-style-type: none"> aktywnie uczestniczy w rozmowie na zadany temat 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się logicznie na tematy związane z poznanymi tekstami kultury 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> pisze bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w swoich wypowiedziach ustnych operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych w sposób szczególnie dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną,
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>argument</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje argumenty w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się argumentami w rozmowie 	<ul style="list-style-type: none"> używa przemyślanych argumentów na poparcie swojego stanowiska 	
	<ul style="list-style-type: none"> tworzy logiczne i w przeważającej części uporządkowane wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>akapit</i> i rozumie jego funkcję w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedzi o właściwej kompozycji i układzie graficznym 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy semantycznie pełne i bogate językowo wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia przydatność uzyskanych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje selekcji informacji 	<ul style="list-style-type: none"> wypracowuje skuteczne metody selekcji informacji 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy według podanego wzoru wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przedmiotu, opis miejsca, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, pozdrowienia 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy samodzielnie wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przedmiotu, opis miejsca, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, pozdrowienia 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przedmiotu, opis miejsca, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, pozdrowienia 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych, stosuje funkcjonalnie różne środki językowe 	<p>fleksyjną i składniową wypowiedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapisuje teksty w sposób przejrzysty z wielką dbałością o stronę graficzną i wydzielenie myślowe w formie akapitów • podejmuje działalność literacką i kulturalną • prowadzi blog internetowy • redaguje twórcze, oryginalne teksty informacyjne o szkole przeznaczone do gazetki lub na stronę internetową
	<ul style="list-style-type: none"> • wygłasza tekst z pamięci 	<ul style="list-style-type: none"> • recytuje ze zrozumieniem tekst poetycki lub fragment prozy 	<ul style="list-style-type: none"> • artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • recytuje tekst z odpowiednią intonacją, dykcją i napięciem emocjonalnym 	
	<ul style="list-style-type: none"> • sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • sporządza samodzielnie odtwórczy i twórczy plan ramowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje jednolitą formę wypowiedzeń (bez czasownika) w zapisie planu ramowego 	<ul style="list-style-type: none"> • dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> redaguje według podanego wzoru proste notatki w różnych formach 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy samodzielnie prostą notatkę w formie tabeli, kilkudzaniowej wypowiedzi, planu 	<ul style="list-style-type: none"> rozplanowuje kompozycję układu treści w notatce 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych formach notatek 	
	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o treści przeczytanych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> omawia problematykę przeczytanych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o języku w swoich wypowiedziach na temat tekstów 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o treści, problematyce i formie poznanych tekstów kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> wie, że współczesne komunikaty (SMS, e-mail) muszą być poprawne pod względem językowym i ortograficznym 	<ul style="list-style-type: none"> używa właściwych zwrotów grzecznościowych w swoich wiadomościach SMS oraz korespondencji internetowej 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawne, komunikatywne wiadomości SMS 	<ul style="list-style-type: none"> zna i stosuje zasady netykiety w komunikacji internetowej 	
	<ul style="list-style-type: none"> tworzy według podanego wzoru opowiadania na temat dalszych losów bohatera tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy samodzielnie opowiadania na tematy związane z treścią poznanych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi opowiadania na podstawie tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych inspirowane treścią poznanych utworów 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> odwołuje się do swojej wiedzy o języku w tworzonych wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zwroty grzecznościowe w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje odpowiednie konstrukcje składniowe w różnych sytuacjach komunikacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie i twórczo wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach 	
IV. Samokształcenie	<ul style="list-style-type: none"> czyta poprawnie tekst, wyznaczając głosowo granice zdań 	<ul style="list-style-type: none"> czyta poprawnie tekst, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> czyta płynnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa 	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje narzędzia TIK (np. smartfon, tablet) do zapisywania i katalogowania informacji
	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje odręcznie informacje pozyskane z różnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje według własnego pomysłu uzyskane informacje 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje informacje za pomocą edytora tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> opracowuje własne sposoby szybkiego i efektywnego zapisywania informacji 	<ul style="list-style-type: none"> opracowuje własne bazy informacji, np. kartoteki, fiszki z hasłami, foldery plików
	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z różnych źródeł informacji (np. książki, edukacyjne programy telewizyjne, strony internetowe) 	<ul style="list-style-type: none"> wybiera informacje uzyskane z różnych źródeł i wykorzystuje je w nauce i rozwijaniu pasji 	<ul style="list-style-type: none"> selekcjonuje informacje w celu wykorzystania ich w różnych sytuacjach typowych i nietypowych 	<ul style="list-style-type: none"> gromadzi dane w sposób uporządkowany i zapewniający łatwy dostęp do potrzebnych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje programy, aplikacje i gry edukacyjne do samodzielnej nauki języka polskiego zwraca uwagę na aspekty moralne

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z zasobów szkolnej biblioteki 	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady korzystania z zasobów bibliotecznych 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z zasobów bibliotek <i>on-line</i> 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat zasobów bibliotecznych w docieraniu do informacji 	związane z korzystaniem z zasobów internetowych (odpowiedzialność, uczciwość, poszanowanie cudzej własności) <ul style="list-style-type: none"> bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych z języka polskiego
	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika ortograficznego potrafi odnaleźć wskazane hasło w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> zna budowę słownika ortograficznego wyszukuje hasła w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych korzysta z informacji zawartych w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje słowników korzysta ze słowników on-line 	
	<ul style="list-style-type: none"> ma świadomość, że nie wszystkie informacje w internecie są prawdziwe 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia przydatność uzyskanych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> konfrontuje ze sobą informacje uzyskane z różnych źródeł, szczególnie internetowych 	<ul style="list-style-type: none"> krytycznie ocenia i weryfikuje informacje uzyskane z różnych źródeł 	
	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z internetu w celach edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> rozwija umiejętności efektywnego korzystania z zasobów internetu 	<ul style="list-style-type: none"> zna wybrane zasady netykiety i przestrzega ich 	<ul style="list-style-type: none"> postrzega nowoczesne technologie informacyjne jako narzędzia do rozwijania i prezentowania własnych zainteresowań 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Lektura obowiązkowa i uzupełniająca	<ul style="list-style-type: none"> czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony 	<ul style="list-style-type: none"> czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki 	<ul style="list-style-type: none"> czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami 	<ul style="list-style-type: none"> chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych

Ocena niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym, nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności nie rokuje osiągnięcia nawet minimalnego postępu.

Szczegółowy przedmiotowy system oceniania do podręcznika *Słowa z uśmiechem* klasa 5

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
ROZDZIAŁ I BRATNIE DUSZE					

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Dzień po dniu”. Dziennik Joanna Olech, <i>Dynastia Mizziolków</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> • podaje najważniejsze informacje na temat głównego bohatera • wymyśla tytuły zapisków w dzienniku • zna sposób odczytywania dat • zna pojęcie <i>dziennik</i> • zna pojęcie <i>blog</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje wyczerpujące informacje na temat głównego bohatera • zapisuje poprawnie daty • czyta poprawnie daty • objaśnia pojęcie <i>dziennik</i> • objaśnia pojęcie <i>blog</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje bohaterów drugoplanowych • ocenia zdarzenia, stosując odpowiednie słownictwo • wyszukuje w tekście podane informacje • tworzy kartkę z dziennika 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa emocje bohatera • objaśnia znaczenie związków wyrazowych • odróżnia w tekście informacje od opinii • tworzy teksty – wpisy na blog 	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzi blog
„Od beana do magistra”. Czasownik – powtórzenie wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy • zna pojęcia <i>liczba, czas, osoba, rodzaj czasownika</i> • wie, że czasownik występuje w formie osobowej i nieosobowej • zna zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy formy liczby pojedynczej i mnogiej czasownika • wskazuje w tekście i tworzy czasowniki w różnych czasach • odmienia czasowniki przez osoby i rodzaje • odróżnia czasowniki w formie osobowej i nieosobowej 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia czynności od stanów • przekształca formę osobową czasownika na bezokolicznik i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu • stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie i celowo różne formy gramatyczne czasowników 	<ul style="list-style-type: none"> • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany czasowników oraz zasad ich pisowni

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Poszedł po rozum do głowy...”. Trudne formy czasu przeszłego	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady odmiany czasowników oznaczających ruch, typu <i>isł, w</i> czasie przeszłym i stara się je stosować dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni zakończeń bezokoliczników 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady odmiany czasowników oznaczających ruch, typu <i>isł, w</i> czasie przeszłym zna zasady pisowni - <i>źć, -sł, -ać</i> w zakońzeniach bezokolicznika i stara się je stosować 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie używa większości czasowników oznaczających ruch, typu <i>isł, w</i> czasie przeszłym stosuje zasady pisowni - <i>źć, -sł, -ać</i> w zapisie zakończeń bezokolicznika wykorzystuje wiedzę o pisowni zakończeń bezokolicznika do tworzenia poprawnych związków wyrazowych 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie używa czasowników oznaczających ruch, typu <i>isł, w</i> czasie przeszłym korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w celu ustalenia poprawności językowej trudnych form czasowników poprawnie zapisuje zakończenia bezokolicznika 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form czasowników w czasie przeszłym sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej polszczyzny

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Gdy się skończy nawał prac, to poleniuchować czas”. Czasowniki dokonane i niedokonane	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>czasowniki dokonane</i> i <i>niedokonane</i> wie, o jakich czynnościach oraz stanach informują czasowniki dokonane i niedokonane wie, że czasowniki dokonane mają formy tylko dwóch czasów 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje niektóre czasowniki dokonane i niedokonane wie, że czasowniki niedokonane występują w czasie przyszłym tylko w formie złożonej, a czasowniki dokonane tylko w formie prostej 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki dokonane i niedokonane poprawnie i celowo używa czasowników dokonanych i niedokonanych 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje czasowniki dokonane i niedokonane w wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie posiadaną wiedzę na temat czasowników dokonanych i niedokonanych
„Tylko nudziarze nie mają marzeń”. Katarzyna Majgier, <i>Przebój na pięć</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> omawia treść fragmentu powieści wymienia bohaterów zna pojęcia <i>bohater główny</i>, <i>postać pierwszoplanowa</i> oraz <i>postać drugoplanowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje główną bohaterkę określa cechy różnych bohaterów wskazuje w utworze bohatera głównego odróżnia w utworze literackim postać pierwszoplanową od drugoplanowej 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa problemy poruszone w utworze wyraża opinię na temat programów telewizyjnych o charakterze konkursowym objaśnia pojęcia <i>bohater główny</i>, <i>postać pierwszoplanowa</i> i <i>postać drugoplanowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje emocjonalny charakter wypowiedzi bohaterki czyta wypowiedzi bohaterów, oddając głosowo charakterystyczne cechy każdej postaci używa pojęć <i>bohater główny</i>, <i>postać pierwszoplanowa</i> i <i>postać drugoplanowa</i>, omawiając świat przedstawiony utworu 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy zestaw oryginalnych, zróżnicowanych pod względem budowy pytań

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Pomysł przyszedł nam natchniony, zestaw ćwiczeń jest zrobiony”. Strona czynna i bierna czasowników	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>strona czynna</i> i <i>strona bierna czasownika</i> wie, że są czasowniki, które nie mają strony biernej 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej zna pojęcia <i>czasowniki przechodnie</i> i <i>czasowniki nieprzechodnie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy stronę czynną i bierną czasowników odróżnia czasowniki przechodnie od nieprzechodnich poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie posiadaną wiedzę na temat strony czynnej i biernej czasowników
„Odegrał rolę brawurowo, zagrał po prostu koncertowo”. Przysłówek w związkach wyrazowych	<ul style="list-style-type: none"> wie, na jakie pytania odpowiada przysłówek rozpoznaje przysłówek wśród innych części mowy wie, że przysłówki najczęściej łączą się z czasownikami 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy przysłówki od przymiotników rozpoznaje przysłówki utworzone od innych części mowy rozpoznaje związki przysłówka z czasownikiem 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje związki przysłówka z przymiotnikiem lub przysłówkiem stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z przysłówkami w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> używa związków przysłówka z przymiotnikiem i przysłówkiem dla określenia natężenia cech zapisuje poprawnie <i>nie</i> z przysłówkami w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przysłówek oraz zasad ich pisowni

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Trzy, dwa, jeden... Enter! Witaj w świecie gry”. Albeny Grabowska-Grzyb, <i>Julek i Maja w labiryncie</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem tekst zna pojęcie <i>świat wirtualny</i> określa, kto opowiada o zdarzeniach zna pojęcie <i>narrator trzecioosobowy</i> czyta informacje na temat systemu PEGI 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje bohaterów tekstu na podstawie krótkich informacji używa ze zrozumieniem pojęcia <i>świat wirtualny</i> przytacza fragmenty tekstu ujawniające narratora opowiada o preferowanych przez siebie formach spędzania wolnego czasu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia informacje dotyczące głównego bohatera wskazuje różnice między światem realnym a wirtualnym we fragmencie powieści określa formę czasowników używanych przez narratora wyraża opinię na temat korzystania z internetu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice w funkcjonowaniu bohatera w świecie realnym i wirtualnym analizuje wiedzę narratora o świecie przedstawionym formułuje rady na temat właściwego korzystania z komputera 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinię na temat świata bez komputerów, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska tworzy prezentację gry komputerowej, cechującą się oryginalnością formy i bogactwem treści
Zostań mistrzem gry”. Pisownia wyrazów z <i>rz</i> i <i>ż</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z <i>rz</i> i <i>ż</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni <i>rz</i> i <i>ż</i> korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>rz</i> i <i>ż</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>rz</i> i <i>ż</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>rz</i> i <i>ż</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>rz</i> oraz <i>ż</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Gry i zabawy – nauki podstawy”. Powtórzenie wiadomości o rzeczowniku	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rzeczownik wśród innych części mowy zna pojęcia <i>liczby</i> i <i>rodzaju rzeczownika</i> zna zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych i stara się je stosować czyta informacje na temat rzeczowników żywotnych i nieżywotnych oraz osobowych i nieosobowych 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rodzaje rzeczownika odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych stosuje zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna pojęcia <i>rzeczowniki żywotne</i> i <i>nieżywotne</i> oraz <i>rzeczowniki osobowe</i> i <i>nieosobowe</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia różne kategorie rzeczowników własnych od pospolitych zapisuje poprawnie większość rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach rozpoznaje rzeczowniki żywotne i nieżywotne rozpoznaje rzeczowniki osobowe i nieosobowe 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie rzeczowniki własne i pospolite stosuje wiedzę o rzeczownikach osobowych i nieosobowych w odmianie rzeczownika 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany rzeczowników oraz zasad ich pisowni

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
<p>„Czy książeczki noszą dzinsy?”. Opis postaci literackiej – rady dla piszących. Barbara Kosmowska, <i>Buba</i> (fragmenty)</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje na temat bohaterki wypowiada się na temat wyglądu głównej bohaterki czyta rady dla opisujących wygląd postaci zna kompozycję opisu postaci przy niewielkim wsparciu nauczyciela tworzy opis postaci 	<ul style="list-style-type: none"> omawia problemy rodzinne głównej bohaterki opisuje elementy wyglądu postaci, korzystając z podanego zestawu określeń określa styl ubierania się postaci tworzy opis wyglądu postaci, korzystając z rad w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje postać z różnych punktów widzenia objaśnia znaczenie frazeologizmów używa poprawnie i celowo wyrazów bliskoznacznych i określeń wartościujących tworzy opis postaci, stosując różnorodne środki językowe 	<ul style="list-style-type: none"> podaje określenia synonimiczne precyzujące znaczenie epitetów opisuje wygląd postaci za pomocą podanych porównań używa frazeologizmów w opisie postaci tworzy rozbudowany, poprawny kompozycyjnie, językowo i stylistycznie opis wyglądu postaci 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy bezbłędny językowo opis postaci – oryginalny pod względem treści i stylu swobodnie i funkcjonalnie posługuje się w wypowiedziach ustnych i pisemnych różnymi związkami frazeologicznymi
<p>„Tydzień dzieci miał siedmioro...”. Przypadki rzeczownika</p>	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>przypadki rzeczownika</i> odmienia rzeczowniki przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej według wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> zna pytania, na które odpowiadają przypadki rzeczownika tworzy poprawne formy przypadków rzeczownika w związkach wyrazowych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w swoich wypowiedziach poprawne formy przypadków rzeczownika objaśnia przyczyny zmiany form rzeczownika w zdaniu określa przypadki rzeczownika wymagane przez podane czasowniki lub przyimki 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o odmianie rzeczowników w wypowiedziach ustnych i pisemnych objaśnia znaczenie pojęcia <i>deklinacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie posiadaną wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące odmiany rzeczowników przez przypadki

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Pomaluj słowami mój świat”. Olga Masiuk, <i>Tydzień Konstancji</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>bohater tytułowy</i> omawia krótko wybrany fragment powieści określa, kto opowiada o zdarzeniach zna pojęcie <i>narrator pierwszoosobowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> podaje informacje dotyczące bohaterów tekstu objaśnia pojęcie <i>narrator pierwszoosobowy</i> objaśnia znaczenie słowa <i>empatia</i> wypowiada się na temat nastroju bohaterki 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje bohaterów tekstu, używa pojęcia <i>bohater tytułowy</i> określa wiedzę narratora o świecie przedstawionym cytuje odpowiednie fragmenty utworu analizuje zachowanie postaci 	<ul style="list-style-type: none"> omawia problem niepełnosprawności bohaterki określa sposób wypowiedzania się narratora formułuje radę dotyczącą etykiety językowej używa ze zrozumieniem słowa <i>empatia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi tworzy oryginalny pod względem formy i treści opis obrazu, uwzględniając uwarunkowania dotyczące odbiorcy tekstu
„Urządzić pokój to nie lada sztuka”. Pisownia wyrazów z <i>ó i u</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z <i>ó i u</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni <i>ó i u</i> korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>ó i u</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>ó i u</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>ó i u</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>ó</i> oraz <i>u</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Każdy ma swój świat”. Roksana Jędrzejewska-Wróbel, <i>Kosmita</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wygląd bohatera czyta informacje na temat zaburzeń autystycznych porównuje fragmenty tekstów o różnej płaszczyźnie narracyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o zachowaniu i zwyczajach dziecka autystycznego analizuje pytania dotyczące tekstu podaje większość informacji na temat świata przedstawionego utworu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje uczucia i nastroje bohaterki tekstu opowiada o reakcjach ludzi na nietypowe zachowania dziecka; używa ze zrozumieniem zwrotu <i>mieć mieszane uczucia</i> podaje wszystkie informacje na temat świata przedstawionego utworu 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa uczucia i opowiada o marzeniach dziecka autystycznego wyjaśnia różnice między narratorem pierwszoosobowym i narratorem trzecioosobowym 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi wykonuje oryginalny pod względem treści plakat odnoszący się do problemu odmienności
„Gramatyczne witaminy dla chłopaka i dziewczyny”. Temat i końcówka rzeczownika	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>temat</i> i <i>końcówka</i> rzeczownika stara się wyodrębnić temat i końcówkę rzeczownika 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia temat i końcówkę rzeczownika wie, od czego zależy końcówka odmienianego rzeczownika 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia poprawnie temat i końcówkę rzeczowników proponowanych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat synkretyzmu form gramatycznych rzeczowników 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat końcówek rzeczownika do poprawnego zapisu wyrazów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
<p>„Belferskie oblicza”. Rady dla formułujących argumenty. Edmund Niziurski, <i>Sposób na Alcybiadesa</i> (fragmenty)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nadaje tytuły kilku wyodrębnionym częściom tekstu • zna pojęcie <i>argument</i> • czyta rady dla formułujących argumenty • czyta informacje na temat bohatera • zna pojęcie <i>pięta achillesowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • nadaje tytuły wszystkim wyodrębnionym częściom tekstu • wyszukuje w tekście i przytacza informacje na temat bohatera • analizuje podane argumenty • objaśnia na podstawie tekstu i przypisu znaczenie wyrażenia <i>pięta achillesowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • nadaje tytuły fragmentom tekstu, stosując wypowiedzenia bez czasowników • objaśnia określenia charakteryzujące bohatera • ocenia sytuację i prezentuje opinię na wybrany temat • stosuje w wypowiedzi wyrażenie <i>pięta achillesowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zdarzenia w formie notatki graficznej • opisuje bohatera • podaje argumenty na uzasadnienie swoich poglądów • wypowiada się na temat komizmu w tekście • tworzy hasło słownikowe <i>pięta achillesowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy oryginalny tekst prezentujący w żartobliwy sposób postać rzeczywistą • funkcjonalnie wykorzystuje różne argumenty do przekonania odbiorcy do swojego stanowiska

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Kto zna zmiany, ten wygrany”. Oboczności w temacie rzeczownika	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że podczas odmiany przez przypadki następują wymiany głosek w temacie • zna pojęcie <i>oboczności</i> • wskazuje niektóre oboczności w tematach rzeczowników 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje oboczności w tematach rzeczowników • zna pojęcie <i>tematy oboczne</i> • wykorzystuje wiedzę o wymianie <i>rż : r, ó : o, ch : sz</i> w tematach fleksyjnych do poprawnego zapisu wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i zapisuje różne tematy oboczne rzeczownika • rozpoznaje wymianę <i>e : o</i> oraz <i>o : e</i> w tematach obocznych • wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek <i>a : ę</i> w tematach fleksyjnych do poprawnego zapisu wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę o wymianie <i>e : o</i> oraz <i>o : e</i> w tematach obocznych do poprawnego zapisu wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w tematach fleksyjnych do poprawnego zapisu wyrazów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
<p>„Akcja pod kryptonimem <i>Wybuchowa kanapka</i>”. Plan szczegółowy – rady dla piszących. Iwona Czarkowska, <i>Duchy ze Wzgórza Rabowników</i> (fragmenty)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • dobiera tytuły do wydzielonych części tekstu • przy niewielkim wsparciu nauczyciela skraca i przekształca zdania • zapisuje w porządku chronologicznym treści szczegółowe dotyczące jednego z wybranych zdarzeń • czyta rady dla piszących plan szczegółowy 	<ul style="list-style-type: none"> • porządkuje zdarzenia zgodnie z ich chronologią • samodzielnie skraca i przekształca zdania • porządkuje treści dotyczące dwóch różnych zdarzeń i zapisuje je w porządku chronologicznym 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat bohaterów zdarzeń • skraca wypowiedzenia odpowiednio do przyjętego celu • zapisuje w porządku chronologicznym treści dotyczące dwóch różnych zdarzeń • zapisuje plan szczegółowy w formie wypowiedzeń bez czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje miejsca zdarzeń • przekształca wypowiedzenia odpowiednio do przyjętego celu • tworzy poprawny językowo, jednolity stylistycznie plan szczegółowy 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie cechujące się oryginalnym ujęciem tematu
<p>„Wśród chwatów i hultajów”. Pisownia wyrazów z <i>ch</i> i <i>h</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • zna zasady pisowni <i>h</i> i <i>ch</i> • korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> • stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>ch</i> oraz <i>h</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Uwaga! Przyjechał teatr”. Małgorzata Musierowicz, <i>Dziecko piątku</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> określa miejsce zdarzeń i wymienia bohaterów czyta informacje na temat różnych rodzajów lalek teatralnych czyta informacje na temat języka i znaków teatru 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje na temat spektaklu przygotowanego przez głównego bohatera wymienia elementy składające się na teatrzyk lalkowy wymienia większość znaków teatru 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia informacje na temat sztuki wystawianej przez bohatera rozpoznaje funkcje pełnione przez bohatera w teatrze wymienia wszystkie znaki teatru i rozumie ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje reakcje publiczności na przedstawienie ocenia, w której roli bohater czuł się najlepiej omawia znaki teatru w odniesieniu do przedstawienia opisanego w tekście powieści 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o sztuce teatru w wypowiedziach na temat problematyki tekstu i jego bohaterów

ROZDZIAŁ II MALI I WIELCY W HISTORII

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Historia biblijna w drzewie lipowym wystrugana”. Antonina Domańska, <i>Historia żółtej ciżemki</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> określa czas i miejsce zdarzeń zna pojęcia <i>bohater historyczny</i> i podaje przykład takiego bohatera z tekstu zna pojęcia <i>wydarzenie historyczne, utwór historyczny</i> ogląda uważnie zdjęcie ołtarza z bazyliki Mariackiej, czyta informacje na temat dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> przytacza fragmenty tekstu dotyczące czasu i miejsca zdarzeń zna pojęcie <i>archaizm</i> i podaje jego przykład z tekstu odróżnia postacie fikcyjne od historycznych i podaje przykłady takich bohaterów z tekstu objasnia pojęcia <i>wydarzenie historyczne, utwór historyczny</i> wymienia niektóre elementy ołtarza z bazyliki Mariackiej 	<ul style="list-style-type: none"> selekcjonuje informacje podaje kilka przykładów archaizmów z tekstu sporządza katalog postaci fikcyjnych i historycznych z utworu, korzystając z tekstu i przypisów używa ze zrozumieniem pojęcia <i>wydarzenie historyczne</i> określa temat dzieła, przedstawia wrażenia odbiorcze 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje wyboru najistotniejszych informacji z tekstu określa funkcję archaizmów w tekście opisuje bohatera oraz jego pracę, używając przerośni oraz innych środków stylistycznych funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat utworu historycznego w analizie tekstu porównuje wrażenia odbiorcze współczesne z opisanymi w powieści 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji archaizmów w tekście analizuje i interpretuje dzieło artystyczne, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„W podróż za jeden uśmiech”. Przymyki i wyrażenia przymikowe	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>przymiek</i> zna pojęcie <i>wyrażenie przymikowe</i> rozpoznaje niektóre przymyki 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje przymiek wśród innych części mowy wie, jak zbudowane jest wyrażenie przymikowe wie, że przymiek jest nieodmienną i niesamodzielną częścią mowy zna pojęcia <i>przymyki proste</i> i <i>przymyki złożone</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje przymyki proste i złożone tworzy przymyki złożone wie, że przymyki wymagają użycia odpowiedniego przypadku rzeczownika 	<ul style="list-style-type: none"> używa poprawnych wyrażeń przymikowych do określenia relacji przestrzennych, czasowych oraz innych zależności używa poprawnych form przypadków rzeczowników w wyrażeniach przymikowych poprawnie zapisuje przymyki złożone 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przymyków, wyrażeń przymikowych oraz ich funkcji
„Ploteczki przy okazji kartkóweczki”. Związek rzeczownika z przymiotnikiem	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje przymiotnik wśród innych części mowy zna pojęcie liczby i rodzaju rzeczownika oraz przymiotnika wie, że przymiotnik jest najczęściej określeniem rzeczownika 	<ul style="list-style-type: none"> określa liczbę i rodzaj przymiotnika wie, że przymiotnik dopasowuje swoją formę do rzeczownika, który określa stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z przymiotnikami 	<ul style="list-style-type: none"> łączy przymiotniki i rzeczowniki w poprawne związki wyrazowe poprawnie zapisuje cząstkę <i>nie</i> z przymiotnikami 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie używa związków przymiotnika z rzeczownikiem poprawnie zapisuje końcówki <i>a</i> i <i>ę</i> w zakończeniach przymiotników i rzeczowników 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przymiotników oraz ich funkcji

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
<p>„Czy nie nudno panu na pomniku?”. Opowiadanie z elementami opisu – rady dla piszących. Wanda Chotomska, <i>Pomnik Kopernika</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta uważnie tekst wiersza oraz informacje o Mikołaju Koperniku • układa zdarzenia w porządku chronologicznym • wyszukuje na mapie miejsca zdarzeń i czyta informacje o postaciach z warszawskich pomników • czyta rady dla piszących opowiadanie z elementami opisu • przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze opowiadanie z elementami opisu 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, kim jest osoba mówiąca w wierszu • łączy zdarzenia w związki przyczynowo-skutkowe według podanego schematu • sporządza plan zdarzeń • opisuje miejsce zdarzeń • tworzy krótkie opowiadanie z elementami opisu, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> • określa cechy osoby mówiącej w wierszu • przekształca tekst opowieści dla zdynamizowania akcji • opisuje wybrane elementy świata przedstawionego, stosując różnorodne środki językowe • tworzy rozbudowane opowiadanie z elementami opisu 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje postać, wchodząc w rolę przewodnika • wyjaśnia wpływ środków językowych na narrację • tworzy opowieść o jednej z przygód bohatera wiersza • tworzy rozbudowane, poprawne językowo, stylistycznie i kompozycyjnie opowiadanie z elementami opisu 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie z elementami opisu – oryginalne pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Kolorowy zawrót głowy”. Odmiana przymiotnika	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że przymiotnik odmienia się przez przypadki, liczby i rodzaje • rozpoznaje liczbę i rodzaj przymiotnika • odmienia przymiotniki przez przypadki według wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> • odmienia przymiotniki przez liczby, rodzaje i przypadki • tworzy związki frazeologiczne z przymiotnikami 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje w wypowiedziach poprawne formy przypadków przymiotnika • tworzy poprawne formy rodzajowe przymiotnika w liczbie mnogiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę o odmianie przymiotników w wypowiedziach ustnych i pisemnych • stosuje poprawnie i celowo zróżnicowane formy gramatyczne przymiotników 	<ul style="list-style-type: none"> • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące odmiany przymiotników oraz zasad ich pisowni • objaśnia związki między warstwą językową a znaczeniową utworu literackiego
„Wojenko, wojenko, cóżeś ty za pani ...”. Leon Łuski, <i>Piechota</i> (fragment); Tadeusz Biernacki, Andrzej Hałaciński, <i>My, Pierwsza Brygada</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • czyta teksty pieśni, korzysta z przypisów • ogląda reprodukcje obrazów i czyta informacje o Legionach Polskich • zna pojęcia <i>pieśń</i> oraz <i>liryka patriotyczna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, kto wypowiada się w pieśni • wskazuje wyrażenia mówiące o godności i poświęceniu żołnierzy • wyszukuje w tekście refren, powtórzenia, rymy, określa liczbę wersów i sylab 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia obrazy poetyckie • wypowiada się na temat wartości cenionych przez bohaterów pieśni • omawia czynniki wpływające na melodyjność tekstów pieśni 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje w formie wskazówek informacje na temat obrazów poetyckich • hierarchizuje wartości odnoszące się do postawy żołnierzy • używa ze zrozumieniem terminów <i>liryka patriotyczna</i> oraz <i>pieśń</i> w odniesieniu do utworów <i>My, Pierwsza Brygada</i> i <i>Piechota</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie analizy tekstów pieśni formułuje wnioski o charakterze ogólnym, dotyczące uniwersalnych wartości etycznych • twórczo wykorzystuje w wypowiedziach na temat tekstu posiadaną wiedzę historyczną

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Odkrywanie tajemnic miasta”. Pisownia wyrazów wielką i małą literą	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy pisane wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni wyrazów wielką i małą literą korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów wielką i małą literą 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni wielką i małą literą
„Nie musisz być orlem z matematyki, żeby znać dobrze...”. Liczebnik i jego znaczenia	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>liczebnik</i> wie, na jakie pytania odpowiada liczebnik rozpoznaje niektóre liczebniki 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że liczebnik jest najczęściej określeniem rzeczownika rozpoznaje liczebniki wśród innych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o tym, że liczebnik dostosowuje swoją formę do określanego rzeczownika posługuje się związkami frazeologicznymi zawierającymi liczebniki 	<ul style="list-style-type: none"> używa poprawnych form liczebników w związkach wyrazowych odróżnia liczebniki od rzeczowników odliczebnikowych 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i funkcji liczebników

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
<p>„Wojenne piosenki... niezrównane towarzyski walki”. Roksana Jędrzejewska-Wróbel, <i>Halicz</i> (fragmenty); Józef „Ziutek” Szczepański, Pałacyk Michła (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem teksty oraz informacje o Powstaniu Warszawskim zna pojęcie <i>konspiracja</i> wyjaśnia, kim był Józef „Ziutek” Szczepański czyta informacje o Krystynie Krahelskiej pisze ogłoszenie informujące o koncercie 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących głównego bohatera wspomnień wypowiada się na temat walk powstańczych opowiada o kolejnych zdarzeniach z komiksu pisze notatkę o Poczcie Harcerskiej 	<ul style="list-style-type: none"> określa odbiorcę wypowiedzi poetyckiej omawia okoliczności zdarzeń, przedstawia tytułową postać używa ze zrozumieniem słowa <i>konspiracja</i> opisuje pomnik Małego Powstańca 	<ul style="list-style-type: none"> formuluje pytania dotyczące działań i przeżyć bohatera wyraża opinię na temat zdarzeń przedstawionych w tekście określa intencje wypowiedzi określa rolę piosenek patriotycznych podczas powstania dzieli się wrażeniami na temat wirtualnego muzeum 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i interpretuje teksty kultury (komiks, piosenka, wspomnienia, pomnik), swobodnie odwołując się do kontekstów historycznych
<p>„Bez względu na porę roku, dnia i stan pogody – stawię się...”. Mariusz Zaruski, <i>Na bezdrożach tatrzańskich</i> (fragmenty)</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje na mapie miejsca wydarzeń przedstawionych w tekście porządkuje większość wydarzeń zgodnie z chronologią zna pojęcie <i>punkt kulminacyjny</i> zna pojęcie <i>wspomnienia</i> czyta informacje na temat TOPR-u 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje narratora w tekście porządkuje zdarzenia zgodnie z chronologią objaśnia pojęcie <i>punkt kulminacyjny</i> objaśnia pojęcie <i>wspomnienia</i> opisuje godło TOPR-u 	<ul style="list-style-type: none"> określa wiedzę narratora o świecie przedstawionym określa cechy charakteru bohaterów tekstu określa motywy działań ratowników górskich wyjaśnia znaczenie nazwy Rycerze Błękitnego Krzyża 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje, że tekst ma charakter wspomnieniowy czyta fragment prezentujący przelomowy moment opowieści, oddając głosem napięcie, które mu towarzyszy wyjaśnia rolę autora tekstu w rozwoju ratownictwa tatrzańskiego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własne stanowisko w związku z problematyką omawianego tekstu, formuluje przemyślane, twórcze uwagi

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Ile to było? Kiedy się działo? Porządkuj liczby i rób to śmiało!” Liczebniki główne i porządkowe	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>liczebniki główne</i> zna pojęcie <i>liczebniki porządkowe</i> wie, co określają liczebniki główne i porządkowe odróżnia cyfry arabskie od rzymskich 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że liczebniki główne i porządkowe odmieniają się przez przypadki i rodzaje odróżnia liczebniki główne od porządkowych odmienia liczebniki przez przypadki według wzoru zna zasady zapisu liczebników głównych i porządkowych 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o odmianie liczebników w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady zapisu liczebników głównych i porządkowych cyframi arabskimi i rzymskimi 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie używa w opisie liczebników głównych i porządkowych zapisuje poprawnie liczebniki główne i porządkowe cyframi arabskimi i rzymskimi 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące funkcji liczebników głównych i porządkowych
„Poeci... na start!”. Kazimierz Wierzyński, <i>Na start</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie wiersz i określa jego temat zna pojęcie <i>bohater liryczny</i> zna pojęcie <i>wykrzyknienie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę tekstu przycacza epitety i porównania dotyczące bohatera lirycznego wyszukuje w wierszu fragmenty oddające emocje osoby mówiącej 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat sytuacji przedstawionej w wierszu przycacza przenośnię dotyczącą bohatera tekstu czyta fragmenty wiersza, oddając głosem natężenie uczuć i przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> określa, kim może być podmiot liryczny opisuje bohatera lirycznego określa funkcję wykrzyknień w kontekście treści wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje tekst na poziomie metaforycznym funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
<p>„Srebro to za mało. Artykuł prasowy”. Podziękowanie – rady dla piszących. Janusz Pindera, <i>Życie pokaże</i> (fragmenty)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta uważnie tekst prasowy • podaje informacje na temat osiągnięć bohaterki tekstu prasowego • zna pojęcie <i>artykuł prasowy</i> • czyta rady dla piszących podziękowanie • przy niewielkim wsparciu nauczyciela tworzy tekst podziękowań 	<ul style="list-style-type: none"> • wynotowuje informacje z tekstu • określa czynniki decydujące o sukcesie sportsmenki • przytacza tytuł artykułu i śródtytuły • porównuje artykuł prasowy i powieść według wybranych kryteriów • pisze tekst podziękowań, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w tekście najistotniejsze informacje • prezentuje bohaterkę tekstu • objaśnia i komentuje tytuł artykułu • porównuje artykuł prasowy i tekst literacki • wyszukuje informacje o wydarzeniach o charakterze charytatywnym i pisze tekst podziękowań dla organizatorów imprezy 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych • wyraża opinię na temat postawy bohaterki • określa funkcję śródtytułów w artykule prasowym • pisze poprawny językowo i stylistycznie tekst podziękowań 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o tekstach dziennikarskich w wypowiedziach na temat omawianego artykułu prasowego • formułuje twórcze uwagi i przemyślane wskazówki ułatwiające innym uczniom pracę

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„W zdrowym ciele zdrowy duch”. Pisownia przyimków i wyrażen przyimkowych	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega trudności ortograficzne w zakresie łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje przyimki złożone i wyrażenia przyimkowe w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni łącznej i rozdzielnej
„Niecodzienne atrakcje, niesamowite wrażenia, czyli niezwykle miejsca, które warto zobaczyć”. Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, przysłówkami i liczebnikami korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu <i>nie</i> z różnymi częściami mowy 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>nie</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Mity ożywają”. Nikos i Ares Chadzinikolau, <i>Ilustrowana księga mitów greckich</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>mitologia</i> wymienia kilku bogów greckich przedstawionych w tekście i wyjaśnia, czym się opiekowali używa we właściwym kontekście wybranego słowa pochodzącego z mitologii 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje kolejne etapy tworzenia mitów i opowieści z nimi związanych wymienia większość bogów greckich przedstawionych w tekście i wyjaśnia, czym się opiekowali objaśnia znaczenia wybranych słów zaczerpniętych z mitologii 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia etapy tworzenia mitów i opowieści z nimi związanych rozpoznaje atrybuty przypisane różnym bogom greckim objaśnia rodowód bogów greckich 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję opowieści o bogach i herosach w kulturze starożytnej Grecji rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących wybranych bogów 	<ul style="list-style-type: none"> pisze oryginalny pod względem treści i formy pytań tekst wywiadu funkcjonalnie posługuje się różnymi związkami wyrazowymi zaczerpniętymi z mitologii

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Wiedzieli już Rzymianie, co to jest zdanie”. Powtórzenie o wypowiedzeniach	<ul style="list-style-type: none"> • wie, co to jest wypowiedzenie • wie, w jakim celu są używane wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące • wie, czym różni się zdanie od wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące, pytające w zależności od celu wypowiedzi • stosuje wypowiedzenia wykrzyknikowe dla uzyskania ekspresji wypowiedzi • odróżnia zdanie od wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje równoważniki zdań • przekształca wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika w zdania i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu • stosuje konsekwentnie wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika w zapisie planu zdarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie różne typy wypowiedzeń odpowiednio od sytuacji komunikacyjnej • określa znaczenie łacińskich sentencji, korzystając z różnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów wypowiedzeń w wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Kim jest ten więzień?”. Wanda Markowska, <i>Prometeusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> dopasowuje zdarzenia z tekstu do ilustracji przycacza fragment tekstu na wskazany temat podaje kilka określeń charakteryzujących głównego bohatera czyta definicję słowa <i>prometejski</i> czyta informacje na temat mitu o czterech wiekach ludzkości 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje ilustracje zgodnie z chronologią zdarzeń mitu opisuje bohatera za pomocą różnorodnych określeń wyraża opinię na temat wartości darów tytana charakteryzuje krótko każdy z czterech przedstawionych w greckim micie 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o życiu ludzi stworzonych przez Prometeusza wymienia czyny tytana potwierdzające główne cechy jego osobowości wskazuje określenia synonimiczne w podanym zestawie wyrazów wyjaśnia znaczenia wyrazu <i>prometejski</i>, odwołując się do tekstu mitu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje problem, jak zmieniło się życie ludzi za sprawą tytana zestawia kontekst biblijny i mityczny dotyczący historii stworzenia człowieka formułuje wypowiedź na temat współczesnych dobroczyńców ludzkości wyjaśnia funkcję mitu o Prometeuszu 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje ocenę moralną działań bohaterów, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych na podstawie analizy tekstu formułuje wnioski o charakterze ogólnym, dotyczące społecznej funkcji mitów

<p>„Czynów wielkich dokonali i w mitach się zapisali”. Podmiot i orzeczenie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w zdaniu orzeczenie • rozpoznaje w zdaniu podmiot • zna pojęcie <i>związek główny w zdaniu</i> • wie, że funkcję podmiotu w zdaniu pełni najczęściej rzeczownik w mianowniku • wie, że funkcję orzeczenia w zdaniu pełni najczęściej czasownik w formie osobowej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia związek główny w zdaniu i zna jego funkcję • wyodrębnia związki poboczne i zna ich funkcje • wie, z czego się składa grupa podmiotu i grupa orzeczenia w zdaniu • zna pojęcie <i>podmiot gramatyczny</i> • zna pojęcia <i>podmiot szeregowy</i> i <i>podmiot towarzyszący</i> • zna pojęcie orzeczenie czasownikowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę na temat zależności form czasownika w roli orzeczenia i rzeczownika w roli podmiotu w wypowiedziach ustnych i pisemnych • wyodrębnia grupę podmiotu i grupę orzeczenia w zdaniu • rozpoznaje podmiot gramatyczny w zdaniu • rozpoznaje podmiot szeregowy i podmiot towarzyszący w zdaniu • rozpoznaje orzeczenie czasownikowe w zdaniu • wie, że funkcję orzeczenia mogą pełnić wyrazy typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> z towarzyszącym im bezokolicznikiem 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy poprawne związki wyrazowe w wypowiedzeniach • świadomie rozwija zdania, rozbudowując grupę podmiotu lub orzeczenia • funkcjonalnie i poprawnie używa podmiotu gramatycznego, szeregowego lub towarzyszącego w zdaniu • funkcjonalnie i poprawnie używa orzeczenia czasownikowego oraz orzeczenia z wyrazami typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • twórczo wykorzystuje wiedzę na temat orzeczeń i podmiotów oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach • funkcjonalnie stosuje różne typy podmiotów i orzeczeń
---	---	---	--	---	--

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Teraz Zeus ma głos”. Gerard Moncombe, o <i>tym, jak Demeter straciła swoją ukochaną córkę i przemieniła ziemię w pustynię</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> określa adresata opowieści opowiada o sytuacji wymagającej podjęcia decyzji odczytuje fragmenty mówiące o uczuciach Demeter zna pojęcie <i>uosobienie</i> (<i>personifikacja</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje imiona wymienionych w micie bogów w formie notatki graficznej podaje możliwe rozwiązania sytuacji wymagającej podjęcia decyzji krótko opisuje pejzaże przedstawione na ilustracjach objasnia pojęcie <i>uosobienie</i> (<i>personifikacja</i>), odwołując się do przykładów 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza szczegółowy plan zdarzeń opowieści przedstawia pozytywne i negatywne skutki różnych rozwiązań sytuacji dopasowuje reprodukcje do wybranych części mitu wskazuje podobieństwa i różnice między bohaterami mitycznymi 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje zdarzenia, wchodząc w rolę jednej z postaci określa skutki podjętych decyzji, omawia uczucia Demeter, używając słów i wyrażeń synonimicznych wyjaśnia funkcję mitu o Demeter i Korze 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własny punkt widzenia na temat tekstu literackiego, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Jacy? Którzy? Czyi? Kto rąbka tajemnicy uchyli?”. Przydawka	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>przydawka</i> wie, na jakie pytania najczęściej odpowiada przydawka rozpoznaje w zdaniu niektóre przydawki 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>przydawka</i>, określając jej funkcję w zdaniu wie, jakimi częściami mowy może być wyrażona przydawka 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w zdaniu przydawki i zna ich funkcje składniowe przekształca przydawki w formie wyrażenia przyimkowego w przydawki wyrażone przymiotnikiem i odwrotnie – odpowiednio do przyjętego celu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w zdaniu przydawki wyrażone różnymi częściami mowy buduje poprawne związki wyrazowe z przydawkami funkcjonalnie używa przydawek różnego typu 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat przydawek oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
„Trzymaj język za zębami”. Jan Parandowski, Syzyf	<ul style="list-style-type: none"> opisuje miejsca zdarzeń z mitu i określa, które są realistyczne, a które fantastyczne wyjaśnia, za co został ukarany Syzyf wie, jaką funkcję pełniły mity greckie 	<ul style="list-style-type: none"> układa szczegółowy plan zdarzeń jednej z głównych części mitu opisuje sposób ukarania Syzyfa objaśnia funkcje mitów greckich 	<ul style="list-style-type: none"> układa szczegółowy plan zdarzeń mitu wyraża opinię na temat kary dla Syzyfa omawia przesłanie mitu korynckiego 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wyobrażenia starożytnych Greków dotyczące życia i śmierci zapisuje przesłanie mitu w formie rad 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalny sposób ukazania uwspółcześnionej postaci mitologicznej

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
<p>„W świecie bogów, herosów i ludzi”.</p> <p>Charakterystyka postaci (wprowadzenie) – rady dla piszących. Jan Parandowski, <i>Dwanaście prac Heraklesa</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • podaje podstawowe informacje na temat bohatera mitu • wyszukuje w tekście informacje na temat działań bohatera • wyszukuje w słowniku znaczenie wyrazu <i>heros</i> oraz znaczenie <i>stajnia Augiasza</i> • czyta rady dla piszących charakterystykę postaci • przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze charakterystykę postaci 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje wygląd Heraklesa, korzystając z informacji z tekstu • objaśnia przyczynę zdarzeń mających wpływ na los bohatera • objaśnia znaczenie wyrazu <i>heros</i> oraz wyrażenie <i>stajnia Augiasza</i> • tworzy uproszczoną charakterystykę postaci, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> • wnioskuje na podstawie działań bohatera o jego cechach charakteru • wyraża opinię na temat działań bohatera i przytacza argumenty na poparcie swojego stanowiska • używa ze zrozumieniem wyrazu <i>heros</i> oraz wyrażenia <i>stajnia Augiasza</i> • tworzy charakterystykę postaci literackiej 	<ul style="list-style-type: none"> • określa wpływ różnych czynników na życie bohatera • wykorzystuje wiedzę o bohaterze do tworzenia tekstów inspirowanych treścią mitu • funkcjonalnie wykorzystuje poznane pojęcia w wypowiedziach na temat bohatera • tworzy poprawną językowo, stylistycznie i kompozycyjnie charakterystykę postaci 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własne stanowisko w związku z problematyką omawianego tekstu, formułuje przemyślane, twórcze uwagi • pisze oryginalny pod względem treści i formy pytań tekst wywiadu • funkcjonalnie posługuje się różnymi związkami wyrazowymi zaczerpniętymi z mitologii
<p>„Nie udawaj Greka”.</p> <p>Dopelnienie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie <i>dopelnienie</i> • wie, na jakie pytania odpowiada dopelnienie • rozpoznaje w zdaniu niektóre dopelnienia 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia pojęcie <i>dopelnienie</i>, określając jego funkcję w zdaniu • wie, jakimi częściami mowy jest wyrażone dopelnienie 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w zdaniu dopelnienia i zna ich funkcje składniowe • określa formę gramatyczną rzeczowników pełniących funkcję dopelnienia 	<ul style="list-style-type: none"> • buduje poprawne związki wyrazowe z dopelnieniami • funkcjonalnie stosuje dopelnienia w tworzeniu konstrukcji zdaniowych 	<ul style="list-style-type: none"> • twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat dopelnień oraz funkcji tych części zdania w wypowiedziach

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„W labiryncie mitu”. Jan Parandowski, <i>Tezusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia bohaterów mitu porządkuje zdarzenia w układzie chronologicznym czyta uważnie wskazany fragment utworu zna pojęcie <i>wątek</i> wyszukuje znaczenie podanych frazeologizmów czyta informacje na temat kultury minojskiej 	<ul style="list-style-type: none"> selekcjonuje informacje na temat bohaterów mitu nadaje tytuły wydarzeniom opowiada mitologiczną historię z punktu widzenia wskazanego bohatera objaśnia pojęcie <i>wątek</i> używa we właściwym kontekście frazeologizmów związanych z omawianym mitem tworzy opowieść inspirowaną mitem 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje dwie historie mitologiczne wnioskuje na podstawie działań bohatera o jego cechach charakteru nazywa uczucia bohaterki objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne wyrazu <i>labirynt</i> porównuje bohaterów mitologicznych z bohaterami współczesnej popkultury 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia postawę bohatera przytacza właściwe argumenty na poparcie stanowiska rozpoznaje emocje bohaterki omawia symboliczne znaczenie mitologicznej postaci odwołuje się podczas analizy mitu do różnych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i w oryginalny sposób wykorzystuje wiedzę na temat mitologicznych bohaterów do stworzenia scenariusza gry komputerowej

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Skarby gramatyki”. Okoliczniki	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>okolicznik</i> wie na jakie pytania odpowiadają okoliczniki zna trzy typy okoliczników: czasu, miejsca i sposobu rozpoznaje w zdaniu niektóre okoliczniki 	<ul style="list-style-type: none"> objasnia pojęcie <i>okolicznik</i>, określając jego funkcję w zdaniu wie, na jakie pytania odpowiadają okoliczniki różnych typów 	<ul style="list-style-type: none"> wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażone okoliczniki odróżnia okolicznik czasu, miejsca i sposobu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w zdaniu okoliczniki wyrażone różnymi częściami mowy tworzy poprawne związki wyrazowe z okolicznikami funkcjonalnie używa okoliczników różnego typu w wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów okoliczników oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
<p>„Muzo! Męża wyśpiewaj...”.</p> <p>Prezentacja multimedialna – rady dla twórców. Jan Parandowski, <i>Podróżę Odysuseusza</i> (fragmenty)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta uważnie tekst o podróży Odysuseusza oraz informacje o wojnie trojańskiej • określa czas zdarzeń • zna związki wyrazowe <i>syreni śpiew</i> oraz <i>znajdować się między Scyllą a Charybdą</i> • czyta rady dla twórców prezentację multimedialną • przy wsparciu nauczyciela tworzy prostą prezentację multimedialną 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie miejsca, o których mowa w tekście • nadaje tytuły przygodom Odysuseusza • stosuje w opisie syren epitety i porównania • tworzy opowieść inspirowaną mitem • tworzy prezentację multimedialną, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o miejscach zdarzeń, używając określeń o charakterze przenośnym • ocenia przygody we wskazanych kategoriach • opowiada o wybranym zdarzeniu z różnych punktów widzenia • wyodrębnia w tekście związki wyrazowe wskazujące na różnicę między czasem zdarzeń a czasem opowiadania • tworzy prezentację multimedialną, wykorzystując funkcjonalnie różne źródła informacji 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o obyczajach w kraju Feaków • rozpoznaje bohaterów na podstawie ich wypowiedzi • wspomina wybrane zdarzenie, wchodząc w rolę bohatera zdarzeń • tworzy poprawną merytorycznie, językowo i kompozycyjnie prezentację multimedialną 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy prezentację multimedialną, wykorzystując funkcjonalnie wiedzę na temat praw autorskich i możliwości korzystania z wolnych zasobów sieci

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Podchody z Indianami i ze zdaniem?”. Analiza zdania pojedynczego	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje związki wyrazowe w zdaniu buduje zdania z podanych związków wyrazowych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia na wykresie zależności logiczne między wyrazami wymienia pytania, na które odpowiadają wyrazy określające 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje związki logiczne między wyrazami, wykorzystując odpowiednie schematy używa ze zrozumieniem pojęć <i>podmiot, orzęczenie, przydawka, okolicznik, dopełnienie</i> podczas analizy składniowej zdania 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia związki wyrazowe i strukturę zdania, wykorzystując odpowiednie schematy i notatki graficzne używa funkcjonalnie nazw wszystkich części zdania podczas jego analizy składniowej 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat związków wyrazowych w zdaniu formuluje twórcze wskazówki ułatwiające innym uczniom analizę zdania
„Na koniec świata i jeszcze dalej”. Nikos i Ares Chadzinikolau, <i>Orfeusz i Euridyka</i> (fragmenty <i>Ilustrowanej księgi mitów greckich</i>)	<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę utworu rozpoznaje miejsca akcji opowiada o zdarzeniach zna pojęcie <i>dygresja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza plan wydarzeń dotyczących wędrówki bohatera analizuje przyczyny i skutki zdarzeń rozpoznaje dygresję w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia Orfeusza z punktu widzenia innego bohatera wnioskuję na podstawie przesłanek z tekstu o przyczynie niepowodzenia Orfeusza podaje epitety określające uczucia bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia przerośne określenie dotyczące bohatera tworzy wypowiedzi o charakterze perswazyjnym zestawia treść mitu z innymi tekstami kultury 	<ul style="list-style-type: none"> formuluje ocenę moralną działań bohaterów, odwołując się do uniwersalnych wartości analizuje i interpretuje mit, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Od darów natury do świata kultury”. Typy związków wyrazowych	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w zdaniu podmiot, orzeczenie wskazuje wyrazy nadrzędne i podrzędne w związkach wyrazowych zna pojęcia <i>związek zgody</i>, <i>związek rządu</i>, <i>związek przynależności</i> nazywa niektóre typy związków wyrazowych 	<ul style="list-style-type: none"> określa formy gramatyczne wyrazów w związkach wyrazowych wyodrębnia związki poboczne objasnia pojęcia <i>związek zgody</i>, <i>związek rządu</i>, <i>związek przynależności</i> wie, jakie części mowy występują najczęściej w związkach wyrazowych różnych typów 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę na temat zależności form czasownika w roli orzeczenia i rzeczownika w roli podmiotu w wypowiedziach ustnych i pisemnych używa ze zrozumieniem pojęć <i>związek zgody</i>, <i>związek rządu</i>, <i>związek przynależności</i> odróżnia różne typy związków wyrazowych 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje przydawkę, dopełnienie i okolicznik w tworzeniu poprawnych konstrukcji zdaniowych używa funkcjonalnie nazw wszystkich typów związków wyrazowych podczas analizy składniowej zdań 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów związków wyrazowych w zdaniu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Podniebny lot”. Jan Parandowski, <i>Dedal i Ikar</i>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie miejsca przywołane w tekście podaje określenia dotyczące każdego bohatera wyszukuje w słowniku znaczenie wyrażenia <i>ikarowy lot</i> 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje nazwy miejsc w odniesieniu do treści mitu zestawia określenia na zasadzie przeciwieństwa objaśnia znaczenie wyrażenia <i>ikarowy lot</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zdarzenia w formie komiksu opisuje bohaterów, wykorzystując inny tekst kultury (rzeźbę) używa ze zrozumieniem wyrażenia <i>ikarowy lot</i> 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje zdarzenia z perspektywy bohatera mitu interpretuje treść obrazu odwołującego się do mitu tworzy tekst inspirowany dziełem rzeźbiarza 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i interpretuje mit, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych
„Spacerkiem przez wieki, czyli z wizytą u Piasta” . Cecylia Niewiadomska, <i>Piast, Podanie o Lechu</i>	<ul style="list-style-type: none"> określa czas i miejsce zdarzeń zapisuje plan ramowy opowieści zna pojęcie <i>podanie</i> opowiada o obrzędzie postrzyżyn przytacza z tekstu przysłowie dotyczące gościnności 	<ul style="list-style-type: none"> przytacza fragment utworu informujący o czasie i miejscu zdarzeń zestawia informacje z drzewa genealogicznego z tekstem wyodrębnia i oznacza zdarzenie nieprawdopodobne objaśnia pojęcie <i>podanie</i> tworzy tekst życzeń z okazji postrzyżyn 	<ul style="list-style-type: none"> podaje wyczerpujące informacje o bohaterach tekstu czyta tekst, wchodząc w rolę wędrownego poety wymienia wartości cenione przez Polan tworzy scenariusz audycji telewizyjnej na temat obrzędu opisanego w podaniu 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje informacje o bohaterach w formie notatki graficznej wyodrębnia różnice między elementami świata przedstawionego baśni i podania tworzy wypowiedź o charakterze perswazyjnym, dobierając odpowiednie argumenty określa funkcję pieśni w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy interesującą wypowiedź o charakterze przemowy, używając funkcjonalnie różnorodnych argumentów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Z wizytą w grodzie dawnych Słowian”. Powtórzenie pisowni wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch, nie</i> oraz wielką i małą literą	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisane wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, cząstki <i>nie</i>, wielkiej i malej litery korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisanych wielką i małą literą 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisanych wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisanych wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, cząstki <i>nie</i> oraz wielką i małą literą
„Postacie znane, w legendach przedstawiane”. Zdanie pojedyncze i złożone	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia podmiot i orzeczenie w zdaniu wie, czym różni się zdanie pojedyncze rozwinięte od zdania pojedynczego nierozwiniętego zna pojęcia <i>zdanie pojedyncze</i> i <i>zdanie złożone</i> wyodrębnia zdania w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte rozpoznaje określenia podmiotu i orzeczenia objaśnia budowę zdania złożonego zna pojęcie <i>zdania składowe</i> 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte – odpowiednio do przyjętego celu odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego objaśnia sposób łączenia zdań składowych w zdaniu złożonym 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie rozwija zdanie w celu wzbogacenia odpowiedzi poprawnie wyznacza granice zdań pojedynczych i złożonych w wypowiedzeniach oddziela przecinkami zdania składowe w zdaniu złożonym 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań pojedynczych i złożonych w dłuższych wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
<p>„Gołębie wszystkich placów, wzywam was”. Mariusz Wollny <i>Tropem smoka.</i> <i>Bajeczny przewodnik po magicznym Krakowie dla dzieci i młodzieży</i> (fragmenty); Barbara Suchy, <i>Promują i brudzą Kraków. Jest sposób na gołębie?</i> (fragment artykułu prasowego)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta uważnie legendę oraz artykuł prasowy • opisuje postać fantastyczną • zna pojęcie <i>legenda</i> • zna pojęcie <i>podtytuł</i> • czyta informacje na temat czasopism i gazet 	<ul style="list-style-type: none"> • określa temat legendy • wskazuje motywy baśniowe • objaśnia pojęcie <i>legenda</i> • wskazuje <i>podtytuł</i> • wymienia poznane wcześniej elementy artykułu prasowego 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o zdarzeniach, wchodząc w rolę przewodnika • opowiada o postaci historycznej z tekstu • wymienia elementy realistyczne i fantastyczne w utworze • objaśnia funkcję podtytułu • omawia zagadnienia przedstawione w artykule prasowym z różnych perspektyw 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekście motywy zaczerpnięte z baśni • wskazuje źródła historyczne mogące zawierać informacje o postaci historycznej • wskazuje i omawia elementy komizmu w utworze • wskazuje lid i określa jego funkcję w artykule prasowym • rozpoznaje argumenty odwołujące się do faktów, logiki oraz emocji 	<ul style="list-style-type: none"> • swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat prasy i pracy dziennikarza • używa funkcjonalnie pojęć <i>aprobata</i> i <i>dezaprobata</i>, formułując opinie na temat problemów poruszonych w tekście

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Nie dukat czyni szczęśliwym”. Artur Oppman, <i>Złota kaczka</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia miejsca zdarzeń, niektóre wskazuje na mapie zna pojęcie <i>akcja</i> prezentuje głównego bohatera zna pojęcie <i>sentencja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie miejsca zdarzeń legendy objaśnia pojęcie <i>akcja</i> na przykładzie legendy o złotej kaczce formułuje pytania adresowane do bohatera wyszukuje w tekście wypowiedź o charakterze sentencji 	<ul style="list-style-type: none"> nadaje tytuły wydzielonym częściom tekstu analizuje związki przyczynowo-skutkowe w legendzie wyszukuje w tekście kolokwializmy przedstawia opinię na temat wartości w życiu 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o najbardziej emocjonujących zdarzeniach uzasadnia, że opowieść o złotej kaczce jest legendą określa wpływ języka (kolokwializmy) na charakterystykę postaci ocenia i określa postawę bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> w sposób dojrzały i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
<p>„Łączą, przeczą, coś wynika... – taka zdań tych specyfika”. Zdania złożone współrzędnie</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje zdanie złożone zna pojęcie <i>zdanie współrzędnie złożone</i> wie, że istnieją różne typy zdań współrzędnie złożonych, zna niektóre z nich 	<ul style="list-style-type: none"> objasnia pojęcie <i>zdania współrzędnie złożone</i> na przykładach zna cztery typy zdań złożonych: łączne, rozłączne, przeciwstawne i wynikowe zna najczęściej używane spójniki w poszczególnych typach zdań współrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia treści przekazywane przez zdania współrzędnie złożone różnego typu określa typy zdań złożonych współrzędnie przedstawia zależności między zdaniami składowymi w zdaniach współrzędnie złożonych, używając wykresów stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań współrzędnie złożonych różnego typu 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie tworzy zdania współrzędnie złożone różnego typu bezbłędnie stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań współrzędnie złożonych różnego typu 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów zdań współrzędnie złożonych w wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Gdzie diabeł nie może...”. Adam Mickiewicz, <i>Pani Twardowska</i>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta tekst legendy oraz informacje na temat Twardowskiego • wymienia bohaterów utworu • wyodrębnia kwestie wypowiedziane przez poszczególnych bohaterów • zna pojęcie <i>cudzysłów</i> • zna funkcję przypisów 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje legendę o panu Twardowskim z treścią wiersza, wskazuje podobieństwa i różnice • wskazuje postacie pierwszoplanowe • dopasowuje emotikony do ilustracji • określa na podstawie przypisów znaczenie większości wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia tytuł utworu • nadaje jednorodne językowo tytuły ilustracjom obok tekstu • rozpoznaje nastroj zdarzeń i emocje bohaterów • określa funkcje cudzysłówów w tekście wiersza • określa na podstawie przypisów znaczenie wszystkich wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • określa fantastyczny i realistyczny charakter zdarzeń przedstawionych na ilustracjach • wyodrębnia w tekście wyrazy wpływające na nastroj tajemniczości • czyta tekst z podziałem na role, podkreślając odpowiednią modulacją nastroj i emocje bohaterów • wskazuje i omawia elementy komizmu w utworze • rozpoznaje znaczenie łacińskich wyrażen 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje różne elementy świata przedstawionego utworu, swobodnie wykorzystując werbalne i pozawerbalne środki wyrazu • tworzy opowieść z perspektywy świadka zdarzeń, oryginalną pod względem treści, formy języka i stylu

ROZDZIAŁ IV BAWIĄCY SIĘ SŁOWAMI

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Nazywanie rzeczy nie po imieniu, lecz po marzeniu”. Jan Sztudynger, <i>Fraszki</i> (wybór)	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie teksty fraszek Jana Sztudyngera zna pojęcie <i>apostrofa</i> zna pojęcie <i>puenta</i> opisuje wyobrażenie muzy 	<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę fraszek objaśnia pojęcie <i>apostrofa</i> objaśnia pojęcie <i>puenta</i> prezentuje wyobrażenie poety 	<ul style="list-style-type: none"> określa charakter fraszek objaśnia, czym jest poezja i poezjowanie rozpoznaje adresata wypowiedzi lirycznej rozpoznaje apostrofę i puentę 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje różnice stylistyczne dotyczące języka poetyckiego i naukowego określa intencje wypowiedzi podmiotu lirycznego wskazuje analogie między tekstami fraszek a ich ilustracją 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych wiadomości na temat stylów funkcjonalnych języka
„Spacerkiem wśród słowników”. Słowniki języka polskiego i wyrazów obcych	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika ortograficznego w celu sprawdzenia poprawnego zapisu wyrazów podjmuje próby korzystania ze słownika języka polskiego oraz słownika wyrazów obcych 	<ul style="list-style-type: none"> zna funkcje słownika wyrazów bliskoznacznych zna funkcję słownika języka polskiego i słownika wyrazów obcych korzysta ze słownika języka polskiego i słownika wyrazów obcych 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych objaśnia budowę haseł w słowniku języka polskiego i słowniku wyrazów obcych uogólnia w formie notatki graficznej wiedzę na temat słowników 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta, odpowiednio do potrzeb, z różnych typów słowników rozpoznaje znaczenie skrótów stosowanych w słowniku języka polskiego tworzy poprawne związki wyrazowe z użyciem wyrazów obcego pochodzenia 	<ul style="list-style-type: none"> sprawnie posługuje się słownikami języka polskiego oraz wyrazów obcych, swobodnie korzystając ze skrótów, odsyłaczy i innych informacji

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
<p>„Czasem utopce bywają w kropce”.</p> <p>Dedykacja – rady dla piszących.</p> <p>Maciej Wojtyszko, <i>Saga rodu Klaptunów</i> (fragmenty)</p>	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie tekst wyszukuje informacje z tekstu na temat głównego bohatera czyta rady dla piszących dedykację przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze dedykację 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje miejsce zdarzeń opowiada o marzeniach głównego bohatera pisze dedykację, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje głównego bohatera objaśnia, na czym polega potęga słowa wyraża opinię na temat poezji pisze poprawną językowo i stylistycznie dedykację 	<ul style="list-style-type: none"> przytacza argumenty wskazujące na obrazowanie fantastyczne w utworze omawia zachowania postaci fantastycznych zestawia wartość poetyckiego wyobrażenia oraz jego dosłownej ilustracji pisze bezbłędną dedykację 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy oryginalne pod względem treści i języka teksty dziennikarskie inspirowane tekstem literackim tworzy bezbłędną dedykację – oryginalną pod względem treści i stylu
<p>„Zacznij dzień od uśmiechu”.</p> <p>Powtórzenie wiadomości o głoskach</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia kolejne litery alfabetu zna różnicę między głoską a literą 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje znajomość alfabetu w praktyce zna dwuznaki stosowane w polskim piśmie odróżnia samogłoski od spółgłosek 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady wyrazów o różnej liczbie liter i głosek 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia wpływ pojedynczych głosek na zmiany znaczenia wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat liter, głosek, alfabetu w różnych sytuacjach problemowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Odgłosy, rozmowa – dźwięków pełna głowa”. Spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>głoski dźwięczne</i> i <i>głoski bezdźwięczne</i> podaje przykłady głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że wszystkie samogłoski są dźwięczne wymienia kilka par głosek różniących się dźwięcznością wie, w jakich okolicznościach głoski dźwięczne mogą być wymawiane bezdźwięcznie 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia pary głosek różniących się dźwięcznością wymienia spółgłoski nieposiadające odpowiedników bezdźwięcznych wie, w jakich okolicznościach głoski bezdźwięczne mogą być wymawiane dźwięcznie 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje inne formy wyrazu lub wyrazy pokrewne dla uzasadnienia pisowni głoski dźwięcznej 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w różnych sytuacjach problemowych
„Odgłosy świata”. Jan Twardowski, <i>Klasówka z religii</i>	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>wyraży dźwiękonaśladowcze</i> wyjaśnia pochodzenie dźwięków wymienionych w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>wyraży dźwiękonaśladowcze</i> określa adresata wypowiedzi lirycznej 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>onomatopeja</i> określa, kim jest osoba mówiąca w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje ze zrozumieniem pojęcie onomatopeja określa funkcję wyrazów dźwiękonaśladowczych w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje i objaśnia związki pomiędzy warstwą brzmieniową i znaczeniową utworu poetyckiego

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Nadstaw ucha! Co ja słyszę?...”. Oznaczanie głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega trudności ortograficzne w zakresie oznaczania głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> zna wybrane zasady dotyczące oznaczania głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie oznacza głoski dźwięczne i bezdźwięczne w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie oznaczania głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych
„Tylko się nie nudź! ... czyli jak ciekawie spędzić popołudnie”. Spółgłoski miękkie i twarde	<ul style="list-style-type: none"> zna różne funkcje litery <i>i</i> zna pojęcia <i>spółgłoski twarde</i> i <i>spółgłoski miękkie</i> zna sposoby oznaczania miękkości spółgłosek 	<ul style="list-style-type: none"> objasnia na przykładach różne funkcje litery <i>i</i> objasnia pojęcia <i>spółgłoski twarde</i> i <i>spółgłoski miękkie</i> odróżnia spółgłoski twarde od miękkich 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>znaki diakrytyczne</i> wskazuje różnice w wymowie spółgłosek twardych i miękkich stosuje zasady dotyczące zapisu spółgłosek miękkich i zmiękczonej 	<ul style="list-style-type: none"> używa ze zrozumieniem pojęcia <i>znaki diakrytyczne</i> zapisuje poprawnie spółgłoski miękkie i zmiękczone 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek miękkich i twardych w różnych sytuacjach problemowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Czy <i>cień</i> rymuje się z <i>wiem</i> ?”. Józef Ratajczak, <i>Cień na ścianie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady rymujących się wyrazów z wiersza • wie, że istnieją różne typy rymów 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje definicję pojęcia <i>rym</i> • zna pojęcia <i>rymy męskie</i> oraz <i>rymy żeńskie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje uosobienie w wierszu • odróżnia rymy żeńskie od męskich • zna pojęcia <i>rymy dokładne</i> oraz <i>rymy niedokładne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje współbrzmienia identyczne i podobne w parach rymujących się wyrazów • określa funkcję rymów w wierszu • tworzy różne typy rymów 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedzi o charakterze poetyckim, w których twórczo wykorzystuje wiedzę na temat funkcji różnych typów rymów
„Opowieści nie tylko na dobranoc”. Oznaczanie spółgłosek miękkich	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje wyrazy ze spółgłoskami miękkimi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • zna zasady oznaczania spółgłosek miękkich • korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> • stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów ze spółgłoskami miękkimi 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje poprawnie większość wyrazów ze spółgłoskami miękkimi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy ze spółgłoskami miękkimi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie oznaczania głosek miękkich

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„To co się da, podziel na dwa...”. Sylaba i dzielenie wyrazów	<ul style="list-style-type: none"> wie, że ośrodkiem sylaby jest samogłoska dzieli wyrazy na sylaby czyta informacje na temat zasad przenoszenia wyrazów do następnej linii 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy o podanej liczbie sylab zna zasady przenoszenia wyrazów do następnej linii 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady przenoszenia wyrazów do następnej linii wskazuje różne miejsca podziału w wyrazach wielosylabowych 	<ul style="list-style-type: none"> przenosi wyrazy do następnej linii, dzieląc je poprawnie na sylaby używa terminu <i>zgłoska</i> wymiennie z terminem <i>sylaba</i> 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat podziału wyrazów na sylaby w różnych sytuacjach problemowych
„Wszystkie drogi prowadzą do...”. Stanisław Młodożeniec, <i>Kulawa droga</i>	<ul style="list-style-type: none"> określa bohaterkę wiersza za pomocą epitetów podaje liczbę zwrotek w wierszu oraz wersów w zwrotkach zna pojęcie <i>rytm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia obrazy poetyckie w wierszu podaje liczbę sylab w poszczególnych wersach wskazuje związek między rytmem a muzycznością utworu 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcje wyrazów dźwiękonaśladowczych w warstwie brzmieniowej tekstu podaje przykłady rymów i określa ich typy wskazuje powtórzenia leksykalne i składniowe w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje pozawerbalne środki wyrazu do ukazania zmian nastroju w wierszu określa funkcję rymów w wierszu analizuje różne elementy warstwy rytmicznej wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy oryginalny pod względem treści tekst użytkowy inspirowany wierszem

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Malować świat w barwnej postaci”. Czesław Miłosz, <i>Wyprawa do lasu</i>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta uważnie wiersz • nazywa wrażenia czytelnicze • wskazuje epitety w wierszu • zna pojęcie <i>nastrój wiersza</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno fragmenty wiersza • opisuje sytuację z wiersza • wskazuje porównanie • określa nastrój utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sytuację z wiersza • wymienia środki poetyckie użyte do opisu słońca • przedstawia własnymi słowami obraz poetycki 	<ul style="list-style-type: none"> • ustala nadawcę i odbiorcę wypowiedzi • objaśnia znaczenie metafor • analizuje wpływ różnych środków poetyckich na nastrój wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje tekst wiersza na poziomie metaforycznym • opisuje wybrane miejsce, wykorzystując funkcjonalnie poetyckie środki językowe
„Koncert na dwa stawy i ptaków kapele”. Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i> (fragmenty – <i>Koncert wieczorny</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • słucha uważnie fragmentu <i>Pana Tadeusza</i> • wymienia bohaterów koncertu • wyszukuje w tekście wyrazy dźwiękonaśladowcze • wymienia elementy wpływające na rytm utworu • posługuje się ze zrozumieniem terminem <i>melorecytacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • określa i opisuje miejsce zdarzeń • wyodrębnia kolejne części opisu • wyraża opinię na temat różnych dźwięków wyrażonych za pomocą onomatopei • określa charakter epitetów użytych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje utwór, zestawiając jego treść z dziełami malarskimi • nadaje tytuły poszczególnym częściom opisu • analizuje warstwę brzmieniową utworu • opisuje obrazy poetyckie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyraża swoją opinię na temat miejsc zaprezentowanych na obrazach • określa, jak zmienia się nastrój utworu • określa funkcję dźwiękonaśladownictwa • określa funkcję metafor 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje i objaśnia związki między warstwą brzmieniową i znaczeniową utworu poetyckiego

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Pejzaże słowem malowane”. Opis krajobrazu – rady dla piszących. Zbigniew Nienacki, <i>Uroczysko</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> nazywa różne elementy krajobrazu zna kompozycję opisu miejsca przy niewielkim wsparciu nauczyciela tworzy opis krajobrazu 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie określeń opisujących różne elementy krajobrazu używa słów podkreślających przestrzenność opisu tworzy prosty opis krajobrazu, korzystając z rad dla opisujących krajobraz 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie określeń wartościujących tworzy opis krajobrazu, używając różnorodnych środków językowych 	<ul style="list-style-type: none"> określa elementy krajobrazu za pomocą środków poetyckiego obrazowania tworzy rozbudowany, poprawny kompozycyjnie, językowo i stylistycznie opis krajobrazu 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy bezbłędny językowo opis krajobrazu – oryginalny pod względem treści i stylu
„Ja cię widzą, tak cię piszą”. Frazeologizmy	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>związek frazeologiczny</i> objaśnia znaczenie wybranych frazeologizmów 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia dosłowne i niedosłowne użycie związków wyrazowych objaśnia pojęcie <i>związek frazeologiczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia znaczenie większości podanych frazeologizmów używa różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych 	<ul style="list-style-type: none"> używa poprawnie i celowo różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych tworzy wypowiedzenia wyjaśniające znaczenie frazeologizmów 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie i funkcjonalnie posługuje się w wypowiedziach ustnych i pisemnych różnymi związkami frazeologicznymi

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„SOS dla Ziemi – rzecz o ekologii”. Pisownia zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> zna wybrane zasady dotyczące pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>, stara się je stosować 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje zakończenia <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>
„Pójdź po rozum do głowy, ze słownikiem zacznij rozmowy”. Słownik frazeologiczny	<ul style="list-style-type: none"> podjmuje próby korzystania ze frazeologicznego wie, jak zbudowane są hasła w słowniku frazeologicznym 	<ul style="list-style-type: none"> zna funkcję słownika frazeologicznego korzysta ze słownika frazeologicznego 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia budowę haseł w słowniku frazeologicznym 	<ul style="list-style-type: none"> sprawnie posługuje się słownikiem frazeologicznym ze świadomością jego funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> celowo korzysta ze słowników różnego typu
„Kim jesteś? Gdzie się znajdujesz? To o języku decyduje”. Odmiany polszczyzny	<ul style="list-style-type: none"> zna oficjalną i nieoficjalną odmianę polszczyzny rozpoznaje wersję mówioną i pisaną języka 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny objaśnia, czym się różni wersja mówiona języka od wersji pisanej 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się oficjalną i nieoficjalną formą polszczyzny ze świadomością zróżnicowania tych form wskazuje główne cechy języka mówionego i pisanego 	<ul style="list-style-type: none"> zna i funkcjonalnie stosuje formy grzecznościowe używane w oficjalnej i nieoficjalnej formie polszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat odmian polszczyzny w różnych sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				

<p>„Grają, tańczą i śpiewają. Muzycznym pasjom mówimy: tak!”. Pisownia końcówek <i>-ę, -em, -a, -om</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z <i>ą</i> i <i>ę</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni <i>ą</i> i <i>ę</i> dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni końcówek <i>-em</i> i <i>-om</i> korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>ą</i> i <i>ę</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady dotyczące pisowni końcówek <i>-em</i> i <i>-om</i>, stara się je stosować 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>ą</i> i <i>ę</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach stosuje zasady pisowni końcówek <i>-em</i> i <i>-om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>ą</i> i <i>ę</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach poprawnie zapisuje końcówki <i>-em</i> i <i>-om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni końcówek <i>-ę, -em, -a, -om</i>
---	---	--	---	--	--

ROZDZIAŁ V MALI I WIELCY PODRÓŻNICZY

<p>„Postawić wszystko na jedną kartę”. Juliusz Verne, w <i>osiemdziesiąt dni dookoła świata</i> (fragmenty)</p>	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>postacie epizodyczne</i> opisuje okoliczności zdarzenia zna pojęcie <i>powieść podróżnicza</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia postacie epizodyczne rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących tekstu ocenia decyzję bohatera objasnia pojęcie <i>powieść podróżnicza</i> 	<ul style="list-style-type: none"> podaje informacje o bohaterach drugoplanowych wyszukuje na mapie miejsca zdarzeń i podaje informacje na ich temat wyjaśnia, dlaczego powieść Juliusza Verne'a można nazwać podróżniczą 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje głównego bohatera powieści, używa ze zrozumieniem słów <i>perfekcjonista, stoicki spokój</i> wyjaśnia przyczyny kłopotów bohatera podaje przykłady innych powieści podróżniczych 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje w pracach projektowych informacje wyszukane w różnych źródłach informacji
---	---	---	--	---	--

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
<p>„Do odważnych świat należy”.</p> <p>Sprawozdanie – rady dla piszących.</p> <p>Magdalena Nitkiewicz, Paweł Opaska, <i>Przez świat na rowerach w dwa lata</i> (fragmenty)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem tekst • pisze plan zdarzeń dotyczący przebiegu uroczystości • czyta rady dla piszących sprawozdanie • przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze sprawozdanie 	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiada na podstawowe pytania dotyczące podróży bohaterów • opisuje wrażenia uczestników wycieczki • opisuje miejsca • pisze sprawozdanie, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje mapę podróży bohaterów • przedstawia opinię na temat miejsca zdarzeń • opowiada o miejscach, wchodząc w rolę przewodnika • pisze poprawne kompozycyjnie i stylistycznie sprawozdanie 	<ul style="list-style-type: none"> • ustala, kto relacjonuje zdarzenia przedstawione w tekście • rozpoznaje elementy oceny wśród wypowiedzi o charakterze informacyjnym • wyciąga wnioski na podstawie wypowiedzi bohatera • pisze poprawne językowo sprawozdanie zawierające oceny, opinie lub wnioski autora 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze bezbłędne językowo i oryginalne pod względem formy i treści sprawozdanie z podróży

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„W podróży z... Panem Samochodzikiem”. Zasady użycia znaków interpunkcyjnych	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje kropkę, znak zapytania i wykrzyknik na końcu wypowiedzeń • dostrzega trudności ortograficzne w zakresie stosowania przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym • korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu wypowiedzeń • zna wybrane zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym i stara się je stosować 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stosuje poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym 	<ul style="list-style-type: none"> • twórczo wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji znaków interpunkcyjnych na końcu wypowiedzeń • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje w wypowiedziach pisemnych wiedzę na temat zasad użycia przecinków z zdaniach pojedynczych złożonych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Mercedes, alchemik i kalafiory, czyli detektywi w Nieborzu”. Adam Bahdaj, <i>Kapelusz za 100 tysięcy</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> określa temat utworu wyszukuje informacje o miejscu zdarzeń formułuje pytania dotyczące tekstu zna pojęcie <i>powieść detektywistyczna</i> określa narratora w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> notuje informacje o miejscu zdarzeń formułuje pytania wynikające z pogłębionej analizy zdarzeń w utworze objasnia pojęcie <i>powieść detektywistyczna</i> wyraża opinię na temat sposobu przedstawienia zdarzeń przez narratora 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o działaniach podejmowanych przez bohaterów posługuje się ze zrozumieniem pojęciem <i>dedukcja</i> wnioskuje na temat zachowania bohatera rozpoznaje uczucia bohaterki tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje wiedzę na temat bohaterów wyciąga wnioski oparte na przesłankach z tekstu wykorzystuje funkcjonalnie wiedzę na temat powieści detektywistycznej w analizie tekstu określa funkcję stylistyczną kolokwializmów w wypowiedziach bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie cechujące się oryginalnym ujęciem tematu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Każdy ma swój biegun ... do zdobycia”. Jasiak Mela, <i>Poza horyzonty</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie miejsca przywołane w tekście ogląda fotografie Spitzbergenu cytuje fragmenty tekstu dotyczące Spitzbergenu opowiada o zdarzeniach zna pojęcie <i>pamiętnik</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w podręczniku informacje na temat miejsc zdarzeń wyciąga wnioski na temat poglądów bohatera dotyczących piękna odwiedzanych miejsc wymienia uczestników zdarzeń określa cechy głównego bohatera objasnia pojęcie <i>pamiętnik</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat miejsc przedstawionych w tekście opisuje krajobraz wyspy formułuje pytania nawiązujące do tekstu wyraża opinię na temat przeżyć bohaterów używa ze zrozumieniem pojęcia <i>kontrargument</i> 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje w żartobliwy sposób informacje na temat miejsca zdarzeń funkcjonalne wykorzystuje różnorodne środki artystyczne w opisie wyspy formułuje argumenty i kontrargumenty dotyczące działań bohaterów interpretuje tytuł utworu w odniesieniu do tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje w swoich pracach projektowych wiedzę na temat ważnych postaci związanych z regionem oraz umiejętności organizacji wydarzeń kulturalnych

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
I. Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat świata przedstawionego utworu dostrzega obrazy poetyckie w utworach o nieskomplikowanej strukturze semantycznej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wybrane elementy świata przedstawionego utworu wypowiada się na temat obrazów poetyckich w wierszach 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wybrane elementy świata przedstawionego w różnych utworach analizuje i interpretuje obrazy poetyckie w czytanych utworach 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat świata przedstawionego podczas analizy tekstów podejmujących grę z konwencją literacką analizuje rolę środków językowych w tworzeniu obrazów poetyckich 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich i kulturowych dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych stawia pytania problemowe w odniesieniu do odbieranych tekstów
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> wymienia prawdopodobne (realistyczne) elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości wymienia nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości wypowiada się na temat fantastyki w baśniach, mitach i legendach 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej wypowiada się na temat elementów fantastycznych w utworach współczesnych wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego mitu, legendy, baśni 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega i objaśnia związki między warstwą językową, brzmieniową a semantyczną utworów poetyckich w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motywy ich działania oraz kontekst sytuacyjny

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje czytany utwór jako baśń, mit, legendę, dziennik, pamiętnik, powieść detektywistyczną i podróżniczą 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy gatunkowe baśni, mitu, legendy, dziennika, pamiętnika 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy charakterystyczne różnych gatunków literackich omawia funkcję mitów i legend 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalne wykorzystuje wiedzę o cechach gatunkowych utworów w ich analizie i interpretacji 	<ul style="list-style-type: none"> kreatywnie wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów kultury
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>epitet</i>, <i>porównanie</i>, <i>przenośnia</i>, <i>uosobienie</i>, <i>ożywienie</i>, <i>wyraz dźwiękonaśladowczy</i>, <i>apostrofa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście niektóre epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienie i ożywienie), wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofy 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście literackim epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienia i ożywienia), wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofy 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcje językowych środków stylistycznych w czytanych utworach 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinie na temat tekstów literackich i innych tekstów kultury, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska ma szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje tytuł, podtytuł, puentę utworu wskazuje punkt kulminacyjny w opowiadaniu 	<ul style="list-style-type: none"> nadaje tytuły, śródtytuły wybranym częściom utworu 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega funkcję tytułu, podtytułu, puenty, punktu kulminacyjnego jako elementu konstrukcyjnego utworu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje wpływ tytułu, podtytułu, puenty na interpretację tekstu 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wers, zwrotkę i refren, wskazuje rymy w wierszu, zna pojęcie <i>rytm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia wiersz rymowy od wiersza bez rymów 	<ul style="list-style-type: none"> określa wers, zwrotkę, refren, rymy, liczbę sylab w wersie jako elementy rytmizujące wypowiedź zna pojęcia <i>rymy męskie</i> i <i>żeńskie</i> oraz <i>rymy dokładne</i> i <i>niedokładne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie pojęć <i>wiersz rymowy</i>, <i>bezrymowy</i> oraz <i>rymy</i> i <i>rytm</i> podczas analizy wiersza 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia wydarzenia fabuły i ustala ich kolejność 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wydarzenia fabuły, używa pojęć wątek i akcja 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przebieg zdarzeń w ujęciu przyczynowo-skutkowym 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje bogate słownictwo określające następstwo zdarzeń 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>dialog</i>, wyszukuje wypowiedzi bohaterów tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>dialog</i> 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wypowiedzi bohaterów i narratora 	<ul style="list-style-type: none"> omawia sposób zapisu dialogu w tekście 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>podmiot liryczny, narrator, bohater</i> 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy bohatera, narratora, podmiotu lirycznego 	<ul style="list-style-type: none"> określa motywy działania bohatera, określa stosunek narratora do wybranych elementów świata przedstawionego utworu 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje bohatera, podmiot liryczny i narratora w czytanych utworach 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>narracja pierwszoosobowa i narracja trzecioosobowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia narratora pierwszoosobowego od narratora trzecioosobowego 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję różnych typów narracji w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje funkcjonalnie wiedzę o różnych typach narracji w analizie tekstu 	
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście bohatera głównego, pierwszoplanowego, drugoplanowego, tytułowego 	<ul style="list-style-type: none"> określa cechy bohaterów różnych typów objaśnia, czym cechuje się bohater historyczny 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje swój pogląd na temat bohatera głównego 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do postaci głównej w utworze 	
	<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia tematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> określa problematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia problematykę utworu 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>wątek</i> 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>wątek</i> 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie pojęcia <i>wątek</i> 	<ul style="list-style-type: none"> skazuje różne wątki w utworze 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> nazywa swoje reakcje czytelnicze 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje emocje towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> odbiera teksty literackie na poziomie dosłownym 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie proste przenośne znaczenia w tekstach 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje przenośne sensy utworów opartych na nieskomplikowanych konstrukcjach 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę do objaśnienia przenośnych znaczeń w tekstach 	
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat sytuacji bohaterów literackich i filmowych 	<ul style="list-style-type: none"> określa doświadczenia i sytuację bohaterów literackich oraz filmowych 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia sytuację bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje sytuację bohaterów literackich w odniesieniu do doświadczeń współczesnych nastolatków 	
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat wybranych zagadnień i znaczeń utworu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własne rozumienie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia swoje rozumienie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie używa różnych środków językowych do uzasadnienia swojego rozumienia utworu 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próbę interpretacji tekstów 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje w interpretacji tekstów własne doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje w interpretacji tekstów znajomość innych utworów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje w interpretacji tekstów wiedzę o różnych tekstach kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat postaci literackiej, wskazuje pozytywne i negatywne cechy bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> • wyraża opinię na temat bohaterów i zdarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia bohatera literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do bohaterów i sytuacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciami: <i>dobro – zło, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, pokój – wojna</i> w odniesieniu do treści omawianych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania bohaterów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • zestawia wartości i ich przeciwieństwa w utworach na zasadzie kontrastu 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje wartości i antywartości wpisane w teksty kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tekst literacki • rozpoznaje artykuł prasowy 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tekst informacyjny • wymienia cechy artykułu prasowego 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia tekst literacki od informacyjnego • odróżnia tekst prasowy od literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> • określa funkcje tekstu literackiego i informacyjnego, prasowego 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje informacje wyrażone wprost 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio 	
	<ul style="list-style-type: none"> określa temat tekstu używa pojęcia <i>przesłanie</i> w odniesieniu do legendy i mitu 	<ul style="list-style-type: none"> wyciąga wnioski z tekstu odczytuje przesłanie niektórych legend i mitów 	<ul style="list-style-type: none"> określa główną myśl tekstu odczytuje przesłania legend i mitów 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i interpretuje główną myśl tekstu formułuje samodzielnie przesłanie legendy i mitu 	
	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapit</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w tekście części kompozycyjne 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję wstępu, rozwinięcia, zakończenia 	<ul style="list-style-type: none"> omawia relacje między częściami wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> wydobywa z tekstu wskazane informacje 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia informacje ważne od drugorzędnych 	<ul style="list-style-type: none"> hierarchizuje informacje 	
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje określenia opisujące i oceniające 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia określenia opisujące od oceniających 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje opinie w wypowiedziach bohaterów tekstów 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia subiektywny charakter opinii 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje czytany utwór jako komiks 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje charakterystyczne cechy komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> unkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie komiksu do jego odbioru 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje komiks jako tekst kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia dzieło literackie od filmu i spektaklu teatralnego odróżnia film od programu informacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne teksty kultury wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla literatury, filmu, teatru 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk) 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych 	
	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się terminami: <i>lalki, kostium, rekwizyty, dekoracja</i> w kontekście widowiska teatralnego posługuje się pojęciami związanymi z filmem: <i>aktor, reżyser, scenariusz filmowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się terminami związanymi z teatrem lalkowym, zna pojęcie <i>znaki teatru</i> wie, jak zbudowany jest scenariusz filmowy rozpoznaje wybrane gatunki filmowe 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne, określa funkcje znaków teatralnych posługuje się ze zrozumieniem terminami związanymi ze sztuką filmową 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje znaki teatru i środki wyrazu charakterystyczne dla teatru lalkowego określa właściwości i funkcje różnych elementów dzieła filmowego 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>adaptacja utworu literackiego</i> 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>adaptacja utworu</i> w odniesieniu do wybranych dzieł filmowych 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice pomiędzy tekstem literackim a jego adaptacją sceniczną i radiową 	
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat treści tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje treści tekstów kultury z rzeczywistością znaną mu z własnego doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje treści tekstów kultury w odniesieniu do własnego doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> odbiera tekst kultury jako źródło wzbogacania własnych doświadczeń 	
	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją realistyczną (np. ilustracja) 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się bardziej złożoną konwencją realistyczną (np. komiks) 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją symboliczną (np. plakat, kolaż) 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją abstrakcyjną (w połączeniu z muzyką) 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> z uwagą odbiera filmy, spektakle teatralne, sluchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie odbiera filmy, spektakle teatralne, sluchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę na temat tekstów kultury, odbierając filmy, spektakle teatralne, sluchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> aktywnie odbiera filmy, spektakle teatralne, sluchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, czyniąc je źródłem swoich działań twórczych 	
II. Kształcenie językowe	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w wypowiedziach rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki oraz niektóre liczebniki i przymyki 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście liczebniki oraz przymyki 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między różnymi częściami mowy 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje różnych części mowy w wypowiedzeniu 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki swobodnie stosuje wiedzę na temat budowy wypowiedzeń i budowy tekstu w wypowiedziach ustnych i pisemnych funkcjonalnie wykorzystuje werbalne
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje odmienne części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje nieodmienne części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o odmiennych i nieodmiennych częściach mowy 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje formy bezokolicznika 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie funkcję bezokolicznika 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o osobowych i nieosobowych formach czasownika w wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> i pozawerbalne środki wyrazu swobodnie wykorzystuje wiedzę o języku jako narzędziu skutecznej komunikacji
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczby, osoby, czasu, rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczby, rodzaju gramatycznego odpowiednio: przymiotnika i liczebnika 	<ul style="list-style-type: none"> oddziela temat fleksyjny od końcówki 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje różnych form gramatycznych odmiennych części mowy w wypowiedzeniu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne rozwiązania ułatwiające naukę gramatyki i ortografii przestrzega zasad poprawności językowej oraz zasad etykiety językowej w każdej sytuacji komunikacyjnej świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje synonimy, frazeologizmy w celu
	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca konstrukcję strony czynnej i biernej czasownika i odwrotnie 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	<p>wzbogacenia warstwy językowej wypowiedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane podstawą programową i programem nauczania
	<ul style="list-style-type: none"> używa przymiotników i przysłówków we właściwych kontekstach 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie rolę przymiotników i przysłówków w opisie świata 	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości 	<ul style="list-style-type: none"> używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie i okolicznik w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje funkcje składniowe orzeczenia, podmiotu, przydawki, dopełnienia i okolicznika w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję orzeczenia, podmiotu, przydawki, dopełnienia i okolicznika w zdaniu 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wyrazy nadrzędne i podrzędne w związkach wyrazowych nazywa niektóre typy związków wyrazowych 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcia <i>związek zgody, związek rzędu, związek przynależności</i> wie, jakie części mowy występują najczęściej w związkach wyrazowych różnych typów 	<ul style="list-style-type: none"> używa ze zrozumieniem pojęć <i>związek zgody, związek rzędu, związek przynależności</i> odróżnia różne typy związków wyrazowych 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie nazw wszystkich typów związków wyrazowych podczas analizy składniowej zdań 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące 	<ul style="list-style-type: none"> używa celowo wypowiedzeń oznajmujących, pytających i rozkazujących 	<ul style="list-style-type: none"> używa wypowiedzeń wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach wypowiedzeń ze względu na cel wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zna pojęcia <i>zdanie pojedyncze</i> i <i>zdanie złożone</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdanie pojedyncze i złożone, odróżnia zdanie i wypowiedzenie bez osobowej formy czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje równoważnik zdania, określa typy zdań złożonych współrzędnie 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję zdań współrzędnie złożonych różnego typu 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca konstrukcje składniowe – zdania w równoważniki zdań i odwrotnie 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie funkcjonalność przekształceń składniowych 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę i umiejętności w zakresie przekształceń składniowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wersję mówioną i pisaną języka 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia, czym się różni wersja mówiona języka od wersji pisanej 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje główne cechy języka mówionego i pisanego 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie posługuje się wersją mówioną i pisaną języka 	
	<ul style="list-style-type: none"> wie, w jakich sytuacjach używa się oficjalnej, a w jakich nieoficjalnej odmiany polszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny ze świadomością zróżnicowania tych form 	<ul style="list-style-type: none"> zna i funkcjonalnie stosuje formy grzecznościowe używane w oficjalnej i nieoficjalnej odmianie polszczyzny 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozumie dosłowne i proste przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od znaczeń przenośnych 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyrazy wieloznaczne 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie wykorzystuje wyrazy o przenośnych znaczeniach do tworzenia własnych wypowiedzi 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>związek frazeologiczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> używa stałych związków wyrazowych ze zrozumieniem i świadomością celu 	<ul style="list-style-type: none"> używa różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych 	<ul style="list-style-type: none"> używa poprawnie i celowo różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych 	
	<ul style="list-style-type: none"> świadomie tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje różne typy wypowiedzi w zależności od zamierzonego celu wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności i celu wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się 	
	<ul style="list-style-type: none"> używa ze zrozumieniem pojęć <i>synonim, wyraz bliskoznaczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że formy fleksyjne wyrazów nie są ich synonimami 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie zastępuje powtarzające się wyrazy ich synonimami 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje synonimy w celu wzbogacenia językowego wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> w sposób logiczny i spójny wypowiada się na tematy związane z otaczającą rzeczywistością 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że treść tworzonych zdań powinna nawiązywać do wcześniejszych części tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> używa spójników i zaimków (bez znajomości terminów – etap propedeutyczny) w celu zespolenia tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje synonimy w celu uzyskania spójności tekstu 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, że tekst jest komunikatem 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela typy komunikatu: informacyjny, literacki, ikoniczny 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że niektóre komunikaty różnią się systemem znaków 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach komunikatów 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>nadawca</i> i <i>odbiorca wypowiedzi</i>, posługuje się nimi w odniesieniu do różnych sytuacji codziennych 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje nadawcę wypowiedzi w opowiadaniach, powieściach, baśniach, mitach, legendach 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje i opisuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi lirycznej 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie posługuje się terminami nadawca i odbiorca wypowiedzi podczas odbioru tekstów kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację komunikacyjną 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie wpływ sytuacji komunikacyjnej na kształt wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje sposób wyrażania się i zachowania do sytuacji komunikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się różnymi werbalnymi i pozawerbalnymi środkami komunikacji stosownie do sytuacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje komunikaty wyrażane za pomocą gestów i mimiki 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i nazywa uczucia wyrażane za pomocą postawy ciała 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje znaczenie różnych niewerbalnych środków komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa i komentuje emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji pozasłownej 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>głoska, litera, sylaba</i> 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia różnicę między głoską a literą 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje głosek, liter, sylab 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o głoskach, literach i sylabach w analizie warstwy brzmieniowej tekstów 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>etykieta językowa</i> i stara się stosować jej zasady 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady etykiety językowej w sytuacjach codziennych 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega zasad etykiety językowej wymaganych w korespondencji 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega zasad etykiety językowej podczas komunikacji za pomocą narzędzi nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – rz, ź, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażeń przyimkowych – <i>a</i> i <i>ę</i> oraz <i>-em</i> i <i>-om</i> – i po spółgłoskach – zakończeń <i>-i</i>, <i>-ii</i>, <i>-ji</i> 	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – rz, ź, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażeń przyimkowych – <i>a</i> i <i>ę</i> oraz <i>-em</i> i <i>-om</i> – i po spółgłoskach – zakończeń <i>-i</i>, <i>-ii</i>, <i>-ji</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w większości wyrazów zasady pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – rz, ź, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażeń przyimkowych – <i>a</i> i <i>ę</i> oraz <i>-em</i> i <i>-om</i> – i po spółgłoskach – zakończeń <i>-i</i>, <i>-ii</i>, <i>-ji</i> w podanym zestawie ortogramów 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje we wszystkich wyrazach zasady pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – rz, ź, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażeń przyimkowych – <i>a</i> i <i>ę</i> oraz <i>-em</i> i <i>-om</i> – i po spółgłoskach – zakończeń <i>-i</i>, <i>-ii</i>, <i>-ji</i> w podanym zestawie ortogramów 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> zna wybrane zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych 	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać zasad dotyczących oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w większości wyrazów zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje we wszystkich wyrazach zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	
	<ul style="list-style-type: none"> zamyka wypowiedzenia kropką, znakiem zapytania lub wykrzyknikiem 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawnie kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzeń, zna zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniach pojedynczych i złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w większości wypowiedzeń poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje we wszystkich wypowiedzeniach poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
III. Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> • udziela poprawnych i logicznych odpowiedzi na pytania • słucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, uczestnicząc w rozmowie 	<ul style="list-style-type: none"> • krótko wypowiada się na podany temat związany z otaczającą rzeczywistością • włącza się do rozmowy w kulturalny sposób 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się logicznie na tematy związane z poznanymi tekstami kultury • reaguje na wypowiedzi innych rozmówców 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi • prezentuje własne stanowisko w rozmowie 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi • swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w wypowiedziach ustnych
	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje argumenty w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się argumentami w rozmowie 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje argumenty odnoszące się do faktów, logiki oraz odnoszące się do emocji 	<ul style="list-style-type: none"> • używa przemyślanych argumentów na poparcie swojego stanowiska 	<ul style="list-style-type: none"> • operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych • w sposób szczególnie dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy logiczne i w przeważającej części uporządkowane wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie <i>akapit</i> i rozumie jego funkcję w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedzi o właściwej kompozycji i układzie graficznym 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy semantycznie pełne i bogate językowo wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje teksty w sposób przejrzysty z wielką dbałością o stronę graficzną i podział logiczny w formie akapitów
	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w tekście informacje 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia przydatność uzyskanych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje selekcji informacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wypracowuje skuteczne metody selekcji informacji 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje działalność literacką i kulturalną

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> tworzy według podanego wzoru wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy samodzielnie wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych, stosuje funkcjonalnie różne środki językowe 	<ul style="list-style-type: none"> prowadzi blog internetowy tworzy prezentacje multimedialne redaguje twórcze, oryginalne teksty informacyjne o szkole przeznaczone do gazetki lub na stronę internetową
	<ul style="list-style-type: none"> recytuje ze zrozumieniem tekst poetycki lub fragment prozy 	<ul style="list-style-type: none"> artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu 	<ul style="list-style-type: none"> recytuje tekst z odpowiednią intonacją, dykcją i napięciem emocjonalnym 	<ul style="list-style-type: none"> głosowo interpretuje tekst 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza samodzielnie odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje jednolitą formę wypowiedzeń (bez czasownika) w zapisie planu ramowego i szczegółowego 	<ul style="list-style-type: none"> dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego 	
	<ul style="list-style-type: none"> redaguje według podanego wzoru proste notatki w różnych formach 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy samodzielnie prostą notatkę w formie tabeli, kilkudzaniowej wypowiedzi, planu 	<ul style="list-style-type: none"> rozplanowuje kompozycję układu treści w notatce 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych formach notatek 	
	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o treści przeczytanych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> omawia problematykę przeczytanych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o języku w wypowiedziach na temat tekstów 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o treści, problematyce i formie poznanych tekstów kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> wie, że współczesne komunikaty (SMS, e-mail) muszą być poprawne pod względem językowym i ortograficznym 	<ul style="list-style-type: none"> używa właściwych zwrotów grzecznościowych w swoich wiadomościach SMS oraz korespondencji internetowej 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawne, komunikatywne wiadomości SMS 	<ul style="list-style-type: none"> zna i stosuje zasady netykiety w komunikacji internetowej 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy według podanego wzoru opowiadania na temat dalszych losów bohatera tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy samodzielnie opowiadania na tematy związane z treścią poznanych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi opowiadania na podstawie tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych inspirowane treścią poznanych utworów 	
	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próby redagowania scenariusza 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze scenariusz filmowy, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie pisze scenariusz filmowy, na podstawie fragmentów lektury 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze scenariusz filmowy na podstawie własnych pomysłów 	
	<ul style="list-style-type: none"> • odwołuje się do swojej wiedzy o języku w tworzonych wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zwroty grzecznościowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie stosuje odpowiednie konstrukcje składniowe w różnych sytuacjach komunikacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie i twórczo wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
IV. Samokształcenie	<ul style="list-style-type: none"> czytając głośno, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> czyta płynnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa 	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści 	<ul style="list-style-type: none"> czytając głośno, przekazuje intencję tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje narzędzia TIK (np. smartfon, tablet) do zapisywania i katalogowania informacji opracowuje własne bazy informacji, np. kartoteki, fiszki z hasłami, foldery plików wykorzystuje programy, aplikacje i gry edukacyjne do samodzielnej nauki języka polskiego zwraca uwagę na aspekty moralne związane z korzystaniem z zasobów internetowych (odpowiedzialność, uczciwość, poszanowanie cudzej własności) przestrzega praw autorskich dotyczących zasobów internetu opisuje źródła internetowe bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych z języka polskiego
	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje odręcznie informacje pozyskane z różnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje według własnego pomysłu uzyskane informacje 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje informacje za pomocą edytora tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> opracowuje własne sposoby szybkiego i efektywnego zapisywania informacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z różnych źródeł informacji (np. książki, edukacyjne programy telewizyjne, strony internetowe) 	<ul style="list-style-type: none"> wybiera informacje uzyskane z różnych źródeł i wykorzystuje je w nauce i rozwijaniu pasji 	<ul style="list-style-type: none"> selekcjonuje informacje w celu wykorzystania ich w różnych sytuacjach typowych i nietypowych 	<ul style="list-style-type: none"> gromadzi dane w sposób uporządkowany i zapewniający łatwy dostęp do potrzebnych informacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z zasobów szkolnej biblioteki 	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady korzystania z zasobów bibliotecznych 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z zasobów bibliotek <i>on-line</i> 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat zasobów bibliotecznych w docieraniu do informacji 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika ortograficznego potrafi odnaleźć wskazane hasło w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> zna budowę słownika ortograficznego wyszukuje hasła w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych korzysta z informacji zawartych w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje słowników korzysta ze słowników on-line 	
	<ul style="list-style-type: none"> podjmuje próbę oceny prawdziwości informacji uzyskanych z internetu 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia przydatność uzyskanych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> konfrontuje ze sobą informacje uzyskane z różnych źródeł, szczególnie internetowych 	<ul style="list-style-type: none"> krytycznie ocenia i weryfikuje informacje uzyskane z różnych źródeł 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna legendy związane ze swoim regionem 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje informacje na temat ważnych zdarzeń i postaci związanych ze swoim regionem 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę i umiejętności do przetwarzania informacji o życiu kulturalnym regionu 	<ul style="list-style-type: none"> aktywnie interesuje się życiem kulturalnym swojego regionu 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z internetu w celach edukacyjnych kształci umiejętności tworzenia prezentacji multimedialnej 	<ul style="list-style-type: none"> rozwija umiejętności efektywnego korzystania z zasobów internetu 	<ul style="list-style-type: none"> zna wybrane zasady netykiety i przestrzega ich 	<ul style="list-style-type: none"> postrzega nowoczesne technologie informacyjne jako narzędzia do rozwijania i prezentowania własnych zainteresowań 	
Lektura obowiązkowa i uzupełniająca	<ul style="list-style-type: none"> czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony 	<ul style="list-style-type: none"> czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki 	<ul style="list-style-type: none"> czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami 	<ul style="list-style-type: none"> chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych

Ocena niedostateczna otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym, nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności nie rokuje osiągnięcia nawet minimalnego postępu.

Szczegółowy przedmiotowy system oceniania do podręcznika *Myśli i słowa* klasa 7.

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Podręcznik <i>Myśli i słowa</i> dla klasy 7.	<ul style="list-style-type: none"> – orientuje się w spisie treści – zna wyróżnienia stosowane w podręczniku – korzysta z podręcznika pod kierunkiem nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> – zna części kompozycyjne podręcznika – rozumie wyróżnienia stosowane w podręczniku – korzysta z podręcznika przy niewielkiej pomocy nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje części kompozycyjne podręcznika – wyszukuje wskazane materiały – samodzielnie korzysta z podręcznika 	<ul style="list-style-type: none"> – zna zawartość części kompozycyjnych podręcznika – bez trudności samodzielnie korzysta z wszystkich części podręcznika – formułuje wstępną ocenę podręcznika 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje zawartość podręcznika, dostrzega zamysł kompozycyjny – ocenia podręcznik z punktu widzenia jego funkcjonalności
KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE					
Zmienność losu					
Jan Kochanowski <i>Na swoje księgi, Na dom w Czarnolesie, Na lipę, O żywocie ludzkim</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie <i>humanista</i> – wie, że fraszka to gatunek liryczny – formułuje temat wskazanej fraszki – wie, na czym polega uosobienie i apostrofa – zna pojęcie <i>autotematyzm</i> – zna pojęcie <i>liryka bezpośrednia</i> – zna pojęcie <i>epikureizm</i> – zna pojęcie <i>theatrum mundi</i> – zna pojęcie <i>światopogląd</i> – odtwarza krótko światopogląd 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kogo nazywa się humanistą – rozpoznaje fraszkę wśród gatunków lirycznych – formułuje tematy wybranych fraszek – wskazuje w tekście uosobienie i apostrofę – wie, na czym polega autotematyzm – rozpoznaje lirykę bezpośrednią – rozumie pojęcie <i>epikureizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakiego człowieka można nazwać humanistą – wymienia cechy fraszki jako gatunku lirycznego – omawia różnorodność tematyki fraszek Kochanowskiego – wyjaśnia, co to jest uosobienie i apostrofa – tłumaczy, na czym polega autotematyzm – wyjaśnia, na czym polega liryka bezpośrednia 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego Jan Kochanowski jest uznawany za humanistę – omawia cechy fraszki jako gatunku lirycznego – wyjaśnia, z czego wynika różnorodność tematyczna fraszek Kochanowskiego – wyjaśnia funkcję uosobienia i apostrofy – wskazuje i interpretuje autotematyczną fraszkę Kochanowskiego – wyjaśnia, jakie skutki dla tekstu przynosi wykorzystanie liryki bezpośredniej 	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje ciekawą prezentację o fraszkach Jana Kochanowskiego, omawia ich tematykę, problematykę, prezentowaną w nich postawę życiową

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	Kochanowskiego zawarty we fraszkach	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie pojęcie <i>theatrum mundi</i> – rozumie pojęcie <i>światopogląd</i> – wypowiada się w kilku zdaniach na temat światopoglądu Kochanowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie <i>epikureizm</i> – tłumaczy pojęcie <i>theatrum mundi</i> – wyjaśnia pojęcie <i>światopogląd</i> – wstępnie omawia światopogląd Kochanowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie <i>epikureizm</i> w kontekście fraszki <i>Na lipę</i> – interpretuje fraszkę Kochanowskiego, wykorzystując motyw <i>theatrum mundi</i> – wyjaśnia pojęcie <i>światopogląd</i> w kontekście fraszek Kochanowskiego – wyjaśnia, na czym polega humanistyczny wymiar światopoglądu Kochanowskiego 	
Jan Izidor Sztadynger, fraszki współczesne	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje poznane utwory jako fraszki – formułuje temat wybranej fraszki – dostrzega humor we fraszkach – wstępnie porównuje fraszki Sztadyngera z fraszkami Kochanowskiego – na podstawie wybranej fraszki pisze krótkie opowiadanie – korzystając z pomocy, próbuje stworzyć własną fraszkę 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kiedy utwór jest fraszką – formułuje tematy podanych fraszek – wyjaśnia, z czego wynika humor fraszek – porównuje fraszki Sztadyngera z fraszkami Kochanowskiego – na podstawie wybranej fraszki pisze opowiadanie – próbuje stworzyć własną fraszkę 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy fraszek – formułuje tematy podanych fraszek – dostrzega ironię we fraszkach – wskazuje podobieństwa między fraszkami Sztadyngera a fraszkami Kochanowskiego – na podstawie fraszki tworzy rozbudowane opowiadanie – tworzy własną fraszkę 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co świadczy o tym, że poznane utwory to fraszki – omawia tematykę poznanych fraszek – wyjaśnia, na czym polega ironia we fraszkach – omawia podobieństwa i różnice między fraszkami Sztadyngera a fraszkami Kochanowskiego – na podstawie fraszki tworzy oryginalne opowiadanie – tworzy własną fraszkę z elementami humoru lub ironii 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia twórczość wybranego współczesnego fraszkopisarza

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Stanisław Jerzy Lec, <i>Mysli nieuczestane</i>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje wypowiedź o charakterze aforyzmu – wie, na czym polega ironia – dostrzega przynajmniej jeden stały związek wyrazowy w aforyzmach – wie, że aforyzmy mają wymowę moralną 	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia aforyzm od fraszki – dostrzega ironię w aforyzmach – wskazuje stałe związki wyrazowe wykorzystane w aforyzmach – dostrzega moralną wymowę aforyzmów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to jest aforyzm – wyjaśnia funkcję ironii w wybranym aforyzmie – wyjaśnia znaczenie wybranego związku wyrazowego występującego w aforyzmie – omawia wymowę moralną wybranego aforyzmu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnice między aforyzmem a fraszką – wyjaśnia funkcję ironii w aforyzmach – wyjaśnia znaczenia stałych związków wyrazowych wykorzystanych w aforyzmach – omawia moralną wymowę aforyzmów 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie tworzy zbiór ważnych dla niego aforyzmów, omawia je i interpretuje
Andrzej Mleczko, Marek Raczkowski, rysunki satyryczne	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada, co przedstawia wybrany rysunek – dostrzega na wybranych rysunkach nawiązania kulturowe – wyjaśnia, co go śmieszy na rysunkach – łączy rysunki satyryczne z fraszkami – zna pojęcie <i>absurd</i> – zna pojęcie <i>karykatúra</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada, co przedstawiają rysunki – dostrzega na rysunkach nawiązania kulturowe – wskazuje, co może śmieszyć na rysunkach – dostrzega związek rysunków satyrycznych z fraszkami – dostrzega absurd na rysunkach – wyjaśnia pojęcie <i>karykatúra</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – łączy wymowę rysunków ze zjawiskami współczesnego świata – wskazuje nawiązania kulturowe – omawia sposoby wywoływania śmiechu przez rysunki satyryczne – omawia związek rysunków satyrycznych z fraszkami – wyjaśnia, na czym polega absurd na rysunkach – wskazuje przykłady karykatury 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie zjawiska współczesnego świata komentują rysunki – interpretuje nawiązania kulturowe – wyjaśnia, z czego wynika i przeciwko czemu jest skierowana satyra na rysunkach – wyjaśnia, na czym polega związek rysunków satyrycznych z fraszkami – omawia funkcję absurdu na rysunkach – omawia funkcje karykatury 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia i omawia problematykę i konwencję obrazowania samodzielnie wybranego cyklu rysunków satyrycznych współczesnego twórcy
Wirtualny spacer: memy	<ul style="list-style-type: none"> – próbuje stworzyć mem internetowy 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy prosty mem internetowy 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy mem internetowy 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy ciekawy mem internetowy 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy oryginalny mem internetowy,

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
internetowe uczniów					wykorzystuje elementy satyry, ironii, karykatury
Nasze projekty: scenariusz występu kabaretowego	– stara się brać udział w pracy grupy przygotowującej scenariusz występu kabaretowego	– bierze udział w pracy grupy przygotowującej scenariusz występu kabaretowego	– bierze aktywny udział w pracy grupy przygotowującej scenariusz występu kabaretowego	– kieruje pracą grupy przygotowującej scenariusz występu kabaretowego	– samodzielnie pisze skecze do scenariusza kabaretowego
Piękno świata, piękno człowieka					
Jan Kochanowski <i>Czego chcesz od nas, Panie, Pieśń III, Pieśń IX</i>	– zna pieśń jako gatunek liryczny – cytuje fragmenty, w których ujawnia się osoba mówiąca – wskazuje wersy ujawniające odbiorcę – wyróżnia lirykę spośród innych rodzajów literackich	– zna cechy pieśni jako gatunku lirycznego – wstępnie charakteryzuje osobę mówiącą – nazywa odbiorcę ujawniającego się we wszystkich utworach – wymienia podstawowe cechy utworów lirycznych	– omawia cechy pieśni jako gatunku lirycznego – na podstawie tekstów wyjaśnia, kim jest i jaka jest osoba mówiąca – wyjaśnia cele, w jakich osoba mówiąca zwraca się do odbiorcy mówiącą – omawia cechy utworów lirycznych	– wyjaśnia, dlaczego omawiane utwory Jana Kochanowskiego to pieśni – omawia postawę życiową osoby mówiącej – omawia relacje między nadawcą i osobą – omawia lirykę jako rodzaj literacki	– samodzielnie analizuje i interpretuje pieśni Jana Kochanowskiego ze szczególnym uwzględnieniem przedstawionej w nich postawy życiowej
Jan Twardowski <i>Nie tylko my</i>	– wie, kto to jest osoba mówiąca w wierszu – wie, że w utworze występuje podmiot zbiorowy – wylicza stworzenia wymienione w wierszu	– wskazuje zwroty ujawniające osobę mówiącą – rozpoznaje podmiot zbiorowy – wylicza stworzenia wymienione w wierszu i podaje ich określenia – proponuje rozwinięcie tytułu	– wyjaśnia, kim jest osoba mówiąca – wypowiada się na temat sposobu pokazania świata w utworze – rozwija tytuł w formie zdania pojedynczego	– wyjaśnia, w czym imieniu wypowiada się osoba mówiąca – wyjaśnia, jak i w jakim celu zostały wymienione stworzenia w wierszu – rozwija tytuł tak, by oddawał idee tekstu	– przedstawia samodzielnie wybrane utwory Jana Twardowskiego korespondujące z wierszem <i>Nie tylko my</i> – omawia specyfikę twórczości tego poety

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Marcin Popkiewicz <i>Revolucja energetyczna</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst ze zrozumieniem – dzieli tok wywodu na części tematyczne – dostrzega intencje tekstu – zna termin <i>ekologizm</i> – potrafi wyróżnić akapit w tekście – wyodrębnia argument w tekście – wie, co to jest przesłanka – cytuje zdanie tekstu będące konkluzją 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czego dotyczy tekst – odtwarza najważniejsze przesłania tekstu – formułuje intencje tekstu – wyjaśnia, co to jest ekologizm – dzieli tekst na akapity – odróżnia argument od przykładu – wyodrębnia przesłanki z tekstu – odtwarza konkluzję tekstu własnymi słowami 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czego dotyczy tekst – odtwarza tok wywodu autora – omawia intencje tekstu – rozróżnia terminy <i>ekologizm</i> i <i>ekologia</i> – dostrzega związek między akapitami – hierarchizuje argumenty – omawia przesłanki zawarte w tekście – dostrzega związek konkluzji z użytymi argumentami, przykładami i przesłankami 	<ul style="list-style-type: none"> – wydobywa z tekstu najważniejsze tezy – ustosunkowuje się do wywodu autora – ocenia intencje tekstu – wyjaśnia, co to jest ekologizm w kontekście ekologii – omawia związki między akapitami – odtwarza argumenty użyte w tekście własnymi słowami – omawia funkcje przesłanek występujących w tekście – ustosunkowuje się do konkluzji autora tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem jego przesłania. – omawia funkcje retoryczne tekstu i sposób ich realizacji
Tomek Bagiński <i>Katedra</i> (film animowany)	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia swoje wstępne wrażenia wywołane filmem – wylicza sceny filmu – przedstawia bohatera filmu – gromadzi wstępnie słownictwo przedstawiające wygląd katedry – wie, na czym polega film animowany – tworzy prosty opis budowli 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o swoich wrażeniach wywołanych filmem – wylicza (tytułując) sceny, które szczególnie pamięta – opowiada o bohaterze filmu – gromadzi słownictwo przedstawiające wygląd katedry – odróżnia film animowany od innego rodzaju filmu 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje wypowiedź poświęconą obejrzanemu filmowi – tytułuje wszystkie sceny filmu – wymyśla krótką historię związaną z bohaterem filmu – gromadzi słownictwo opisujące katedrę – odróżnia film animowany od filmu fabularnego i dokumentalnego 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia obejrzany film – analizuje układ scen tworzących całość filmu – przedstawia historię wyjaśniającą, kim jest i jaki jest bohater filmu – gromadzi i porządkuje słownictwo opisujące katedrę – wyjaśnia, co odróżnia film animowany od fabularnego i dokumentalnego – zna różne techniki animacji – opisuje budowę, stosując urozmaicone słownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia znaczenia samodzielnie wybranego filmu animowanego związanego z jakimś tekstem kultury lub zjawiskiem kultury

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – wie, na czym polega punkt widzenia kamery – pisze prostą recenzję obejrzanego filmu 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy opis budowli – rozpoznaje na filmie różne punkty widzenia kamery – wskazuje elementy dynamiczne – pisze recenzję obejrzanego filmu 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy rozwinięty opis budowli – pisze ciekawą recenzję obejrzanego filmu 	<ul style="list-style-type: none"> – pisze recenzję obejrzanego filmu, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	
Wirtualny spacer: muzyka skomponowana przez uczniów	<ul style="list-style-type: none"> – korzystając z pomocy, tworzy prostą linię melodyczną złożoną z odgłosów natury 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy prostą linię melodyczną złożoną z odgłosów natury i przedstawia ją klasie 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy linię melodyczną złożoną z odgłosów natury i przedstawia ją klasie 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy rozbudowaną linię melodyczną złożoną z odgłosów natury i przedstawia ją klasie 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy rozbudowaną linię melodyczną złożoną z odgłosów natury i ilustrującą pieśń Jana Kochanowskiego lub wybrany utwór Jana Twardowskiego
Nasze projekty: wystawa fotografii budowli	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie wykonuje zdjęcia budowli na wystawę 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy opisy zdjęć budowli 	<ul style="list-style-type: none"> – wykonuje zdjęcia budowli, tworzy ich opisy 	<ul style="list-style-type: none"> – selekcionuje materiały na wystawę, uzasadnia swoje wybory 	<ul style="list-style-type: none"> – kieruje przygotowaniem wystawy, obmyśla zasady prezentowania fotografii, przygotowuje katalog wystawy
Mrok i światło					
Jan Kochanowski <i>Treny I, V, VII, VIII, XIX albo Sen</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że tren to gatunek liryczny – wie, kto to jest bohater liryczny i co to jest sytuacja liryczna – nazywa niektóre środki poetyckie występujące w trenach 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje tren jako gatunek liryczny – wskazuje bohaterów lirycznych w trenach – określa sytuację liryczną w kolejnych trenach – wskazuje środki poetyckie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego poznane utwory reprezentują tren jako gatunek liryczny – przedstawia bohaterów lirycznych – omawia sytuację liryczną 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy gatunkowe trenu – przedstawia i omawia bohaterów lirycznych – dookreśla sytuację liryczną – wyjaśnia funkcję zastosowanych środków poetyckich – omawia funkcję porównania homeryckiego w zestawieniu z 	<ul style="list-style-type: none"> – w dłuższej wypowiedzi przedstawia obraz cierpiącego ojca i artysty zawarty w <i>Trenach</i>

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje porównanie homeryckie – zna pojęcie <i>paradoks</i> – nazywa emocje opisane w utworach – wstępnie rozpoznaje styl artystyczny 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia budowę porównania homeryckiego – wskazuje paradoks – hierarchizuje emocje opisane w utworach – wie, czym cechuje się styl artystyczny 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wszystkie środki poetyckie występujące w trenach – zestawia porównanie homeryckie z innymi środkami artystycznymi występującymi w wierszu – wyjaśnia, z czego wynika paradoks w tekście – wypowiada się na temat emocji występujących w utworach – omawia cechy stylu artystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> funkcją pozostałych środków artystycznych – omawia funkcję paradoksu – wyjaśnia przyczyny zmian emocji opisanych w utworach – uzasadnia, że w tekstach mamy do czynienia ze stylem artystycznym 	
Leopold Staff <i>Przedśpiew</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje wersy, w których ujawnia się osoba mówiąca – rozpoznaje parafrazę – zna terminy <i>postawa humanistyczna</i> i <i>stoicyzm</i> – dostrzega regularną budowę utworu – próbuje formułować podstawowe wnioski dotyczące znaczeń utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje osobę mówiącą – wskazuje parafrazę – łączy terminy <i>postawa humanistyczna</i> i <i>stoicyzm</i> z filozofią – omawia budowę utworu – formułuje wnioski analityczne i interpretacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje osobę mówiącą – wyjaśnia funkcję parafrazy – wypowiada się na temat postawy humanistycznej i stoicyzmu – omawia rolę regularnej budowy wiersza – wstępnie analizuje i interpretuje utwór 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia światopogląd osoby mówiącej – wydobywa znaczenia związane z zastosowaną w tekście parafrazą – wyjaśnia, w czym ujawnia się postawa humanistyczna w utworze – wskazuje, w czym wyraża się stoicyzm w utworze – omawia związek regularnej budowy utworu z zawartym w nim przesłaniem – analizuje i interpretuje utwór 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem refleksji o postawach życiowych człowieka

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Joachim Patinir <i>Przeprawa przez Styks</i> (reprodukcja obrazu)	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się z informacjami na temat wyobrażeń antycznych Greków o świecie zmarłych – zapoznaje się z podziałem obrazów ze względu na podejmowany temat – wie, że obraz Patinira to pejzaż – zna pojęcie <i>kompozycja symetryczna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – zna wyobrażenia antycznych Greków na temat świata zmarłych – zna różne typy obrazów ze względu na temat – wie, co to jest pejzaż w malarstwie – rozpoznaje na obrazie kompozycję symetryczną 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza wyobrażenia antycznych Greków na temat świata zmarłych – wymienia kilka typów obrazów ze względu na temat – wyjaśnia, czym wyróżnia się pejzaż – wyjaśnia, czym cechuje się kompozycja symetryczna 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o mitologicznych wierzeniach dotyczących świata zmarłych – wylicza typy obrazów ze względu na temat – tłumaczy, dlaczego obraz Patinira to pejzaż – wyjaśnia, jakie znaczenia może sugerować kompozycja symetryczna 	<ul style="list-style-type: none"> – dobiera samodzielnie obrazy do cyklu prezentującego motyw śmierci w malarstwie, omawia metaforę i sposoby wykorzystania środków języka malarskiego
Wirtualny spacer: relacja z udziału w inicjatywach środowiskowych	<ul style="list-style-type: none"> – stara się brać udział w inicjatywach środowiskowych – przygotowuje krótką relację z przeprowadzonych działań 	<ul style="list-style-type: none"> – bierze udział w inicjatywach środowiskowych – przygotowuje relację z przeprowadzonych działań 	<ul style="list-style-type: none"> – bierze aktywny, czynny udział w inicjatywach środowiskowych – przygotowuje interesującą relację z przeprowadzonych działań 	<ul style="list-style-type: none"> – inicjuje działania na rzecz środowiska – przygotowuje wyczerpującą relację z przeprowadzonych działań 	<ul style="list-style-type: none"> – przeprowadza rozpoznanie potrzeb w środowisku, inicjuje działania na jego rzecz – prezentuje wyczerpująco interesującą relację z podjętych działań, przedstawia ich efekty
Nasze projekty: etiuda filmowa wykorzystująca odpowiednie tomiki poetyckie	<ul style="list-style-type: none"> – korzystając z pomocy, tworzy prostą etiudę filmową na temat upływu czasu i przemijalności ludzkiego życia 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy prostą etiudę filmową na temat upływu czasu i przemijalności ludzkiego życia 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy etiudę filmową na temat upływu czasu i przemijalności ludzkiego życia 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy rozbudowaną etiudę filmową na temat upływu czasu i przemijalności ludzkiego życia 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy oryginalną etiudę filmową na temat upływu czasu i przemijalności ludzkiego życia z wykorzystaniem funkcjonalnych środków słownych i obrazowych

Dla ojczyzny

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Piotr Skarga <i>Kazania sejmowe</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst ze zrozumieniem – wskazuje i nazywa wybrane środki językowe, za pomocą których autor przekonuje do swoich racji – wskazuje fragmenty przedstawiające postawy wobec ojczyzny – wskazuje fragmenty zestawiające jednostkę i zbiorowość – krótko wypowiada się na temat współczesnego patriotyzmu – tworzy krótkie przemówienie 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza treść kazania – wskazuje i nazywa środki językowe, za pomocą których autor przekonuje do swoich racji – krótko omawia postawy wobec ojczyzny, o których jest mowa w tekście – omawia fragmenty, zestawiające jednostkę i zbiorowość – wymienia przejawy współczesnego patriotyzmu – tworzy przemówienie 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza własnymi słowami treść kazania – wskazuje i nazywa środki retoryczne – wyjaśnia, jakie można przybierać postawy wobec ojczyzny – wypowiada się na temat relacji między jednostką a zbiorowością – omawia przejawy współczesnego patriotyzmu – tworzy przemówienie, w którym stara się stosować środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> – relacjonuje, o czym mówi tekst – określa rolę środków retorycznych w tekście – omawia problem postaw obywateli wobec ojczyzny – wypowiada się na temat relacji między jednostką a zbiorowością w kontekście dobra ojczyzny – wypowiada się na temat współczesnych postaw patriotycznych – tworzy przemówienie, w którym stosuje funkcjonalnie środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> – w wybranej przez siebie formie prezentuje wystąpienie, w którym wyjaśnia pojęcie <i>patriotyzmu</i> – przedstawia postawy patriotyczne w różnych okresach historii Polski
Marian Hemar <i>Modlitwa</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego utwór jest modlitwą – wie, co to jest aluzja – dostrzega problematykę wolności narodowej poruszaną w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> – określa charakter poetyckiej modlitwy – korzysta z przypisów do tekstu związanych z aluzjami historycznymi i literackimi – omawia ocenę Polaków zawartą w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia intencje zawarte w poetyckiej modlitwie – omawia aluzje zawarte w tekście – omawia problematykę wolności narodowej zawartą w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> – ustosunkowuje się do intencji zawartych w poetyckiej modlitwie – omawia funkcje aluzji wykorzystanych w tekście – przedstawia swoje refleksje związane z problematyką wolności narodowej, przywołuje inne utwory poruszające ten temat 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem problematyki wolności narodowej i przywołaniem odpowiednich kontekstów
Ewa Winnicka <i>Angole</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> – wydobywa podstawowe informacje z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – wydobywa informacje z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje informacje z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia informacje z tekstu własnymi słowami 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – krótko opowiada o życiu w opisanych szkołach – wskazuje fragmenty, na podstawie których można określić relacje bohaterów z rówieśnikami – zna pojęcie <i>emigracja</i> – przedstawia proste argumenty – pisze prostą rozprawkę 	<ul style="list-style-type: none"> – wyczerpująco opowiada o życiu w opisanych szkołach – opowiada o relacjach bohaterów z rówieśnikami – wyjaśnia pojęcie <i>emigracja</i> – przedstawia w wypowiedzi argumenty – pisze rozprawkę 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia sposób życia w opisanych szkołach – charakteryzuje relacje bohaterów z rówieśnikami – przedstawia przyczyny i rodzaje emigracji – przedstawia w swojej wypowiedzi rozbudowane argumenty – pisze rozprawkę, przedstawia wyczerpujące argumenty 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje sposób życia w opisanych szkołach z własnymi doświadczeniami – ocenia relacje bohaterów z rówieśnikami – formułuje rozwiniętą wypowiedź na temat emigracji, jej przyczyn, rodzajów, skutków – przedstawia w swojej wypowiedzi rozbudowane argumenty i ustosunkowuje się do argumentów innych – pisze rozprawkę, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnieniem jego związków z rzeczywistością – bierze czynny udział w dyskusji na temat emigracji – pisze wyczerpującą rozprawkę, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, zawiera w niej hierarchicznie ułożone argumenty, przykłady, konkluzje
Wirtualny spacer: uczniowskie kalendarze historyczne	<ul style="list-style-type: none"> – pod kierunkiem nauczyciela korzysta z poleconych źródeł – we wskazanym programie internetowym tworzy prosty kalendarz historyczny 	<ul style="list-style-type: none"> – korzysta z poleconych źródeł – we wskazanym programie internetowym tworzy kalendarz historyczny 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie korzysta z różnorodnych źródeł wiedzy – w odpowiednim programie internetowym tworzy kalendarz historyczny, zamieszcza w nim ciekawą grafikę 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie, twórczo korzysta z różnorodnych źródeł wiedzy – w samodzielnie dobranym programie tworzy kalendarz historyczny, zamieszcza w nim funkcjonalną grafikę 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy oryginalny, bogaty w informacje kalendarz historyczny, wprowadza do niego funkcjonalnie różnorodne formy graficzne
Nasze projekty: album z informacjami na temat osób zasłużonych dla ojczyzny	<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje wyboru osób, które zostaną przedstawione w albumie, uzasadnia swój wybór 	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje informacje związane z wybranymi osobami przedstawionymi w albumie 	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje pełne, bogate informacje związane z osobami przedstawionymi w albumie 	<ul style="list-style-type: none"> – kieruje pracą zespołu przygotowującego album, prezentuje końcowy efekt pracy 	<ul style="list-style-type: none"> – W pełni samodzielnie przygotowuje interesujący, ciekawy graficznie album, zawierających bogate informacje na temat osób zasłużonych dla ojczyzny

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Wspólna droga					
Ignacy Krasicki <i>Żona modna</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst ze zrozumieniem – odróżnia monolog od dialogu – odtwarza informacje na temat zmian, jakie żona wprowadza w życiu Piotra – wie, co to jest satyra – pisze krótkie streszczenie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – korzysta z przypisów – wskazuje w tekście dialog i monolog – omawia motywy, które skłoniły Piotra do małżeństwa – wyjaśnia, jakie funkcje pełni satyra – pisze streszczenie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza własnymi słowami treść utworu – ustala, czego dotyczą przykładowe dialogi i monologi z tekstu – omawia relację między małżonkami – wyjaśnia, co zostało satyrycznie przedstawione w utworze – pisze wyczerpujące streszczenie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jaką tematykę przedstawia i jaką problematykę podejmuje utwór – omawia układ i funkcję dialogów i monologów w tekście – ocenia relacje między Piotrem i jego żoną – omawia satyryczny wydźwięk utworu – pisze streszczenie, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem sfery obyczajowej i wymowy moralnej oraz sposobów pokazywania świata
Mark Twain <i>Pamiętniki Adama i Ewy</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia etapy poznawania się pierwszych ludzi – wie, że tekst nawiązuje do Biblii – gromadzi podstawowy materiał do charakterystyki bohaterów – korzystając z tabeli z podręcznika, pisze krótką charakterystykę bohaterów – dostrzega związek tekstu z satyrą Krasickiego 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o kolejnych etapach poznawania się pierwszych ludzi – wskazuje główne nawiązania do Biblii – zna pojęcie <i>parafraza</i> – gromadzi pełny materiał do charakterystyki bohaterów – pisze charakterystykę bohaterów – wyjaśnia, w czym widzi związek utworu z satyrą Krasickiego 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa uczucia i stany emocjonalne towarzyszące pierwszym ludziom – wymienia wszystkie nawiązania do Biblii – wyjaśnia, co to jest parafraza – gromadzi i wstępnie porządkuje materiał do charakterystyki bohaterów – pisze rozwiniętą charakterystykę bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia uczucia i stany emocjonalne towarzyszące pierwszym ludziom – omawia rolę nawiązań biblijnych – wyjaśnia, na czym polega i czemu służy parafraza w tekście – gromadzi i porządkuje materiał do charakterystyki bohaterów – pisze rozwiniętą charakterystykę porównawczą bohaterów – wyjaśnia, czego bohaterowie satyry Krasickiego mogliby nauczyć się od Adama i Ewy 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst, omawia kreacje bohaterów – omawia motyw pierwszych ludzi – ocenia związek formy utworu (pamiętnik) ze sposobem kreacji świata przedstawionego

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
			<ul style="list-style-type: none"> – porównuje relacje panujące między bohaterami i bohaterami satyry Krasickiego 		
Jan van Eyck <i>Portret małżonków Arnolfinich</i> (reprodukcja obrazu)	<ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem informacje o obrazie – wymienia najważniejsze elementy obrazu – układa prostą historię związaną z bohaterami obrazu – dostrzega podstawowe cechy kompozycji obrazu – wymienia źródła światła na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza informacje o obrazie – opowiada, co przedstawia obraz – układa historię związaną z bohaterami obrazu – wstępnie omawia kompozycję obrazu – wie, na czym polega światłocień 	<ul style="list-style-type: none"> – przekazuje własnymi słowami informacje o obrazie – ustala, co zostało przedstawione w poszczególnych planach obrazu – układa dialog między bohaterami obrazu – wyjaśnia, z czego wynika symetria w kompozycji obrazu – omawia funkcję światła na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia genezę obrazu i informacje z nim związane – analizuje warstwę przedstawieniową obrazu – układa ciekawy, oryginalny dialog między bohaterami obrazu – tworzy wypowiedź na temat kompozycji obrazu – wyjaśnia, jaką rolę na obrazie pełni światłocień 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje obraz ze szczególnym uwzględnieniem środków języka malarskiego kreujących znaczenia
Wirtualny spacer: blogi uczniów	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co to jest blog – pisze fragment bloga w imieniu Adama lub Ewy 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje w internecie wypowiedzi będące blogami – pisze fragment bloga w imieniu Adama lub Ewy – uzupełnia blog prostą oprawą graficzną 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się blog – pisze fragment bloga w imieniu Adama lub Ewy, zachowując styl ich wypowiedzi – uzupełnia blog oprawą graficzną 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje podobieństwa i różnice między blogiem a innymi wypowiedziami w formie osobistych zapisków – pisze fragment bloga w imieniu Adama lub Ewy – zamieszcza w tekście aluzje do współczesności – uzupełnia blog rozbudowaną formą graficzną 	<ul style="list-style-type: none"> – systematycznie prowadzi własny blog

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Nasze projekty: wystawa prezentująca gesty wpływające na tworzenie więzi międzyludzkich	– podaje przykłady gestów wpływających na tworzenie więzi międzyludzkich	– zbiera i porządkuje zdjęcia i rysunki na wystawę	– wykonuje ciekawe, przyciągające uwagę opisy zdjęć i rysunków	– ustala, według jakiej zasady kompozycyjnej będą prezentowane materiały graficzne na wystawie	– odpowiedzialnie i twórczo kieruje pracą przy tworzeniu wystawy
Życiowe wybory					
Adam Mickiewicz <i>Świtezianka</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że utwór jest balladą – wymienia najważniejsze wydarzenia – wymienia najważniejsze elementy świata przedstawionego – pisze krótkie streszczenie utworu – dzieli elementy na realistyczne i fantastyczne – przedstawia bohaterów – przypomina, kto, za co i jaką poniósł karę w utworze – zna termin <i>synkretyzm rodzajowy</i> – wypowiada się na temat nastroju utworu – wypowiada się na temat krajobrazu 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy ballady – porządkuje wydarzenia – wymienia wszystkie elementy świata przedstawionego – pisze streszczenie utworu – przypomina, na czym polega konwencja realistyczna, a na czym – fantastyczna – charakteryzuje bohaterów – wypowiada się na temat winy i kary w utworze – wie, na czym polega synkretyzm rodzajowy – określa nastrój utworu – opisuje krajobraz przedstawiony na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> – ustala, dlaczego utwór jest balladą – opowiada własnymi słowami przebieg wydarzeń – omawia elementy świata przedstawionego – pisze streszczenie utworu, zachowując logikę następstwa wydarzeń – omawia relacje między elementami realistycznymi i fantastycznymi – omawia relacje między bohaterami – przedstawia swoją opinię na temat kary dla bohatera – wyjaśnia, na czym polega synkretyzm rodzajowy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się ballada jako gatunek literacki – opowiada własnymi słowami przebieg wydarzeń, zachowując nastrój i klimat utworu – omawia sposoby kreacji świata przedstawionego – pisze streszczenie, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi – omawia konwencję przedstawiania świata w balladzie – ocenia postępowanie bohaterów – przedstawia własną opinię na temat kary dla bohatera – uzasadnia swoją opinię – udowadnia, że tekst ma charakter synkretyczny – ustala, jak nastrój utworu łączy się z przekazywanymi znaczeniami 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem sposobów kreacji świata przedstawionego i wymowy moralnej utworu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	przedstawionego na obrazie		<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje środki budowania nastroju – opisuje krajobraz przedstawiony na obrazie, uwzględniając środki języka malarskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje krajobraz przedstawiony na obrazie i uzasadnia, że byłby / nie byłby on odpowiednią scenerią dla utworu Mickiewicza 	
Ewangelia według Świętego Łukasza <i>Ostrzeżenie przed chciwością</i>	<ul style="list-style-type: none"> – ze zrozumieniem czyta definicję przypowieści – odtwarza własnymi słowami treść tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza własnymi słowami definicję przypowieści – wskazuje elementy o charakterze symbolicznym 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to jest przypowieść – omawia elementy o charakterze symbolicznym 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady przypowieści biblijnych – wyjaśnia przesłanie płynące z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem jego przesłania moralnego
Michel Piquemal <i>Droгоценna perła</i>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje w tekście cechy przypowieści – odtwarza najważniejsze wydarzenia – wypowiada się na temat postaw życiowych bohaterów – wie, że niektóre elementy mają znaczenie symboliczne 	<ul style="list-style-type: none"> – przypomina, czym cechuje się przypowieść jako gatunek – opowiada swoimi słowami treść utworu – omawia postawy życiowe bohaterów – wskazuje elementy o znaczeniu symbolicznym 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia, dlaczego tekst można nazwać przypowieścią – formułuje ukryte znaczenia wynikające z treści utworu – porównuje postawy życiowe bohaterów – wyjaśnia symbolikę elementów 	<ul style="list-style-type: none"> – ustala, co zyskuje utwór dzięki cechom przypowieści – wyjaśnia, jakie przesłanie wynika z treści utworu – ocenia postawy życiowe bohaterów – wyjaśnia przenośne znaczenia utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem jego przesłania moralnego
Karol Konwerski, Mateusz Skutnik <i>Pan Blaki</i> (fragment komiksu)	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje komiks wśród innych tekstów kultury – opowiada, co widzi na poszczególnych kadrach komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje cechy komiksu jako tekstu kultury – odtwarza sytuację przedstawioną we fragmencie komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> – zestawia komiks z innymi dziedzinami sztuki plastycznej – opowiada swoimi słowami sytuację przedstawioną we fragmencie komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia swój stosunek do komiksu jako tekstu kultury – zestawia sytuację przedstawioną we fragmencie komiksu ze swoim doświadczeniem życiowym 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje komiks ze szczególnym uwzględnieniem jego wymowy aksjologicznej

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – ustala, o czym mówi komiks – wskazuje wypowiedzi bohatera o charakterze argumentacyjnym – opowiada, co go bawi w komiksie – wskazuje elementy humorystyczne – wypowiada się na temat warstwy plastycznej komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje temat fragmentu komiksu – odtwarza argumenty bohatera – rozpoznaje paradoks w utworze – omawia warstwę plastyczną komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia problematykę fragmentu komiksu – przedstawia własne argumenty związane z tematem poruszonym w komiksie – omawia funkcję elementów humorystycznych – ocenia warstwę plastyczną komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> – przywołuje inne utwory podejmujące podobną problematykę – ustosunkowuje się do argumentów bohatera – wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika paradoks w utworze – ocenia warstwę plastyczną komiksu w połączeniu z innymi płaszczyznami dzieła 	
Wirtualny spacer: prezentacja multimedialna	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy prostą prezentację multimedialną na temat życiowych wyborów bohatera literackiego lub postaci historycznej 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy prezentację multimedialną na temat życiowych wyborów bohatera literackiego lub postaci historycznej 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy ciekawą prezentację multimedialną na temat życiowych wyborów bohatera literackiego lub postaci historycznej 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy ciekawą, oryginalną prezentację multimedialną na temat życiowych wyborów bohatera literackiego lub postaci historycznej 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy ciekawą, oryginalną prezentację multimedialną na temat życiowych wyborów bohatera literackiego lub postaci historycznej, wykorzystuje w niej elementy filmu, obrazów, muzyki
Nasze projekty: audycja radiowa na temat życiowych wyborów związanych z wartościami i postawami wobec świata	<ul style="list-style-type: none"> – na miarę swoich możliwości bierze udział w przygotowaniu audycji radiowej 	<ul style="list-style-type: none"> – bierze udział w przygotowaniu audycji radiowej 	<ul style="list-style-type: none"> – bierze aktywny udział w przygotowaniu audycji radiowej 	<ul style="list-style-type: none"> – kieruje zespołem przygotowującym audycję radiową 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie tworzy audycję radiową (opracowuje jej scenariusz, wybiera bohaterów, dokonuje nagrania) prezentującą wartościowe postawy wobec świata

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Moralna odpowiedzialność					
Adam Mickiewicz <i>Dziady</i> , część II	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje tekst jako dramat – wydobywa ze wstępu dramatu informacje o obrzędzie – opowiada o bohaterach – dostrzega nawiązania do kultury ludowej – wskazuje elementy fantastyczne – wskazuje motto utworu – tworzy prosty opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego – odtwarza przebieg obrzędu – opowiada o winie wywołanych postaci i karze, jaką musiały ponieść – ma świadomość związku tekstu z kulturą ludową – omawia znaczenia związane z elementami fantastycznymi – wyjaśnia, czym jest motto utworu – tworzy opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia, dlaczego utwór jest dramatem – analizuje wstęp do dramatu – ocenia postępowanie postaci – omawia nawiązania tekstu do kultury ludowej – wyjaśnia termin <i>irracjonalizm</i> – wskazuje związek motta z utworem – tworzy ciekawy, rozbudowany opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje cechy <i>Dziadów</i>, część II, wspólne z innymi znanymi mu dramataми – opowiada własnymi słowami o dziadach jako obrzędzie ludowym – omawia moralne przesłania utworu – interpretuje tekst, odnosząc go do kultury ludowej – omawia elementy utworu związane z irracjonalizmem – ocenia, czy motto jest właściwie dobrane do utworu, uzasadnia swoją ocenę – tworzy opis przeżyć zgodnie ze wszystkimi wymogami tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem warstwy aksjologicznej i przynależności rodzajowej
Jan Twardowski <i>Śpieszmy się</i>	<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje głośno i poprawnie tekst wiersza – zbiera informacje o osobie mówiącej – wskazuje porównania w tekście – wyjaśnia, o czym mówi tekst – wskazuje metafory w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje tekst, zaznaczając głośno znaki interpunkcyjne – przedstawia informacje o osobie mówiącej – wskazuje środki językowe w tekście – rozpoznaje motyw przemijania – formułuje znaczenia wynikające z metafor 	<ul style="list-style-type: none"> – stara się głośno interpretować wiersz – omawia światopogląd osoby mówiącej – omawia funkcję porównań w tekście – omawia motyw przemijania – odczytuje przesłanie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – głośno interpretuje wiersz – ustosunkowuje się do światopoglądu osoby mówiącej – omawia funkcje środków językowych – omawia motyw przemijania, przywołując inne utwory z nim związane – na podstawie tekstu formułuje życiowe rady 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem znaczeń metaforycznych oraz języka utworu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Konrad Swinarski, inscenizacja <i>Dziadów</i> Adama Mickiewicza (spektakl teatralny)	<ul style="list-style-type: none"> – uważnie ogląda spektakl – wymienia podstawowe tworzywa teatru – wypowiada się na temat rozwiązań inscenizacyjnych – wypowiada się na temat gry aktorskiej – wypowiada się na temat nastroju spektaklu – pisze prostą recenzję obejrzanego spektaklu 	<ul style="list-style-type: none"> – w czasie oglądania spektaklu zwraca uwagę na jego istotne fragmenty – wymienia tworzywa teatru – wskazuje interesujące rozwiązania inscenizacyjne – wstępnie omawia grę aktorską – określa nastrój spektaklu – pisze recenzję obejrzanego spektaklu 	<ul style="list-style-type: none"> – wstępnie porównuje spektakl z literackim tekstem dramatu – wyjaśnia, co to znaczy, że teatr jest sztuką wielotworzywową – omawia rozwiązania inscenizacyjne – omawia grę aktorską – wskazuje środki budowania nastroju – pisze ciekawą recenzję obejrzanego spektaklu 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje różnice między inscenizacją a tekstem literackim dramatu – omawia specyfikę teatru jako sztuki wielotworzywowej – ocenia rozwiązania inscenizacyjne – ocenia grę aktorską – omawia środki budowania nastroju – pisze recenzję obejrzanego spektaklu, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje spektakl ze szczególnym uwzględnieniem środków wyrazu teatralnego
Wirtualny spacer: reklamy uczniów	<ul style="list-style-type: none"> – we wskazanej formie przygotowuje prostą reklamę pożądanых zachowań społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> – we wskazanej formie przygotowuje reklamę pożądanых zachowań społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> – w wybranej przez siebie formie przygotowuje ciekawą reklamę pożądanых zachowań społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> – w wybranej przez siebie formie przygotowuje ciekawą reklamę pożądanых zachowań społecznych (propagującą aktywność społeczną) 	<ul style="list-style-type: none"> – w wybranej przez siebie formie przygotowuje oryginalną, twórczą reklamę pożądanых zachowań społecznych (propagującą aktywność społeczną)
Nasze projekty: przygotowanie akcji na rzecz potrzebujących, relacja z jej przebiegu	<ul style="list-style-type: none"> – w miarę swoich możliwości bierze udział w przygotowaniu akcji na rzecz potrzebujących, opowiada swoimi słowami o jej przebiegu 	<ul style="list-style-type: none"> – bierze udział w przygotowaniu akcji na rzecz potrzebujących, tworzy prostą relację z jej przebiegu 	<ul style="list-style-type: none"> – bierze czynny udział w przygotowaniu akcji na rzecz potrzebujących, przedstawia relację z jej przebiegu 	<ul style="list-style-type: none"> – kieruje akcją na rzecz potrzebujących, relacjonuje wyczerpująco jej przebieg 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia projekty akcji na rzecz potrzebujących, planuje i organizuje, a następnie w atrakcyjny sposób relacjonuje jej przebieg

W obronie wolności

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Adam Mickiewicz <i>Śmierć pułkownika</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst ze zrozumieniem – zna termin <i>heroizacja</i> – opowiada swoimi słowami o śmierci Pułkownika – wyjaśnia, co zaskakuje czytelnika utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – w czasie lektury korzysta z przypisów – wyjaśnia, na czym polega heroizacja – wyjaśnia, co to jest <i>ars bene moriendi</i> – wie, co to jest puenta 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza treść własnymi słowami – wskazuje elementy heroizacji w utworze – wyjaśnia, dlaczego w przypadku śmierci bohatera można mówić o <i>ars bene moriendi</i> – wyjaśnia puentę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje temat i określa problematykę utworu – wyjaśnia, czemu służy heroizacja zastosowana w utworze – wyjaśnia funkcję motywu <i>ars bene moriendi</i> – omawia funkcję puenty w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem kreacji bohatera literackiego i intencji tekstu
Adam Mickiewicz <i>Reduta Ordona</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wyodrębnia z tekstu wydarzenia – wymienia podstawowe środki językowe, za pomocą których zostały przedstawione walczące strony – dostrzega nawiązania do historii Polski – wskazuje fragmenty przedstawiające cara – wskazuje fragmenty o charakterze dynamicznym – dostrzega elementy symboliczne – zna termin <i>legenda literacka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – zapisuje w punktach przebieg bitwy – wskazuje i nazywa środki językowe, za pomocą których zostały przedstawione walczące strony – wskazuje nawiązania do historii Polski – ustala, jak został przedstawiony car – wymienia środki językowe dynamizujące wypowiedź – wskazuje elementy symboliczne – wie, na czym polega legenda literacka 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada przebieg bitwy – omawia językowe sposoby pokazania walczących stron – omawia nawiązania do historii Polski – rozpoznaje ironię w sposobie przedstawiania cara – omawia sposoby dynamizacji wypowiedzi – omawia elementy symboliczne – wyjaśnia, na czym polega legenda literacka 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia układ wydarzeń w utworze – omawia funkcję użytych środków językowych – wyjaśnia, w jakim celu zostały wykorzystane nawiązania do historii Polski – określa cel zastosowania ironii – komentuje dynamizację wypowiedzi w odniesieniu do jej treści – wyjaśnia znaczenia związane z elementami symbolicznymi – wyjaśnia, w jakim celu poeta wykreował legendę literacką 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem językowych sposobów obrazowania i znaczeń symbolicznych

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Melchior Wańkowicz <i>Ziele na kraterze</i>	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia swoje pierwsze wrażenia po przeczytaniu tekstu – odtwarza główne informacje na temat powstania warszawskiego – opowiada o wybranej parze bohaterów – nazywa podstawowe wartości ukazane w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o swoich uczuciach wywołanych lekturą tekstu – porządkuje informacje na temat powstania warszawskiego – omawia działania bohaterów – wypowiada się na temat wartości ważnych dla bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, do jakich refleksji skłania lektura tekstu – przedstawia w formie mapy mentalnej informacje na temat powstania warszawskiego – ocenia postawy bohaterów – wyjaśnia, co łączy młodych powstańców z bohaterami <i>Reduty Ordona</i> i <i>Śmierci pułkownika</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wstępnie ocenia tekst – na podstawie tekstu opowiada o realiach powstania warszawskiego – wyjaśnia znaczenia zawarte w metaforze <i>ziele na kraterze</i> – wyjaśnia, jak współcześnie można okazywać uczucia wobec ojczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem postaw bohaterów i reprezentowanych przez nich wartości
Pomniki: Grunwaldzki w Krakowie, Obrońców Wybrzeża na Westerplatte, Poległych Stoczniowców w Gdańsku (reprodukcje)	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia wstępne wrażenia wywołane obejrzanymi reprodukcjami – wymienia elementy pomników na reprodukcjach – dostrzega związek między obejrzanymi pomnikami a tekstami Mickiewicza i Wańkowicza 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o swoich wrażeniach wywołanych obejrzanymi reprodukcjami – omawia elementy pomników na reprodukcjach – zestawia obejrzane pomniki z tekstami Mickiewicza i Wańkowicza 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o pomnikach, które zna – porównuje obejrzane pomniki – wyjaśnia, jakie związki łączą obejrzane pomniki z tekstami Mickiewicza i Wańkowicza 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia cele, jakim służy stawianie pomników – wskazuje podobieństwa i różnice zachodzące między obejrzanymi pomnikami – interpretuje znaczenia wynikające z pomników w kontekście tekstów Mickiewicza i Wańkowicza 	<ul style="list-style-type: none"> – w wybranej przez siebie formie prezentuje pomniki tworzące określony cykl tematyczny, omawia wynikające z nich znaczenia, komentuje sposób wykorzystania środków artystycznych
Wirtualny spacer: uczniowskie filmy	<ul style="list-style-type: none"> – zbiera najważniejsze informacje o osobach 	<ul style="list-style-type: none"> – zbiera informacje o osobach szczególnie 	<ul style="list-style-type: none"> – zbiera ciekawe informacje o osobach 	<ul style="list-style-type: none"> – zbiera bogate informacje o osobach szczególnie zasłużonych dla ojczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie zbiera, selekcjonuje i porządkuje informacje o

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	szczególnie zasłużonych dla ojczyzny – korzystając z pomocy, nagrywa krótki film	zasłużonych dla ojczyzny – nagrywa krótki film	szczególnie zasłużonych dla ojczyzny – nagrywa film	– nagrywa ciekawy film	osobach szczególnie zasłużonych dla ojczyzny – nagrywa interesujący materiał, w którym wykorzystuje środki języka filmowego
Nasze projekty: przedstawienie miejsc pamięci związane z walką o wolność w różnych epokach historycznych	– wymienia miejsca pamięci związane z walką o wolność w okolicy, w której mieszka	– opowiada o miejscach pamięci związanych z walką o wolność w okolicy, w której mieszka	– w wybranej formie przedstawia miejsca pamięci związane z walką o wolność w okolicy, w której mieszka	– w ciekawy sposób przedstawia miejsca pamięci związane z walką o wolność w okolicy, w której mieszka	– w atrakcyjny sposób przedstawia miejsca pamięci związane z walką o wolność w okolicy, w której mieszka; zwraca szczególną uwagę na postacie i wydarzenia z tym związane
Meandry uczuć					
Juliusz Słowacki <i>Balladyna</i>	– wie, że utwór jest dramatem – porządkuje wydarzenia w wybranym wątku – wypowiada się na temat bohaterów – podaje przykłady elementów realistycznych i fantastycznych – dostrzega baśniowe i legendarne nawiązania	– przypomina cechy dramatu jako rodzaju literackiego – wymienia wątki utworu – charakteryzuje bohaterów – wymienia elementy realistyczne i fantastyczne – wskazuje baśniowe i legendarne nawiązania – nazywa wartości ważne dla bohaterów	– wyjaśnia, dlaczego utwór jest dramatem – omawia relacje między wątkami – dokonuje charakterystyki porównawczej – omawia związki między elementami realistycznymi i fantastycznymi	– zestawia utwór z innymi znanymi dramatami – omawia fabułę dramatu – charakteryzuje i ocenia bohaterów – omawia konwencję pokazywania świata w dramacie – interpretuje znaczenia wynikające z baśniowych i legendarnych nawiązań – ocenia sposoby osiągania wartości przez bohaterów	– samodzielnie analizuje i interpretuje dramat ze szczególnym uwzględnieniem konwencji prezentowania świata oraz warstwy aksjologicznej

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia wartości, o których jest mowa w dramacie – zna pojęcie tragizmu 	<ul style="list-style-type: none"> – przypomina, na czym polega tragizm 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę baśniowych i legendarnych nawiązań – wypowiada się na temat sposobów osiągania wartości przez bohaterów – omawia źródła tragizmu w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje utwór jako tragedię 	
Ewa Nowak <i>Drzazga</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o relacjach między bohaterkami – opowiada o przebiegu konfliktu między siostrami – dostrzega metaforę tytułu – przedstawia pomysły, jak można by rozwiązać konflikt między siostrami – ze zrozumieniem czyta definicję stylu potocznego 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia relacje między bohaterkami – wyjaśnia, na czym polegał konflikt między siostrami – wyjaśnia tytułową metaforę – proponuje sposoby rozwiązania konfliktu między bohaterkami – odtwarza wiadomości na temat stylu potocznego 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia relacje między bohaterkami – omawia źródła i przebieg konfliktu między siostrami – łączy tytułową metaforę z problematyką utworu – formułuje rady, których można by udzielić bohaterkom – wyjaśnia, czym cechuje się styl potoczny 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia motywy postępowania bohaterek wpływające na relacje między nimi – przedstawia źródła, istotę, przebieg i skutki konfliktu między siostrami – łączy tytułową metaforę z własnymi doświadczeniami życiowymi – wciela się w rolę negocjatora, pomagającego rozwiązać konflikt – wskazuje w tekście przykłady stylu potocznego, wyjaśnia jego funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem relacji międzyludzkich
Andrzej Pągowski, plakat do <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje plakat wśród innych tekstów kultury – wymienia znaki plastyczne plakatu 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje specyficzne cechy plakatu jako tekstu kultury – wymienia i omawia znaki plastyczne plakatu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia specyficzne cechy plakatu jako tekstu kultury – wskazuje elementy o znaczeniu symbolicznym 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia swój stosunek do plakatu jako dzieła sztuki plastycznej – omawia symboliczne sensy związane ze znakami plastycznymi plakatu 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje plakat ze szczególnym uwzględnieniem metaforyki i plastycznych środków wyrazu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega związek plakatu z dramatem Słowackiego – pisze proste zaproszenie na spektakl 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia postaci i wydarzenia dramatu, z którymi kojarzy się plakat – pisze zaproszenie na spektakl 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia związek plakatu z problematyką utworu Słowackiego – pisze oryginalne zaproszenie na spektakl 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje rozwiniętą wypowiedź na temat związków plakatu z problematyką dramatu Słowackiego – pisze zaproszenie na spektakl, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	
Wirtualny spacer: plakaty teatralne uczniów	– projektuje prosty plakat, korzystając ze wskazanego programu internetowego	– projektuje plakat, korzystając ze wskazanego programu internetowego	– projektuje ciekawy plakat, korzystając z programu internetowego	– projektuje plakat zawierający treści metaforyczne, korzystając z programu internetowego	– korzystając z programu internetowego, projektuje oryginalny plakat, zawierający ciekawe rozwiązania plastyczne i treści metaforyczne
Nasze projekty: inscenizacja fragmentów dramatu	– w miarę swoich możliwości uczestniczy w przygotowaniu inscenizacji fragmentów dramatu	– bierze udział w przygotowaniu inscenizacji fragmentów dramatu	– bierze aktywny udział w przygotowaniu inscenizacji fragmentów dramatu	– twórczo uczestniczy w przygotowaniu inscenizacji fragmentów dramatu	– opracowuje inscenizację fragmentów dramatu, rozdziela zadania, czuwa nad przebiegiem pracy zespołu
Pokonać bariery					
Aleksander Fredro <i>Zemsta</i>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje utwór jako dramat – wymienia podstawowe elementy świata przedstawionego – porządkuje wydarzenia w wybranym wątku – charakteryzuje wybranego bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> – przypomina cechy dramatu jako rodzaju literackiego – wymienia elementy świata przedstawionego – wymienia wątki utworu – charakteryzuje główne postaci utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – udowadnia, że utwór jest dramatem – omawia elementy świata przedstawionego – ustala relacje między wątkami utworu – charakteryzuje bohaterów – omawia rozwój akcji dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> – zestawia utwór z innymi znanymi dramatami – wypowiada się na temat sposobu pokazania elementów świata przedstawionego – omawia wszystkie wątki utworu – dokonuje charakterystyki porównawczej Cześnika i Rejenta 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje dramat ze szczególnym uwzględnieniem kategorii komizmu – pisze ciekawą charakterystykę porównawczą bohaterów, zachowując

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – przypomina części akcji dramatu – mówi, co go śmieszy w utworze – wskazuje sceny, które go zainteresowały – odczytuje głośno wybrany monolog z dramatu – pisze prostą charakterystykę porównawczą bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> – przyporządkowuje częściom akcji dramatu właściwe wydarzenia – wymienia elementy komiczne – proponuje rozwiązania inscenizacyjne wybranych scen – pięknie odczytuje wybrany monolog dramatu – pisze charakterystykę porównawczą bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje przykłady komizmu postaci, sytuacji, języka – dopisuje do wybranej sceny didaskalia – interpretuje głosowo wybrany monolog dramatu – pisze rozwiniętą charakterystykę porównawczą bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia konstrukcję akcji dramatu – omawia komizm utworu – dopisuje do wybranej sceny funkcjonalne didaskalia – stara się aktorsko interpretować wybrany monolog dramatu – pisze oryginalną, rozwiniętą charakterystykę porównawczą bohaterów, uwzględnia ocenę bohaterów 	wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi
Beata Ostrowicka <i>Zła dziewczyna</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza informacje z tekstu – przedstawia bohaterkę – opowiada o konflikcie rodzinnym 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje informacje z tekstu – charakteryzuje bohaterkę – ocenia zachowanie ojca 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia informacje z tekstu – przedstawia relacje bohaterki z członkami rodziny – przedstawia przebieg konfliktu w rodzinie bohaterki 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o życiu bohaterki – ocenia relacje bohaterki z członkami rodziny – formułuje rady dla bohaterki 	– samodzielnie analizuje i interpretuje dramat ze szczególnym uwzględnieniem relacji międzyludzkich
Banksy, rysunki na murze między Izraelem a Palestyną (street art)	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje wytwory sztuki ulicznej – wypowiada się na temat obejrzanych dzieł – podaje związki frazeologiczne z rzeczownikiem <i>mur</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiada się na temat wytworów sztuki ulicznej – nadaje tytuły obrazom – wyjaśnia znaczenia związków frazeologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy sztuki ulicznej – wyjaśnia, co łączy obejrzone obrazy – omawia symbolikę muru 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia swój stosunek do wytworów sztuki ulicznej – wyjaśnia metaforyczne znaczenia dzieł – omawia symbolikę muru, przywołując utwory zawierające ten motyw 	– samodzielnie analizuje i interpretuje dzieła ze szczególnym uwzględnieniem wizualnych środków perswazyjnych

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Wirtualny spacer: projekt graffiti	– przygotowuje prosty projekt graffiti	– przygotowuje projekt graffiti	– przygotowuje ciekawy projekt graffiti	– przygotowuje ciekawy, oryginalny projekt graffiti	– przygotowuje twórczy projekt graffiti o znaczeniach metaforycznych
Nasze projekty: animacja	– przygotowuje prostą animację inspirowaną losami osoby, która pokonała życiowe bariery	– przygotowuje animację inspirowaną losami osoby, która pokonała życiowe bariery	– przygotowuje ciekawą animację inspirowaną losami osoby, która pokonała życiowe bariery	– przygotowuje ciekawą, oryginalną graficznie animację inspirowaną losami osoby, która pokonała życiowe bariery	– przygotowuje twórczą, oryginalną plastycznie animację inspirowaną losami osoby, która pokonała życiowe bariery
Jaką siłę ma słowo?					
Cyprian Norwid <i>Ogólniki, Moja piosnka II</i>	– dostrzega obrazy poetyckie w wierszach – wie, że niektóre elementy mają znaczenia symboliczne – wskazuje wersy ujawniające osobę mówiącą – wskazuje wersy, w których jest mowa o wartościach – czyta ze zrozumieniem definicję motywu arkadyjskiego – wie, co to jest neologizm	– wyodrębnia obrazy poetyckie – wymienia elementy symboliczne – rozpoznaje osobę mówiącą – nazywa wartości – rozpoznaje motyw arkadyjski – wskazuje neologizmy – rozróżnia ich rodzaje	– omawia zawartość treściową obrazów poetyckich – wyjaśnia znaczenia elementów symbolicznych – charakteryzuje osobę mówiącą – omawia wartości ważne dla osoby mówiącej – omawia sposób kreowania świata w utworze	– omawia relacje łączące obrazy poetyckie – omawia symboliczną warstwę tekstów – omawia życiową postawę osoby mówiącej – ustosunkowuje się do wartości, o których mówi osoba mówiąca – omawia funkcje neologizmów w kreowaniu świata w utworach	– samodzielnie analizuje i interpretuje utwory ze szczególnym uwzględnieniem poetyckiego obrazowania, znaczeń symbolicznych i formalnego nowatorstwa
Henryk Sienkiewicz <i>Latarnik</i>	– rozpoznaje utwory epickie wśród innych rodzajów literackich	– zna cechy utworów epickich	– omawia cechy utworów epickich	– wyjaśnia, na czym polega epickość utworu	– samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że <i>Latarnik</i> jest nowelą – opowiada o głównych wydarzeniach z życia bohatera – wie, na czym polega retrospekcja – nazywa najważniejsze cechy bohatera – nazywa uczucia bohatera – pisze prostą recenzję utworu literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne cechy noweli – opowiada o losach bohatera – wskazuje retrospekcje w utworze – nazywa cechy charakteru bohatera – wyjaśnia, czym były wywołane uczucia bohatera – pisze recenzję utworu literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego utwór jest nowelą – komentuje i ocenia losy bohatera – wyjaśnia, co zostało przedstawione za pomocą retrospekcji – charakteryzuje bohatera – omawia stany emocjonalne bohatera – pisze wyczerpującą recenzję utworu literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym wyróżnia się nowela spośród innych gatunków epickich – wyjaśnia czy losy bohatera można uznać za tragiczne – wyjaśnia funkcje retrospekcji – dokonuje pełnej charakterystyki bohatera – komentuje stany emocjonalne bohatera z perspektywy jego życiowych przeżyć – pisze recenzję książki, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnieniem roli literatury w życiu człowieka
<p>Marcin Wandalowski <i>Nasz język – łączący czy dzieli</i> (rozmowa z Jerzym Bralczykiem)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia wywiad od innych wypowiedzi publicystycznych – wie, czego dotyczy wywiad – zna podstawowe składniki aktu komunikacji językowej – wydobywa z tekstu informacje dotyczące zmian we współczesnym języku 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym cechuje się wywiad jako wypowiedź publicystyczna – formułuje temat wywiadu – wie, na czym polega komunikacja językowa – odtwarza własnymi słowami informacje dotyczące zmian we współczesnym języku 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy wywiadu jako wypowiedzi publicystycznej – odtwarza główne myśli wypowiedzi rozmówcy – omawia poszczególne składniki aktu komunikacji językowej – omawia zmiany językowe, o których jest mowa w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego tekst reprezentuje wywiad jako wypowiedź publicystyczną – ustosunkowuje się do wypowiedzi rozmówcy – omawia akt komunikacji językowej – uzupełnia własnymi spostrzeżeniami informacje z tekstu na temat zmian w języku współczesnym 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem refleksji na temat roli języka w łączeniu ludzi
<p>Wirtualny spacer: spoty reklamowe uczniów</p>	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia spot reklamowy od innych wytworów reklamy 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co to jest spot reklamowy 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy spotu reklamowego – przygotowuje spot reklamowy o Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia mechanizm działania spotu reklamowego – przygotowuje ciekawy spot reklamowy o Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje funkcjonalnie wiedzę o mechanizmach rządzących

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	– korzystając z pomocy, przygotowuje prosty spot reklamowy o Polsce	– przygotowuje prosty spot reklamowy o Polsce			oddziaływaniem spotu reklamowego i tworzy oryginalny spot reklamowy o wyraźnej roli perswazyjnej
Nasze projekty: konkurs <i>Ożywić zużyte słowa</i>	– podaje przykłady kilku słów, które wyszły z użycia	– korzystając z odpowiednich słowników, podaje przykłady słów, które wyszły z użycia	– uzasadnia swój wybór słów, które warto przywrócić do użytku	– bierze czynny udział w przygotowaniu konkursu związanego ze słowami, które wyszły z użycia	– przygotowuje i przeprowadza konkurs związany ze słowami, które wyszły z użycia
Rycerski świat					
Henryk Sienkiewicz <i>Krzyżacy</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że utwór należy do powieści historycznych – podaje po jednym przykładzie elementu historycznego i fikcyjnego w powieści – przypomina, co to jest wątek – krótko charakteryzuje wybranego bohatera – wie, kiedy bohater jest postacią dynamiczną – wymienia podstawowe obyczaje rycerskie – wie, co to jest archaizm – określa temat obrazu Matejki – proponuje obsadę aktorską głównych ról 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechują się powieści historyczne – wskazuje przykłady elementów historycznych i fikcyjnych – wymienia wątki utworu – charakteryzuje wybranego bohatera – wyjaśnia, kiedy bohater jest postacią dynamiczną – wymienia obyczaje rycerskie – wskazuje w tekście różne rodzaje archaizmów – zestawia opis bitwy z dziełem malarskim 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego utwór należy do powieści historycznych – określa zasadę łączenia elementów historycznych i fikcyjnych – omawia układ wątków utworu – dokonuje charakterystyki porównawczej wybranych bohaterów dynamicznych – krótko opowiada o obyczajach rycerskich 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje różne przykłady powieści historycznych – określa relacje między elementami historycznymi i fikcyjnymi – przedstawia przebieg wybranego wątku – dokonuje wyczerpującej charakterystyki porównawczej wybranych bohaterów – wyjaśnia, kto i dlaczego jest bohaterem dynamicznym – opowiada o obyczajach rycerskich – wyjaśnia rolę archaizmów w języku utworu – porównuje środki języka literackiego i malarskiego w opisie bitwy 	<ul style="list-style-type: none"> – zestawia powieść z filmem, dokonuje ich porównania – przedstawia prezentację dotyczącą wybranego problemu utworu – tworzy list i opis postaci, zachowując wszystkie wymogi tych form wypowiedzi

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	do przygotowywanej ekranizacji – pisze krótkie streszczenie wybranego wątku – tworzy krótki list i opis postaci	– proponuje obsadę aktorską kilku ról do przygotowywanej ekranizacji – pisze streszczenie wybranego wątku – tworzy list i opis postaci	– wyjaśnia, po co są stosowane archaizmy w utworze – wskazuje podobieństwa w opisie bitwy i jej przedstawieniu malarskim – proponuje obsadę aktorską do przygotowywanej ekranizacji – pisze wyczerpujące streszczenie wybranego wątku – tworzy rozwinięty list i wyczerpujący opis postaci	– uzasadnia obsadę aktorską do przygotowywanej ekranizacji – pisze streszczenie wątku zgodnie z wszystkimi wymogami tej formy wypowiedzi – tworzy ciekawy list i plastyczny opis postaci	

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
<p>Jarosław Grzędowicz <i>Pan Lodowego Ogrodu</i> (fragmenty)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza podstawowe informacje na temat krainy przedstawionej we fragmencie – opowiada o misji, którą wykonuje główny bohater – wstępnie przedstawia przeżycia, jakich doznałby podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety – ma świadomość, że w tekście znajdują się nawiązania do średniowiecza – wie, co to jest fantastyka literacka i rozpoznaje teksty fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza informacje na temat krainy przedstawionej we fragmencie – wyjaśnia na czym polega misja, którą wykonuje główny bohater – odtwarza argumenty, które zadecydowały o wyborze Vuka do spełnienia misji – opisuje przeżycia, jakich doznałby podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety – przedstawia nawiązania do średniowiecza – wyjaśnia, na czym polega fantastyka literacka – rozróżnia fantastykę naukową i fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje informacje na temat krainy przedstawionej we fragmencie – tworzy rozwiniętą wypowiedź przedstawiającą przeżycia, jakich doznałby podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety – uzasadnia, co może być nawiązaniem do średniowiecza – wymienia przykłady elementów fantastycznych – wyjaśnia, na czym polega fantastyka naukowa i fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> – barwnie opowiada o krainie przedstawionej we fragmencie – odtwarza i ocenia argumenty, które zadecydowały o wyborze Vuka do spełnienia misji – barwnie opisuje przeżycia, których doznałby podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety – omawia rolę nawiązań do średniowiecza – zestawia fantastykę literacką z fikcją realistyczną – podaje przykłady literatury należącej do fantastyki naukowej i do fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> – zna całość utworu – w wybranej formie przedstawia specyfikę literatury fantasy
<p>Rodolphe Jaquette, Bernard Capot <i>Krzyżacy. 1. W cieniu czarnych kieni</i> (fragment komiksu)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje powieść Sienkiewicza jako źródło komiksu – wie, do czego służy dymek komiksowy 	<ul style="list-style-type: none"> – zestawia fragment komiksu z odpowiednim fragmentem powieści – rozróżnia podstawowe rodzaje dymków komiksowych 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje fragment komiksu z odpowiednim fragmentem powieści – zna różne rodzaje dymków komiksowych – omawia dynamiczne fragmenty komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje fragment komiksu z odpowiednim fragmentem powieści, wskazując podobieństwa i różnice – łączy różne rodzaje dymków z rodzajem tekstu w komiksie 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia wybrany przez siebie komiks, omawia jego problematykę i warstwę plastyczną, ocenia go

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykład zdynamizowanego fragmentu – przedstawia wstępne wrażenia po obejrzeniu fragmentu komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje fragmenty zdynamizowane – prezentuje swoje wrażenia po obejrzeniu fragmentu komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia swoją ocenę fragmentu komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak zostały osiągnięte efekty dynamizmu – ocenia i wartościuje fragment komiksu 	
Wirtualny spacer: komiks wykonany przez uczniów	<ul style="list-style-type: none"> – pod kierunkiem nauczyciela tworzy prosty komiks o przygodach wybranego rycerza rzeczywistego lub fikcyjnego – przedstawia swoją pracę 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy prosty komiks o przygodach wybranego rycerza rzeczywistego lub fikcyjnego – prezentuje swoją pracę – objaśnia zastosowane rozwiązania formalne 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy ciekawy komiks o przygodach wybranego rycerza rzeczywistego lub fikcyjnego – stara się stosować ciekawe rozwiązania formalne – omawia efekty swojej pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy ciekawy komiks o przygodach wybranego rycerza rzeczywistego lub fikcyjnego – dynamizuje akcję, stosuje ciekawe rozwiązania formalne – wykorzystuje urozmaicony tekst 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy oryginalny komiks, stosując różnorodne środki słowne i plastyczne – prezentuje swoją pracę i uzasadnia funkcję wybranych rozwiązań
Nasze projekty: ideały rycerskie we współczesnym świecie	<ul style="list-style-type: none"> – w prostej formie (np. prezentacji multimedialnej) przedstawia obecność ideałów rycerskich w dzisiejszym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – w samodzielnie wybranej formie przedstawia obecność ideałów rycerskich w dzisiejszym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – w atrakcyjnej formie przedstawia obecność ideałów rycerskich w dzisiejszym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – w oryginalnej, funkcjonalnej formie przedstawia obecność ideałów rycerskich w dzisiejszym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – w oryginalnej, funkcjonalnej formie przedstawia obecność ideałów rycerskich w dzisiejszym świecie, uzasadnia obecność wybranych środków wyrazu
Mieć czy być?					
Karol Dickens <i>Opowieść wigilijna</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zbiera informacje dotyczące głównego bohatera – wskazuje informacje, na podstawie których 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje głównego bohatera – ustala czas wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje pełnej charakterystyki głównego bohatera – omawia czas wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje głównego bohatera, przywołując fragmenty tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje samodzielnej analizy i interpretacji tekstu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<p>można ustalić czas wydarzeń</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia wydarzenia realistyczne i fantastyczne – wskazuje fragmenty, na podstawie których można określić emocje bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> – dzieli wydarzenia na realistyczne i fantastyczne – nazywa emocje bohatera – zapisuje w punktach rady dla bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia związek wydarzeń realistycznych i fantastycznych – nazywa emocje bohatera i wyjaśnia, czym były wywołane 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie, jakie w utworze ma czas rozgrywających się wydarzeń – określa rolę fantastyki w opowiadaniu – wyjaśnia, z czego wynikała i na czym polegała zmiana w myśleniu i postępowaniu bohatera – wypowiada się na temat motywów ludzkiego postępowania 	
<p>Erich Fromm</p> <p><i>Mieć czy być</i> (fragmenty)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst ze zrozumieniem – wie, że tekst ma charakter filozoficzny – wskazuje fragmenty mówiące o dwóch postawach życiowych – odtwarza główne poglądy autora – wie, że tekst jest napisany stylem naukowym – wyodrębnia akapity – rozpoznaje podstawowe środki retoryczne – pisze krótki list, w którym prezentuje swoje stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje pytania w związku z tekstem – rozpoznaje tekst jako filozoficzny – krótko omawia dwie postawy życiowe przedstawione w tekście – odtwarza poglądy autora na temat sposobu życia człowieka – zna cechy stylu naukowego – formułuje treść akapitu jednym zdaniem – wskazuje w tekście środki retoryczne – pisze list, w którym popiera swoje 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, o czym mówi tekst – krótko wyjaśnia, z czego wynika filozoficzny charakter tekstu – omawia dwie postawy życiowe przedstawione w tekście – omawia poglądy autora przedstawione w tekście – wymienia cechy stylu naukowego – rozpoznaje związki między akapitami – omawia funkcje podstawowych środków retorycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje problematykę tekstu – wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter filozoficzny – omawia i ocenia dwie postawy życiowe przedstawione w tekście – prezentuje swoje poglądy na temat poruszany w utworze – na podstawie tekstu omawia cechy stylu naukowego – omawia budowę wywodu – świadomie odbiera tekst z uwzględnieniem środków retorycznych – pisze list, w który przekonuje do swoich poglądów 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza tok wywodu zaprezentowanego w tekście, na tej podstawie formułuje własne stanowisko wobec problemów w nim poruszanych – analizuje kompozycję tekstu z perspektywy budowy akapitów i związków między nimi – świadomie stosuje środki retoryczne w swoich wypowiedziach – pisze list, w którym za pomocą celowo dobranych środków prezentuje swoje stanowisko, uzasadnia je

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
		stanowisko argumentami	– pisze list, w którym stosuje środki retoryczne		i przekonuje do niego odbiorcę
Plakat fundacji Arka	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje plakat wśród innych przedstawień wizualnych – wskazuje podstawowe elementy plakatu – dostrzega związek tekstu i elementów graficznych na plakacie – wie, kim jest wolontariusz – zna pojęcie filantropia – wie, na czym polega perswazja 	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia plakat od obrazu – wskazuje elementy znaczące na plakacie – analizuje hasła znajdujące się na plakacie – wyjaśnia, kim jest wolontariusz – przedstawia prostą definicję filantropii – zna podstawowe środki perswazyjne 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym różni się plakat od obrazu – omawia przenośne znaczenie znaków graficznych – wypowiada się na temat swoich możliwości pracy w wolontariacie – wyjaśnia, na czym polega filantropia – rozpoznaje środki perswazyjne 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje główne środki wyrazu plakatu – ocenia plakat – proponuje własne hasło plakatowe – ocenia własne możliwości pracy w wolontariacie – podaje przykłady działań o charakterze filantropijnym – omawia znaczenie i funkcję środków perswazyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia specyfikę plakatu jako formy przekazu – ocenia skuteczność perswazyjną plakatu – prezentuje rozwiniętą wypowiedź na temat celu, sensu i przebiegu wolontariatu – omawia i ocenia działania o charakterze filantropijnym – świadomie i celowo stosuje środki perswazyjne w swoich wypowiedziach
Wirtualny spacer: plakaty multimedialne uczniów	<ul style="list-style-type: none"> – korzystając z pomocy, tworzy plakat multimedialny – przedstawia swój plakat 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy prosty plakat multimedialny – opowiada o tym, co plakat przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy plakat multimedialny – opowiada o znaczących elementach przedstawionych na plakacie 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy oryginalny plakat multimedialny – wyjaśnia funkcje elementów użytych na plakacie – formułuje przesłanie swojego plakatu 	<ul style="list-style-type: none"> – całkowicie samodzielnie tworzy oryginalny, atrakcyjny wizualnie plakat multimedialny, eksponujący wyrażenie przyjęte przesłanie, – funkcjonalnie stosuje różnorodne środki wyrazu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Nasze projekty: film prezentujący kandydata do nagrody za życiową postawę	– proponuje kandydata do prezentacji	– uzasadnia wybór kandydata do prezentacji	– zbiera i porządkuje informacje na temat kandydata do prezentacji	– bierze aktywny udział w przygotowaniu filmu prezentującego kandydata do nagrody za postawę życiową	– samodzielnie przygotowuje filmik prezentujący kandydata do nagrody za postawę życiową
Magia świata					
Bolesław Leśmian <i>Dziewczyna</i>	– wie, że utwór jest balladą – dostrzega mieszanie realizmu z fantastyką – rozpoznaje narratora w utworze – dostrzega neologizmy w tekście	– wymienia cechy ballady jako gatunku – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne – przypomina, kim jest narrator w utworze – wskazuje neologizmy	– wyjaśnia, dlaczego utwór jest balladą – omawia elementy realistyczne i fantastyczne – omawia postawę narratora – omawia budowę i znaczenie neologizmów	– omawia tekst jako balladę w kontekście innych utworów tego gatunku – określa relacje między elementami realistycznymi i fantastycznymi – omawia relację narratora z elementami świata przedstawionego – omawia funkcję neologizmów	– samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem zawartej w nim wizji świata
Bolesław Leśmian <i>Wczesnym rankiem, Tęcza</i>	– wie, że utwór należy do liryki bezpośredniej – dostrzega składniki poetyckiego krajobrazu – dostrzega środki języka malarskiego	– rozpoznaje utwór jako należący do liryki bezpośredniej – wymienia składniki poetyckiego krajobrazu – wskazuje środki języka malarskiego – dostrzega ożywienie – wyodrębnia obrazy poetyckie – omawia postawę wobec natury przedstawioną w wierszu	– wyjaśnia, dlaczego utwór należy do liryki bezpośredniej – opisuje krajobraz zaprezentowany w wierszu – omawia zawartość obrazów poetyckich – omawia środki języka malarskiego – wskazuje ożywienie	– omawia tekst jako utwór należący do liryki bezpośredniej – określa relacje między elementami utworu – omawia funkcję obrazów poetyckich – omawia funkcję ożywienia – ocenia postawy pokazane w utworze	– dokonuje samodzielnej analizy i interpretacji wierszy

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Aleksander Minorski <i>Ikar z nad Dunajca</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> – przypomina postać Ikara z mitu – wie, że tekst jest opowieścią biograficzną – wymienia najważniejsze elementy świata przedstawionego – wskazuje fragmenty opisujące emocje i przeżycia – według wzoru tworzy opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> – krótko przypomina treść mitu o Ikarze – wyjaśnia, czym cechuje się opowieść biograficzna – porządkuje elementy świata przedstawionego – nazywa emocje i przeżycia – tworzy opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia symbolikę postaci Ikara – sytuuje opowieść biograficzną na granicy literatury faktu i literatury pięknej – opowiada swoimi słowami o elementach świata przedstawionego – wskazuje i omawia źródła emocji i przeżyć – tworzy ciekawy opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega motyw ikaryjski w kulturze – wyjaśnia, dlaczego tekst jest opowieścią biograficzną – omawia elementy świata przedstawionego – omawia przeżycia i emocje bohatera w kontekście jego dokonań – tworzy opis przeżyć, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem oceny postawy bohatera
Michał Głowiński, Aleksandra Okopień-Sławińska, Janusz Sławiński <i>Świat przedstawiony utworu literackiego wobec rzeczywistości</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia realizm od fantastyki – zna termin <i>groteska</i> – zna termin <i>absurd</i> – rozróżnia elementy świata przedstawionego w utworach literackich – wyodrębnia akapity 	<ul style="list-style-type: none"> – wstępnie omawia realizm i fantastykę jako dwa sposoby pokazywania rzeczywistości w literaturze – wie, na czym polega groteska – wie, na czym polega absurd – wymienia elementy świata przedstawionego w utworach literackich – odtwarza zawartość treściową akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega realizm, a na czym fantastykę obrazowanie świata – wskazuje podstawowe cechy groteski – podaje przykłady absurdu – omawia elementy świata przedstawionego w utworach literackich – analizuje budowę akapitów – dostrzega problematykę tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – zestawia z sobą konwencję realistyczną i fantastyczną – wyjaśnia, czym jest groteska i podaje jej przykłady – wyjaśnia funkcje absurdu – charakteryzuje elementy świata przedstawionego w utworach literackich – omawia budowę akapitów – formułuje problematykę tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i interpretuje utwory ze szczególnym uwzględnieniem konwencji literackiej – analizuje kompozycję tekstu z perspektywy budowy akapitów i związków między nimi
Wirtualny spacer: uczniowski quiz	<ul style="list-style-type: none"> – proponuje zagadnienia do pytań 	<ul style="list-style-type: none"> – układa kilka pytań do quizu 	<ul style="list-style-type: none"> – układa pytania do quizu 	<ul style="list-style-type: none"> – układa ciekawe pytania do quizu 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy quiz

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	– stara się brać udział w quizie	– bierze udział w quizie	– bierze czynny udział w quizie	– bierze aktywny udział w quizie	– bierze aktywny udział w quizie
Nasze projekty: wieczór poetycki	– proponuje wiersze na wieczór poetycki	– uzasadnia wybór wierszy na wieczór poetycki	– bierze udział w przygotowaniu wieczoru poetyckiego	– przygotowuje piękną recytację wierszy na wieczór poetycki	– organizuje i przeprowadza wieczór poetycki
Sztuka optymizmu					
Kazimierz Wierzyński <i>Zielono mam w głowie, Na łące</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, o czym mówi wiersz – wie, na czym polega przerzutnia – wie, na czym polega liryka bezpośrednia – wie, że niektóre fragmenty mają charakter metaforyczny – cytuje fragmenty, na podstawie których można określić postawę życiową osoby mówiącej 	<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje główną myśl wiersza – rozpoznaje w tekście przerzutnię – rozpoznaje w wierszu lirykę bezpośrednią – wskazuje fragmenty o znaczeniu metaforycznym – wie, o jakiej postawie życiowej jest mowa w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje przesłanie wiersza – wyjaśnia, na czym polega przerzutnia – zbiera informacje o osobie mówiącej – wyjaśnia znaczenia metaforyczne – wypowiada się na temat postawy życiowej, o której jest mowa w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiada się na temat przesłania wiersza – określa funkcję przerzutni – charakteryzuje osobę mówiącą – wypowiada się na temat znaczeń naddanych utworu – przedstawia własne przemyślenia na temat postawy życiowej, o której jest mowa w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem refleksji o postawach życiowych człowieka
Małgorzata Baranowska <i>Szczęście codzienne (fragment Tylko się rozzejrzeć)</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst ze zrozumieniem – wskazuje fragmenty prezentujące poglądy autorki – odtwarza informacje na temat źródeł szczęścia 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czego dotyczy tekst – odtwarza poglądy autorki własnymi słowami – krótko wypowiada się na temat źródeł szczęścia – odtwarza zawartość treściową akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia zawartość treściową tekstu – komentuje poglądy autorki – wypowiada się na temat źródeł szczęścia – analizuje budowę akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje problematykę tekstu – ustosunkowuje się do poglądów autorki – tworzy rozbudowaną wypowiedź na temat źródeł szczęścia – omawia budowę akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie interpretuje tekst i ustosunkowuje się do zawartych w nim poglądów – analizuje kompozycję tekstu z perspektywy budowy akapitów i związków między nimi

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Richard Carlson <i>Nie zadreżczaj się problemami, nastolatku</i> (fragment <i>Ciesz się, że jesteś nastolatkiem</i>)	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst ze zrozumieniem – wie, w jakim celu został napisany tekst – wskazuje fragmenty omawiające postawę życiową – wie, czym cechuje się styl potoczny – cytuje fragmenty zawierające życiowe rady 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, o czym mówi tekst – rozpoznaje intencje tekstu – odtwarza własnymi słowami zawartość treściową fragmentów dotyczących postawy życiowej – rozpoznaje styl potoczny – odtwarza życiowe rady zawarte w tekście – odtwarza zawartość treściową akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia treści zawarte w tekście – formułuje intencje tekstu – omawia fragmenty dotyczące postawy życiowej – wyjaśnia, czym cechuje się styl potoczny – omawia życiowe rady zawarte w tekście – analizuje budowę akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> – ustosunkowuje się do treści zawartych w tekście – omawia intencje tekstu – przedstawia własne stanowisko dotyczące postawy życiowej zaprezentowanej w tekście – omawia skutki zastosowania stylu potocznego – formułuje życiowe rady uzupełniające przesłanie tekstu – omawia budowę akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem omówienia i oceny postaw życiowych – analizuje kompozycję tekstu z perspektywy budowy akapitów i związków między nimi
Wirtualny spacer: tworzenie drzewa osobistego rozwoju	<ul style="list-style-type: none"> – ma świadomość, że należy myśleć o swoim rozwoju – przy pomocy tworzy proste drzewo osobistego rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> – krótko wypowiada się na temat swojego rozwoju – tworzy proste drzewo osobistego rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiada się na temat swojego rozwoju – tworzy drzewo osobistego rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> – planuje swój osobisty rozwój – tworzy rozbudowane drzewo osobistego rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> – wyczerpująco przedstawia plany swojego osobistego rozwoju – tworzy rozbudowane drzewo osobistego rozwoju
Nasze projekty: sondaż wśród rówieśników	<ul style="list-style-type: none"> – proponuje kilka pytań do sondażu 	<ul style="list-style-type: none"> – opracowuje zestaw pytań do sondażu 	<ul style="list-style-type: none"> – bierze czynny udział w przeprowadzaniu sondażu 	<ul style="list-style-type: none"> – opracowuje graficznie wyniki sondażu, formułuje wnioski 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie przygotowuje i przeprowadza sondaż, prezentuje jego wyniki, formułuje na ich podstawie wnioski

Malowane słowem

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Jan Lechoń <i>Czerwone wino, Do malarza</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że w kulturze pory roku mają znaczenie symboliczne – wskazuje formy gramatyczne ujawniające osobę mówiącą – wskazuje wersy zawierające refleksje – wie, że wiersz ma walory plastyczne 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia symbolikę wybranej pory roku – wskazuje osobę mówiącą w wierszu – wyjaśnia, czego dotyczą refleksje zawarte w wierszu – wskazuje środki wywołujące efekt plastyczności utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia symbolikę pór roku – wypowiada się na temat osoby mówiącej w wierszu – omawia refleksje zawarte w wierszu – nazywa środki językowe wywołujące efekt plastyczności utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy rozbudowaną wypowiedź poświęconą symbolicznie por roku – charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu – ustosunkowuje się do refleksji zawartych w wierszu – omawia walory plastyczne utworu i sposoby ich osiągania 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje wiersze ze szczególnym uwzględnieniem zawartych w nim refleksji i sposobów kreowania rzeczywistości
Jan Kasprówicz <i>Krzak dziękuję róży w Ciemnych Smreczynach</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wyodrębnia obrazy poetyckie – wie, że niektóre elementy mają znaczenie symboliczne – wyjaśnia, co to jest epitet złożony – wie, że opis ma charakter impresyjny – wie, że utwór jest sonetem 	<ul style="list-style-type: none"> – tytułuje obrazy poetyckie – wymienia elementy symboliczne – wskazuje epitety złożone – wyjaśnia, na czym polega impresyjność opisu – wymienia cechy gatunkowe sonetu 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiada się na temat zawartości obrazów poetyckich – omawia elementy symboliczne – określa funkcję epitetów złożonych – omawia środki językowe wpływające na impresyjność opisu – wyjaśnia, dlaczego utwór jest sonetem 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia zawartość obrazów poetyckich – wyjaśnia symboliczne znaczenia poszczególnych elementów – omawia funkcję epitetów złożonych w powiązaniu z innymi środkami językowymi – wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega impresyjność opisu poetyckiego – omawia relacje między dwiema częściami sonetu 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem impresyjności opisu i tworzących go środków językowych
Czesław Miłosz <i>Mały traktat o kolorach</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zna definicję traktatu – podaje przykłady kilku barw o znaczeniu symbolicznym – przypomina, na czym polega epitet złożony 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się traktat – wymienia barwy o znaczeniu symbolicznym – wymienia epitety złożone 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to znaczy <i>mały traktat</i> – omawia symboliczne znaczenie barw – omawia funkcję epitetów złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie tytułu – omawia kulturowe znaczenie różnych barw – omawia funkcję epitetów złożonych w kontekście innych środków językowych użytych w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem jego przesłania

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	– cytuje fragmenty, w których jest sformułowana intencja tekstu	– rozpoznaje intencję tekstu	– formułuje intencję tekstu	– omawia intencję tekstu	
Wirtualny spacer: projektowanie zawartości płyty i jej okładki	– proponuje przykłady utworów muzycznych – proponuje prosty projekt okładki	– zbiera wyjściowy materiał muzyczny – proponuje elementy graficzne na okładkę – projektuje prostą okładkę	– gromadzi materiał muzyczny – dobiera funkcjonalne elementy graficzne na okładkę – projektuje interesującą okładkę	– gromadzi bogaty materiał muzyczny – dobiera funkcjonalne różnorodne elementy graficzne na okładkę – projektuje oryginalną okładkę	– gromadzi interesujący, bogaty materiał muzyczny – samodzielnie tworzy oryginalną, twórczą, pomysłową okładkę
Nasze projekty: wystawa fotografii krajobrazu	– wybiera zdjęcia na wystawę fotografii	– proponuje zasadę ułożenia zdjęć na wystawie fotografii	– proponuje motta do fotografii na wystawie	– czynnie uczestniczy w przygotowaniu wystawy fotografii krajobrazu	– kieruje pracami związanymi z przygotowaniem wystawy fotografii krajobrazu
Wymiary człowieczeństwa					
Jerzy Liebert <i>Uczę się ciebie, człowieku</i>	– wskazuje wersy ujawniające osobę mówiącą – wie, co to jest metafora – wstępnie określa sytuację liryczną – wymienia główne wyznaczniki postawy życiowej przedstawionej w wierszu	– rozpoznaje osobę mówiącą – wskazuje metafory – określa sytuację liryczną – określa postawę życiową przedstawioną w wierszu	– wypowiada się na temat osoby mówiącej – wyjaśnia znaczenia metafor – omawia sytuację liryczną – - wyjaśnia, jakiej postawy życiowej uczy wiersz	– charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu – omawia metaforyczną warstwę utworu – komentuje sytuację liryczną – - ustosunkowuje się do postawy życiowej przedstawionej w wierszu	– samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem prezentowanej w nim postawy wobec świata i człowieka

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Leszek Kołakowski <i>Mini wykłady o maxi sprawach. O wrogu i o przyjacielu</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst ze zrozumieniem – cytuje zdanie o charakterze tezy – zna przynajmniej jeden cytat dotyczący przyjaźni – wyodrębnia akapity w tekście – wie, po czym rozpoznać akapit sumujący – stara się brać udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada, o czym mówi tekst – wskazuje fragmenty o charakterze tezy i argumentów – ze źródeł wskazanych przez nauczyciela podaje kilka cytatów dotyczących przyjaźni – wyodrębnia główną myśl akapitów – wskazuje akapit sumujący – bierze udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje temat tekstu – na podstawie tekstu formułuje tezę i argumenty – z samodzielnie wyszukanych źródeł podaje cytaty dotyczące przyjaźni – omawia związki między akapitami – omawia zawartość akapitu sumującego – bierze czynny udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – określa problematykę tekstu – odtwarza własnymi słowami tezę i argumenty z tekstu – podaje i omawia cytaty dotyczące przyjaźni – odtwarza kompozycję wywodu autora – wskazuje związek akapitu sumującego z pozostałymi akapitami – przedstawia i uzasadnia swoje stanowisko w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – zna inne miniwykłady autora, prezentuje ich problematykę, omawia kompozycję wywodu autora
Max Ehrmann, Piotr Walewski, zespół Piwnicy pod Baranami <i>Dezyderata</i>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje w tekście formy trybu rozkazującego – cytuje fragmenty zawierające życiowe rady – wie, że tekst mówi o wartościach – uważnie wysłuchuje muzycznej wersji utworu – pisze prostą dedykację 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wersy zawierające formy trybu rozkazującego – odtwarza własnymi słowami życiowe rady – rozpoznaje wartości, o których mowa w tekście – porównuje tekst z jego muzyczną wersją – pisze dedykację 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia funkcję form trybu rozkazującego użytego w tekście – omawia życiowe rady zawarte w tekście – nazywa i porządkuje wartości, o których mowa w tekście – wypowiada się na temat muzycznej wersji utworu – pisze ciekawą dedykację 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jaką rolę odgrywają formy trybu rozkazującego dla wyeksponowania przesłania tekstu – ustosunkowuje się do życiowych rad zawartych w tekście – tworzy wypowiedź związaną z wartościami, o których jest mowa w tekście – ocenia muzyczną wersję utworu – pisze ciekawą dedykację, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór jako dzieło literackie i muzyczne ze szczególnym uwzględnieniem jego wymowy aksjologicznej

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Wirtualny spacer: uczniowskie e-maile	– pisze krótki e-mail na wskazany temat, stara się w nim stosować podstawowe zasady etykiety językowej	– pisze e-mail na wskazany temat, stosuje w nim podstawowe zasady etykiety językowej	– pisze e-mail zawierający przestrogi i rady – stosuje zasady etykiety językowej	– pisze ciekawy, rozwinięty e-mail zawierający przestrogi i rady – świadomie stosuje zasady etykiety językowej	– pisze oryginalny, twórczy e-mail związany z tematyką aksjologiczną – świadomie stosuje zasady etykiety językowej
Nasze projekty: plakat <i>Wymiary człowieczeństwa</i>	– przygotowuje prosty plakat	– przygotowuje plakat	– przygotowuje ciekawy plakat	– przygotowuje ciekawy, oryginalny plakat	– przygotowuje ciekawy plakat, świadomie dobiera środki plastyczne i językowe
Zmagania z losem					
Ernest Hemingway <i>Stary człowiek i morze</i>	– odtwarza najważniejsze wydarzenia – wymienia podstawowe cechy bohatera – rozpoznaje główne emocje bohatera – przedstawia chłopca – wskazuje przejawy życiowej postawy bohatera – dostrzega metaforyczny sens utworu – pisze krótką rozprawkę	– porządkuje wydarzenia utworu – nazywa cechy bohatera – nazywa emocje i przeżycia bohatera – opowiada o relacjach bohatera z chłopcem – wypowiada się na temat postawy życiowej bohatera – dostrzega przesłanie utworu – pisze rozprawkę	– odtwarza etapy wyprawy bohatera – charakteryzuje bohatera – ocenia postawę bohatera – omawia relacje bohatera z chłopcem – ocenia postawę życiową bohatera – formułuje przesłanie utworu – pisze rozprawkę, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	– relacjonuje swoimi słowami przebieg wyprawy bohatera – dokonuje pełnej charakterystyki bohatera – przedstawia swój stosunek do bohatera – ocenia relacje Santiaga z chłopcem – ustosunkowuje się do postawy życiowej bohatera – ustosunkowuje się do przesłania utworu – pisze rozprawkę zawierającą hipotezę, zachowuje wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	– samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem refleksji o życiowej postawie bohatera i jej oceny – przedstawia swoje refleksje w rozprawce zawierającej hipotezę

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Jasiek Mela <i>Poza horyzonty</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst ze zrozumieniem – zbiera informacje na temat bohatera – wie, czym cechują się utwory należące do literatury faktu 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza informacje zawarte w tekście – wypowiada się na temat przeżyć bohatera – wie, że tekst należy do literatury faktu 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje informacje zawarte w tekście – charakteryzuje bohatera – wyjaśnia, dlaczego tekst należy do literatury faktu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia informacje zawarte w tekście – ocenia bohatera – porównuje tekst z innymi utworami należącymi do literatury faktu 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem ewolucji postawy życiowej bohatera
Andrew Wyeth <i>Świat Krystyny</i> (reprodukcja obrazu)	<ul style="list-style-type: none"> – ogląda uważnie obraz – wypowiada się na temat bohaterki obrazu – dostrzega główną zasadę kompozycyjną obrazu – ma świadomość symboliki niektórych elementów obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy świata przedstawionego na obrazie – opisuje bohaterkę przedstawioną na obrazie – wstępnie omawia kompozycję obrazu – wskazuje elementy o znaczeniach symbolicznych 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia najważniejsze elementy przedstawione na obrazie – omawia relację bohaterki obrazu ze światem – omawia kompozycję obrazu – omawia elementy o znaczeniach symbolicznych 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia warstwę przedstawieniową obrazu – wymyśla historię związaną z postacią przedstawioną na obrazie – omawia i ocenia kompozycję obrazu – wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje obraz ze szczególnym uwzględnieniem środków języka malarskiego wykorzystanych do przekazania znaczeń
Wirtualny spacer: nagranie vlogera	<ul style="list-style-type: none"> – opracowuje recenzję według podanego wzoru – korzystając z pomocy, nagrywa wideoblog 	<ul style="list-style-type: none"> – opracowuje krótką recenzję – nagrywa prosty wideoblog 	<ul style="list-style-type: none"> – opracowuje recenzję – nagrywa wideoblog 	<ul style="list-style-type: none"> – opracowuje wyczerpującą recenzję – prezentuje ciekawy wideoblog 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia recenzję spełniającą wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi – prezentuje oryginalny, atrakcyjny treściowo i wizualnie wideoblog
Nasze projekty: przedstawienie teatralne dla dzieci z domu dziecka albo	<ul style="list-style-type: none"> – na miarę swoich możliwości bierze udział w przygotowaniu przedstawienia dla dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> – bierze udział w przygotowaniu przedstawienia dla dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> – bierze aktywny udział w przygotowaniu przedstawienia dla dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> – aktywnie włącza się we wszystkie prace związane z przygotowaniem przedstawienia dla dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> – kieruje pracami przy przygotowaniu przedstawienia dla dzieci

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
pacjentów szpitala					
Siła rozumu					
<p>Agatha Christie <i>Hydra lernejska</i></p> <p><i>Dwanaście prac Herkulesa</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem informacje dotyczące mitu o pracach Heraklesa – cytuje odpowiednie fragmenty tekstu – opowiada o bohaterze – opowiada, jak detektyw doszedł do rozwiązania zagadki kryminalnej – wie, że utwory Agathy Christie reprezentują opowiadania kryminalne – wymienia tytuły opowiadań – opowiada o wybranym śledztwie bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> – zna mit o dwunastu pracach Heraklesa – wydobywa informacje z tekstu – wstępnie charakteryzuje bohatera – odtwarza tok myślenia detektywa – wyjaśnia, kiedy opowiadanie nazywamy kryminalnym – wskazuje opowiadania, które uważa za najciekawsze – odtwarza tok myślenia detektywa w związku z wybranym śledztwem 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada mit o pracach Heraklesa – selekcjonuje informacje z tekstu – charakteryzuje bohaterów – omawia tok myślenia detektywa – wyjaśnia, na jakiej podstawie klasyfikuje utwory jako opowiadania kryminalne – uzasadnia wybór najciekawszego opowiadania – sporządza kartoteki przestępców z opowiadań o Herkulesie Poirocie 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia nawiązania do mitu o pracach Heraklesa – omawia przywołane cytaty – charakteryzuje i ocenia bohaterów – omawia i ocenia tok myślenia detektywa – omawia opowiadania kryminalne jako przykłady utworów kultury masowej – wskazuje związek poszczególnych opowiadań z mitem o Herkulesie – omawia motywy postępowania przestępców z poszczególnych opowiadań 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje opowiadania ze szczególnym uwzględnieniem ich przynależności do kultury masowej
<p>Czesław Miłosz <i>Zaklęcie</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje dosłowne znaczenia utworu – rozpoznaje tezę w utworze – rozpoznaje argumenty w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza własnymi słowami zawartość treściową utworu – przekazuje tezę zawartą w utworze własnymi słowami 	<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje przerośne znaczenia utworu – komentuje tezę utworu – omawia argumenty występujące w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przerośne znaczenia utworu – komentuje tezę utworu, przywołując własne przemyślenia 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem odwołań do filozofii

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje osobę mówiącą – dostrzega w utworze nawiązania do filozofii – wskazuje fragmenty o znaczeniu metaforycznym 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje zawarte w tekście argumenty własnymi słowami – wypowiada się na temat osoby mówiącej – wie, czym zajmuje się filozofia – próbuje wyjaśnić znaczenia zawarte w metaforach 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje osobę mówiącą – wyjaśnia krótko, czym zajmuje się filozofia – wyjaśnia znaczenia wynikające z metafor 	<ul style="list-style-type: none"> – ustosunkowuje się do argumentów zawartych w tekście – omawia światopogląd osoby mówiącej – wymienia podstawowe działy filozofii – interpretuje znaczenia metaforyczne 	
Auguste Rodin <i>Mysliciel</i> (rzeźba)	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia rzeźbę od innych wytworów sztuki plastycznej – omawia wygląd postaci przedstawianej przez rzeźbę – układa krótki monolog wewnętrzny postaci ukazanej przez Rodina 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym cechuje się rzeźba jako dziedzina sztuki – przedstawia swoje odczucia wywołane przez dzieło – układa monolog wewnętrzny postaci ukazanej przez Rodina 	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia rzeźbę figuratywną od abstrakcyjnej – wyjaśnia znaczenia wynikające ze sposobu przedstawienia postaci przez rzeźbę – układa rozwinięty monolog wewnętrzny postaci ukazanej przez Rodina 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia środki wyrazu artystycznego związane z rzeźbą – ocenia dzieło – układa rozwinięty, ciekawy i oryginalny monolog wewnętrzny postaci ukazanej przez Rodina 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje dzieło ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania środków wyrazu artystycznego dla kreowania przenośnych znaczeń
Wirtualny spacer: fragment lekcji przygotowany przez uczniów	<ul style="list-style-type: none"> – korzysta ze wskazanego programu internetowego – korzystając z pomocy, tworzy postać, która pomoże poprowadzić zajęcia na temat potęgi ludzkiego umysłu 	<ul style="list-style-type: none"> – korzysta ze wskazanego programu internetowego – tworzy postać, która pomoże poprowadzić zajęcia na temat potęgi ludzkiego umysłu 	<ul style="list-style-type: none"> – korzystając z programu internetowego, tworzy niebanalną postać, która pomoże poprowadzić ciekawe zajęcia na temat potęgi ludzkiego umysłu 	<ul style="list-style-type: none"> – korzystając z programu internetowego, przeprowadza fragment lekcji na temat potęgi ludzkiego rozumu 	<ul style="list-style-type: none"> – korzystając z programu internetowego, przeprowadza ciekawą, twórczą lekcję na temat potęgi ludzkiego rozumu
Nasze projekty: uczniowskie	<ul style="list-style-type: none"> – w prostej formie przedstawia zmiany 	<ul style="list-style-type: none"> – w samodzielnie dobranej formie 	<ul style="list-style-type: none"> – w ciekawej formie przedstawia zmiany 	<ul style="list-style-type: none"> – w funkcjonalnie dobranej formie przedstawia zmiany 	<ul style="list-style-type: none"> – w atrakcyjnie dobranej formie prezentuje

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
prezentacje na temat zmian cywilizacyjnych w Polsce	cywilizacyjne, jakie zaszły w świecie	przedstawia zmiany cywilizacyjne, jakie zaszły w świecie	cywilizacyjne, jakie zaszły w świecie	cywilizacyjne, jakie zaszły w świecie	zmiany cywilizacyjne, jakie zaszły w świecie, świadomie i celowo dobiera środki wyrazu
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE					
Części mowy – czasownik, formy osobowe	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy – rozpoznaje formy gramatyczne czasownika – rozpoznaje formy czasu – zna tryby czasownika – zna strony czasownika – przekształca stronę czynną na bierną i odwrotnie – zna reguły ortograficzne dotyczące czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się czasownik jako część mowy – tworzy poprawne formy gramatyczne czasownika – stosuje odpowiednie formy czasu, trybu i strony – rozpoznaje czasowniki dokonane i niedokonane – zna reguły ortograficzne dotyczące czasownika, stara się stosować je w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym odróżnia się czasownik od innych części mowy – tworzy poprawne, różnorodne formy czasownika – stosuje formy czasu, trybu i strony – wyjaśnia, czym różnią się od siebie czasowniki dokonane i niedokonane – zna trudne formy czasownika – stosuje w praktyce reguły ortograficzne dotyczące czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czemu służą czasowniki w wypowiedzi – używa w wypowiedzi różnych form gramatycznych czasownika dla osiągnięcia zamierzonych celów – stosuje bezbłędnie formy czasu, trybu i strony – wyjaśnia, kiedy czasowniki są dokonane, a kiedy niedokonane – stosuje poprawnie trudne formy czasownika – stosuje w praktyce wszystkie reguły ortograficzne dotyczące czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie, świadomie i funkcjonalnie używa wszystkich form osobowych czasownika w swoich wypowiedziach
Części mowy – czasownik, formy niosobowe	<ul style="list-style-type: none"> – zna różne formy niosobowe czasownika – rozpoznaje imiesłów przymiotnikowy wśród innych części mowy – rozpoznaje imiesłów czynny i bierny 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje różne formy niosobowe – wyjaśnia, czym cechuje się imiesłów przymiotnikowy – tworzy formy imiesłowu czynnego i biernego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym wyróżniają się formy niosobowe czasownika – wyjaśnia, czym wyróżnia się imiesłów przymiotnikowy wśród innych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czemu służą formy niosobowe w wypowiedzi – wyjaśnia, czemu służą imiesłowy przymiotnikowe w wypowiedzi – używa funkcjonalnie form imiesłowu czynnego i biernego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie, świadomie i funkcjonalnie używa wszystkich niosobowych form czasownika w swoich wypowiedziach

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że imiesłów przymiotnikowy łączy się z rzeczownikiem – zna zasadę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem przymiotnikowym – rozpoznaje imiesłów przysłówkowy 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy związki imiesłowu przymiotnikowego z rzeczownikiem – stara się stosować zasadę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem przymiotnikowym – wyjaśnia, czym cechuje się imiesłów przysłówkowy – rozróżnia imiesłów współczesny i uprzedni 	<ul style="list-style-type: none"> – bezbłędnie tworzy formy imiesłowu czynnego i biernego – bezbłędnie tworzy związki imiesłowu przymiotnikowego z rzeczownikiem – stosuje regułę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem – wyjaśnia, czym wyróżnia się imiesłów przysłówkowy – wyjaśnia, kiedy stosuje się imiesłów współczesny, a kiedy uprzedni 	<ul style="list-style-type: none"> – uzgadnia formy imiesłowu przymiotnikowego z określonym rzeczownikiem – stosuje bezbłędnie regułę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem – wyjaśnia, czemu służą imiesłowy przysłówkowe w wypowiedzi – prawidłowo stosuje imiesłów współczesny i uprzedni 	
Zdanie złożone	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia zdania pojedyncze od złożonych – rozpoznaje części składowe zdania złożonego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak odróżnić zdanie pojedyncze od złożonego – dzieli zdanie złożone na części składowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się zdanie złożone – nazywa części zdania złożonego 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje funkcjonalnie w swoich wypowiedziach zdania złożone – dostrzega relacje pomiędzy wypowiedziami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu złożonym w interpretacji tekstu cudzego i tworzeniu tekstu własnego
Zdanie złożone współrzędnie	<ul style="list-style-type: none"> – wie, na czym polega związek współrzędności – rozpoznaje różne rodzaje zdań współrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega związek współrzędności – nazywa różne rodzaje zdań współrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje związek współrzędności pomiędzy wypowiedziami składowymi – porównuje różne rodzaje zdań współrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia związek współrzędności pomiędzy wypowiedziami składowymi – stosuje w wypowiedziach wszystkie rodzaje zdań współrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych rodzajach zdania współrzędnie złożonego dla interpretacji tekstów

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
					cudzych i tworzenia tekstów własnych
Zdania złożone podrzędnie	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje wśród wypowiedzi zdania podrzędnie złożone – dzieli zdanie podrzędnie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechują się zdania podrzędnie złożone – rozróżnia wypowiedzenie nadrzędne i podrzędne w zdaniu złożonym podrzędnie 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje w swoich wypowiedziach zdania złożone podrzędnie – wie, kiedy wypowiedzenie składowe jest podrzędne, a kiedy – nadrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje celowo i funkcjonalnie w swoich wypowiedziach zdania złożone podrzędnie – omawia stosunek podrzędności 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym dla interpretacji tekstów cudzych i tworzenia tekstów własnych
Zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje zdanie podmiotowe wśród zdań podrzędnie złożonych – dzieli zdanie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym podmiotowym – wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym podmiotowym – wskazuje zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie stosuje zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym – omawia zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym podmiotowym przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Zdanie złożone z podrzędnym orzecznikowym	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje zdanie orzecznikowe wśród zdań podrzędnie złożonych – dzieli zdanie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym orzecznikowym – wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym orzecznikowym – wskazuje zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie stosuje zdanie złożone z podrzędnym orzecznikowym – omawia zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym orzecznikowym przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Zdanie złożone z podrzędnym przydawkowym	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje zdanie przydawkowe wśród zdań podrzędnie złożonych – dzieli zdanie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym przydawkowym – wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym przydawkowym – wskazuje zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie stosuje zdanie złożone z podrzędnym przydawkowym – omawia zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Zdanie złożone z podrzędnym dopełnieniowym	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje zdanie dopełnieniowe wśród zdań podrzędnie złożonych – dzieli zdanie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym dopełnieniowym – wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym dopełnieniowym – wskazuje zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie stosuje zdanie złożone z podrzędnym dopełnieniowym – omawia zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym dopełnieniowym w interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Zdanie złożone z podrzędnym okolicznikowym	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje zdanie okolicznikowe wśród zdań podrzędnie złożonych – dzieli zdanie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym okolicznikowym – wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym okolicznikowym – wskazuje zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie stosuje zdanie złożone z podrzędnym okolicznikowym – omawia zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym dopełnieniowym przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Imiesłowy równoważnik zdania	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje w wypowiedzi imiesłów przysłówkowy – rozpoznaje równoważnik zdania – rozpoznaje zdanie złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy imiesłowy przysłówkowy – wyjaśnia, czym cechuje się równoważnik zdania – dzieli zdanie złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się imiesłów przysłówkowy – wyjaśnia różnice między zdaniem a równoważnikiem zdania – ustala relacje wypowiedzeń składowych w zdaniu złożonym z imiesłowowym równoważnikiem zdania 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę imiesłowu przysłówkowego w wypowiedzi – przekształca zdania w równoważniki i równoważniki w zdania – funkcjonalnie stosuje w swoich wypowiedziach zdanie złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu złożonym z imiesłowowym równoważnikiem zdania przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Zdania wielokrotnie złożone	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje zdania wielokrotnie złożone – dzieli zdanie na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się zdanie wielokrotnie złożone – wyodrębnia wypowiedzenia nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy zdania wielokrotnie złożone – określa relacje między wypowiedziami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje funkcjonalnie zdania wielokrotnie złożone – obrazuje na wykresie relacje między zdaniami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu wielokrotnie złożonym przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Składnia – zebranie i powtórzenie wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje wszystkie części zdania – rozpoznaje różne typy wypowiedzeń – odróżnia zdania złożone współrzędnie i podrzędnie – dzieli zdania złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wszystkie części zdania – omawia różne typy wypowiedzeń – wyjaśnia różnice między zdaniami współrzędnie i podrzędnie złożonymi – analizuje relacje między wypowiedziami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje wszystkie części zdania w wypowiedziach – wykorzystuje różne typy wypowiedzeń w wypowiedziach – zna różne rodzaje zdań współrzędnie i podrzędnie złożonych – omawia relacje między wypowiedziami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> – celowo i funkcjonalnie stosuje wszystkie części zdania – stosuje funkcjonalnie różne typy wypowiedzeń – stosuje różne rodzaje zdań współrzędnie i podrzędnie złożonych – przedstawia na wykresie i omawia relacje między wypowiedziami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> – celowo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o składni przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Wyraz podstawowy i pochodny	– rozpoznaje wyrazy podstawowe i pochodne	– tworzy proste wyrazy pochodne	– wyjaśnia, kiedy wyraz jest podstawowy, a kiedy pochodny	– tworzy wyrazy pochodne od rzeczowników, czasowników, przymiotników	– wie, jak powstają wyrazy – bezbłędnie wskazuje wyrazy podstawowe i pochodne – tworzy wyrazy pochodne od różnych części mowy
Budowa słowotwórcza wyrazu, wyrazy niepodzielne słowotwórczo	– wskazuje wyrazy podstawowe i pochodne – dzieli słowotwórczo proste wyrazy pochodne – wie, że w temacie słowotwórczym mogą występować oboczności	– wyjaśnia, co to są wyrazy podstawowe i pochodne – dzieli słowotwórczo wyrazy pochodne – wskazuje oboczności w temacie słowotwórczym	– tworzy pary wyrazów: podstawowy i pochodny – wyjaśnia, czym jest temat słowotwórczy, a czym – formant w wyrazie pochodnym – analizuje oboczności występujące w temacie słowotwórczym	– tworzy ciągi wyrazów pokrewnych – wymienia kolejne etapy analizy słowotwórczej wyrazu – uwzględnia oboczności występujące w temacie słowotwórczym	– dokonuje bezbłędnie analizy słowotwórczej wyrazów o wysokim stopniu trudności
Rodzaje i funkcje formantów	– wie, co to jest formant – zna podstawowe rodzaje formantów	– wyjaśnia, co to jest formant – zna różne rodzaje formantów	– omawia rolę formantu – omawia różne rodzaje formantów	– omawia formant jako element słowotwórczy – tworzy wyrazy przez użycie różnych rodzajów formantu	– bezbłędnie i funkcjonalnie stosuje wszystkie rodzaje formantów przy tworzeniu wyrazów pochodnych
Wyrazy złożone – złożenia, zestawienia, zrosty	– wie, czym cechują się wyrazy złożone – zna zasady pisowni wyrazów złożonych	– tworzy wyrazy złożone – stara się przestrzegać zasad pisowni wyrazów złożonych	– rozróżnia złożenia, zestawienia, zrosty – stosuje zasady pisowni wyrazów złożonych	– funkcjonalnie wykorzystuje złożenia, zestawienia, zrosty – bezbłędnie zapisuje wyrazy złożone	– funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o wyrazach złożonych i zapożyczeniach do interpretacji tekstów cudzych i tworzenia tekstów własnych

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Rodzina wyrazów	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kiedy wyrazy tworzą rodzinę – tworzy proste rodziny wyrazów – wyjaśnia, co to jest rdzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kiedy wyrazy tworzą rodzinę – tworzy rodziny wyrazów – dostrzega oboczności w rdzeniu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to są wyrazy pokrewne – tworzy rozbudowane rodziny wyrazów – odróżnia rdzeń od tematu słowotwórczego 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia pokrewieństwo wyrazów – tworzy rozbudowane rodziny wyrazów i dokonuje analizy słowotwórczej tworzących je wyrazów – zaznacza oboczności w rdzeniu 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje wiedzę o wyrazach pokrewnych przy analizie tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Zebranie i powtórzenie wiadomości ze słowotwórstwa	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje wyrazy podstawowe i pochodne – rozpoznaje temat słowotwórczy i formant – zna różne rodzaje formantów – tworzy proste rodziny wyrazów – rozpoznaje rdzeń – rozpoznaje wyrazy złożone 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest wyraz podstawowy, a czym – pochodny – wyjaśnia, czym jest temat słowotwórczy i formant – podaje przykłady różnych rodzajów formantów – tworzy rodziny wyrazów – wyjaśnia, czym jest rdzeń – omawia wyrazy złożone 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje zależności między wyrazami podstawowymi i pochodnymi – omawia budowę słowotwórczą wyrazów pochodnych – wymienia różne rodzaje formantów i tworzy za ich pomocą wyrazy pochodne – tworzy rozbudowane rodziny wyrazów – wyodrębnia rdzeń – tworzy złożenia, zestawienia, zrosty 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia zależności między wyrazami podstawowymi i pochodnymi – dokonuje analizy słowotwórczej wyrazów – stosuje różne rodzaje formantów i tworzy za ich pomocą wyrazy pochodne – tworzy rozbudowane rodziny wyrazów – zaznacza zależności między wyrazami – odróżnia rdzeń od podstawy słowotwórczej – zaznacza oboczności – funkcjonalnie stosuje złożenia, zestawienia i zrosty 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje wiedzę ze słowotwórstwa do analizy i interpretacji tekstów cudzych i tworzenia tekstów własnych
Słownictwo ogólnonarodowe	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe – wie, że istnieje słownictwo ogólne i 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuacje wymagające zastosowania słownictwa ogólnonarodowego 	<ul style="list-style-type: none"> – zastępuje słownictwo o ograniczonym zasięgu słownictwem ogólnym – odróżnia język ogólnonarodowy od 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie i celowo posługuje się słownictwem ogólnonarodowym i słownictwem o ograniczonym zasięgu 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje wiedzę o słownictwie ogólnonarodowym przy tworzeniu tekstów

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	słownictwo o ograniczonym zasięgu	– potrafi wyjaśnić, kiedy język nazywamy ogólnonarodowym	języków regionalnych i środowiskowych		własnych i interpretacji tekstów cudzych
Słownictwo o ograniczonym zasięgu	– wie, że niektóre wyrazy mają ograniczony zasięg – podaje przykłady archaizmów – podaje przykłady terminów naukowych – zna termin <i>socjolekt</i>	– rozpoznaje słownictwo o ograniczonym zasięgu – wskazuje archaizmy – wskazuje terminy naukowe – wie, co to jest socjolekt	– rozpoznaje słownictwo o ograniczonym zasięgu, klasyfikuje je – wskazuje rodzaje archaizmów – przyporządkowuje terminy naukowe odpowiedniej dyscyplinie wiedzy – wyjaśnia, co to jest socjolekt	– wyjaśnia, co decyduje o ograniczonym zasięgu słownictwa – interpretuje znaczenia związane z archaizmami i terminami naukowymi występującymi w tekstach cudzych – wyjaśnia, co wpływa na powstanie socjolektu	– wykorzystuje wiedzę o słownictwie o ograniczonym zasięgu przy tworzeniu tekstów własnych i interpretacji tekstów cudzych
Sposoby wzbogacania słownictwa Neologizmy Neologizmy artystyczne	– wie, że zasób słownictwa języka zmienia się – rozpoznaje w wypowiedzi neologizmy – zna termin <i>neologizm artystyczny</i>	– zna różne sposoby wzbogacania słownictwa – wyjaśnia, czym cechują się neologizmy – wśród neologizmów wyróżnia neologizmy artystyczne	– omawia różne sposoby wzbogacania słownictwa – rozpoznaje neologizmy słowotwórcze, znaczeniowe, frazeologiczne i zapożyczenia – podaje przykłady neologizmów artystycznych	– stosuje w swoich wypowiedziach bogate, różnorodne słownictwo – rozpoznaje różne rodzaje neologizmów – samodzielnie tworzy neologizmy – próbuje stworzyć i stosować neologizmy artystyczne	– świadomie i funkcjonalnie posługuje się w swoich wypowiedziach bogatym słownictwem – wykorzystuje wiedzę na temat neologizmów przy interpretacji tekstów
Homonimy i homofony	– zna termin homonimy – zna termin homofony	– wie, co to są homonimy – wie, co to są homofony	– wyjaśnia, jakie wyrazy nazywamy homonimami – wyjaśnia, jakie wyrazy nazywamy homofonami	– stosuje w wypowiedziach homonimy – uzależnia stosowanie homofonów od kontekstu	– wykorzystuje wiedzę na temat homonimów i homofonów przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Skrótowce Skróty	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje proste skrótowce – podaje znaczenia prostych skrótowców – poprawnie zapisuje proste skrótowce – podaje znaczenia podstawowych skrótów – zna podstawowe zasady pisowni skrótów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to są skrótowce – podaje znaczenia skrótowców – poprawnie zapisuje skrótowce – podaje znaczenia popularnych skrótów – stosuje podstawowe zasady pisowni skrótów 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje różne rodzaje skrótowców – podaje znaczenia różnorodnych skrótowców – stosuje poprawne formy skrótowców – zna znaczenia skrótów – poprawnie zapisuje popularne skróty 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia skrótowce i ich rodzaje – podaje znaczenia różnorodnych skrótowców, w tym rzadko stosowanych – stosuje poprawne formy wszystkich skrótowców – zna znaczenia różnorodnych skrótów – poprawnie zapisuje różnorodne skróty 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje poprawnie i funkcjonalnie skrótowce i skróty, zapisuje je bezbłędnie
Style funkcjonalne języka, zasady dobrego stylu	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co oznacza termin <i>styl wypowiedzi</i> – zna nazwy funkcjonalnych stylów wypowiedzi – stara się posługiwać w swoich wypowiedziach odpowiednio dobranym stylem 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co składa się na styl wypowiedzi – rozpoznaje funkcjonalne style języka – wymienia cechy dobrego stylu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wyróżniki stylu wypowiedzi – omawia wyróżniki funkcjonalnych stylów wypowiedzi – omawia cechy dobrego stylu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to jest styl wypowiedzi i co się na niego składa – stosuje różne style funkcjonalne w swoich wypowiedziach – dba o poprawność stylu swoich wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – zna style funkcjonalne i omawia ich wyznaczniki – świadomie i celowo dobiera styl do swoich wypowiedzi
Zebranie i powtórzenie wiadomości o zróżnicowaniu języka	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe – wie, że istnieje słownictwo ogólne i słownictwo o ograniczonym zasięgu – wie, że niektóre wyrazy mają ograniczony zasięg – podaje przykłady archaizmów 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuacje wymagające zastosowania słownictwa ogólnonarodowego – potrafi wyjaśnić, kiedy język nazywamy ogólnonarodowym – rozpoznaje słownictwo o ograniczonym zasięgu 	<ul style="list-style-type: none"> – zastępuje słownictwo o ograniczonym zasięgu słownictwem ogólnym – odróżnia język ogólnonarodowy od języków regionalnych i środowiskowych – rozpoznaje słownictwo o ograniczonym zasięgu, klasyfikuje je 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie i celowo posługuje się słownictwem ogólnonarodowym i słownictwem o ograniczonym zasięgu – wyjaśnia, co decyduje o ograniczonym zasięgu słownictwa – interpretuje znaczenia związane z archaizmami i 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje wiedzę o słownictwie ogólnonarodowym przy tworzeniu tekstów własnych i interpretacji tekstów cudzych – wykorzystuje wiedzę o słownictwie o ograniczonym zasięgu przy tworzeniu tekstów

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady terminów naukowych – zna termin <i>socjolekt</i> – wie, że zasób słownictwa języka zmienia się – rozpoznaje w wypowiedzi neologizmy – zna termin <i>neologizm</i> – zna termin homonimy – zna termin homofony – rozpoznaje proste skrótowce – podaje znaczenia prostych skrótowców – poprawnie zapisuje proste skrótowce – podaje znaczenia podstawowych skrótów – zna podstawowe zasady pisowni skrótów – wie, co oznacza termin <i>styl wypowiedzi</i> – zna nazwy funkcjonalnych stylów wypowiedzi – stara się posługiwać w swoich wypowiedziach odpowiednio dobranym stylem 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje archaizmy – wskazuje terminy naukowe – wie, co to jest socjolekt – zna różne sposoby wzbogacenia słownictwa – wyjaśnia, czym cechują się neologizmy – wśród neologizmów wyróżnia neologizmy artystyczne – wie, co to są homonimy – wie, co to są homofony – wyjaśnia, co to są skrótowce – podaje znaczenia skrótowców – poprawnie zapisuje skrótowce – podaje znaczenia popularnych skrótów – stosuje podstawowe zasady pisowni skrótów – wie, co składa się na styl wypowiedzi – rozpoznaje funkcjonalne style języka – wymienia cechy dobrego stylu 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje rodzaje archaizmów – przyporządkowuje terminy naukowe odpowiedniej dyscyplinie wiedzy – wyjaśnia, co to jest socjolekt – omawia różne sposoby wzbogacenia słownictwa – rozpoznaje neologizmy słowotwórcze, znaczeniowe, frazeologiczne i zapożyczenia – podaje przykłady neologizmów artystycznych – wyjaśnia, jakie wyrazy nazywamy homonimami – wyjaśnia, jakie wyrazy nazywamy homofonami – rozpoznaje różne rodzaje skrótowców – podaje znaczenia różnorodnych skrótowców – stosuje poprawne formy skrótowców – zna znaczenia skrótów 	<ul style="list-style-type: none"> terminami naukowymi występującymi w tekstach cudzych – wyjaśnia, co wpływa na powstanie socjolektu – stosuje w swoich wypowiedziach bogate, różnorodne słownictwo – rozpoznaje różne rodzaje neologizmów – samodzielnie tworzy neologizmy – próbuje stworzyć i stosować neologizmy artystyczne – stosuje w wypowiedziach homonimy – uzależnia stosowanie homofonów od kontekstu – omawia skrótowce i ich rodzaje – podaje znaczenia różnorodnych skrótowców, w tym rzadko stosowanych – stosuje poprawne formy wszystkich skrótowców – zna znaczenia różnorodnych skrótów – poprawnie zapisuje różnorodne skróty 	<ul style="list-style-type: none"> własnych i interpretacji tekstów cudzych – świadomie i funkcjonalnie posługuje się w swoich wypowiedziach bogatym słownictwem – wykorzystuje wiedzę na temat neologizmów przy interpretacji tekstów – wykorzystuje wiedzę na temat homonimów i homofonów przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych – stosuje poprawnie i funkcjonalnie skrótowce i skróty, zapisuje je bezbłędnie – zna style funkcjonalne i omawia ich wyznaczniki – świadomie i celowo dobiera styl do swoich wypowiedzi

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
			<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie zapisuje popularne skróty – omawia wyróżniki stylu wypowiedzi – omawia wyróżniki funkcjonalnych stylów wypowiedzi – omawia cechy dobrego stylu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to jest styl wypowiedzi i co się na niego składa – stosuje różne style funkcjonalne w swoich wypowiedziach – dba o poprawność stylu swoich wypowiedzi 	
Elementy aktu komunikacji	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co to jest akt komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia składniki aktu komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje podstawowe związki między składnikami aktu komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wszystkie relacje między poszczególnymi składnikami aktu komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy wypowiedzi, podporządkowując je wszystkim składnikom aktu komunikacji
Intencje wypowiedzi, cele wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że nadawca w komunikacie może wyrażać różne intencje – wie, że komunikat może realizować różne cele 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje przykładowe intencje nadawcy w komunikacie – rozpoznaje podstawowe cele komunikatu 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje intencje nadawcy w komunikacie – rozpoznaje i formułuje podstawowe cele komunikatu 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje różnorodne intencje w komunikacie – rozpoznaje cele cudzej wypowiedzi, dobiera środki do wyrażania celów we własnej wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje środki językowe wyrażające intencje nadawcy – formułuje wypowiedzi, świadomie eksponując ich cele
Grzeczność językowa	<ul style="list-style-type: none"> – wie, na czym polega interakcja między nadawcą i odbiorcą – wie, na czym polega grzeczność językowa – zna zasady kultury języka – zna podstawowe zasady etykiety językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak jest możliwa interakcja między nadawcą i odbiorcą w akcie komunikacji – wyjaśnia, na czym polega grzeczność językowa – wymienia podstawowe zasady kultury języka i 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest, na czym polega i jak może przebiegać interakcja między nadawcą a odbiorcą w akcie komunikacji – wyjaśnia, czym jest i na czym polega grzeczność językowa 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje w praktyce zasady kultury języka – bezbłędnie stosuje zasady etykiety językowej – stosuje zasady netykiety 	<ul style="list-style-type: none"> – zawsze świadomie i celowo stosuje zasady kultury języka i zasady netykiety – tworzy wypowiedzi zgodne z zasadami etykiety językowej

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – zna zasady porozumiewania się w sieci 	<ul style="list-style-type: none"> zasady porozumiewania się w sieci – zna zasady etykiety językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia podstawowe zasady kultury języka i zasady porozumiewania się w sieci – stosuje zasady etykiety językowej 		
Cytat, cytowanie Mowa niezależna Mowa zależna	<ul style="list-style-type: none"> – stara się wprowadzać cytaty do swoich wypowiedzi – rozpoznaje mowę niezależną – rozpoznaje mowę zależną 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie wprowadza cytaty do swoich wypowiedzi – wprowadza do tekstów pisanych mowę niezależną – wprowadza do tekstów pisanych mowę zależną 	<ul style="list-style-type: none"> – celowo wprowadza cytaty do swoich wypowiedzi – wyjaśnia, na czym polega mowa niezależna – wyjaśnia, na czym polega mowa zależna 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie wykorzystuje cytaty w swoich wypowiedziach – funkcjonalnie stosuje w pisanych tekstach mowę niezależną – funkcjonalnie stosuje mowę zależną w tekstach pisanych 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie, celowo, poprawnie, funkcjonalnie wprowadza cytaty do wypowiedzi – sprawnie przekształca mowę niezależną w zależną
Zebranie i powtórzenie wiadomości o komunikacji językowej	<ul style="list-style-type: none"> – wie, na czym polega komunikacja językowa – wie, że nadawca w komunikacie może wyrażać różne intencje – wie, że komunikat może realizować różne cele – wie, na czym polega interakcja między nadawcą i odbiorcą – wie, na czym polega grzeczność językowa – zna zasady kultury języka 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia składniki aktu komunikacji – rozpoznaje przykładowe intencje nadawcy w komunikacie – rozpoznaje podstawowe cele komunikatu – wyjaśnia, jak jest możliwa interakcja między nadawcą i odbiorcą w akcie komunikacji – wyjaśnia, na czym polega grzeczność językowa 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega komunikacja językowa – rozpoznaje intencje nadawcy w komunikacie – rozpoznaje i formułuje podstawowe cele komunikatu – wyjaśnia, czym jest, na czym polega i jak może przebiegać interakcja między nadawcą a odbiorcą w akcie komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia składniki aktu komunikacji – rozpoznaje różnorodne intencje w komunikacie – rozpoznaje cele cudzej wypowiedzi, dobiera środki do wyrażania celów we własnej wypowiedzi – stosuje w praktyce zasady kultury języka – bezbłędnie stosuje zasady etykiety językowej – stosuje zasady netykiety – funkcjonalnie wykorzystuje cytaty w swoich wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w różnorodnych aktach komunikacji jako nadawca i odbiorca – rozpoznaje środki językowe wyrażające intencje nadawcy – formułuje wypowiedzi, świadomie eksponując ich cele – zawsze świadomie i celowo stosuje zasady kultury języka i zasady netykiety

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – zna podstawowe zasady etykiety językowej – zna zasady porozumiewania się w sieci – stara się wprowadzać cytaty do swoich wypowiedzi – rozpoznaje mowę niezależną – rozpoznaje mowę zależną 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia podstawowe zasady kultury języka i zasady porozumiewania się w sieci – zna zasady etykiety językowej – poprawnie wprowadza cytaty do swoich wypowiedzi – wprowadza do tekstów pisanych mowę niezależną – wprowadza do tekstów pisanych mowę zależną 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest i na czym polega grzeczność językowa – omawia podstawowe zasady kultury języka i zasady porozumiewania się w sieci – stosuje zasady etykiety językowej – celowo wprowadza cytaty do swoich wypowiedzi – wyjaśnia, na czym polega mowa niezależna – wyjaśnia, na czym polega mowa zależna 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie stosuje w pisanych tekstach mowę niezależną – funkcjonalnie stosuje mowę zależną w tekstach pisanych 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy wypowiedzi zgodne z zasadami etykiety językowej – świadomie, celowo, poprawnie, funkcjonalnie wprowadza cytaty do wypowiedzi – sprawnie przekształca mowę niezależną w zależną
WIEM I UMIEM					
<i>Warto zapamiętać</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że teksty literatury pięknej dzielą się na lirykę, epikę i dramat – wie, kiedy utwór należy do literatury pięknej – wie, co to jest retoryka – zna podstawowe tropy językowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje podstawowe cechy wszystkich rodzajów literackich – zna różne rodzaje piśmiennictwa – zna części kompozycyjne wypowiedzi argumentacyjne – zna różnorodne tropy językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia wszystkie cechy rodzajów literackich – omawia różne rodzaje piśmiennictwa – zna rozmaite środki retoryczne – omawia różnorodne tropy językowe 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy liryki, epiki i dramatu – porównuje różne rodzaje piśmiennictwa – zna i stosuje różne rodzaje argumentów – stosuje funkcjonalnie tropy językowe 	<ul style="list-style-type: none"> – zna gatunki epickie, liryczne, dramatyczne – analizuje i interpretuje utwory należące do różnych rodzajów piśmiennictwa – tworzy wypowiedź argumentacyjną zgodnie z zasadami sztuki retorycznej – świadomie i celowo wykorzystuje w swoich wypowiedziach

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
					różnorodne tropy językowe
Zygmunt Saloni <i>Jak pisać wypracowania?</i>	<ul style="list-style-type: none"> – pod kierunkiem tworzy proste teksty według wzorów – dzieli tekst na akapity, dba o ich logiczną spójność 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy teksty w różnych formach wypowiedzi – stosuje różne rodzaje akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje wysoki stopień umiejętności tworzenia tekstu – wykorzystuje środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy pisemną wypowiedź zgodnie z wszystkimi wymogami sztuki tworzenia tekstu – świadomie i celowo komponuje tekst, stosuje językowe środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> – jest świadomym i kompetentnym twórcą różnorodnych tekstów – stosuje zabiegi i środki retoryczne w tekście
Test na zakończenie nauki	<ul style="list-style-type: none"> – udziela poprawnych odpowiedzi na co najmniej połowę pytań i poleceń testu 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie wykonuje trzy czwarte poleceń testu 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie wykonuje większość poleceń testu 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie wykonuje niemal wszystkie polecenia testu 	<ul style="list-style-type: none"> – bezbłędnie wykonuje wszystkie polecenia testu
Nasze projekty: relacja z nauki w klasie 7.	<ul style="list-style-type: none"> – na miarę swoich możliwości bierze udział w przygotowaniu relacji z nauki w klasie 7. 	<ul style="list-style-type: none"> – bierze udział w przygotowaniu relacji z nauki w klasie 7., proponuje formę relacji 	<ul style="list-style-type: none"> – bierze czynny udział w przygotowaniu relacji z nauki w klasie 7., proponuje rozwiązania graficzne 	<ul style="list-style-type: none"> – opracowuje koncepcję relacji z nauki w klasie 7. 	<ul style="list-style-type: none"> – kieruje pracami zespołu przygotowującego relację z nauki w klasie 7.

Szczegółowy przedmiotowy system oceniania do podręcznika *Myśli i słowa* klasa 8

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE					
ŻYCIOWE WĘDRÓWKI					

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Adam Mickiewicz <i>Stępy akermzańskie</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co to jest obraz poetycki – wskazuje i nazywa wybrany środek poetycki – cytuje fragmenty przekazujące wrażenia zmysłowe – rozpoznaje bohatera lirycznego – wyjaśnia, co robi bohater liryczny – nazywa przestrzeń pokazaną w utworze – zna pojęcie sonetu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyodrębnia obrazy poetyckie w utworze – wskazuje i nazywa podstawowe środki językowe – nazywa zmysły, które zostały przywołane w tekście – utożsamia bohatera lirycznego z osobą mówiącą – dostrzega motyw wędrowki – omawia przestrzeń zobrazowaną w utworze – wyróżnia sonet spośród innych gatunków lirycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia zawartość obrazów poetyckich – wskazuje i nazywa zastosowane w utworze środki językowe – ustala, jakimi środkami językowymi zostały przekazane wrażenia zmysłowe – wstępnie charakteryzuje bohatera lirycznego – omawia motyw wędrowki – wie, że przestrzeń ma znaczenie symboliczne – omawia cechy sonetu jako gatunku lirycznego 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia relacje między obrazami poetyckimi – określa funkcję zastosowanych w wierszu środków językowych – omawia wrażenia zmysłowe przedstawione w tekście – omawia postać bohatera lirycznego – omawia znaczenia związane z motywem wędrowki – omawia symbolikę przestrzeni – wyjaśnia, jak sonet jako gatunek łączy się ze sposobem obrazowania w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem językowych środków opisu
Edward Stachura <i>Wędrownką życie jest człowieka...</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co może być motywem – wskazuje wersy, w których ujawnia się osoba mówiąca – przypomina, co to jest pytanie retoryczne – formułuje jedno pytanie do tekstu – wie, co to jest teza 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega w tekście motyw wędrowki – zbiera informacje o osobie mówiącej – cytuje pytania retoryczne – formułuje kilka pytań do tekstu – cytuje wers o charakterze tezy 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia motyw wędrowki wykorzystany w wierszu – omawia osobę mówiącą w wierszu – ustala, czego dotyczą pytania retoryczne – formułuje pytania do tekstu – wyjaśnia, czego dotyczy teza zawarta w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia symboliczne znaczenia związane z motywem wędrowki – omawia życiową postawę osoby mówiącej – omawia funkcję pytań retorycznych – formułuje wszystkie możliwe pytania do tekstu – ustosunkowuje się do tezy zawartej w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem symboliki motywu wędrowki

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
<p>Jarosław Marek Rymkiewicz <i>Ogród w Milanówku, pieśń nocnego wędrownca</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – przypomina, co może być motywem – wymienia bohaterów utworu – dostrzega osobę mówiącą w wierszu – łączy odpowiednie środki językowe z opisem przestrzeni – wskazuje wersy, w których jest mowa o Bogu 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega motyw ogrodu w tekście – wydobywa informacje o bohaterach utworu – zbiera informacje o osobie mówiącej – wskazuje środki językowe opisujące przestrzeń – wstępnie określa relacje między Bogiem, człowiekiem i naturą 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia motyw ogrodu występujący w wierszu – porządkuje informacje o bohaterach utworu – krótko wypowiada się na temat osoby mówiącej – nazywa środki językowe opisujące przestrzeń – wypowiada się na temat relacji między Bogiem, człowiekiem i naturą 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia symboliczne znaczenia motywu ogrodu – omawia bohaterów utworu – omawia osobę mówiącą – omawia sposób obrazowania przestrzeni – omawia relacje między Bogiem, człowiekiem i naturą 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem relacji między Bogiem, człowiekiem i naturą
<p>Caspar David Friedrich, <i>Wędrowiec nad morzem mgły</i> (reprodukcja obrazu)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne elementy przedstawione na obrazie – opowiada, co przedstawia obraz – rozpoznaje motywy wędrowki – dostrzega różne rodzaje przestrzeni pokazane na obrazie – przedstawia podstawowe informacje związane z postacią pokazaną na obrazie – zna pojęcie <i>perspektywa</i> – układa krótki monolog wewnętrzny 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa elementy przedstawione na obrazie – wydobywa znaczenia dosłowne dzieła – omawia elementy związane z motywem wędrowki – nazywa rodzaje przestrzeni pokazane na obrazie – omawia postać przedstawioną na obrazie – wyjaśnia, na czym polega perspektywa – układa monolog wewnętrzny – tworzy opis obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia elementy przedstawione na obrazie – wydobywa znaczenia przenośne dzieła – omawia znaczenia związane z motywem wędrowki – omawia przestrzeń pokazaną na obrazie, – omawia znaczenia związane z postacią przedstawioną na obrazie – omawia perspektywę obrazu – tworzy rozbudowany monolog wewnętrzny – tworzy ciekawy opis obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia sytuację przedstawioną na obrazie – omawia znaczenia przenośne dzieła – łączy motyw wędrowki przedstawiony na obrazie z innymi dziełami – omawia znaczenia związane z przestrzenią ukazaną na obrazie – omawia malarskie sposoby pokazania postaci i związane z nią znaczenia – omawia znaczenia obrazu wynikające z wykorzystania perspektywy – tworzy rozbudowany monolog wewnętrzny związany ze znaczeniami obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje obraz ze szczególnym uwzględnieniem roli środków języka malarskiego dla tworzenia znaczeń naddanych dzieła – tworzy monolog wewnętrzny –podkreślają subiektywizm wypowiedzi i emocje – opisuje obraz ze szczególnym zwróceniem uwagi na wrażenia, jakie wywołuje na odbiorcy

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	– tworzy prosty opis obrazu			– opisuje obraz – zwraca uwagę na środki języka malarskiego	
Wirtualny spacer – literackie gry planszowe	– we wskazanym programie internetowym opracowuje (z pomocą) grę planszową	– we wskazanym programie internetowym opracowuje grę planszową	– w samodzielnie wybranym programie internetowym opracowuje grę planszową	– w samodzielnie wybranym programie internetowym opracowuje grę planszową, dodaje do niej zagadki literackie	– samodzielnie tworzy ciekawą, o dużym stopniu skomplikowania literacką grę planszową
MAŁE OJCZYZNY					
Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i>	– odtwarza wybrane elementy świata przedstawionego – przypomina, co to jest wątek – odtwarza wybrane wydarzenie z fabuły utworu, wyjaśnia różnice między bohaterem indywidualnym i zbiorowym – krótko charakteryzuje wybranego bohatera – wie, kiedy bohatera nazywamy dynamicznym – zna epopeję jako gatunek, wie, co to jest geneza utworu	– porządkuje elementy świata przedstawionego, wymienia wątki utworu – odtwarza kilka wydarzeń z fabuły utworu – wymienia kilku bohaterów indywidualnych, określa, kto jest bohaterem zbiorowym – charakteryzuje wybranego bohatera – wyjaśnia, kto i dlaczego jest bohaterem dynamicznym – odróżnia epopeję od innych gatunków epickich – wyjaśnia, czym jest geneza utworu	– omawia elementy świata przedstawionego – omawia wątki utworu – wskazuje i omawia najważniejsze wydarzenia fabuły – wyjaśnia, kto jest bohaterem indywidualnym, a kto zbiorowym w utworze – dokonuje pełnej charakterystyki wybranego bohatera – wyjaśnia, z czego wynika dynamizm w charakterystyce bohatera – wskazuje cechy epopei – zna podstawowe fakty związane z genezą utworu	– omawia relacje między elementami świata przedstawionego – omawia związki wątków ze sobą – omawia sposób prowadzenia fabuły w utworze – omawia zależności między bohaterami indywidualnymi a bohaterem zbiorowym – dokonuje charakterystyki porównawczej wybranych bohaterów – zestawia bohaterów dynamicznych i statycznych – wyjaśnia, dlaczego utwór jest epopeją – omawia genezę utworu	– dokonuje samodzielnej analizy i interpretacji utworu ze szczególnym uwzględnieniem jego znaczenia w polskiej kulturze

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Olga Tokarczuk <i>Czas Prawieku</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wydobywa informacje z tekstu dotyczące prezentowanego miejsca – zna pojęcie <i>mityzacja</i> – wylicza opisane elementy natury – zna pojęcie <i>mała ojczyzna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza wydobyte z tekstu informacje – wie, na czym polega mityzacja – wstępnie omawia przedstawione elementy natury – wyjaśnia, co oznacza termin <i>mała ojczyzna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje i odtwarza informacje dotyczące prezentowanego miejsca – wyjaśnia, na czym polega mityzacja – dostrzega związki między przedstawionymi elementami natury – opowiada o przedstawionych elementach natury – wypowiada się o Prawieku jako małej ojczyźnie 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada własnymi słowami, co wiadomo o opisywanym miejscu – wyjaśnia, jakie znaczenia związane są z mityzacją przestrzeni – omawia relacje między przedstawionymi elementami natury – wyjaśnia, co to znaczy, że Prawiek jest <i>małą ojczyzną</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem konwencji obrazowania przestrzeni
Adam Pańczuk <i>Karczeby</i> (fotoreportaż)	<ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia fotoreportaż spośród innych tekstów kultury – czyta ze zrozumieniem informacje dotyczące tytułu fotoreportażu – zna pojęcie <i>etymologia</i> – przedstawia swoje odczucia związane z obejrzanymi fotografiami – dostrzega symbolikę niektórych elementów fotografii – pisze proste opowiadanie 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia podstawowe cechy fotoreportażu – wypowiada się na temat tytułu fotoreportażu – łączy pojęcie <i>etymologia</i> z pochodzeniem wyrazów – wypowiada się na temat obejrzanych fotografii – wskazuje elementy o znaczeniu symbolicznym – pisze opowiadanie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się fotoreportaż – odtwarza własnymi słowami informacje dotyczące tytułu fotoreportażu – wyjaśnia pojęcie <i>etymologia</i> – omawia obejrzone fotografie – wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów fotografii – pisze ciekawe opowiadanie 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia swój stosunek do fotoreportażu jako tekstu kultury – tworzy wypowiedź związaną z tytułem fotoreportażu – korzystając ze słownika etymologicznego wyjaśnia pochodzenie słów – ocenia obejrzone fotografie – tworzy dłuższą, zwartą wypowiedź dotyczącą symboliki cyklu fotografii – pisze opowiadanie, stosuje ciekawe rozwiązania fabularne 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje fotoreportaż ze szczególnym uwzględnieniem funkcji środków kreujących metaforyczne znaczenia – pisze rozbudowane opowiadanie z elementami opisu i charakterystyki
<i>Mała ojczyzna</i>	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza najważniejsze informacje zawarte w 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza i porządkuje informacje zawarte w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia najważniejsze informacje zawarte w 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza wywód zawarty w artykule 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	artykuły – wie, że obok literatury pięknej istnieją teksty publicystyczne – wydobywa najważniejsze myśli z artykułu – dostrzega argumenty zawarte w tekście – wyodrębnia akapity w tekście	– odróżnia publicystykę od literatury pięknej – streszcza artykuł – odtwarza główne argumenty zawarte w tekście – omawia zawartość treściową kolejnych akapitów	artykuły – wyjaśnia, czym różni się publicystyka od literatury pięknej – funkcjonalnie streszcza za artykuł – odtwarza wszystkie argumenty zawarte w tekście – określa związek między poszczególnymi akapitami	– wyjaśnia, dlaczego tekst należy do publicystyki – pisze streszczenie przy zachowaniu wszystkich wymogów tej formy wypowiedzi – ustosunkowuje się do argumentów zawartych w tekście – wskazuje akapit synonimiczny	szczególnym uwzględnieniem jego intencji
Wirtualny spacer – fotoreportaż	– przygotowuje prosty fotoreportaż o swoim regionie	– przygotowuje fotoreportaż o swoim regionie	– przygotowuje ciekawy fotoreportaż o swoim regionie	– przygotowuje fotoreportaż o swoim regionie, dba o artystyczną formę fotografii	– przygotowuje oryginalny, twórczy fotoreportaż o swoim regionie, za pomocą właściwych środków przekazuje w nim znaczenia metaforyczne
WIDZIEĆ SERCEM					
Henryk Sienkiewicz <i>Quo vadis</i> WIDZIEĆ SERCEM	– wymienia elementy świata przedstawionego – wyodrębnia główny wątek utworu – wie, jakie wydarzenie można nazwać punktem kulminacyjnym – zna powieść historyczną jako typ powieści – odróżnia elementy	– omawia wybrane elementy świata przedstawionego – wyodrębnia wątki w utworze – wskazuje wydarzenie, które stanowi punkt kulminacyjny – wie, że utwór jest powieścią historyczną – wymienia elementy fikcyjne i rzeczywiste w powieści – wskazuje bohatera	– porządkuje elementy świata przedstawionego – dostrzega zależności między wątkami – opowiada przebieg wydarzenia będącego punktem kulminacyjnym – wskazuje cechy powieści historycznej – określa rolę elementów rzeczywistych w fabule	– omawia relacje między elementami świata przedstawianego – omawia układ wątków – omawia funkcję punktu kulminacyjnego w utworze – wyjaśnia, dlaczego utwór jest powieścią historyczną – omawia relacje między elementami fikcyjnymi i rzeczywistymi	– samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem relacji między elementami fikcyjnymi a historycznymi

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	fikcyjne od rzeczywistych – przypomina, kiedy bohater jest statyczny, a kiedy dynamiczny – pisze proste podziękowanie	statycznego i dynamicznego – pisze podziękowanie	– wyjaśnia różnicę między bohaterem statycznym a dynamicznym – pisze oryginalne podziękowanie	– omawia funkcję bohaterów statycznych i dynamicznych w powieści – pisze podziękowanie – zachowuje wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	
Jan Parandowski <i>Eros i Psyche</i>	– czyta mit ze zrozumieniem – wskazuje w tekście przykład frazeologizmu – opowiada, jak w mitach jest przedstawiony Eros – wymienia przykład utworu literackiego związanego tematycznie z mitem <i>Eros i Psyche</i>	– opowiada płynnie treść mitu – rozpoznaje w tekście frazeologizmy – przedstawia swoje wyobrażenie Erosa – wymienia kilka utworów literackich związane tematycznie z mitem <i>Eros i Psyche</i>	– wypisuje wydarzenia mitu w postaci wątku – wyjaśnia znaczenia wynikające z frazeologizmów – opowiada jak wyobraża sobie Erosa – wymienia różne utwory literackie związane tematycznie z mitem <i>Eros i Psyche</i>	– wie, co to jest wątek, wyodrębnia wątek w tekście – wyjaśnia funkcję frazeologizmów w tekście – przedstawia swoje wyobrażenie Erosa, uzasadnia je – wymienia utwory literackie związane tematycznie z mitem <i>Eros i Psyche</i> , przedstawia ich problematykę	– przedstawia w dłuższej wypowiedzi kulturową rolę mitu o Erosie o Psyche, jego związki z innymi tekstami literackimi
Wisława Szymborska <i>Miłość szczęśliwa</i>	– wie, o czym mówi wiersz – wie, kto to jest osoba mówiąca w utworze lirycznym – cytuje pytania postawione w tekście	– opowiada własnymi słowami, o czym mówi wiersz – odróżnia osobę mówiącą od autora – cytuje wersy, w których osoba mówiąca ujawnia swoje opinie	– formułuje temat utworu – określa osobę mówiącą w tekście – określa funkcję pytań postawionych w tekście	– określa temat utworu w powiązaniu z innymi znanymi tekstami poświęconymi miłości – odczytuje intencje osoby mówiącej	– samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz, w interpretacji wykorzystuje odniesienia do innych tekstów
Antonio Canova <i>Eros i Psyche</i> (rzeźba)	– wie, kogo przedstawia rzeźba – wie, że dzieło ma dynamiczny charakter	– dostrzega związek rzeźby z mitem – wie, co może być źródłem dynamizmu i wstępnie go wyjaśnia	– wypowiada się na temat związku rzeźby z mitem – wskazuje sposoby uzyskania dynamizmu	– wyjaśnia, na czym polega związek rzeźby z mitem – wyjaśnia, co jest źródłem dynamizmu rzeźby – w szczegółowy sposób opisuje sposób przedstawienia postaci	– tworzy rozwiniętą wypowiedź na temat znaczeń wynikających z rzeźby, łączy je ze środkami wyrazu wykorzystanymi przez

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	– w prosty sposób opisuje sposób przedstawienia postaci – wstępnie określa swoje odczucia wywołane oglądaną rzeźbą	– opisuje sposób przedstawienia postaci, – nazywa swoje odczucia związane z oglądaną rzeźbą	– wypowiada się na temat sposobu przedstawienia postaci – nazywa uczucia wyrażane przez ukazane postacie	– wypowiada się na temat emocji wyrażanych i wywoływanych przez rzeźbę	artystę oraz z treściami mitu
Wirtualny spacer – motyw miłości w antologii	– korzystając z pomocy, tworzy prostą antologię dzieł o tematyce miłosnej	– tworzy prostą antologię dzieł o tematyce miłosnej	– tworzy antologię dzieł o tematyce miłosnej	– tworzy zróżnicowaną antologię dzieł o tematyce miłosnej	– tworzy zróżnicowaną antologię dzieł o tematyce miłosnej, wyjaśnia zasady doboru i ułożenia materiału
OCALIĆ TOŻSAMOŚĆ					
Stefan Żeromski <i>Szyfowane prace</i>	– wymienia najważniejsze elementy świata przedstawionego – krótko opowiada o gimnazjum kleryckim – zna pojęcie rusefikacji – przedstawia Bernarda Zygiera – wyjaśnia, jak rozumie pojęcie <i>motyw postępowania</i> – opowiada o lekcji języka polskiego	– porządkuje elementy świata przedstawionego – krótko opowiada, jak przebiegała nauka w kleryckim gimnazjum – wyjaśnia, na czym polegała rusefikacja – zbiera informacje o Bernardzie Zygierze – wskazuje motywy postępowania głównych bohaterów – opowiada o reakcjach uczniów i nauczyciela na recytację <i>Reduty Ordona</i>	– omawia elementy świata przedstawionego, – przedstawia rozwiniętą wypowiedź o przebiegu nauki w kleryckim gimnazjum – wymienia sposoby przeciwstawiania się rusefikacji – porządkuje informacje o Bernardzie Zygierze – omawia motywy postępowania bohaterów – wyjaśnia, jaką rolę odegrała recytacja <i>Reduty Ordona</i> w budzeniu świadomości narodowej	– omawia relacje między elementami świata przedstawionego – ocenia, jak przebiegała nauka w kleryckim gimnazjum – omawia sposoby przeciwstawiania się rusefikacji – przedstawia i charakteryzuje Bernarda Zygiera – ocenia motywy postępowania postaci – wypowiada się na temat roli literatury w życiu narodu	– samodzielnie analizuje i interpretuje powieść ze szczególnym uwzględnieniem problemu dojrzewania do poczucia tożsamości narodowej

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Maria Dąbrowska <i>Marcin Koźera</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje najważniejsze elementy świata przedstawionego – dostrzega obecność narratora – przedstawia najważniejsze informacje dotyczące tytułowego bohatera – opowiada o rozterkach bohatera – zna pojęcie tożsamości narodowej 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje elementy świata przedstawionego – przypomina informacje na temat narratora i narracji – przedstawia i charakteryzuje tytułowego bohatera – szereguje wydarzenia pokazujące dojrzewanie bohatera – rozumie pojęcie tożsamości narodowej 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o elementach świata przedstawionego – określa narratora – omawia relacje bohatera ze światem – opowiada, jak bohater zyskał poczucie przynależności narodowej – krótko wyjaśnia pojęcie tożsamości narodowej 	<ul style="list-style-type: none"> – streszcza utwór – omawia rolę narratora w utworze – omawia zmiany w świadomości tytułowego bohatera – łączy opowieść o dojrzewaniu bohatera ze znaczeniami naddanymi tekstu – wypowiada się na temat poczucia tożsamości narodowej 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem dydaktycznego przesłania tekstu
Jan Paweł II <i>Pamięć i tożsamość</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, o czym mówi tekst – odtwarza główne tezy autora na temat patriotyzmu – wyodrębnia w tekście akapity 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza wywód autora własnymi słowami – odtwarza poglądy autora na temat patriotyzmu – wie, na czym polega rytm akapitowy 	<ul style="list-style-type: none"> – relacjonuje, o czym mówi autor w swoim wywodzie – na podstawie tekstu i wypowiada się na temat patriotyzmu – określa zawartość treściową poszczególnych akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak autor tłumaczy pochodzenie i znaczenie słowa <i>ojczyzna</i> – na podstawie własnych przemyśleń wypowiada się na temat patriotyzmu – omawia relacje między akapitami 	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje zestaw ćwiczeń słownikowych związanych z pojęciem <i>ojczyzna</i>
Wirtualny spacer – tworzenie GIF-ów	<ul style="list-style-type: none"> – wybiera obrazy do animacji, korzystając z pomocy, tworzy proste GIF-y 	<ul style="list-style-type: none"> – wybiera obrazy do animacji, tworzy proste GIF-y 	<ul style="list-style-type: none"> – wybiera obrazy do animacji, tworzy oryginalne GIF-y 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia wybór obrazów do animacji, tworzy ciekawe i oryginalne GIF-y 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy oryginalne, ciekawe GIF-y wyraźnie eksponujące intencje twórcy
NA REGIONALNĄ NUTĘ					
Kazimierz Przerwa-Tetmajer	<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje płynnie tekst – wie, co to jest 	<ul style="list-style-type: none"> – tłumaczy wybrane fragmenty tekstu na język literacki 	<ul style="list-style-type: none"> – korzysta z przypisów przy tłumaczeniu tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – tłumaczy tekst na język literacki 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
<i>O Zwyrtale muzykancie</i>	dialektyzm – zna terminy <i>gwara</i> i <i>dialekt</i> – krótko wypowiada się na temat bohatera	– podaje przykłady dialektyzmów – wie, co to jest gwara i dialekt – opowiada o bohaterze	na język literacki – podaje różne przykłady dialektyzmów – rozróżnia gwarę i dialekt – wypowiada się na temat sposobu życia i myślenia bohatera	– dzieli dialektyzmy na różne rodzaje – wyjaśnia, co to jest gwara i dialekt – omawia filozofię życia bohatera	szczególnym uwzględnieniem zawartej w nim filozofii życia
Władysław Reymont <i>Chłopi (frag.)</i>	– wyjaśnia, czego dotyczy narracja fragmentu – zna pojęcie <i>stylizacja gwarowa</i> – rozpoznaje dynamiczny charakter wypowiedzi	– omawia narrację fragmentu – wie, na czym polega stylizacja gwarowa – wskazuje podstawowe środki językowe dynamizujące wypowiedź	– wyodrębnia w narracji części tematyczne – wyjaśnia, na czym polega stylizacja gwarowa – nazywa wszystkie środki dynamizujące wypowiedź	– charakteryzuje narratora – omawia znaczenie stylizacji gwarowej we fragmencie – omawia sposoby dynamizowania wypowiedzi w kontekście jej tematyki	– samodzielnie analizuje i interpretuje fragment ze szczególnym uwzględnieniem dynamiki wypowiedzi
Stanisław Witkiewicz <i>Willa Koliba (architektura)</i>	– rozpoznaje architekturę jako dziedzinę sztuki – zna pojęcie stylu architektonicznego – wie, że budynek reprezentuje styl zakopiański	– przedstawia wrażenia, jakie wywołuje na nim budowla – wyjaśnia ogólnie pojęcie stylu architektonicznego – wymienia główne cechy stylu zakopiańskiego	– wymienia charakterystyczne elementy budowli – wyjaśnia pojęcie stylu architektonicznego – wymienia konstytutywne cechy stylu zakopiańskiego	– omawia charakterystyczne cechy budowli – wyjaśnia, co składa się na styl architektoniczny – omawia styl zakopiański	– wyczerpująco omawia budowlę ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki jej stylu architektonicznego
Wirtualny spacer – projekt fanpage’a	– zbiera podstawowe informacje o kulturze regionu – korzystając z pomocy, tworzy fanpage	– zbiera informacje o kulturze regionu – tworzy fanpage	– zbiera ważne informacje o kulturze regionu – tworzy fanpage	– zbiera i porządkuje ważne informacje o kulturze regionu – tworzy i prowadzi fanpage	– jest znawcą kultury regionu, tworzy i aktywnie prowadzi fanpage

STRACONE POKOLENIE

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Krzysztof Kamil Baczyński <i>Z głową na karabinie</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zna termin <i>pokolenie Kolumbów</i> – wie, że niektóre elementy utworu mają znaczenie symboliczne – wskazuje formy gramatyczne ujawniające osobę mówiącą – przypomina, na czym polega kontrast jako środek poetycki – zna pojęcie <i>peryfraz</i> – ma świadomość tragizmu pokolenia wojennego 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, jakie pokolenia nazywamy pokoleniem Kolumbów – rozpoznaje elementy symboliczne – rozpoznaje podmiot liryczny – rozpoznaje kontrast – wskazuje peryfrazę – wyjaśnia, na czym polega tragizm pokolenia wojennego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie nazwy <i>pokolenie Kolumbów</i> – wyjaśnia znaczenia elementów symbolicznych – charakteryzuje podmiot liryczny – wyjaśnia, które elementy zostały zestawione na zasadzie kontrastu – wyjaśnia, czego dotyczy peryfraz – wypowiada się wyczerpująco na temat tragizmu pokolenia wojennego 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia pochodzenie i znaczenie terminu <i>pokolenie Kolumbów</i> – interpretuje znaczenia elementów symbolicznych w kontekście całości utworu – omawia podmiot liryczny jako reprezentanta pokolenia – wyjaśnia funkcję kontrastu – wyjaśnia funkcję peryfrazy – wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tragizm pokolenia wojennego 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem przyczyn i przejawów tragizmu pokolenia Kolumbów
Krzysztof Kamil Baczyński, <i>Elegia o [chłopcu polskim]</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że utwór jest elegią – wskazuje formy gramatyczne pozwalające wyróżnić osobę mówiącą – rozpoznaje bohatera lirycznego – przypomina, na czym polega kontrast – wskazuje przykład metafory 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym cechuje się elegia – rozpoznaje osobę mówiącą – wskazuje bohatera lirycznego – rozpoznaje kontrast w wierszu – rozpoznaje metafory w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się elegia jako gatunek liryczny – charakteryzuje osobę mówiącą – omawia bohatera lirycznego utworu – wyjaśnia, z czym jest związany kontrast w wierszu – wyjaśnia znaczenia metaforyczne 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego utwór jest elegią – omawia relację między osobą mówiącą i bohaterem lirycznym – tworzy dłuższą wypowiedź związaną z bohaterem lirycznym – wyjaśnia funkcję kontrastu – interpretuje znaczenia wynikające z metafor 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem przyczyn i przejawów tragizmu bohaterów

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Zbigniew Herbert <i>Nike, która się waha</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kim była Nike – zna pojęcie <i>reinterpretacja</i> – wskazuje bohatera lirycznego – wie, że bohater jest postacią tragiczną – wie, że utwór reprezentuje wiersz wolny 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje motywy mitologiczne w wierszu – wie, na czym polega reinterpretacja – przedstawia bohatera lirycznego – krótko wyjaśnia, dlaczego bohater jest postacią tragiczną – wie, czym cechuje się wiersz wolny 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia motywy mitologiczne wykorzystane w wierszu – wyjaśnia, na czym polega reinterpretacja w wierszu – charakteryzuje bohatera lirycznego – omawia tragizm bohatera lirycznego – wymienia wszystkie cechy wiersza wolnego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenia motywów mitologicznych występujących w wierszu – formułuje znaczenia związane z reinterpretacją motywów mitologicznych – tworzy dłuższą wypowiedź związaną z bohaterem lirycznym – wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tragizm bohatera – omawia budowę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem znaczeń związanych z reinterpretacją motywów mitologicznych
Andrzej Wróblewski <i>Matka z zabitym dzieckiem</i> <i>Syn i zabita matka</i>	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzeża podobieństwa tematyczne i estetyczne obu obrazów – dostrzeża znaczącą kolorystykę obrazów – dostrzeża główną zasadę kompozycyjną obrazów – wymienia bohaterów obrazów – zna pojęcie <i>styl malarstwa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje podobieństwa tematyczne i estetyczne obu obrazów – omawia kolorystykę obrazów – omawia kompozycję obrazów – wypowiada się na temat bohaterów obrazów – wie, co składa się na styl malarstwa 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiada się na temat podobieństw tematycznych i estetycznych obrazów – omawia funkcję kolorów na obrazach – wypowiada się na temat kompozycji obrazów – zestawia bohaterów obrazów – wymienia główne cechy stylu malarstwa A. Wróblewskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wyczerpująco podobieństwa tematyczne i estetyczne obu obrazów – wyjaśnia symboliczne znaczenia kolorystyki obrazów – wskazuje znaczenia wynikające z kompozycji obrazów – omawia relacje zachodzące między bohaterami obrazów i sposób ich zobrazowania – omawia styl malarstwa autora obrazów 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje obrazy ze szczególnym uwzględnieniem środków języka malarskiego wykorzystanych dla kreowania znaczeń
Wirtualny spacer – profil osobowy bohatera	<ul style="list-style-type: none"> – korzystając z pomocy, przygotowuje prosty profil osobowy 	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje prosty profil osobowy 	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje profil osobowy 	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje rozbudowany profil osobowy 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie przygotowuje rozbudowany, ciekawy profil osobowy

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Arkady Fiedler <i>Dymizjon 303</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zna najważniejsze elementy świata przedstawionego – wydobywa podstawowe informacje – odróżnia literaturę faktu od literatury pięknej – wymienia wybranych bohaterów – zna środki językowe dynamizujące wypowiedź – krótko opowiada wybrane wydarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze elementy świata przedstawionego – wydobywa najważniejsze informacje – wie, kiedy utwór należy do literatury faktu – krótko charakteryzuje wybranych bohaterów – nazywa środki językowe dynamizujące wypowiedź – opowiada krótko przebieg najważniejszych wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje najważniejsze elementy świata przedstawionego – wydobywa informacje – wyjaśnia, dlaczego utwór należy do literatury faktu – charakteryzuje wybranych bohaterów – wie, jakich środków językowych użyć dla zdynamizowania wypowiedzi – opowiada przebieg wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia najważniejsze elementy świata przedstawionego – wydobywa i porządkuje informacje – omawia utwór jako tekst reprezentujący literaturę faktu – charakteryzuje bohaterów – stosuje środki językowe dynamizujące wypowiedź – w rozwinięty sposób opowiada przebieg wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem jego walorów dokumentarnych
Melchior Wańkowicz <i>Szkiełce spod Monte Cassino</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, o czym mówi fragment – nazywa emocje wybranych bohaterów – rozpoznaje reportaż jako gatunek – stara się brać udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wybrane elementy przedstawionej rzeczywistości – nazywa emocje bohaterów – wie, czym jest reportaż jako forma wypowiedzi – bierze udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wszystkie elementy przedstawionej rzeczywistości – omawia emocje bohaterów – omawia przeciwstawnych stron konfliktu – wymienia cechy reportażu – bierze czynny udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia tematykę i problematykę fragmentu utworu – omawia źródła emocji bohaterów – omawia cechy reportażu jako formy wypowiedzi, – bierze czynny udział w dyskusji, nawiązuje do wypowiedzi przedmówców 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje fragment ze szczególnym uwzględnieniem motywacji działania bohaterów
Jacek Dukaj <i>Xavras Wyżrym</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia podstawowe elementy świata przedstawionego – wie, czego dotyczył konflikt 	<ul style="list-style-type: none"> – zbiera podstawowe informacje o elementach świata przedstawionego – opowiada o konflikcie – opowiada o motywach 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje informacje o świecie przedstawionym – relacjonuje przebieg konfliktu 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje informacje o świecie przedstawionym – prezentuje przyczyny i przebieg konfliktu – ocenia motywy działania 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem oceny postaw bohaterów

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	– prezentuje działania bohaterów – wyjaśnia, jak mogą przejawiać się postawy patriotyczne	działania bohaterów – wyjaśnia, czym wyraża się patriotyzm bohaterów	– ustosunkowuje się do działań bohaterów – omawia postawy patriotyczne bohaterów	bohaterów – wypowiada się na temat postaw patriotycznych	
Janusz Ordon, Rafał Urbański <i>Wieża</i> (komiks)	– odróżnia komiks od innych tekstów kultury – uważnie ogląda warstwę obrazową komiksu – czyta ze zrozumieniem warstwę językową komiksu – nazywa emocje bohaterów – opowiada najważniejsze wydarzenia	– zna komiks jako tekst kultury – omawia warstwę obrazową komiksu – omawia warstwę językową komiksu – wyjaśnia, jak zostały pokazane emocje bohaterów – relacjonuje przebieg najważniejszych wydarzeń	– wyjaśnia, czym cechuje się komiks jako tekst kultury – wypowiada się na temat warstwy obrazowej komiksu – wyjaśnia, czego dotyczy warstwa językowa komiksu – omawia emocje bohaterów – opowiada przebieg wydarzeń	– omawia wyróżniki komiksu jako specyficznego tekstu kultury – ocenia warstwę obrazową komiksu – ocenia warstwę językową komiksu – wskazuje źródła emocji bohaterów – relacjonuje własnymi słowami przebieg wydarzeń	– samodzielnie analizuje i interpretuje komiks ze szczególnym uwzględnieniem typowych dla komiksu środków wyrazu
Wirtualny spacer – nagrania wspomnień osób pamiętających czasy wojenne	– zbiera najważniejsze informacje na wskazany temat – przeprowadza krótką rozmowę z wybraną osobą, korzystając z pomocy, nagrywa krótki film	– zbiera informacje na wskazany temat – przeprowadza rozmowę z wybraną osobą – nagrywa krótki film	– zbiera ciekawe informacje na wskazany temat – przeprowadza interesującą rozmowę z wybraną osobą – nagrywa film	– zbiera bogate informacje na ustalony przez siebie temat – przeprowadza ciekawą rozmowę z wybraną osobą – nagrywa ciekawy film	– samodzielnie zbiera, selekcjonuje i porządkuje informacje na ustalony przez siebie temat, przeprowadza interesującą, wyczerpującą rozmowę z wybraną osobą, nagrywa interesujący film, w którym wykorzystuje środki języka filmowego

SPRAWDZIAN PRZYJAŹNI

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
<p>Aleksander Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – przypisuje utwór do literatury faktu – wydobywa podstawowe informacje związane ze światem przedstawionym – zna realia okupacyjnej rzeczywistości – zna pojęcie <i>pokolenie</i> – zna pojęcie <i>tragizm</i> – przedstawia bohaterów – według wzoru tworzy opis sytuacji – stara się brać udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym cechuje się literatura faktu – zbiera najważniejsze informacje związane ze światem przedstawionym – przedstawia realia okupacyjnej rzeczywistości – wie, jaką grupę ludzi nazywamy pokoleniem – ma świadomość tragizmu pokolenia wojennego – charakteryzuje bohaterów – tworzy opis sytuacji – przedstawia argumenty w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się literatura faktu – odtwarza najważniejsze informacje związane ze światem przedstawionym – opowiada o realiach okupacyjnej rzeczywistości – wyjaśnia, co łączy ludzi należących do pokolenia wojennego – omawia tragizm pokolenia wojennego – dokonuje pełnej charakterystyki postaci – tworzy dynamiczny opis sytuacji – bierze udział w dyskusji, przedstawia argumenty 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiada się o utworze w kontekście literatury faktu – prezentuje w ciekawy sposób informacje związane ze światem, przedstawionym – uzupełnia realia okupacyjnej rzeczywistości samodzielnie zdobytą wiedzą o tych czasach – opowiada o pokoleniu wojennym – wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tragizm pokolenia wojennego – dokonuje charakterystyki porównawczej bohaterów – tworzy dynamiczny opis sytuacji spełniający wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi – bierze aktywny udział w dyskusji, ustosunkowuje się do argumentów innych uczestników dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem postaw bohaterów
<p>Monika Kowaleczko-Szumowska <i>Galop'44</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje elementy świata przedstawionego – opowiada wybrane wydarzenia – przedstawia bohaterów – według podanego wzoru pisze recenzję książki 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy świata przedstawionego – opowiada o najważniejszych wydarzeniach – charakteryzuje bohaterów – pisze recenzję książki 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje elementy świata przedstawionego – opowiada o wydarzeniach – dokonuje pełnej charakterystyki postaci – pisze rozwiniętą recenzję książki 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia elementy świata przedstawionego – w ciekawy sposób opowiada o wydarzeniach – ocenia bohaterów – pisze recenzję, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem postaw bohaterów

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Jan Komasa <i>Miasto 44</i> (film fabularny)	<ul style="list-style-type: none"> – uważnie ogląda film – rozpoznaje najważniejsze środki języka filmowego – zwraca uwagę na grę aktorską – dostrzega w filmie efekty specjalne 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje elementy świata przedstawionego – rozpoznaje użyte środki języka filmowego – wypowiada się na temat gry aktorskiej – wymienia przykłady efektów specjalnych 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze elementy świata przedstawionego – omawia funkcję środków języka filmowego – wstępnie ocenia grę aktorską – wypowiada się na temat wykorzystanych w filmie efektów specjalnych 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia elementy świata przedstawionego – wyjaśnia, jak za pomocą określonych środków języka filmowego zostały przekazane znaczenia – ocenia grę aktorską – omawia znaczenie efektów specjalnych 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje film ze szczególnym uwzględnieniem środków języka filmowego wykorzystanych do kreowania znaczeń
Wirtualny spacer – wystawa związana z pokoleniem Kolumbów	<ul style="list-style-type: none"> – szuka we wskazanych źródłach materiałów – bierze udział w przygotowaniu ekspozycji 	<ul style="list-style-type: none"> – wybiera odpowiednie materiały na wystawę – przygotowuje ekspozycję 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie wybiera materiały, porządkuje je – tworzy przemyślaną ekspozycję 	<ul style="list-style-type: none"> – gromadzi, selekcjonuje i porządkuje materiały na wystawę – przygotowuje ciekawą, przemyślaną ekspozycję 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie dobiera, porządkuje wartościowe materiały na wystawę, organizuje ich przemyślaną ekspozycję według przyjętych zasad
UWIKŁANI W HISTORIĘ					
Miron Białoszewski <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że utwór jest pamiętnikiem – wydobywa informacje dotyczące powstańczej codzienności – dostrzega dynamikę i emocjonalizm 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym cechuje się pamiętnik jako forma wypowiedzi – odtwarza najważniejsze informacje związane z powstańczą codziennością – wskazuje w tekście środki językowe oddające dynamizm i emocje – wie, czym cechuje się język mówiony 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się pamiętnik jako forma wypowiedzi – odtwarza powstańczą codzienność – rozpoznaje i nazywa środki językowe oddające dynamizm i emocje – wskazuje cechy języka mówionego w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia utwór w kontekście jego gatunku – opowiada własnymi słowami o powstańczej codzienności – stosuje funkcjonalnie środki językowe oddające dynamizm i emocje – omawia efekty zastosowania języka mówionego w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem jego formy i języka

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Czesław Miłosz <i>Piosenka o porcelanie</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że niektóre elementy mają znaczenie symboliczne – wskazuje zdrobnienia – wie, na czym polega apostrofa – wskazuje formy pozwalające rozpoznać osobę mówiącą – łączy tekst z rzeczywistością wojenną 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje elementy o znaczeniach symbolicznych – ustala, czego dotyczą zdrobnienia – wskazuje apostrofę – rozpoznaje osobę mówiącą – formułuje problematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia elementy o znaczeniach symbolicznych – omawia funkcję zdrobnień – omawia funkcję apostrofy – wypowiada się na temat osoby mówiącej – wyjaśnia, jak ujawnia się rzeczywistość wojenna w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenia elementów symbolicznych – omawia znaczenia wynikające z zastosowania zdrobnień – omawia znaczenia wynikające z zastosowania apostrofy – charakteryzuje osobę mówiącą – omawia znaczenia wiersza z perspektywy rzeczywistości wojennej 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem jego metaforyki
Ekspozyty z Muzeum Powstania Warszawskiego	<ul style="list-style-type: none"> – uważnie ogląda ekspozyty – według wzoru sporządza notatkę – prezentuje pierwsze wrażenia po obejrzeniu ekspozycji 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o ekspozycjach – sporządza notatkę, wypowiada się na temat ekspozycji 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje ekspozyty – sporządza funkcjonalną notatkę – omawia ekspozycje 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia ekspozyty w kontekście ich wartości informacyjnej i emocjonalnej – sporządza notatkę –zachowuje wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi – ocenia rolę ekspozycji w kształtowaniu świadomości narodowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyczerpująco omawia ekspozyty ze szczególnym uwzględnieniem ich roli w zachowaniu pamięci o powstaniu warszawskim
Wirtualny spacer – relacja z powstania	<ul style="list-style-type: none"> – we wskazanych źródłach szuka materiałów – korzystając z pomocy, sporządza krótką relację 	<ul style="list-style-type: none"> – zbiera odpowiednie materiały – przedstawia krótką relację 	<ul style="list-style-type: none"> – selekcjonuje materiały – wykorzystuje je do przedstawienia ciekawej relacji 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje i selekcjonuje materiały – sporządza ciekawą relację 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie wyszukuje ciekawe materiały, porządkuje je, przedstawia w ciekawej, wyczerpującej relacji

WOJENNA GROZA

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Karolina Lanckorońska <i>Wspomnienia wojenne</i>	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia literaturę faktu od literatury pięknej – wydobywa podstawowe informacje z tekstu – zna pojęcie <i>reifikacja</i> – cytuje fragment, w którym jest mowa o moralności 	<ul style="list-style-type: none"> – zalicza tekst do literatury faktu – gromadzi informacje z tekstu – wyjaśnia pojęcie <i>reifikacja</i> – odtwarza poglądy autorki na temat moralności 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym wyróżnia się literatura faktu – porządkuje informacje wydobyte z tekstu – wyjaśnia, jak wykorzystana została reifikacja w tekście – omawia poglądy autorki na temat moralności 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego tekst należy do literatury faktu – opowiada o realiach obozowych – omawia funkcję reifikacji w tekście – ustosunkowuje się do poglądów autorki na temat moralności 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje fragment ze szczególnym uwzględnieniem problematyki moralności
Bogdan Bartnikowski <i>Dzieciństwo w pasiakach</i>	<ul style="list-style-type: none"> – przypomina, co może być motywem – wydobywa podstawowe informacje z tekstu – odtwarza najważniejsze informacje o życiu w obozie – przypomina informacje o rodzajach narracji – wie, że niektóre elementy w tekście mogą mieć znaczenia symboliczne – wie, na czym polega lapidarność stylu 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega w tekście motyw dzieciństwa – wydobywa informacje z tekstu – odtwarza realia obozowe – nazywa rodzaj narracji występujący w utworze – wskazuje element symboliczny – dostrzega lapidarność stylu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak został pokazany w tekście motyw dzieciństwa – porządkuje informacje z tekstu – opowiada o realiach obozowych – przytacza informacje o narratorze – omawia sposób wprowadzenia do fabuły elementu symbolicznego – omawia styl utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – zestawia motyw dzieciństwa pokazanego w tekście z innymi utworami – omawia własnymi słowami informacje z tekstu – wyraża własną opinię o realiach obozowych – omawia funkcję narracji pierwszoosobowej – wyjaśnia znaczenia związane z symbolem bochenka chleba – wyjaśnia, jak styl utworu wpływa na jego emocjonalną wymowę 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje opowiadanie ze szczególnym uwzględnieniem symboliki
Zbigniew Libera <i>Obóz koncentracyjny Lego</i> (instalacja plastyczna)	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że wśród dzieł plastycznych znajdują się instalacje plastyczne – wskazuje elementy dzieła – zna pojęcie prowokacji 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje instalację plastyczną wśród innych tekstów kultury – omawia wygląd instalacji plastycznej Libery – wie, na czym polega i czemu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest instalacja plastyczna – opisuje instalację plastyczną Libery – wyjaśnia, co w dziele Libery ma charakter 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje instalację z innymi dziełami plastycznymi – przedstawia swoją ocenę dzieła – ocenia instalację jako prowokację artystyczną 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje instalację ze szczególnym uwzględnieniem intencji twórcy i sposobów jej przekazywania

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	artystycznej – odróżnia kulturę masową od kultury wysokiej	służy prowokacja artystyczna – wie, czym cechuje się kultura masowa	prowokacji artystycznej – omawia cechy kultury masowej	– ocenia wytwory kultury masowej	
Wirtualny spacer – fotograficzna prezentacja miejsc pamięci	– potrafi wskazać przynajmniej jedno miejsce pamięci w swoim regionie – wykonuje zdjęcie tego miejsca – gromadzi o nim informacje – prezentuje fotografie miejsca pamięci	– zna miejsca pamięci w swoim regionie – wykonuje fotografie miejsc pamięci – wyszukuje informacje związane z miejscami pamięci w swoim regionie – przygotowuje fotograficzną prezentację miejsc pamięci w swoim regionie	– wymienia miejsca pamięci w swoim regionie – wykonuje staranne fotografie miejsc pamięci – gromadzi informacje związane z miejscami pamięci w swoim regionie – przygotowuje wyczerpującą fotograficzną prezentację miejsc pamięci w swoim regionie	– opowiada o miejscach pamięci w swoim regionie – wykonuje artystyczne fotografie miejsc pamięci – selekcjonuje i porządkuje informacje związane z miejscami pamięci w swoim regionie – przygotowuje atrakcyjną fotograficzną prezentację miejsc pamięci w swoim regionie	– ma obszerną wiedzę na temat miejsc pominięci w swoim regionie, wykonuje ich dokumentację – prezentuje je w ciekawy, oryginalny sposób na fotografiach
CZAS POGARDY					
Ida Fink <i>Wariat</i>	– przypomina rodzaje narracji – wskazuje fragmenty ujawniające emocje bohatera – rozpoznaje intencje wypowiedzi bohatera – dostrzega wewnętrzny konflikt bohatera – postrzega wybór bohatera jako tragiczny	– rozpoznaje narrację pierwszoosobową – nazywa emocje bohatera – formułuje intencje wypowiedzi bohatera – omawia wewnętrzny konflikt bohatera – ma świadomość tragizmu wyboru, przed którym stanął bohater	– przedstawia narratora – omawia emocje bohatera – wyjaśnia, z czym są związane intencje wypowiedzi bohatera – wyjaśnia, na czym polega wewnętrzny konflikt bohatera – wyjaśnia, z czego wynika tragizm wyboru,	– omawia efekty zastosowania w opowiadaniu narracji pierwszoosobowej – omawia emocje bohatera i ich źródła – omawia intencje wypowiedzi bohatera w kontekście jego przeżyć – analizuje wewnętrzny konflikt bohatera – omawia wybór bohatera w kategoriach tragizmu	– samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem kategorii tragizmu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
			przed którym stanął bohater		
Hanna Krall <i>Żal</i>	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia literaturę piękną od literatury faktu – łączy utwór z problematyką Holocaustu – ma świadomość konieczności zachowania pamięci o ludziach, prezentuje bohaterów utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że utwór należy do literatury faktu – wskazuje elementy łączące utwór z problematyką Holocaustu – wskazuje sposoby utrwalania pamięci o ludziach – opowiada o wybranym bohaterze utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – przypomina wyróżniki literatury faktu – omawia elementy łączące utwór z problematyką Holocaustu – omawia sposoby utrwalania pamięci o ludziach – opowiada o bohaterach utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego utwór należy do literatury faktu – omawia tekst w kontekście problematyki Holocaustu – tworzy rozwiniętą wypowiedź o potrzebie, konieczności i sposobach utrwalania pamięci o ludziach – w wyczerpujący sposób opowiada o bohaterach utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór w kontekście problematyki pamięci o Holocaustie
Izrael Aljuche „Lutek” Orenbach <i>Listy z getta tomaszowskiego</i>	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia list od innych form wypowiedzi – wyjaśnia, kiedy wypowiedź ma charakter subiektywny – wskazuje zwroty do adresata – zbiera podstawowe informacje o elementach świata przedstawionego – zbiera podstawowe informacje o rzeczywistości w getcie – wskazuje fragmenty, na podstawie których można określić emocje nadawcy – przypomina, czym cechuje się styl potoczny 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje tekst jako listy – rozpoznaje subiektywizm wypowiedzi – określa adresata – zbiera informacje o elementach świata przedstawionego – odtwarza podstawowe informacje o rzeczywistości w getcie – nazywa emocje nadawcy – rozpoznaje styl potoczny wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia formę wypowiedzi wykorzystaną w utworze – wyjaśnia, z czego wynika subiektywizm wypowiedzi – na podstawie zwrotów do adresata określa relacje między nadawcą i odbiorcą – porządkuje elementy świata przedstawionego – opowiada o życiu w getcie – omawia emocje nadawcy – ustala, z którymi elementami tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego tekst reprezentuje list jako gatunek wypowiedzi – wyjaśnia, jak subiektywizm wypowiedzi wpływa na relację o rzeczywistości w getcie – wyjaśnia, jak adresat wpływa na relację zawartą w listach – omawia elementy świata przedstawionego – przedstawia życie w getcie na podstawie utworu i dodatkowych źródeł – wskazuje źródła emocji nadawcy – omawia funkcję stylu potocznego zastosowanego w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem wiedzy o Holocaustie

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
			związany jest styl potoczny		
Peter Eisenman Pomnik Pomordowanych Żydów Europy w Berlinie Andrzej Solyga, Marcin Roszczyk, Zdzisław Pidek Mauzoleum w Bełżcu	– uważnie ogląda pomnik i mauzoleum – ma świadomość konieczności zachowania przeszłości w pamięci – wymienia elementy pomnika i mauzoleum – wie, że niektóre elementy mają znaczenia symboliczne	– wie, czym różnią się pomnik i mauzoleum – wypowiada się na temat konieczności zachowania w pamięci przeszłości – opisuje pomnik i mauzoleum – wskazuje elementy symboliczne	– przedstawia wstępne spostrzeżenia o pomniku i mauzoleum – w wyczerpujący sposób wypowiada się na temat konieczności zachowania w pamięci przeszłości – w rozwinięty sposób opisuje pomnik i mauzoleum – wyjaśnia znaczenia elementów symbolicznych	– wyjaśnia różnice między pomnikiem a mauzoleum – rozważa problematykę zachowania pamięci o ofiarach wojny – zestawia w opisie pomnik i mauzoleum – interpretuje obydwie budowle i uwzględnia ich znaczenia symboliczne	– samodzielnie interpretuje obydwie budowle ze szczególnym uwzględnieniem ich znaczeń symbolicznych
Wirtualny spacer – sylwetki Ireny Senderowej i Janusza Korczaka	– we wskazanych źródłach szuka informacji – krótko prezentuje zebrane informacje	– zbiera odpowiednie informacje – prezentuje zebrane informacje	– samodzielnie dociera do informacji, porządkuje je, przedstawia w ciekawy dla odbiorcy sposób	– zbiera, selekcjonuje i porządkuje informacje – prezentuje w ciekawej formie zebrane informacje	– przygotowuje ciekawą, atrakcyjną informacyjnie i wizualnie prezentację sylwetek
TRUDY POROZUMIENIA					
Stanisław Barańczak <i>Garden party</i>	– wie, o czym mówi wiersz – przedstawia bohaterów utworu – wie, na czym polega ironia – pisze proste zaproszenie	– rozpoznaje sytuację liryczną – krótko opowiada o relacjach między bohaterami, rozpoznaje w wierszu ironię – pisze zaproszenie	– opowiada o sytuacji lirycznej – omawia sytuację liryczną – wyjaśnia, czego dotyczy ironia w utworze – pisze oryginalne zaproszenie	– określa problematykę utworu – ocenia relacje między bohaterami – omawia funkcję ironii – pisze zaproszenie – zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	– samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystanej w nim kategorii ironii

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Melchior Wańkowicz <i>Tędy i owody</i>	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o swoich wrażeniach po przeczytaniu tekstu – odróżnia literaturę faktu od literatury pięknej – dzieli tekst na części kompozycyjne – zna pojęcie komunikacji językowej – zna pojęcie stereotyp 	<ul style="list-style-type: none"> – wstępnie ocenia tekst – wie, że tekst należy do literatury faktu – tytułuje poszczególne części tekstu – wyjaśnia, na czym polega komunikacja językowa – wie, czym jest stereotyp 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia swoją ocenę tekstu – wie, że tekst jest wspomnieniową gawędą – odtwarza zawartość treściową poszczególnych części – omawia krótko akt komunikacji językowej – wyjaśnia, co to jest stereotyp 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy wypowiedź, w której przedstawia i uzasadnia swoją ocenę tekstu – wyjaśnia, dlaczego tekst można nazwać wspomnieniową gawędą – omawia relacje między poszczególnymi częściami kompozycyjnymi – wymienia i omawia składniki komunikacji językowej – wyjaśnia, o jakich stereotypach jest mowa w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem jego przynależności do literatury faktu
Anna Wierzbicka <i>Przez pryzmat języka</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst ze zrozumieniem – wie, na czym polega akt komunikacji językowej – wie, że system języka składa się z kilku warstw – wyodrębnia akapity – cytuje zdanie zawierające tezę 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, o czym jest mowa w tekście – wyjaśnia, na czym polega akt komunikacji językowej – wymienia kilka warstw języka – omawia treść wybranego akapitu – przekazuje tezę autorki własnymi słowami, 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza krótko treść tekstu – wymienia składniki aktu komunikacji językowej – wymienia wszystkie warstwy języka – wyjaśnia, o czym jest mowa w kolejnych akapitach – wyjaśnia, czego dotyczy teza zawarta w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza własnymi słowami treść tekstu – omawia akt komunikacji językowej – omawia poszczególne warstwy języka – określa relacje między akapitami – ustosunkowuje się do tezy zawartej w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje o interpretuje tekst, ustosunkowuje się do wyводу autorki
Wirtualny spacer – e-plakat	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia krótko swoje wrażenia po zapoznaniu się z e-plakataami – tworzy proste hasła plakatowe 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia swoje wrażenia po zapoznaniu się z e-plakataami – tworzy hasła plakatowe 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia e-plakaty – tworzy ciekawe hasła plakatowe 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia znaczenia wynikające z e-plakatów – tworzy hasła plakatowe związane z problematyką tekstów z rozdziału 	<ul style="list-style-type: none"> –samodzielnie interpretuje e-plakaty, tworzy oryginalne, twórcze hasła plakatowe związane z problematyką tekstów z rozdziału

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
W ŚWIECIE LUDZI I ZWIERZĄT					
Sławomir Mrozek <i>Artysta</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst ze zrozumieniem – opowiada o głównym bohaterze utworu – dostrzega sprzeczność w utworze – wie, że pod postaciami zwierząt ukrywają się ludzie – pisze proste ogłoszenie 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza swoimi słowami treść utworu – omawia postawę życiową bohatera – wie, co to jest paradoks – omawia sposób kreacji bohaterów – pisze ogłoszenie 	<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje przerośnięte znaczenia utworu – omawia stosunek innych postaci do głównego bohatera – wyjaśnia, na czym polega paradoks w utworze – wyjaśnia przesłanie utworu – pisze rozwinięte ogłoszenie 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przerośnięte znaczenia utworu – ocenia postawę życiową bohatera – omawia funkcję paradoksu jako chwytu literackiego – wyjaśnia, jak sposób kreacji bohaterów wpływa na przesłanie utworu – pisze ogłoszenie, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje opowiadanie ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystanej konwencji i jej funkcji w eksponowaniu przesłania utworu
Jonathan Swift <i>Przygody Guliwera</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze elementy świata przedstawionego – wyjaśnia, na czym polega fikcja fantastyczna – przypomina, jakie są rodzaje narracji – utożsamia narratora z bohaterem – wyodrębnia kilka wartości, o jakich jest mowa w utworze – zna pojęcie utopii 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje elementy świata przedstawionego – wskazuje elementy fantastyczne – rozpoznaje narrację pierwszoosobową – wstępnie charakteryzuje bohatera–narratora – nazywa wartości, o jakich jest mowa w utworze – wie, co to jest utopia 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia elementy świata przedstawionego – omawia rolę elementów fantastycznych – charakteryzuje bohaterów – ustala, jakie zachowania bohaterów odzwierciedlają uznawane przez nich wartości – wyjaśnia, co to jest utopia 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza własnymi słowami treść fragmentu – omawia relacje między elementami realistycznymi i fantastycznymi – omawia funkcję narracji pierwszoosobowej – omawia relację między bohaterami – prezentuje rozbudowaną wypowiedź na temat wartości – wyjaśnia, czemu służy kreowanie świata jako utopii 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem funkcji elementów fantastycznych
Katarzyna Kozyra	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje instalacje plastyczne wśród innych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje podstawowe różnice między instalacją a innymi dziełami plastycznymi 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się instalacja plastyczna jako tekst kultury 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia swój stosunek do instalacji jako dzieła sztuki – omawia związki zachodzące 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje dzieło ze szczególnym

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
<i>Piramida zwierząt</i> (instalacja plastyczna)	– wymienia kilka składników instalacji – wyjaśnia dosłowne znaczenie wyrazów – formułuje jedno pytanie w związku z instalacją	– wymienia składniki instalacji – omawia znaczenia związane z podanymi wyrazami – formułuje proste pytania związane z instalacją plastyczną	– omawia składniki instalacji – wskazuje przenośne znaczenia wyrazów – formułuje pytania dotyczące znaczeń instalacji plastycznej	między wszystkimi składnikami instalacji – omawia przenośne znaczenia wynikające z podanych wyrazów – wyjaśnia, jakie refleksje wywołuje instalacja	uwzględnieniem formy wyrazu artystycznego
Wirtualny spacer – animacje internetowe	– korzysta ze wskazanego programu komputerowego – korzystając z pomocy, tworzy prostą animację	– korzysta ze wskazanego programu komputerowego – tworzy prostą animację	– korzysta ze wskazanego programu komputerowego – tworzy animację	– twórczo korzysta ze wskazanego programu komputerowego – tworzy ciekawą animację	– samodzielnie tworzy oryginalną, twórczą, pomysłową animację
W POSZUKIWANIU WARTOŚCI					
Antoine de Saint-Exupéry <i>Mały Książę</i>	– odtwarza główne elementy świata przedstawionego utworu – przedstawia ogólnie wygląd planety Małego Księcia – wymienia etapy wędrówki bohatera – wskazuje wybrane elementy o symbolicznym znaczeniu – przypomina, czym cechuje się przypowieść – wskazuje jeden fragment o charakterze aforyzmu	– opowiada o elementach świata przedstawionego – opowiada o wyglądzie planety Małego Księcia – przedstawia przebieg wędrówki bohatera – wymienia elementy o symbolicznym znaczeniu – dostrzega związek z przypowieścią jako gatunkiem – cytuje fragmenty o charakterze aforyzmów	– porządkuje elementy świata przedstawionego utworu – opowiada szczegółowo o wyglądzie planety Małego Księcia – opowiada o przebiegu wędrówki Małego Księcia – wypowiada się na temat znaczeń symbolicznych w utworze – przedstawia związek utworu z przypowieścią – wyjaśnia, które fragmenty i dlaczego	– wypowiada się na temat specyfiki elementów świata przedstawionego, – barwnie opowiada o wyglądzie planety Małego Księcia – wyjaśnia, na czym polega metaforyczny charakter wędrówki Małego Księcia – wyjaśnia znaczenia zawarte w elementach symbolicznych – wyjaśnia, na czym polega przypowieściowy charakter utworu – wyjaśnia przesłania zawarte w aforyzmach	– prezentuje rozbudowaną wypowiedź poświęconą filozoficznej wymowie utworu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
			mają charakter aforyzmów		
Ursula le Guin <i>Czarnoksiężnik z Archipelagu</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wydobywa podstawowe informacje z tekstu – wymienia podstawowe elementy świata przedstawionego – odtwarza dzieje bohatera, opowiada, jak Cień zmienił życie bohatera – wie, że utwór należy do gatunku fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> – wydobywa informacje z tekstu – wymienia elementy świata przedstawionego – krótko charakteryzuje bohatera – rozpoznaje motyw walki dobra ze złem – przypomina, czym cechują się utwory fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje informacje wydobyte z tekstu – omawia elementy świata przedstawionego – opowiada o dziejach bohatera, komentuje ich przebieg – wyjaśnia symbolikę Cienia – wyjaśnia, dlaczego utwór zaliczany jest do gatunku fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza własnymi słowami informacje wydobyte z tekstu – komentuje sposób pokazania elementów świata przedstawionego – dokonuje charakterystyki i oceny postaci – wyjaśnia znaczenia związane z motywem walki dobra ze złem – przedstawia swój stosunek do utworów fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem warstwy aksjologicznej
Andrzej Budnik <i>Wywiad bez cenzury: Łukasz Supergan</i>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje wywiad wśród innych tekstów publicystycznych – mówi, czego dotyczy poznany wywiad – odtwarza poglądy rozmówcy na temat sensu podróży – układa kilka pytań do wywiadu – przeprowadza wywiad 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy wywiadu jako formy publicystycznej – formułuje temat wywiadu – wskazuje fragmenty o znaczeniu przenośnym – układa pytania do wywiadu – przeprowadza wywiad 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się wywiad jako gatunek publicystyczny – wyjaśnia, jakie problemy zostały poruszone w wywiadzie – wyjaśnia znaczenia fragmentów metaforycznych – ustala cel wywiadu, układa do niego pytania – przeprowadza ciekawy wywiad 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia swój stosunek do wywiadu jako gatunku publicystycznego – ustosunkowuje się do problemów poruszonych w wywiadzie – omawia znaczenie fragmentów metaforycznych dla wymowy tekstu – ustala cel wywiadu, układa do niego pytania, zestawia je według przyjętej zasady – przeprowadza ciekawy wywiad 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem jego metaforycznej wymowy – przeprowadza interesujący wywiad, w którym w atrakcyjny sposób przedstawia rozmówcę
Wirtualny spacer – wywiady audio lub video	<ul style="list-style-type: none"> – ustala temat wywiadu – formułuje kilka prostych pytań do wywiadu 	<ul style="list-style-type: none"> – proponuje ciekawy temat wywiadu – formułuje pytania do wywiadu, przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakiemu tematowi będzie poświęcony wywiad – formułuje 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje temat wywiadu – układa kolejność pytań według określonej zasady 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie przygotowuje o przeprowadza wywiad –

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	– krótki przedstawia rozmówcę – opowiada o sposobach i okolicznościach przygotowania wywiadu	rozmówcę – przeprowadza wywiad audio lub video – prezentuje wywiad	zróżnicowane pytania do wywiadu – wyczerpująco przedstawia rozmówcę – sprawnie przeprowadza wywiad, przedstawia go kolegom	– w ciekawy sposób prezentuje rozmówcę – przeprowadza wywiad audio lub video – prezentuje wywiad, opowiada o wrażeniach, przeżyciach i obserwacjach w czasie przeprowadzania wywiadu	zachowuje wszystkie wymogi tego gatunku
WYROKI LOSU					
Éric-Emmanuel Schmitt <i>Oskar i pani Róża</i>	– odtwarza podstawowe informacje dotyczące bohatera – wstępnie charakteryzuje bohatera – przytacza wypowiedzi bohatera o dorosłych – wie, że istnieje styl potoczny – pisze krótki list	– zbiera informacje na temat bohatera – charakteryzuje bohatera, wyjaśnia, co bohater myślał o dorosłych – rozpoznaje w tekście styl potoczny, wskazuje przykłady użycia go – pisze list	– porządkuje informacje na temat bohatera – charakteryzuje bohatera na podstawie jego wypowiedzi – przedstawia sposób patrzenia bohatera na dorosłych – przypomina, czym cechuje się styl potoczny – pisze ciekawy list na temat utworu	– zbiera i porządkuje informacje na temat bohatera – dokonuje pełnej charakterystyki bohatera – ustala, czym wywołana była ocena dorosłych przez Oskara – omawia rolę stylu potocznego w utworze – przedstawia w formie listu swoją opinię o utworze	– samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem postaw bohaterów wobec śmierci
Barbara Kosmowska <i>Pozłacana rybka</i>	– odtwarza najważniejsze elementy świata przedstawionego – przedstawia rodzinę bohaterki – wstępnie charakteryzuje bohaterkę – zna pojęcie wolontariat – pod kierunkiem pisze	– odtwarza elementy świata przedstawionego – opowiada o relacjach rodzinnych bohaterki – charakteryzuje bohaterkę – tworzy związki wyrazowe z rzeczownikami wolontariat – pisze życiorys, CV, podanie, list motywacyjny	– porządkuje elementy świata przedstawionego – ocenia relacje rodzinne bohaterki – przedstawia pełną charakterystykę bohaterki – wyjaśnia, na czym polega wolontariat – pisze bezbłędnie	– opowiada o elementach świata przedstawionego – prezentuje rozwiniętą wypowiedź na temat relacji w rodzinie bohaterki – charakteryzuje i ocenia bohaterkę – opowiada o działaniach wolontariatu, których był świadkiem lub uczestnikiem	

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	życiorys, CV, podanie, list motywacyjny		życiorys, CV, podanie, list motywacyjny	– pisze życiorys, CV, podanie, list motywacyjny – zachowuje wszystkie wymogi tych form wypowiedzi	
Maciej Pieprzyca <i>Chce się żyć</i> (film fabularny)	– opowiada o wybranej scenie z filmu – opowiada o bohaterze – zna pojęcie <i>głos z offu</i> – zna pojęcie <i>perspektywa żabia</i> – wstępnie omawia grę aktorską – pisze prostą recenzję z filmu	– opowiada o scenach, które zwróciły jego uwagę – opowiada, jak wyglądało życie bohatera – wie, na czym polega głos z offu – wyjaśnia, na czym polega perspektywa żabia – przedstawia swoje wrażenia wywołane grą aktorską – pisze recenzję filmu	– przedstawia swoje przemyślenia wywołane filmem – opowiada o relacjach bohatera ze światem – podaje przykłady scen, w których występuje głos z offu – wskazuje sceny filmowane z perspektywy żabiej – ocenia grę aktorską – pisze ciekawą recenzję filmu	– wyjaśnia, jak film wpłynął na jego myślenie o świecie – ocenia postępowanie innych w stosunku do bohatera – wyjaśnia funkcję głosu z offu – omawia funkcję punktu widzenia kamery – tworzy wypowiedź na temat gry aktorskiej – pisze recenzję filmu, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	– samodzielnie analizuje i interpretuje film ze szczególnym uwzględnieniem środków języka filmowego kreujących znaczenia – pisze rozwiniętą recenzję filmu – eksponuje część oceniającą
Wirtualny spacer – foldery i plakaty kampanii informacyjnej	– stara się brać udział w przygotowaniu kampanii informacyjnej – sporządza we wskazanym programie prosty plakat	– bierze udział w przygotowaniu kampanii informacyjnej – sporządza we wskazanym programie plakat	– bierze aktywny udział w przygotowaniu kampanii informacyjnej – sporządza we wskazanym programie ciekawy plakat	– organizuje kampanię informacyjną – przygotowuje w samodzielnie wybranym programie związany z nią folder	– samodzielnie przygotowuje i przeprowadza kampanię informacyjną – przygotowuje propagujące ją ciekawe materiały graficzne

LITERACKIE PRZESŁANIE

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Nancy H Kleinbaum <i>Stowarzyszenie umarłych poetów</i>	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza najważniejsze elementy świata przedstawionego – wymienia kilku bohaterów – przedstawia profesora Keatinga – przedstawia wybranych uczniów akademii – wie, co składa się na postawę życiową 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza elementy świata przedstawionego – wymienia bohaterów – wstępnie charakteryzuje profesora Keatinga – przedstawia uczniów akademii – wypowiada się na temat postawy życiowej bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje elementy świata przedstawionego – wymienia bohaterów – dzieli ich według przyjętej przez siebie zasady – charakteryzuje profesora Keatinga – opowiada, jak reagowali uczniowie na słowa i działanie profesora Keatinga – omawia postawy życiowe bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada własnymi słowami o elementach świata przedstawionego – omawia relacje między bohaterami – charakteryzuje i ocenia profesora Keatinga – wyjaśnia, czego profesor Keating nauczył swoich uczniów – porównuje postawy życiowe bohaterów 	
Małgorzata Musierowicz <i>Kwiat kalafiora</i>	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada własnymi słowami treść fragmentu – wymienia cechy charakteru profesora Dmuchawca – wyjaśnia różnicę między współczuciem a litością – stara się brać udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje elementy świata przedstawionego – krótko charakteryzuje profesora Dmuchawca – bierze udział w dyskusji, 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje temat rozmowy bohaterów – charakteryzuje profesora Dmuchawca – przedstawia swoje stanowisko w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje problem tekstu, ocenia profesora Dmuchawca jako nauczyciela – bierze czynny udział w dyskusji – nawiązuje do wypowiedzi innych uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> – zna całą powieść – omawia jej problematykę – analizuje świat przedstawiony – omawia przesłanie utworu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Małgorzata Musierowicz <i>Brulion Bebe B</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, o czym rozmawiali bohaterowie – nazywa wartości, o których jest mowa w tekście – wie, kto to jest autorytet – przeprowadza krótki wywiad z wybranym nauczycielem 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje temat rozmowy bohaterów – odtwarza poglądy bohaterów na temat wartości – wyjaśnia, kto może być autorytetem – przeprowadza wywiad z wybranym nauczycielem 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa najważniejsze problemy poruszone w rozmowie bohaterów – omawia świat wartości uznawanych przez bohaterów – nazywa cechy reprezentowane przez człowieka, który może być autorytetem – przeprowadza interesujący wywiad z wybranym nauczycielem 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza przebieg rozmowy bohaterów – ustosunkowuje się do poglądów bohaterów na temat wartości – opowiada o ludziach, których uznaje za swój autorytet – przeprowadza ciekawy wywiad z wybranym nauczycielem – zachowuje wszystkie wymogi tego gatunku 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem problematyki aksjologicznej
Jostein Gaarder <i>Świat Zofii</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst ze zrozumieniem – wie, że filozofia jest dziedziną nauki – cytuje fragment wyjaśniający, na czym polega ironia sokratyczna – pisze proste zaproszenie – przygotowuje argumenty do mowy obrończej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, o czym mówi tekst – wie ogólnie, czym zajmuje się filozofia – wie, z czym jest związane pojęcie <i>ironia sokratyczna</i> – pisze zaproszenie – hierarchizuje argumenty do mowy obrończej 	<ul style="list-style-type: none"> – wydobywa informacje z tekstu – wymienia podstawowe działy filozofii – odtwarza wiadomości związane z pojęciem ironia sokratyczna – pisze oryginalne zaproszenie – przygotowuje mowę obrończą 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza własnymi słowami treść tekstu – wyjaśnia krótko, czym zajmują się główne działy filozofii – wyjaśnia własnymi słowami, na czym polega ironia sokratyczna – pisze zaproszenie, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi – wygłasza mowę obrończą 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem omówienia i oceny poglądów Sokratesa
Sławomir Mrozek <i>Autorytet</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst ze zrozumieniem – dzieli tekst na akapity – wskazuje fragmenty zawierające argumenty autora – zna podstawowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, o czym mówi tekst – odtwarza zawartość wybranego akapitu – odtwarza argumenty autora – wie, co to jest akapit syntetyczny – wie, że tekst należy do 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje temat i problem tekstu – dostrzega logiczny związek między akapitami – omawia argumenty wykorzystane przez autora 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza główne założenia wywodu autora – określa relacje treściowe między akapitami – ustosunkowuje się do argumentów autora – określa związek akapity 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst, ustosunkowuje się do zawartego w nim wywodu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	rodzaje akapitów – odróżnia publicystykę od literatury pięknej – wie, że jednym z gatunków publicystycznych jest felieton – wie, że teksty publicystyczne zawierają autorskie intencje	publicystyki – wie, że tekst reprezentuje felieton jako gatunek publicystyczny – odczytuje intencje zawarte w tekście	– wskazuje w tekście akapit syntetyczny – omawia cechy tekstów publicystycznych – omawia cechy felietonu jako gatunku publicystycznego – omawia intencje zawarte w tekście	syntetycznego z innymi akapitami – wyjaśnia, dlaczego tekst należy do publicystyki – wyjaśnia, dlaczego tekst reprezentuje felieton jako gatunek publicystyczny – ustosunkowuje się do intencji zawartych w tekście	
Wirtualny spacer – filmiki nagrane przez uczniów	– korzystając z pomocy, nagrywa prosty filmik edukacyjny ostrzegający rówieśników przed zagrożeniami	– nagrywa filmik edukacyjny ostrzegający przed zagrożeniami	– nagrywa pomysły, ciekawy filmik edukacyjny ostrzegający rówieśników przed zagrożeniami	– nagrywa pomysły, ciekawy filmik, stosuje celowe środki perswazji	– nagrywa oryginalny twórczy filmik ostrzegający rówieśników przed zagrożeniami z celowo stosowanymi środkami języka filmowego
ODCIENIE SAMOTNOŚCI					
Marek Hłasko <i>Okno</i>	– wymienia elementy świata przedstawionego – odróżnia narratora od autora – wie, na czym polega narracja pierwszoosobowa – przedstawia bohatera – dostrzega różnice w postawach życiowych narratora i bohatera – omawia przestrzeń	– porządkuje elementy świata przedstawionego – zbiera informacje o narratorze – rozpoznaje narrację pierwszoosobową – charakteryzuje bohatera – omawia postawy życiowe narratora i chłopca – dostrzega symbolikę przestrzeni	– omawia elementy świata przedstawionego – prezentuje informacje dotyczące narratora – dostrzega subiektywizm narracji – charakteryzuje narratora i bohatera – porównuje postawy życiowe narratora i bohatera – wyjaśnia, z czego	– tworzy wypowiedź, w której prezentuje wszystkie elementy świata przedstawionego – wypowiada się na temat narratora – wyjaśnia skutki zastosowania narracji pierwszoosobowej – dokonuje charakterystyki porównawczej – ocenia postawy życiowe narratora i bohatera – wyjaśnia symbolikę przestrzeni	– samodzielnie analizuje i interpretuje opowiadanie ze szczególnym uwzględnieniem oceny przedstawionych w nim postaw życiowych

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
			wynika symbolika przestrzeni		
Barbara Kosmowska <i>Samotni. pl</i>	<ul style="list-style-type: none"> – przypomina rodzaje narracji – wskazuje elementy, na podstawie których można omówić relacje panujące w rodzinie Pauli – nazywa emocje bohaterki – wyjaśnia, dlaczego Paula czuje się samotna 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje narrację pierwszoosobową – omawia relacje rodzinne Pauli – opowiada o sytuacji emocjonalnej bohaterki – opowiada o zmaganiu się bohaterki z samotnością 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia stosunek narratora do elementów świata przedstawionego – tworzy dłuższą wypowiedź na temat relacji w rodzinie Pauli – przedstawia obiektywnie sytuację emocjonalną bohaterki – przedstawia skutki postępowania Pauli 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia funkcję narracji pierwszoosobowej – ocenia relacje panujące w rodzinie bohaterki – ocenia sytuację emocjonalną bohaterki, ocenia sposoby radzenia sobie przez bohaterkę z samotnością 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem problematyki samotności
Edvard Munch <i>Krzyk</i> (reprodukcja obrazu)	<ul style="list-style-type: none"> – zna termin <i>ekspresjonizm</i> – wymienia główne elementy przedstawione na obrazie – dostrzega deformację – wymienia kolory wykorzystane na obrazie – dostrzega główną zasadę kompozycyjną – wie, że niektóre elementy mają znaczenie symboliczne – wymienia postaci przedstawione na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>ekspresjonizm</i> – wymienia elementy przedstawione na obrazie – wskazuje elementy przedstawione za pomocą deformacji – omawia kolorystykę obrazu – wstępnie omawia kompozycję obrazu – wskazuje elementy o znaczeniach symbolicznych – opowiada o sposobie prezentowania postaci na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> – używa terminu <i>ekspresjonizm</i> – omawia elementy przedstawione na obrazie – omawia elementy przedstawione za pomocą deformacji – ocenia kolorystykę obrazu – omawia kompozycję obrazu – omawia elementy o znaczeniach symbolicznych – omawia relacje między postaciami przedstawionymi na obrazie a światem 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechują się dzieła ekspresjonistyczne – omawia relacje zachodzące między elementami przedstawionymi na obrazie – omawia funkcję deformacji – wypowiada się na temat znaczeń obrazu eksponowanych kolorystyką – ocenia kompozycję obrazu – wyjaśnia znaczenia elementów symbolicznych – formułuje znaczenia sugerowane sposobem prezentowania postaci na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje obraz ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych malarskich środków wyrazu dla przekazania znaczeń

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Wirtualny spacer – tworzenie teledysku	– przypomina, co to jest motyw – korzystając z pomocy, tworzy teledysk	– dostrzega powtarzalność wybranego motywu w różnych tekstach kultury – tworzy prosty teledysk	– podaje przykłady kilku tekstów kultury zawierających ten sam motyw – tworzy teledysk	– gromadzi teksty kultury zawierające ten sam motyw – tworzy ciekawy teledysk	– selekcjonuje i porządkuje teksty kultury zawierające ten motyw – samodzielnie tworzy oryginalny, atrakcyjny wizualnie teledysk
NA SWÓJ TEMAT					
Szczepan Twardoch <i>Wieloryby i ćmy. Dzienniki 2007–2015</i>	– zna dziennik jako gatunek – zna pojęcie <i>autobiografizm</i> – wie, kiedy wypowiedź ma charakter subiektywny – wskazuje fragmenty o znaczeniach metaforycznych – wskazuje fragmenty zawierające refleksje o świecie	– rozpoznaje dziennik wśród innych gatunków – wie, na czym polega <i>autobiografizm</i> – dostrzega subiektywizm wypowiedzi – odtwarza zawartość fragmentów o znaczeniach metaforycznych – odtwarza refleksje autora o świecie	– wymienia cechy dziennika jako gatunku – wyjaśnia pojęcie <i>autobiografizm</i> – wyjaśnia, z czego wynika subiektywizm wypowiedzi – wyjaśnia znaczenia metaforyczne – omawia refleksje autora o świecie	– omawia cechy dziennika jako gatunku – omawia rysy autobiograficzne w tekście – interpretuje tekst w kontekście jego subiektywnego charakteru – omawia fragmenty o znaczeniach metaforycznych – ustosunkowuje się do refleksji autora o świecie	– samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem zawartych w nim refleksji o świecie
Magdalena Tulli <i>Szum</i>	– czyta tekst ze zrozumieniem – zna pojęcie <i>autokreacja</i> – wskazuje fragmenty opisujące emocje – według wzoru pisze list	– opowiada, o czym mówi tekst – dostrzega w tekście przejawy <i>autokreacji</i> – omawia prezentowane emocje – pisze list	– wskazuje główne zagadnienia poruszane w tekście – omawia na podstawie tekstu zjawisko <i>autokreacji</i> – omawia przejawy prezentowanych emocji – pisze ciekawy, rozwinięty list	– określa problematykę tekstu – interpretuje tekst z punktu widzenia działań <i>autokreacyjnych</i> – przedstawia źródła prezentowanych emocji – pisze ciekawy list, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	– samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem problematyki <i>autokreacji</i>

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Alina Szapocznikow <i>Autoportret I</i> – <i>Autoportret II</i> (rzeźby)	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że rzeźba jest jedną z dziedzin sztuki – wyjaśnia, co oznacza słowo <i>autoportret</i> – wymienia podstawowe elementy obu rzeźb – wstępnie jedną z rzeźb, ma świadomość, że niektóre elementy rzeźb mają znaczenie symboliczne – wie, że rzeźby są zrobione z różnych materiałów 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje rzeźbę wśród innych dzieł sztuki – wyjaśnia tytuły rzeźb – wymienia elementy obu rzeźb – opisuje obydwie rzeźby – wskazuje elementy o znaczeniach symbolicznych – nazywa materiały, z których wykonane zostały rzeźby 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia specyfikę rzeźby jako dzieła sztuki – wypowiada się na temat tytułu rzeźb – porównuje elementy obu rzeźb – dokładnie opisuje rzeźby – omawia elementy o znaczeniach symbolicznych – omawia rzeźby z uwzględnieniem materiału, z którego zostały zrobione 	<ul style="list-style-type: none"> – przypomina i omawia poznane do tej pory rzeźby – wyjaśnia tytuły rzeźb w kontekście tego, co przedstawiają – omawia elementy obu rzeźb – opisuje porównawczo obie rzeźby – wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów dzieł – wyjaśnia, jak materiał, z którego zostały wykonane rzeźby, wpływa na znaczenia dzieł 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie interpretuje rzeźby ze szczególnym uwzględnieniem ich metaforycznych znaczeń
Wirtualny spacer – autoportrety uczniów	– we wskazanym programie tworzy pod kierunkiem autoportret	– w samodzielnie wybranym programie tworzy autoportret	– w samodzielnie wybranym programie tworzy ciekawy autoportret	– tworzy autoportret odzwierciedlający jego indywidualne cechy	– w samodzielnie wybranym programie tworzy interesujący autoportret, wykorzystuje elementy symboliczne

ŚCIEŻKI ŻYCIA

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Zbigniew Herbert <i>Życiorys</i>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje życiorys wśród innych form użytkowych – rozróżnia lirykę bezpośrednią i pośrednią – gromadzi informacje o bohaterze lirycznym – wskazuje wersy pozwalające określić sytuację liryczną – dostrzega wewnętrzną kompozycję wiersza – wskazuje wersy, w których jest mowa o wartościach – nazywa uczucia 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym cechuje się życiorys jako forma wypowiedzi – dostrzega w utworze lirykę bezpośrednią – rozpoznaje bohatera lirycznego – rozpoznaje sytuację liryczną – dzieli tekst na części kompozycyjne ze względu na formy czasu – nazywa wartości ważne dla bohatera – wypowiada się na temat uczuć bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia wyróżniki życiorysu – wyjaśnia, dlaczego wiersz reprezentuje lirykę bezpośrednią – przedstawia informacje o bohaterze lirycznym – wskazuje składniki sytuacji lirycznej – omawia kompozycję wewnętrzną utworu – omawia wartości ważne dla bohatera – wskazuje źródła uczuć 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia życiorys jako użytkową formę wypowiedzi – dostrzega subiektywizm wypowiedzi poetyckiej – przedstawia dłuższą wypowiedź związaną z bohaterem lirycznym – omawia sytuację liryczną – omawia kompozycję wewnętrzną utworu w kontekście jego zawartości treściowej – omawia światopogląd bohatera lirycznego – omawia uczucia bohatera i ich źródła 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem światopoglądu i postawy życiowej osoby mówiącej (bohatera lirycznego)
Wisława Szymborska <i>Pisanie życiorysu</i>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje życiorys wśród innych form użytkowych – przypomina, co to jest frazeologizm – wie, na czym polega ironia – wskazuje wersy mówiące o człowieku – dostrzega relacje między człowiekiem i światem ukazane w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym cechuje się życiorys jako forma wypowiedzi – wskazuje w wierszu frazeologizmy – dostrzega w wierszu ironię – odtwarza obraz człowieka utrwalony w wierszu – omawia relacje między człowiekiem i światem ukazane w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia wyróżniki życiorysu – wyjaśnia znaczenia związane z frazeologizmami – wyjaśnia, przeciwko czemu skierowana jest ironia – omawia obraz człowieka ukazany w wierszu – tworzy wypowiedź na temat relacji między człowiekiem i światem ukazanych w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia życiorys jako użytkową formę wypowiedzi – wyjaśnia funkcję frazeologizmów w utworze – interpretuje znaczenia związane z kategorią ironii zastosowaną w wierszu – tworzy rozbudowaną wypowiedź prezentującą obraz człowieka ukazany w wierszu – ocenia relacje między człowiekiem i światem ukazane w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem relacji między człowiekiem i światem

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Piotr Dumala <i>Ściany</i> (film animowany)	– ogląda uważnie film – dostrzega filmowe metafory – zna pojęcie <i>everyman</i> – zwraca uwagę na muzykę w filmie	– przedstawia swoje pierwsze wrażenie po obejrzeniu filmu – wskazuje sceny zawierające metafory – wie, kto to jest <i>everyman</i> – wypowiada się na temat muzyki w filmie	– odtwarza treściową zawartość poszczególnych scen filmu – wyjaśnia znaczenia filmowych metafor – wyjaśnia, kto to jest <i>everyman</i> – ocenia muzykę w filmie	– opowiada własnymi słowami fabułę filmu – interpretuje metaforyczne znaczenia filmu – wykorzystuje pojęcie <i>everyman</i> do interpretacji filmu – ocenia muzykę filmu w kontekście jego znaczeń	– samodzielnie analizuje i interpretuje film ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystanych środków filmowych dla kreowania znaczeń metaforycznych
Wirtualny spacer – przedstawianie siebie	– pod kierunkiem przygotowuje autoprezentację	– przygotowuje autoprezentację	– przygotowuje rozbudowaną autoprezentację	– przygotowuje w ciekawej formie autoprezentację	– samodzielnie przygotowuje rozwiniętą, ciekawą autoprezentację
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE					
FONETYKA					
Głoska i litera	– rozróżnia pojęcia <i>litera</i> i <i>głoska</i> – zna główne sposoby zapisywania głosek – dzieli proste wyrazy na litery i głoski – wie, że <i>i</i> może pełnić w wyrazach różne funkcje	– wie, co to jest głoska i litera – zna sposoby zapisywania głosek – dzieli wyrazy na litery i głoski – zna funkcje litery <i>i</i> w wyrazach	– wyjaśnia, czym jest głoska, a czym litera – wymienia różnorodne sposoby zapisywania głosek – dzieli trudne wyrazy na litery i głoski – podaje przykłady roli <i>i</i> w wyrazach	– omawia rozróżnienie w języku na litery i głoski – omawia wszystkie sposoby zapisywania głosek – bezbłędnie dzieli trudne wyrazy na litery i głoski – omawia funkcje litery <i>i</i> w wyrazach	– bezbłędnie dzieli wszystkie wyrazy na litery i głoski – bezbłędnie określa rolę <i>i</i> w wyrazach
Podział głosek	– odróżnia samogłoski od spółgłosek – wie, które narządy artykulacyjne biorą udział w powstawaniu głosek	– rozróżnia samogłoski i spółgłoski – wymienia podstawowe narządy artykulacyjne – określa cechy głosek	– wymienia wszystkie samogłoski, odróżnia spółgłoski – wymienia narządy artykulacyjne – określa cechy głosek	– wyjaśnia, czym różnią się samogłoski od spółgłosek – omawia rolę poszczególnych narządów w artykulacji głosek – określa cechy głosek	– omawia proces powstawania głosek – bezbłędnie określa cechy głosek

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	– określa podstawowe cechy głosek				
Upodobnienia głosek	– wie, że istnieje zjawisko upodobnienia głosek – zna podstawowe rodzaje upodobnień – zaznacza i nazywa podstawowe rodzaje upodobnień	– wie, na czym polegają upodobnienia głosek – zna różne rodzaje upodobnień, zaznacza i nazywa upodobnienia	– omawia upodobnienia głosek – zna wszystkie rodzaje upodobnień – poprawnie zaznacza i nazywa upodobnienia	– tłumaczy mechanizm powstawania upodobnień głosek – omawia wszystkie rodzaje upodobnień – zaznacza i nazywa wszystkie rodzaje upodobnień	– rozpoznaje wszystkie rodzaje upodobnień, nazywa je, poprawnie wymawia
Sylaba	– wie, co to jest sylaba – wie, że sylaby mogą się kończyć na samogłoskę lub spółgłoskę – dzieli proste wyrazy na sylaby	– izoluje sylabę w wyrazie – rozpoznaje sylaby otwarte i zamknięte – dzieli wyrazy na sylaby	– rozpoznaje różne sylaby w wyrazie – nazywa, która sylaba jest zamknięta, a która otwarta – dzieli trudne wyrazy na sylaby	– wyjaśnia, czym jest sylaba – wyjaśnia, kiedy sylaba jest otwarta, kiedy zamknięta – bezbłędnie dzieli trudne wyrazy na sylaby	– bezbłędnie dzieli wszystkie wyrazy na sylaby
Akcent wyrazowy i zdaniowy	– ma świadomość konieczności poprawnego akcentowania wyrazów – stara się poprawnie akcentować wyrazy – wie, że są wyrazy bezakcentowe	– wie, na czym polega akcent wyrazowy – poprawnie akcentuje wyrazy – wymienia przykłady wyrazów bezakcentowych	– omawia akcent wyrazowy – poprawnie akcentuje niemal wszystkie wyrazy – wymienia różnorodne przykłady wyrazów bezakcentowych	– wyjaśnia, na czym polega akcent wyrazowy – poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy – zna wyrazy bezakcentowe	– bezbłędnie stosuje akcent w swoich wypowiedziach
Zebranie i powtórzenie wiadomości	– rozróżnia pojęcia <i>litera</i> i <i>głoska</i> – zna główne sposoby zapisywania głosek – dzieli proste wyrazy na litery i głoski	– wie, co to jest głoska i litera – zna sposoby zapisywania głosek – dzieli wyrazy na litery i głoski – zna funkcje litery <i>i</i> w wyrazach	– wyjaśnia, czym jest głoska, a czym litera – wymienia różnorodne sposoby zapisywania głosek – dzieli trudne wyrazy na	– omawia rozróżnienie w języku na litery i głoski – omawia wszystkie sposoby zapisywania głosek – bezbłędnie dzieli trudne wyrazy na litery i głoski	– bezbłędnie dzieli wszystkie wyrazy na litery i głoski – bezbłędnie określa rolę <i>i</i> w wyrazach – omawia proces

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że <i>i</i> może pełnić w wyrazach różne funkcje – odróżnia samogłoski od spółgłosek – wie, które narządy artykulacyjne biorą udział w powstawaniu głosek – określa podstawowe cechy głosek – wie, co to jest sylaba – wie, że sylaby mogą się kończyć na samogłoskę lub spółgłoskę – dzieli wyrazy na sylaby – ma świadomość konieczności poprawnego akcentowania wyrazów – stara się poprawnie akcentować wyrazy – wie, że są wyrazy bezakcentowe – wie, że istnieje zjawisko upodobnienia głosek – zna podstawowe rodzaje upodobnień – zaznacza i nazywa podstawowe rodzaje upodobnień 	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia samogłoski i spółgłoski – wymienia podstawowe narządy artykulacyjne – określa cechy głosek – izoluje sylabę w wyrazie – rozpoznaje sylaby otwarte i zamknięte, dzieli wyrazy na sylaby – wie, na czym polega akcent wyrazowy – poprawnie akcentuje wyrazy – wymienia przykłady wyrazów bezakcentowych – wie, na czym polegają upodobnienia głosek – zna różne rodzaje upodobnień, zaznacza i nazywa upodobnienia 	<ul style="list-style-type: none"> litery i głoski – podaje przykłady roli <i>i</i> w wyrazach – wymienia wszystkie samogłoski, odróżnia spółgłoski – wymienia narządy artykulacyjne – określa cechy głosek – rozpoznaje różne sylaby w wyrazie – nazywa, która sylaba jest zamknięta, a która otwarta – dzieli trudne wyrazy na sylaby – omawia akcent wyrazowy – poprawnie akcentuje niemal wszystkie wyrazy – wymienia różnorodne przykłady wyrazów bezakcentowych – omawia upodobnienia głosek – zna wszystkie rodzaje upodobnień – poprawnie zaznacza i nazywa upodobnienia 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia funkcje litery <i>i</i> w wyrazach – wyjaśnia, czym różnią się samogłoski od spółgłosek – omawia rolę poszczególnych narządów w artykulacji głosek – określa cechy głosek – wyjaśnia, czym jest sylaba – wyjaśnia, kiedy sylaba jest otwarta, kiedy zamknięta – bezbłędnie dzieli trudne wyrazy na sylaby – wyjaśnia, na czym polega akcent wyrazowy – poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy – zna wyrazy bezakcentowe – tłumaczy mechanizm powstawania upodobnień głosek – omawia wszystkie rodzaje upodobnień – zaznacza i nazywa wszystkie rodzaje upodobnień 	<ul style="list-style-type: none"> powstawania głosek – bezbłędnie określa cechy głosek – bezbłędnie dzieli wszystkie wyrazy na sylaby – bezbłędnie stosuje akcent w swoich wypowiedziach, rozpoznaje wszystkie rodzaje upodobnień, nazywa je, poprawnie wymawia

ZRÓŻNICOWANIE JĘZYKA

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Treść i zakres znaczeniowy wyrazu	– ma świadomość różnicy między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazów – podaje treść i zakres znaczeniowy kilku wyrazów – podaje kilka wyrazów o tym samym zakresie znaczeniowym	– wie, czym różni się treść od zakresu znaczeniowego wyrazu – podaje treść i zakres znaczeniowy wyrazów – podaje wyrazy o tym samym zakresie znaczeniowym	– wyjaśnia, czym różni się treść od zakresu znaczeniowego wyrazu – dostrzega zależności między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazów – tworzy proste ciągi wyrazów o tym samym zakresie znaczeniowym	– omawia zagadnienie różnic między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazów – omawia relacje między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazu – tworzy ciągi wyrazów o tym samym zakresie znaczeniowym	– bezbłędnie podaje treść i zakres znaczeniowy różnorodnych wyrazów
Nazwy osobowe	– wie, że imiona i nazwiska to nazwy osobowe – zna zasady pisowni nazw osobowych	– wyróżnia spośród nazw własnych nazwy osobowe – stosuje zasady pisowni nazw osobowych	– ma podstawową wiedzę na temat powstawania nazw osobowych – poprawnie zapisuje nazwy osobowe	– wie, jak powstawały nazwy osobowe – bezbłędnie zapisuje nazwy osobowe	– omawia proces powstawania nazw osobowych, zapisuje je bezbłędnie
Odmiana imion i nazwisk	– poprawnie odmienia proste nazwy osobowe	– poprawnie odmienia większość nazw osobowych	– poprawnie odmienia niemal wszystkie nazwy osobowe	– poprawnie odmienia wszystkie nazwy osobowe	– zna wszystkie wzory deklinacyjne nazw osobowych
Nazwy miejscowe	– wie, czego dotyczą nazwy miejscowe – zna zasady pisowni nazw miejscowych	– wyróżnia spośród nazw własnych nazwy miejscowe – przedstawia zasady pisowni nazw miejscowych	– podaje kilka przykładów różnych nazw miejscowych – stosuje zasady pisowni nazw miejscowych	– podaje różnorodne przykłady nazw miejscowych – bezbłędnie zapisuje nazwy miejscowe	– swobodnie posługuje się nazwami miejscowymi
Odmiana nazw miejscowych	– wie, że nazwy miejscowe podlegają odmianie przez przypadki	– poprawnie odmienia najbardziej powszechne nazwy miejscowe	– poprawnie odmienia większość nazw miejscowych	– poprawnie odmienia wszystkie nazwy miejscowe	– zna wszystkie wzory deklinacyjne nazw miejscowych
Nazwy mieszkańców	– wie, jak tworzy się nazwy mieszkańców – zna zasady pisowni nazw mieszkańców	– tworzy poprawnie podstawowe nazwy mieszkańców – zapisuje poprawnie	– poprawnie tworzy większość nazw mieszkańców	– poprawnie tworzy nazwy mieszkańców – poprawnie zapisuje nazwy mieszkańców	– poprawnie tworzy i zapisuje wszystkie nazwy mieszkańców

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
		podstawowe nazwy mieszkańców	– stosuje się do zasad ich pisowni		
Kolokwializmy	– zna pojęcie kolokwializmu – wie, kiedy można używać kolokwializmów	– wie, jakie wyrazy i związki wyrazowe są kolokwializmami, nie nadużywa kolokwializmów	– podaje kilka przykładów kolokwializmów – wie, dla jakiego stylu języka są typowe kolokwializmy	– podaje przykłady kolokwializmów – wyjaśnia, kiedy używanie kolokwializmów jest błędem	– używa kolokwializmów tylko wówczas, gdy jest to uzasadnione
Wyrazy rodzime i zapożyczone	– wyróżnia popularne wyrazy zapożyczone – zna zasady pisowni wyrazów zapożyczonych	– podaje kilka przykładów wyrazów rodzimych i zapożyczonych – omawia zasady pisowni wyrazów zapożyczonych	– podaje przykłady wyrazów rodzimych i zapożyczonych – stosuje zasady pisowni wyrazów zapożyczonych	– rozróżnia wyrazy rodzime i zapożyczone – poprawnie zapisuje wyrazy zapożyczone	– omawia proces zapożyczania wyrazów
Regionalne odmiany języka	– wie, że obok języka ogólnopolskiego istnieją regionalne odmiany języka – zna podstawowe rodzaje dialektyzmów – próbuje czytać tekst pisany gwara	– wie co to jest dialekt i gwara – zna rodzaje dialektyzmów – czyta tekst pisany gwara	– wyjaśnia, co to jest dialekt i gwara – podaje przykłady różnych rodzajów dialektyzmów – czyta płynnie tekst pisany gwara	– podaje przykłady regionalnych odmian języka – rozpoznaje rodzaje dialektyzmów – czyta ze zrozumieniem tekst pisany gwara	– omawia specyfikę różnych regionalnych odmian języka
Zebranie i powtórzenie wiadomości	– ma świadomość różnicy między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazów – podaje treść i zakres znaczeniowy kilku wyrazów – podaje kilka wyrazów o tym samym zakresie znaczeniowym	– wie, czym różni się treść od zakresu znaczeniowego wyrazu – podaje treść i zakres znaczeniowy wyrazów – podaje wyrazy o tym samym zakresie znaczeniowym – wyróżnia spośród nazw własnych nazwy osobowe – stosuje zasady pisowni nazw	– wyjaśnia, czym różni się treść od zakresu znaczeniowego wyrazu – dostrzega zależności między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazów – tworzy proste ciągi wyrazów o tym samym zakresie znaczeniowym	– omawia zagadnienie różnic między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazów – omawia relacje między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazu – tworzy ciągi wyrazów o tym samym zakresie znaczeniowym – wie, jak powstawały nazwy osobowe	– bezbłędnie podaje treść i zakres znaczeniowy różnorodnych wyrazów – omawia proces powstawania nazw osobowych, zapisuje je bezbłędnie – zna wszystkie wzory deklinacyjne nazw

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że imiona i nazwiska to nazwy osobowe – zna zasady pisowni nazw osobowych – poprawnie odmienia proste nazwy osobowe – wie, czego dotyczą nazwy miejscowe – zna zasady pisowni nazw miejscowych – wie, że nazwy miejscowe podlegają odmianie przez przypadki – wie, jak tworzy się nazwy mieszkańców – zna zasady pisowni nazw mieszkańców – zna pojęcie kolokwializmu – wie, kiedy można używać kolokwializmów – wyróżnia popularne wyrazy zapożyczone – zna zasady pisowni wyrazów zapożyczonych – wie, że obok języka ogólnopolskiego istnieją regionalne odmiany języka – zna podstawowe rodzaje dialektyzmów 	<ul style="list-style-type: none"> osobowych – poprawnie odmienia większość nazw osobowych – wyróżnia spośród nazw własnych nazwy miejscowe – przedstawia zasady pisowni nazw miejscowych – poprawnie odmienia najbardziej powszechne nazwy miejscowe – tworzy poprawnie podstawowe nazwy mieszkańców – zapisuje poprawnie podstawowe nazwy mieszkańców – wie, jakie wyrazy i związki wyrazowe są kolokwializmami, nie nadużywa kolokwializmów – podaje kilka przykładów wyrazów rodzimych i zapożyczonych – omawia zasady pisowni wyrazów zapożyczonych – wie co to jest dialekt i gwara – zna rodzaje dialektyzmów – czyta tekst pisany gwarą 	<ul style="list-style-type: none"> – ma podstawową wiedzę na temat powstawania nazw osobowych – poprawnie zapisuje nazwy osobowe – poprawnie odmienia niemal wszystkie nazwy osobowe – podaje kilka przykładów różnych nazw miejscowych – stosuje zasady pisowni nazw miejscowych – poprawnie odmienia większość nazw miejscowych – poprawnie tworzy większość nazw mieszkańców – stosuje się do zasad ich pisowni – podaje kilka przykładów kolokwializmów – wie, dla jakiego stylu języka są typowe kolokwializmy – podaje przykłady wyrazów rodzimych i zapożyczonych – stosuje zasady pisowni wyrazów zapożyczonych 	<ul style="list-style-type: none"> – bezbłędnie zapisuje nazwy osobowe – poprawnie odmienia wszystkie nazwy osobowe – podaje różnorodne przykłady nazw miejscowych – bezbłędnie zapisuje nazwy miejscowe – poprawnie odmienia wszystkie nazwy miejscowe – poprawnie tworzy nazwy mieszkańców – poprawnie zapisuje nazwy mieszkańców – podaje przykłady kolokwializmów – wyjaśnia, kiedy używanie kolokwializmów jest błędem – rozróżnia wyrazy rodzime i zapożyczone, poprawnie zapisuje wyrazy zapożyczone – podaje przykłady regionalnych odmian języka – rozpoznaje rodzaje dialektyzmów – czyta ze zrozumieniem tekst pisany gwarą 	<ul style="list-style-type: none"> osobowych – swobodnie posługuje się nazwami miejscowymi – zna wszystkie wzory deklinacyjne nazw miejscowych – poprawnie tworzy i zapisuje wszystkie nazwy mieszkańców – używa kolokwializmów tylko wówczas, gdy jest to uzasadnione – omawia proces zapożyczania wyrazów – omawia specyfikę różnych regionalnych odmian języka

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	– próbuje czytać tekst pisany gwara		– wyjaśnia, co to jest dialekt i gwara – podaje przykłady różnych rodzajów dialektyzmów – czyta płynnie tekst pisany gwara		
KOMUNIKACJA I KULTURA JĘZYKA					
Poprawne używanie słownictwa	– stosuje proste związki wyrazowe – zna pojęcie szablonu językowego	– wie, co to są związki wyrazowe – rozpoznaje szablony językowe	– wyjaśnia, co to są związki wyrazowe – unika stosowania szablonów językowych	– wyjaśnia mechanizm tworzenia związków wyrazowych – krytycznie ocenia stosowanie szablonów językowych	– świadomie i celowo stosuje poprawne związki wyrazowe w wypowiedziach – unika stosowania szablonów językowych, krytycznie ocenia je w cudzych wypowiedziach
Norma językowa	– wie, że w działaniach językowych należy stosować się do norm językowych – wie, że istnieją różne normy językowe – w swoich wypowiedziach stara się stosować do norm językowych	– wie, co to jest norma językowa – odróżnia normę wzorcową od użytkowej i potocznej, stosuje się do norm językowych w większości swoich wypowiedzi	– wstępnie wyjaśnia na czym polega norma językowa – rozróżnia różne rodzaje norm językowych – przestrzega norm językowych niemal we wszystkich wypowiedziach	– wyjaśnia, na czym polega i czego dotyczy norma językowa – rozróżnia wszystkie normy językowe – zawsze stosuje się do odpowiednich norm językowych w swoich wypowiedziach	– świadomie stosuje się w swoich wypowiedziach do norm językowych różnego rodzaju
Błąd językowy	– wie, że w wypowiedziach powinno unikać się błędów językowych	– wie, co to jest błąd językowy – odróżnia innowacje językowe od błędów językowych	– wyjaśnia, co to jest błąd językowy – wyjaśnia, w jakich okolicznościach	– wyjaśnia mechanizm popełniania błędów i usterek językowych – ocenia innowacje językowe	– świadomie unika popełniania błędów językowych, zna ich

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje innowacje językowe – zna podstawowe rodzaje błędów językowych 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje różne rodzaje błędów językowych 	<ul style="list-style-type: none"> stosowane są innowacje językowe – klasyfikuje większość błędów językowych 	<ul style="list-style-type: none"> – klasyfikuje rodzaje błędów językowych 	<ul style="list-style-type: none"> rodzaje i mechanizm powstawiania
Manipulacja językowa	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie manipulacji językowej – dostrzega językowe sposoby stosowane w manipulacji językowej – stara się nie poddawać manipulacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, na czym polega manipulacja językowa – zna podstawowe sposoby manipulacji językowej – nie poddaje się manipulacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega manipulacja językowa – omawia językowe sposoby stosowane w manipulacji językowej – skutecznie nie poddaje się manipulacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym różni się manipulacja językowa od perswazji – wyjaśnia językowe mechanizmy manipulacji językowej – przeciwstawia się manipulacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie i skutecznie przeciwstawia się manipulacji językowej
Zebranie i powtórzenie wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje proste związki wyrazowe – zna pojęcie szablonu językowego – wie, że w działaniach językowych należy stosować się do norm językowych – wie, że istnieją różne normy językowe – w swoich wypowiedziach stara się stosować do norm językowych – wie, że w wypowiedziach powinno unikać się błędów 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co to są związki wyrazowe – rozpoznaje szablony językowe – wie, co to jest norma językowa – odróżnia normę wzorcową od użytkowej i potocznej, stosuje się do norm językowych w większości swoich wypowiedzi – wie, co to jest błąd językowy – odróżnia innowacje językowe od błędów językowych – rozpoznaje różne rodzaje błędów językowych – wie, na czym polega 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to są związki wyrazowe – unika stosowania szablonów językowych – wstępnie wyjaśnia na czym polega norma językowa – rozróżnia różne rodzaje norm językowych – przestrzega norm językowych niemal we wszystkich wypowiedziach – wyjaśnia, co to jest błąd językowy – wyjaśnia, w jakich okolicznościach 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia mechanizm tworzenia związków wyrazowych – krytycznie ocenia stosowanie szablonów językowych – wyjaśnia, na czym polega i czego dotyczy norma językowa – rozróżnia wszystkie normy językowe – zawsze stosuje się do odpowiednich norm językowych w swoich wypowiedziach – wyjaśnia mechanizm popełniania błędów i usterek językowych – ocenia innowacje językowe – klasyfikuje rodzaje błędów językowych 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie i celowo stosuje poprawne związki wyrazowe w wypowiedziach – unika stosowania szablonów językowych, krytycznie ocenia je w cudzych wypowiedziach – świadomie stosuje się do swoich wypowiedzi do norm językowych różnego rodzaju – świadomie unika popełniania błędów językowych, zna ich rodzaje i mechanizm powstawiania

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	językowych – rozpoznaje innowacje językowe – zna podstawowe rodzaje błędów językowych – zna pojęcie manipulacji językowej – dostrzega językowe sposoby stosowane w manipulacji językowej – stara się nie poddawać manipulacji językowej	manipulacja językowa – zna podstawowe sposoby manipulacji językowej – nie poddaje się manipulacji językowej	stosowane są innowacje językowe – klasyfikuje większość błędów językowych – wyjaśnia, na czym polega manipulacja językowa – omawia językowe sposoby stosowane w manipulacji językowej – skutecznie nie poddaje się manipulacji językowej	– wyjaśnia, czym różni się manipulacja językowa od perswazji – wyjaśnia językowe mechanizmy manipulacji językowej – przeciwstawia się manipulacji językowej	– świadomie i skutecznie przeciwstawia się manipulacji językowej
WIEM I UMIEM					
Krzysztof Biedrzycki <i>Interpretacja – szkoła rozumienia</i>	– czyta tekst ze zrozumieniem – odróżnia analizę od interpretacji – stawia pytania do tekstu – dostrzega problematykę tekstu	– wie, co składa się na analizę utworu literackiego – wie, na czym polega interpretacja utworu literackiego – formułuje podstawowe wnioski analityczne i interpretacyjne – odczytuje podstawowe sensy utworu	– pod kierunkiem dokonuje analizy utworu literackiego – pod kierunkiem dokonuje interpretacji utworu – formułuje wnioski analityczne i interpretacyjne – odczytuje sensy utworu	– dokonuje analizy utworu literackiego – dokonuje interpretacji utworu literackiego – formułuje wnioski analityczne i interpretacyjne związane z różnymi płaszczyznami tekstu – rozpoznaje znaczenia dosłowne i naddane utworu	– samodzielnie dokonuje pełnej analizy i interpretacji utworu literackiego

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Teksty przemówień uczniowskich	<ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia przemówienie spośród innych form wypowiedzi – wie, że istnieją środki retoryczne, wymienia przynajmniej jeden z nich – wie, że wypowiedź powinna być spójna – wie, że przemówienie dzieli się na części kompozycyjne – zna pojęcie perswazji – wie, że istnieją pozasłowne elementy wypowiedzi – pisze i wygłasza krótkie przemówienie 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym cechuje się przemówienie – wymienia kilka środków retorycznych – wie, jakimi sposobami osiągać spójność wypowiedzi, zna części kompozycyjne przemówienia – wie, na czym polega perswazja – zna pozasłowne elementy wypowiedzi – pisze i wygłasza przemówienie 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy przemówienia jako formy wypowiedzi – stosuje środki retoryczne – stosuje środki spójnościowe – dzieli tworzony tekst przemówienia na właściwe części kompozycyjne – wyjaśnia, na czym polega perswazja – omawia pozasłowne elementy wypowiedzi – tworzy i w odpowiedni sposób wygłasza przemówienie 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy przemówienia jako formy wypowiedzi – celowo i funkcjonalnie stosuje środki retoryczne – świadomie i funkcjonalnie stosuje środki spójnościowe – świadomie i funkcjonalnie dzieli tworzony tekst przemówienia na właściwe części kompozycyjne – świadomie stosuje środki perswazyjne – stosuje pozasłowne środki wypowiedzi – tworzy przekonujące przemówienie, wygłasza je – stosuje pozasłowne środki wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – pisze i wygłasza oddziałujące na odbiorców przemówienie – celowo i funkcjonalnie stosuje środki retoryczne, perswazyjne – stosuje pozajęzykowe środki przy wygłaszaniu tekstu przemówienia
Test końcowy	– udziela poprawnych odpowiedzi na więcej niż połowę z liczby pytań i poleceń	– udziela poprawnych odpowiedzi na trzy czwarte liczby pytań i poleceń	– udziela poprawnych odpowiedzi na większość z liczby pytań i poleceń	– udziela poprawnych odpowiedzi niemal na wszystkie pytania i polecenia	– udziela poprawnych odpowiedzi na wszystkie pytania i polecenia

Zespół Nauczycieli Języka Polskiego